

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**MISTERIJSKI
VAVILON**

ZBRKA OTPALOG HRIŠĆANSTVA

Naziv kompilovanog dela:
Misterijski Vavilon

Priredivač:
Institut za izučavanje religije

Korišćena dela:
Ralf Vudrou, VAVILONSKA MISTERIJSKA RELIGIJA
Aleksandar Hislop, DVA VAVILONA

Naslov izvornih dela:
BABYLON MYSTERY RELIGION
By Ralph Woodrow

THE TWO BABYLONS
By Alexander Hislop

Prevod:
Marko Popović
Pavle Simović

Korektura i grafičko uređenje korica:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Štampa:
„Donat Graf“ Beograd

Sadržaj

1. Vavilon, izvor lažne religije	5
2. Obožavanje majke i deteta	12
3. Obožavanje Marije	20
4. Obožavanje troštva	31
5. Svetkovanje „dana sunca“.....	42
6. Sveci, praznici i simboli	49
7. Obelisci, hramovi i tornjevi	60
8. Da li je krst hrišćanski simbol?	69
9. Konstantin i krst	77
10. Relikvije rimske crkve	84
11. Religijska prevara	90
12. Had i pakleni oganj	100
13. Da li je Petar bio prvi papa?	119
14. Mnogobožačko poreklo papske službe	124
15. Nemoralnost nekih papa	136
16. Da li su pape nepogrešive?	146
17. Neljudska inkvizicija	152
18. „Gospodari nad Božjom baštinom“	158
19. Neoženjeno sveštenstvo	165
20. Misa	174
21. Riba, petak i prolećni praznik	186
22. Zimski praznik	195
23. Tajna mešavine	203

Vavilonska misterijska religija

1. poglavlje

VAVILON – IZVOR LAŽNE RELIGIJE

Vavilonska misterijska religija je simbolički opisana u poslednjoj biblijskoj knjizi, Otkrivenju, kao žena „obućena u purpur i skerlet, i ukrašena zlatom, dragim kamenjem i biserima. U ruci je imala zlatnu čašu punu gadosti i nečistote svog bluda. Na čelu joj je bilo napisano ime: Tajna, Vavilon Veliki, majka bludnicama i zemaljskim gadostima.“ (Otk. 17:4-5)

Kada Biblija upotrebljava simbolički izraz „žena“, to često predstavlja crkvu.¹ Tako se, na primer, prava Božja zajednica upoređuje sa čistom devicom, ženom bez ljage i nečistoće. Međutim, u upadljivoj suprotnosti prema pravoj Zajednici, o ženi iz našeg teksta govori se kao o nečistoj i okaljanoj ženi – bludnici. Ako tu simboliku primenimo na religijski sistem, jasno je da taj opis može da predstavlja samo okaljanu i palu crkvu. Biblija je naziva „MISTERIJA VELIKI VAVILON.“

U vreme kada je Jovan pisao knjigu Otkrivenje, grad Vavilon je već odavno bio uništen. Od njega su ostale samo ruševine, kao što su to starozavetni proroci i prorekli.² Ipak, iako je grad Vavilon bio uništen, religijski pojmovi i običaji koji su nastali u njemu nastavili su da postoje i snažno se ukorenili među mnogim narodima. Šta je bila religija drevnog Vavilona? Kako je izgledao njen početak? Koje značenje ona ima u moderno vreme? Kakve veze ima s onim što Jovan piše u Otkrivenju?

¹ Vidi: Isajja 62:4-5; Matej 25:1; Marko 2:19; Jovan 3:29; Efescima 5:31-32; Otkrivenje 19:7-8.

² Isajja 13:19-22; Jeremija 51:53.

Ako okrenemo stranice istorije zapisane u Bibliji, u vreme neposredno nakon Potopa, kada su ljudi počeli da se sele s istoka, „...otkrili su jednu ravnicu u zemlji Senar, i tu su se naselili.“³ Baš tu, u zemlji Senar, bio je sagrađen grad Vavilon (Babel), pa je ta zemlja postala poznata kao Vavilonija ili kasnije Mesopotamija. Tamo su velike reke Eufrat i Tigar naplavile ogromne količine plodne zemlje, koja je darovala obilne letine. Međutim, izgleda da je ta plodna dolina vrvela od divljih zveri koje su bile neprekidna pretnja sigurnosti njenim stanovnicima.⁴ Očigledno je da bi u takvoj situaciji svako sposoban da osigura zaštitu od divljih zveri bio veoma cenjen od ljudi.

Tada se na sceni pojavio verovatno snažan i intelligentan čovek po imenu Nimrod, i postao uspešan lovac divljih životinja. Biblija o tome govori: „Hušu se rodio Nimrod. On je postao prvi moćnik na zemlji. Bio je moćan lovac koji se protivio Gospodu. Zato se kaže: Baš kao Nimrod, moćan lovac koji se protivio Gospodu.“⁵

Očigledno je Nimrodot uspeh u lovnu bio razlog njegovog ugleda među njegovim savremenicima. Postao je moćnik, prvi vladar. Zadobivši uticaj i autoritet, smislio je bolji sistem zaštite: Zašto gradove ne organizovati u carstvo? Očigledno je da je to bilo Nimrodotovo razmišljanje, jer nam Biblija govori da je on i organizovao takvo carstvo. „On je najpre kraljevao nad Vavilonom, Erehom, Akadom i Halnom, u zemlji Senar.“⁶ Prvo carstvo spomenuto u Bibliji je upravo Nimrodotovo carstvo.

Koliko god da je napredak koji je uveo Nimrod bio dobar za njegove podanike, ipak stoji činjenica da je on bio bezbožni vladar. Ime Nimrod dolazi od reči *marad* i znači „on se

³ Postanje 11:2.

⁴ 2. Mojsijeva 23:29-30.

⁵ Postanje 10:8-9.

⁶ Postanje 10:10.

pobunio.⁷ *Jevrejska enciklopedija* kaže da je Nimrod bio „onaj koji je naveo ljude da se pobune protiv Boga.“⁸ Poznati istoričar Josif Flavije piše: „Nimrod je bio taj koji ih je podstakao na vredanje Boga i neposlušnost prema Njemu... on je takođe postepeno promenio vladavinu u tiraniju, ne nalazeći drugi način da odvrti ljude od strahopštovanja prema Bogu... narod je bio spreman da postupa po Nimrodovom nalogu i sagradili su kulu ne štedeći trud, ne pokazavši ni trunku nemara u poslu: i zbog mnoštva ruku zaposlenih na izgradnji kule, ona je izrasla vrlo visoko... Mesto na kom su gradili kulu sada se naziva Vavilon.“⁹

Zasnivajući svoje zaključke na podacima koji su došli do nas kroz istoriju, legende i mitologiju, autor Aleksandar Hislop je detaljno opisao kako se vavilonska religija razvila oko tradicija povezanim s Nimrodom, njegovom ženom Semiramidom i njenim sinom Tamuzom.¹⁰ Kada je Nimrod umro, prema stariim zapisima, njegovo telo je bilo rasečeno na komade i razaslat u razne krajeve zemlje. Sličan običaj se spominje i u Bibliji.¹¹

Nakon Nimrodove smrti, koja je bila oplakana u celom Vavilonu, njegova žena Semiramida proglašila ga je bogom sunca. Kasnije, kada je rodila sina Tamuza, proglašila je da je to dete Nimrod koji se ponovo rodio. Tamuzova majka je verovatno čula proročanstvo o Mesiji koji treba da se rodi od žene, jer je to već od davnina bilo poznato.¹² Tvrđila je da je njen sin začet na natprirodan način i da je upravo on to obećano „potomstvo“, Spasitelj. U religiji koja je iz toga nastala, dete i njegova majka postali su predmet obožavanja!

⁷ Clarke, Clarke's Commentary, vol. 1, p. 86.

⁸ The Jewish Encyclopedia, vol. 9, p. 309.

⁹ Josephus, Antiquities of the Jews, Bk. 1, 4:2, 3.

¹⁰ Hislop, The Two Babylons, p. 12.

¹¹ Sudije 19:29, 1. Samuelova 11:7.

¹² Postanje 3:15.

Velikim delom vavilonska religija se praktikovala putem tajanstvenih *simbola*, pa se zbog toga i naziva *misterijska religija*. Na primer, zlatno tele je bilo simbol Tamuza, sina boga sunca. S obzirom da se verovalo da je Nimrod bog sunca, ili Baal, vatru su smatrali njegovim zemaljskim predstavnikom. Zbog toga su, kao što ćemo kasnije opisati, u njegovu čast bile paljene sveće i ritualne vatre. Nimrod je bio simbolički prikazivan i na druge načine: likovima sunca, ribama, drvećem, stubovima i životinjama.

Vekovima kasnije, apostol Pavle daje opis koji savršeno prikazuje put kojim su krenuli Vavilonjani: „Jer premda su upoznali Boga, nisu mu kao Bogu iskazali slavu ni zahvalnost, nego im je razmišljanje postalo isprazno i nerazumno srce im se pomračilo. Tvrđili su da su mudri, ali su postali bezumni i zamenili su slavu neraspadljivog Boga likovima načinjenim po obličju raspadljivog čoveka i ptica i četvoronožaca i gmizavaca. Zato ih je Bog, po strastima njihovog srca, predao nečistoti da sami obeščašćuju svoje telo. Oni su Božju istinu promenili u laž, pa su poštovali i obožavali ono što je stvoreno umesto Stvoriteљa.“¹³

Taj sistem idolatrije proširio se iz Vavilona na sve narode, jer su upravo iz Vavilona ljudi bili raseljeni po svojoj Zemlji (o tome postoji izveštaj u Bibliji, Postanje 11:9). Kada su otisli iz Vavilona, sa sobom su poneli i ideju obožavanja majke i deteta, i razne misterijske simbole. Svetski putnik, analitički istoričar Herodot, svedoči o prisutnosti te mistične religije i njenih obreda u brojnim zemljama tadašnjeg sveta, pa spominje kako je Vavilon bio prvobitni izvor iz kog su potekli svi sistemi idolatrije.

Bunsen tvrdi da egipatski religijski sistem takođe potiče iz Azije i „drevnog carstva u Babelu“ (Vavilonu). U svom

¹³ Rimljanima 1:21-25.

poznatom delu *Nineveh and its Remains* (Niniva i njeni ostaci), Lejard navodi da posedujemo zajedničko svedočanstvo religijske i svetovne istorije, da je idolatrija koja je nastala na području Vavilonije najstariji od svih religijskih sistema. Ove istoričare je Hislop citirao u svom delu.¹⁴

Poznato je da je Rim, kada je postao svetsko carstvo, u svoj sistem asimilovao božanstva i religije iz raznih paganskih zemalja nad kojima je vladao.¹⁵ Kako je Vavilon bio izvor mnogo božačke religije u tim zemljama, jasno nam je da je rana religija paganskog Rima bila zapravo vavilonska religija koja se, u zemljama koje je zahvatila, razvila u različite oblike sa različitim imenima.

Imajući to na umu, zapazimo da je upravo u vreme kada je Rim vladao svetom bio rođen, umro i vaskrsao Isus Hristos – po Bibliji istinski Spasitelj. Vaznevši se na nebo, poslao je Svetog Duha i osnovao novosaveznu Zajednicu na zemlji. Čitajući biblijsku knjigu Dela apostolska možemo da vidimo kako je u to vreme Bog obilno blagoslovio svoj narod. Mnoštvo ljudi je pristupilo Zajednici – onoj pravoj. Bog je svojoj reči dao potvrdu velikim znacima i čudima. Istinsko hrišćanstvo, vođeno Svetim Duhom, proširilo se svetom poput prerijskog požara. Zaposelo je planine i prebrodilo mora, učinilo je da zadrhte carevi i tirani. Za prve hrišćane je rečeno da su preokrenuli svet naglavačke – tolika je bila snaga njihove poruke i duha.

Međutim, ubrzo su se pojavili pojedinci koji su sebe uzdzali za „gospodare“ nad Božjim narodom, umesto da to prepuste Duhu Božjem. Umesto da pobeduju „duhom i istinom“, kao u početku, ljudi su počeli da unose u Zajednicu svoje vlastite ideje i metode. Čak i u rano doba Zajednice, kada se tek pisao Novi

¹⁴ Hislop, *The Two Babylons*, p. 12.

¹⁵ Bailey, *The Legacy of Rome*, p. 245.

savez, postojali su pokušaji da se paganski običaji pripoje hrišćanstvu. Apostol Pavle pominje da je „tajna bezakonja“ u njegovo vreme već bila na delu, da će doći „otpad“ i da će neki „otpasti od vere i pristati uz prevarne duhove i đavolske nauke“ lažna mnogobožačka učenja.¹⁶ U isto vreme Juda piše poslanicu u kojoj opominje ljude da se bore „za veru koja je jedanput zauvek predana svetima“ jer su se uvukli „neki ljudi“ koji su pokušavali da unesu elemente koji nisu bili deo prave vere.¹⁷

Hrišćanstvo se našlo licem k licu s vavilonskom mnogobožačkom religijom, koja je bila u različitim oblicima ukorenjena širom Rimskog carstva. Rani hrišćani su odbijali da imaju bilo šta zajedničko s njenim običajima i verovanjima. To je bio jedan od razloga zbog kog su postali predmet okrutnih progona. Mnogi su, na temelju lažnih optužbi, bacani lavovima, spaljivani na lomačama, i bili mučeni i ubijani na razne druge načine.

Međutim, u 4. veku su započele velike promene – rimski car je postao pristalica hrišćanstva. Carstvom je pronesena imperatorova naredba o prekidu progona hrišćana. Biskupima je ukazana velika čast, a Crkva je počela da prihvata svetovno priznanje i vlast. Međutim, za sve to je trebalo platiti visoku cenu. S mnogobožačkom religijom je napravljen niz kompromisa. Umesto da Crkva bude odvojena od sveta, ona je postala deo ovog svetskog političkog sistema. Ukazavši joj naklonost, car je zahtevao vodeću ulogu u Crkvi, budući da je u paganstvu vladalo uverenje da su vladari Božiji namesnici ili čak i sama božanstva. Od tog trenutka, posebno u Rimu, u hrišćanstvo ulaze razni mnogobožački običaji. Verujemo da će stranice koje slede pokazati da je upravo ta mešavina proizvela sistem koji je danas poznat

¹⁶ 2. Solunjanima 2:3-7; 1. Timoteju 4:1.

¹⁷ Juda 1:3,4.

kao Rimokatolička crkva.

Ne sumnjamo da postoje mnogi plemeniti, iskreni i po-božni katolici, niti je naša namera da potcenjujemo ili ismevamo bilo koga sa čijim se uverenjima ne slažemo. Umesto toga, nadamo se da će ova knjiga inspirisati ljude, bez obzira kojoj crkvi pripadali, da odbace vavilonske doktrine i običaje, i da potraže veru koja je „jednom zauvek bila predana svetima.“

2. poglavlje

OBOŽAVANJE MAJKE I DETETA

Jedan od najizrazitijih primera koji pokazuje kako vavilonska mnogobožačka religija traje do našeg vremena, može se videti u načinu na koji je Rimska crkva uvela poštovanje Marije po ugledu na drevno obožavanje boginje Majke.

Priča o majci i detetu je bila veoma poznata u drevnom Vavilonu. Brojni vavilonski spomenici prikazuju boginju Majku, Semiramidu, s detetom Tamuzom na rukama.¹⁸

Kad su se Vavilonjani raširili po raznim delovima sveta, sa sobom su poneli i običaj obožavanja „božanske majke“ i njenog deteta. To objašnjava zašto su mnogi narodi praktikovali neki oblik obožavanja majke i deteta, vekovima pre nego što se rodio pravi Spasitelj, Isus Hristos. U različitim zemljama gde se to obožavanje proširilo, „majka i dete“ su bili nazivani različitim imenima jer, setimo se, u Babelu (Vavilonu) su nastali različiti jezici. Tako Kinezi imaju boginju majku koju zovu Šingmu ili „Sveta Majka.“ Prikazivana je s detetom na rukama i zracima slave oko glave. Stari Germani su obožavali devicu Hertu, koja je takođe bila prikazivana s detetom na rukama. Skandinavci su je nazivali Disa, Etrurci Nutria, a među druidima je bila obožavana pod imenom Virgo Patitura ili „Majka Božja.“ U Indiji je bila poznata kao Indrani, i takođe je, poput ranije spomenutih, bila prikazivana s detetom na rukama.

Grcima je boginja Majka bila poznata pod imenom Afrodita ili Ceres, Sumerima Nana, a svojim obožavateljima u starom Rimu kao Venera ili Fortuna, a njeno dete kao Jupiter.²⁰ Priložena ilustracija prikazuje majku Devaki i dete Krišnu.

¹⁸ Encyclopedia of Religions, vol. 2, p. 398.

VAVILONSKA SEMIRAMIDA I NJEN BOG SIN

INDIJSKA BOGINJA DEVKA I NJEN SIN KRIŠNA

INDIJSKA BOGINJA ISI I MALI ISVARA

EGIPATSKA IZIS I HORUS

RIMOKATOLIČKA „MARIJA I ISUS“

BOGINJA DIJANA EFEŠKA

Vekovima su Isi, „Velika boginja“ i njeno dete Isvara bili obožavani u Indiji gde su im podizani hramovi.¹⁹ U Aziji je majka bila poznata kao Kibela, a dete kao Deious. „Ali bez obzira na njeno ime ili mesto,“ govori jedan pisac, „ona je bila Baalova žena, devičanska kraljica neba, koja je rodila plod, iako nikada nije začela.“²⁰

Kada su se Izraelci odmetnuli od Boga, takođe su se oskrnavili obožavanjem boginje Majke. O tome čitamo u Knjizi o sudijama 2:13: „Ostavili su Gospoda i služili likovima Bala i Astarote.“ Astarota ili Aštoret je ime pod kojim je boginja Majka bila poznata izraelskom narodu.

Žalosno je i pomisliti da su oni koji su poznavali pravoga Boga otišli od njega i obožavali neznabogačku „majku.“ Ipak, upravo to je ono što su uvek iznova činili.²¹ Jedan od naziva pod kojim je ova boginja bila poznata među njima bio je „kraljica nebeska.“²² Prorok Jeremija ih je ukorio zbog toga što je

¹⁹ Hislop, The Two Babylons, p. 20.

²⁰ Bach, Strange Sects and Curious Cults, p. 12.

²¹ Knjiga o sudijama 10:6; 1. Samuelova 7:3,4; 12:10; 1. Kraljevima 11:5; 2. Kraljevima 23:13.

²² Jeremija 44:17-19.

obožavaju, ali su se oni pobunili protiv njegovog upozorenja.

U gradu Efesu je „velika majka“ bila poznata kao Dijana. Njen hram u tom gradu je bio jedno od sedam velikih čuda antičkog sveta. Međutim, ona nije bila obožavana samo u Efesu, već i u celoj Aziji i tadašnjem poznatom svetu.²³

U Egiptu su je nazivali Izida, a njeno dete Horus. Egipatski religijski spomenici često je prikazuju s detetom Horusom koje sedi u njenom krilu.

To lažno bogosluženje koje se proširilo iz Vavilona među ostale narode pod različitim imenima i oblicima, konačno se učvrstilo u Rimu i širom Rimskog carstva. Jedan poznati pisac na sledeći način govori o tom razdoblju: „Obožavanje Velike Majke... bilo je vrlo popularno u Rimskom carstvu. Natpisi pokazuju da su njih dvoje (majka i dete) primali božanske počasti... ne samo u Italiji (posebno u Rimu) već takođe i u provincijama, naročito u Africi, Španiji, Portugaliji, Francuskoj, Nemačkoj i Bugarskoj.“²⁴

Isus Hristos je utemeljio pravu novosaveznu Zajednicu baš u to doba kad je obožavanje „božanske majke“ bilo posebno izraženo. Nažalost, u trećem i četvrtom veku počelo je udaljavanje od prvobitne vere. Crkva je počela da tone u apostaziju, na koju su apostoli pravovremeno upozoravali. U tom periodu je mnogo paganskih elemenata bilo pridodata hrišćanstvu.

U tu takozvanu „crkvu“ bili su primani neobraćeni pagani i u brojnim slučajevima im je bilo dopušteno da nastave s praktikovanjem mnogih svojih mnogobožičkih obreda i običaja, uglavnom s malo izmena i ograničenja, da bi njihova uverenja izgledala što sličnija hrišćanskoj nauci.

Jedan od najboljih primera takvog preuzimanja elemenata

²³ Dela apostolska 19:27.

²⁴ Frazer, The Golden Bough, vol. 1, p. 356.

iz paganske religije je dozvoljavanje zvanične crkve da se nastavi obožavanje boginje Majke – s nekim manjim izmenama i uz novo ime. Kao što smo rekli, mnogi pagani su bili privučeni hrišćanstvu, ali je njihovo obožavanje boginje Majke bilo toliko ukorenjeno da nipošto nisu hteli da ga napuste. Crkvene vođe su uvidele da bi ako u hrišćanstvu pronađu sličnosti sa obožavanjem boginje Majke uveliko mogli da uvećaju broj vernika. A ko bi mogao da nadomesti „veliku majku“ iz paganske religije? Naravno, najlogičniji izbor je predstavljala Marija, Isusova majka. Zašto ne dopustiti ljudima da nastave s klanjanjem i molitvama boginji Majci, ako je nazivaju Marijom umesto imena pod kojima je do tada bila poznata. Očigledno je da su tako razmišljali, jer je upravo to ono što se dogodilo. Postepeno, bogosluženje koje je bilo povezano s paganskom „majkom“ bilo je preneseno na Mariju.

Međutim, obožavanje Marije nije bilo deo izvorne hrišćanske vere. Očigledno je da je Isusova majka Marija bila posvećena i pobožna žena, posebno izabrana da ponese telo Spasitelja, ali ipak, nijedan od apostola, a ni sam Isus, nisu ni nagovestili ideju da Mariju treba na poseban način poštovati ili obožavati. Kako to Enciklopedija Britanika navodi, na Mariju nije stavljan nikakav naglasak tokom prvih vekova postojanja Crkve.²⁵

Ta činjenica je priznata i od strane Katoličke enciklopedije: „Služba Našoj Blaženoj Gospo... treba se posmatrati kao praktična primena doktrine Zajedništva Svetih. Očigledno je da ta doktrina, barem eksplicitno, nije sadržana u ranijim formama Apostolskog Verovanja (Kreda), pa nas ne treba iznenaditi što u prvim vekovima hrišćanstva ne susrećemo nikakve jasne trageve kulta Blažene Device – poštovanje Marije deo je kasnijeg

²⁵ Encyclopedia Britannica, vol. 14, p. 309.

razvoja.²⁶ Tek u Konstantinovo doba, u početku četvrtog veka, Mariju su počeli da smatraju nekom vrstom božanstva.

Čak i crkva je u tom razdoblju sa negodovanjem gledala na takav oblik obožavanja, što je evidentno prema Epifaniju (403. god.), koji je optužio neke osobe iz Trakije, Arabije i mnogih drugih mesta da obožavaju Mariju kao božanstvo i prinose joj kolače u njenom hramu. „Njoj treba iskazati čast,” rekao je Epifanije, „ali neka se niko ne klanja Mariji.“²⁷ Međutim, ne samo da se u instituciji koja je danas poznata kao Rimokatolička crkva toleriše to obožavanje, već je postalo deo službene nauke na koncilu u Efesu 431. godine.

U Efesu?! Upravo u tom gradu je od pamтивека Dijana obožavana kao boginja devičanstva i majčinstva!²⁸ Ona je predstavljala prirodne sile plodnosti, pa je zbog toga bila prikazivana s mnoštvom grudi. Glava joj je bila ukrašena krunom u obliku kule, simbolom Vavilonske kule.

Kad ljudi vekovima praktikuju neku veru, onda im je teško da je se odreknu. Tako su razmišljale i crkvene vođe u Efesu u vreme kada je crkva počela da zalazi u krivoverje. Mislili su da bi mogli pridobiti više obraćenika ako im dozvole da zadrže svoja verovanja u vezi s boginjom Majkom, ako se nađe mogućnost da se ona stope s hrišćanstvom i ako se koristi Marijino ime.

Međutim, to nije bio Božji način. U vreme kad je Pavle boravio u Efesu, s mnogobožačkom religijom nisu bili pravljeni nikakvi kompromisi. Ljudi su se obraćali Bogu i nakon toga uništavali kipove boginje koji su bili u njihovom vlasništvu.²⁹ Tragično je da je efeška crkva u kasnijim vekovima napravila kompromis i prihvatile jedan oblik obožavanja boginje Majke,

²⁶ The Catholic Encyclopedia, vol. 15, p. 459, art. “Virgin Mary”.

²⁷ Ibid, p. 460.

²⁸ Fausset’s Bible Encyclopedia, p. 484.

²⁹ Dela apostolska 19:24-27.

koji je na kraju i koncil u Efesu učinio delom službene nauke crkve! Koliko je samo u toj odluci očigledan paganski uticaj.

Sledeći pokazatelj da se poštovanje Marije razvilo iz nekadašnjeg obožavanja boginje Majke, nalazimo u nazivima koji su joj dati. Marija se često naziva Madona. Prema autoru Hislopu, taj izraz je prevod jednog od imena pod kojim je bila poznata vavilonska boginja. Kada je proglašen božanstvom, Nimrod je postao poznat kao Baal; tada je ime njegove žene, ženskog božanstva, ekvivalent od Baalti, ženskog oblika imena Baal. Taj naziv ne znači ništa drugo nego „Moja Gospa“! U latinskom jeziku ima oblik Mea Domina, što je u italijanskom izobličeno u poznati naziv Madona!³⁰ Među Feničanima je boginja Majka bila poznata kao Morska Gospa³¹ pa se čak i to ime daje Mariji, iako ona nema nikakve veze s morem.

Sveti pismo jasno govori da postoji samo jedan posrednik između Boga i ljudi, „čovek Isus Hristos.“³² Ipak, rimokatolicizam uči da je Marija takođe „posrednik.“ Molitve Mariji igraju vrlo važnu ulogu u katoličkom bogosluženju. U Svetom pismu svakako ne postoji osnova za tu praksu, a vrlo dobro je poznato da taj koncept nije stran verovanjima povezanim s boginjom Majkom. Jedno od njenih imena je bilo i Milita, što znači posrednica. Marija se često naziva i „Kraljicom neba“, iako Isusova majka Marija nije kraljica neba. „Nebeska kraljica“ je bilo ime boginje Majke koja je obožavana vekovima pre Marijinog rođenja. U vreme proroka Jeremije ljudi su obožavali „nebesku kraljicu“ i praktikovali rituale koji su bili njoj posvećeni. U knjizi proroka Jeremije 7:18-20, piše sledeće: „Sinovi skupljaju drva, očevi pale vatru, a žene mese testo i prave kolače da ih prinesu ‘kraljici nebeskoj’ ...“

³⁰ Hislop, The Two Babylons, p. 20.

³¹ Harper’s Bible Dictionary, p. 47.

³² 1. Timoteju 2:5.

Jedno od imena pod kojim je bila poznata Izida bilo je Majka Božja. Kasnije su aleksandrijski teolozi to ime dali Mariji. Ona je, svakako, bila Isusova Majka, ali samo u smislu nje-gove ljudske prirode. Originalno značenje imena Majka Božja je nešto više od toga. To ime implicira uzvišen, glorifikovan položaj Majke u odnosu na Isusa, a rimokatolici su podučavani da Mariju smatraju upravo takvom.

Lik boginje Majke s detetom na rukama bio je toliko snažno urezan u pagansku misao da je u vreme otpada od biblijske vere, prema navodu jednog autora, „drevni portret boginje Izide i deteta Horusa napokon bio prihvaćen, ne samo u shvatnju naroda, već i putem formalnog biskupskog odobrenja kao portret Device i njenog deteta.“³³ Izida i njeni dete često su bili prikazivani u okviru od cveća, a to je, takođe, i praksa vezana uz Mariju, što je dobro znano onima koji su proučavali srednjovekovnu umetnost.

Astarota, feničanska boginja plodnosti, povezivana je s polumesecom. Izida, egipatska boginja plodnosti, prikazivana je kako стоји на polumesecu sa zvezdama koje joj okružuju glavu.³⁴ U rimokatoličkim crkvama širom Evrope postoje Marijine slike na kojima je prikazana na potpuno identičan način. Priložena ilustracija (kakva se nalazi u katočkim katehizmima) prikazuje Mariju sa dvanaest zvezda koje

³³ Smith, Man and His Gods, p. 216.

³⁴ Kenrick, Egypt, vol. 1, p. 425. Blsavatsky, Isis Unveiled, p. 49.

joj okružuju glavu, i sa polumesecom pod nogama!

Na brojne načine vođe pale crkve su pokušavale da Mariju učine nalik na pagansku boginju i uzdignu je na nivo božanstva. Kao što su pagani imali kipove boginje, tako se počelo sa izrađivanjem Marijinih kipova. Ne samo to, u nekim slučajevima su baš ti isti kipovi koji su bili obožavani kao Izida s detetom, jednostavno bili preimenovani u Mariju i dete Hrista. „Kada je hrišćanstvo trijumfovalo“, govori jedan autor, „te slike i kipovi su postali prikazi Madone i deteta, bez ikakvog prekida u kontinuitetu: u stvari, nema arheologa koji bi nam danas mogao reći da li neki od tih objekata obožavanja predstavlja jedno ili drugo.“³⁵

Pobedom hrišćanstva, Izidin kult je bio pri kraju „...a ipak su njegovi duboki tragovi preživeli u hrišćanskim običajima. Izidine kipove trebalo je samo izmeniti u imenu da bi postali kipovi device Marije.“³⁶

Mnogi od tih preimenovanih kipova nosili su krune i bili nakićeni draguljima, na potpuno isti način kao i kipovi hinduskih ili egipatskih devica. Međutim, Isusova majka Marija nije bila bogata.³⁷ Odakle onda dolaze ti dragulji i krune koje možemo videti na kipovima koji navodno nju predstavljaju?

Putem nekih vrlo očiglednih i nekih drugih manje ili više prikrivenih kompromisa, obožavanje drevne „majke“ produžilo se pod okriljem pale crkve, pri čemu su dotadašnja imena samo zamenjena Marijinim imenom.

³⁵ Weigall, The Paganism in Our Christianity, p. 129.

³⁶ Stewart Perowne, Rimska mitologija u izdanju „Otokar Keršovani“ 1986. godine.

³⁷ Luka 2:24; 3. Mojsijeva 12:8.

3. poglavlje

OBOŽAVANJE MARIJE

Možda najveći dokaz da se obožavanje Marije razvilo iz nekadašnjeg kulta paganske boginje Majke, nalazimo u činjenici da je u paganskoj religiji majka bila obožavana u jednakoj meri kako i njen sin, pa i više od njega.

Ta činjenica je glavni ključ za rešavanje zagonetke „tajna Vavilon!“ Istinsko hrišćanstvo uči da je Gospod Isus, i samo On put, istina i život; da samo On može da oprosti grehe; da je samo On živeo životom koji nikad nije bio zamrljan grehom i da je On taj koga trebamo obožavati, a nipošto njegova majka. Međutim, rimokatolicizam na mnoge načine uzvisuje i Majku, pokazujući tako da je paganstvo izvršilo uticaj na njega.

Možemo putovati širom sveta, i ako navratimo u masivnu katedralu ili seosku kapelicu videćemo da Marijin kip zauzima istaknuti položaj u njoj. U moljenju krunice, molitva „Zdravo Marijo“ moli se devet puta više nego molitva „Oče naš.“ Katolici su naučeni da je razlog za molitvu Mariji taj da ona može preneti molbu svome sinu Isusu, pa će On, budući da mu je ona majka, zbog nje uslušiti traženje. Zaključak koji proizilazi iz toga je da Marija poseduje više razumevanja i sažaljenja, i da je milostivija od svog sina Isusa. Savršeno je jasno da je ta misao upravo suprotna učenju Svetoga pisma, pa ipak se često ponavlja u katoličkim spisima.

Poznati rimokatolički pisac Alfons Liguori opširno piše o tome da su uspešnije molitve upućene Mariji nego Hristu. Usput rečeno, Liguori je 1839. godine od strane pape Gregorija XIV kanonizovan, proglašen svecem, a papa Pije IX ga je proglašio doktorom Katoličke crkve. Na jednom mestu u svojim spisima

on opisuje zamišljenu scenu u kojoj grešnik vidi dvoje stepenica kako vise sa neba. Isus je na vrhu jednih stepenica, dok je Marija na vrhu drugih. Kada je grešnik pokušao da se popne na prve stepenice ugledao je Hristovo gnevno lice pa je poražen pao sa njih. Kada je nakon toga počeo da se penje na Marijine stepenice, popeo se vrlo lako, a ona ga je srdačno dočekala, uvela u nebo i predstavila Hristu! Tada je sve bilo u redu. Svrha ove priče je da pokaže kako je mnogo lakše i uspešnije doći Hristu uz Marijino posredovanje.³⁸

Isti pisac je rekao kako grešnik koji se osmeli da dođe direktno Hristu može to da učini samo s osećanjem užasa pred njegovim prokletstvom. Ali, ako uputi molitvu Devici, ona samo treba svome sinu da „pokaže grudi koje je sisao“ i njega će trenutno napustiti gnev!³⁹ Takvo rezonovanje je u direktnoj suprotnosti sa primerom iz Svetog pisma. „Blažena je utroba koja te je nosila“, rekla je jedna žena Isusu, „i dojke koje si sisao!“ „Ne, nego srećni su oni koji slušaju Božju reč i drže je,“ odgovorio je Isus!⁴⁰ Sa druge strane, takve ideje o grudima nisu bile strane obožavateljima paganske boginje Majke. U arheološkim istraživanjima su iskopani njeni kipovi na kojima su grudi često ekstremno velike u odnosu na telo, a u slučaju Dijane, da bi se simbolizovala njena plodnost prikazivana je sa, ni više ni manje nego stotinu grudi!

„Jakopone da Todi pred blaženom Devicom“, prema drvorezu iz 1490. godine

³⁸ Boettner, Roman Catholicism, p. 147.

³⁹ Hislop, The Two Babylons, p. 158.

⁴⁰ Luka 11:27-28.

Sledeći primer uspostavljanja prakse glorifikovanja Marije, možemo videti u doktrini „bezgrešnog začeća.“ Tu doktrinu je 1854. godine definisao i uspostavio papa Pije IX, a u njoj se tvrdi da je blažena Devica Marija „u trenutku svog začeća... očuvana imunom od sve ljage prvobitnog greha.“⁴¹ Izgleda da je to učenje samo još jedan pokušaj da se Marija predstavi što više nalik paganskoj boginji, jer se u starim mitovima takođe verovalo da je boginja bila natprirodno začeta! Priče se razlikuju od naroda do naroda, ali sve govore o natprirodnim događajima u vezi njenog dolaska na svet, te da je bila superiornija u odnosu na obične smrtnike, da je bila božanskog porekla. Postepeno, da učenje o Mariji ne bi bilo inferiorno u odnosu na ono o boginji Majci, bilo je nužno učiti da je Marijin dolazak na svet takođe uključivao natprirodni element.

Da li je učenje da je Marija rođena „bez ljage prvobitnog greha“ zasnovano na Biblijci? Odgovoricećemo na to pitanje rečima Katoličke enciklopedije. „Direktan ili kategorički i uverljivi dokaz te dogme ne može se pronaći u Svetome pismu.“ Na istom mestu je istaknuto da su te ideje doživele postepeni razvoj unutar crkve.⁴²

Treba istaći da je ovo osnovna i možda najvažnija razlika između rimokatoličkog i biblijskog pogleda. Rimokatolička crkva je, kao što i sama priznaje, vekovima rasla i razvijala se na mnoštvu tradicija i ideja primanih kroz sve te vekove od crkvenih otaca i iz Svetog pisma, pa čak i na verovanjima prihvaćenim iz paganstva (ako su mogla biti hristijanizovana). Koncepti iz svih tih različitih izvora bili su mešani i razvijani na crkvenim koncilima, da bi konačno postali dogme. Sa druge strane, gledište koje su biblijski religiozni ljudi pokušali da obnove je

⁴¹ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 674, art. “Immaculate conception.”

⁴² Ibid., p. 675.

povratak Bibliji kao najispravnijoj osnovi za doktrine, i prihvatanje ideja koje su se razvile u kasnijim vekovima u onoj meri u kojoj su u skladu sa Biblijom.

Ako se vratimo Bibliji, možemo da zaključimo da ne samo da u njoj ne postoji bilo kakav dokaz da je Marija začeta bez greha, već ona tvrdi upravo suprotno. Iako je Marija bila od Boga izabrana kao pobožna i moralna žena, devica, ona je bila ljudsko biće kao i bilo koji član Adamovog roda. „Svi su zgrešili i tako su lišeni slave Božje,“⁴³ a jedini izuzetak je bio Isus Hristos. Mariji je trebao Spasitelj kao i svim ostalim ljudima i to je otvoreno priznala kada je rekla: „Duša moja veliča Gospoda i duh moj kliče Bogu, Spasitelju mom.“⁴⁴

Ako je Mariji trebao Spasitelj, onda je jasno da ona sama nije bila Spasitelj. Ako joj je trebao Spasitelj trebalo joj je i spasenje, oproštenje i otkupljenje, kao i svim ljudima.

Da bi Hristos bio osoba sa božanskom prirodom, nije bilo nužno da njegova majka bude neka vrsta uzvišene božanske osobe. Po Bibliji, Isus Hristos je bio božanskog porekla jer je bio jedinorođeni Sin Božji – njegova božanska priroda potiče od njegovog božanskog Oca.

Tvrđnja da je Marija bila superiornija u odnosu na druga ljudska bića nije bila deo Isusove nauke. Jednom prilikom, kada je neko spomenuo njegovu majku i braću, Isus je upitao: „Ko je moja majka, i ko su moja braća?“, i tada je, ispruživši ruku prema svojim učenicima, odgovorio: „Evo moje majke i moje braće! Jer ko god čini volju Oca moga koji je na nebesima, on je brat moj i sestra i majka.“⁴⁵ Ove reči potpuno jasno pokazuju da je svako ko živi u skladu sa Božjom voljom nedvosmisleno na istom nivou s Marijom.

⁴³ Rimljanima 3:23.

⁴⁴ Luka 1:47.

⁴⁵ Matej 12:46-50.

Svakodnevno, po celom svetu, katolici mole „Zdravo Marijo“, krunicu „Andđele čuvaru“, „Litanije blaženoj Devici Mariji“ i druge molitve. Pomnoživši broj tih molitava sa brojem katolika koji ih svakodnevno izgovaraju, neko je izračunao da Marija treba da sasluša oko 46.000 molitava u sekundi! Iako je očigledno da osim Boga to niko drugi ne može, mnogi ipak veruju da Marija čuje sve te molitve, pa je i to jedan od razloga zbog čega je bilo nužno uzdići je na nivo božanstva, bilo to biblijski zasnovano ili ne.

U pokušaju da opravdaju mišljenje da je Marija toliko uzvišena, neki navode reči koje joj je uputio anđeo Gavrilo: „Blažena si među ženama.“ Međutim, to ne može da bude razlog da se Marija smatra božanskom osobom. Vekovima pre nego je Marija bila blagoslovljena tim rečima, sličnim blagoslovom je bila pozdravljena i Jaela, žena Hebera Kenejca. Za nju je bilo rečeno: „Blagoslovena bila Jaela, žena Hebera Kenejca, više od svih žena.“⁴⁶

Pre Pedesetnice, dana kada se Sveti Duh izlio na apostole, Marija se sastajala sa ostalim učenicima očekujući sa njima obećanje Duha svetog. Čitamo da su svi apostoli „jednodušno bili

⁴⁶ Sudije 5:24.

ustrajni u molitvi, zajedno s nekim ženama i Marijom, Isusovom majkom, i njegovom braćom.⁴⁷ Za katoličku misao u vezi Marije karakteristični su pokušaji da joj se da centralno mesto, kao što to pokazuje i gornja ilustracija iz *Službenog baltimorskog katehizma*.⁴⁸

Kao što vrlo dobro znaju svi koji čitaju i proučavaju Bibliju, učenici tom prilikom nisu čekali Mariju, oni su očekivali svog vaskrslog i vaznesenog Gospoda Isusa Hrista da na njih izlije dar Svetoga Duha. Na crtežu takođe primećujemo Duha svestoga (u liku goluba) kako leti iznad Marije. Međutim, po izveštaju Svetog pisma, jedina osoba na koju je ikada sleteo golub bio je Isus, a ne njegova majka. Ali, dobro je poznato da je paganska devičanska boginja Junona često bila prikazivana sa golubom na glavi, kao što je to bio slučaj i sa Astarotom, Kibelom i Izidom!⁴⁹

Sledeće pokušaje da se Marija glorifikuje nalazimo u rimokatoličkoj doktrini o trajnom devičanstvu. To je učenje da je Marija ostala devica celog svog života, ali kao što to Enciklopedija Britanika objašnjava, doktrina o trajnom devičanstvu device Marije nije postojala u prvih trista godina nakon Hristovog vaznesenja. Sve do koncila u Kalcedonu 451. godine, ta izmišljotina nije bila zvanično priznata od strane Rima.⁵⁰

Prema Svetom pismu Isusovo rođenje je bilo rezultat natprirodnog začeća bez učešća zemaljskog oca.⁵¹ Nakon Isusovog rođenja Marija je rodila još dece koja su bila prirodno potomstvo iz njenog braka sa Josifom. Isus je bio Marijin sin prvenac,⁵² što ne znači da je bio i njeno jedino dete, već se nameće zaključak

⁴⁷ Dela apostolska 1:14.

⁴⁸ Official baltimore Catechism, no. 2 (Lesson 11).

⁴⁹ Doane, Bible Myths, p. 357.

⁵⁰ Encyclopedia Britannica, vol. 14, p. 999, art. "Mary."

⁵¹ Matej 1:23.

⁵² Matej 1:25; Marko 3:31-32.

da je kasnije imala i drugorođeno dete, i treće itd. Sveti pismo spominje četiri Isusova brata: Jakova, Josiju, Simona i Judu.⁵³ Kada su se stanovnici Nazareta čudili otkuda Isusu tolika „pre-mudrost i moć“, oni spominju i njegove sestre govoreći: „I zar nisu sve njegove sestre s nama?“ Reč sestre je u množini, pa tako znamo da je Isus imao najmanje dve, a možda i više sestara, pošto ovaj tekst govori o svim njegovim sestrama. Uobičajeno je da, ako govorimo o dve osobe upotrebljavamo reč obe, a ne sve. Može se zaključiti da Sveti pismo govori o najmanje tri sestre. Dakle, ako je Isus imao četiri brata i tri sestre, polubraću i polusestre, tada je moguće da je Marija rodila osmoro dece.

Pismo kaže da je Josif „...nije s njom spavao dok nije rodila svog prvorodenog sina.“⁵⁴ Josif „nije s njom spavao“ do Isusovog rođenja, no nakon što je Isus bio rođen, Marija i Josif su počeli da žive kao muž i žena, pa im se rodilo još dece. Tvrđnja da je Josif sačuvao Mariju tako da je ostala devica celog života, u potpunoj je suprotnosti sa Biblijom.

Kroz vreme otpadanja od istinite vere, a da bi se Marija što više poistovetila sa paganskim boginjom Majkom, izmišljeno je da se Marijino telo nije raspalo, već da je u telu uznesena u nebo i da je sada „kraljica neba.“ Sve do 20. veka doktrina o Marijinom vaznesenju nije bila zvanično uspostavljena od strane Rimokatoličke crkve. Tek je 1951. godine papa Pije XII proglašio da se Marijino telo nije raspalo, već da je prenešeno u nebo.⁵⁵ Reči svetog Bernarda ovako sumiraju taj stav Rimokatoličke crkve: „Treći dan nakon Marijine smrti, kada je sveto telo bilo uzneseno u nebeski raj... grob nije imao moć nad onom koja je bila bezgrešna... Ali, nije bilo dovoljno da Marija bude samo prihvaćena u nebo. Ona nije mogla biti samo običan stanovnik

⁵³ Matej 13:55-56.

⁵⁴ Matej 1:25.

⁵⁵ Encyclopedia Britannica, vol. 2, p. 632, art. “Assumption, Faest of.”

neba... ona je posedovala dostojanstvo nedostižno čak i najvišim arhanđelima. Marija je bila krunisana od strane večnog Oca: postavljena je na presto s desne strane svome sinu... Sada, iz dana u dan, iz sata u sat, moli za nas, postiže milost za nas, čuva nas od opasnosti, štiti nas od iskušenja, izliva na nas blagoslove.“

Sve takve ideje u vezi Marije povezane su sa verovanjem da je ona bila telesno vaznesena na nebo. Naravno, Biblija ne govori apsolutno ništa u vezi Marijinog vaznesenja. Upravo suprotno tome, Jovan piše: „Niko nije uzašao na nebo osim onoga koji je sišao s neba, Sina čovečijeg koji je na nebu.“⁵⁶

Samo je Isus Hristos taj koji sedi Bogu s desne strane. On je taj koji izliva blagoslove na ljude, a ne njegova majka.

U uskoj vezi sa molitvama Mariji je i predmet nazvan krunica, lančić sastavljen od petnaest sekcija sitnih kuglica od kojih je svaka sekcija označena jednom debljom kuglicom. Krajevi lančića spojeni su medaljicom s utisnutim Marijinim likom, za koju je spojen kratak lančić na čijem se kraju nalazi raspelo. Kuglice na krunici služe za brojanje molitvi, molitvi koje se neprekidno ponavljaju. Iako je taj predmet u širokoj upotrebi u Rimokatoličkoj crkvi, poznato je da ne potiče iz hrišćanstva, već je i ranije bio poznat u mnogim zemljama. Katolička enciklopedija navodi: „U skoro svim zemljama susrećemo se sa nečim što predstavlja brojanice molitava ili krunice.“ Dalje nastavlja s nabranjem brojnih primera, uključujući tu i kipove iz drevne Nivre: dve krilate žene s krunicama u rukama, koje se mole pred svetim drvetom. Vekovima se među muslimanima za nabranje Alahovih imena upotrebljava ogrlica (brojanica) sa 33, 66 ili 99 kuglica. Marko Polo je bio vrlo iznenađen kad je u 13. veku video kako malabarski kralj koristi brojanicu od dragog kamenja

⁵⁶ Jovan 3:13.

za brojanje svojih molitvi. Franjo Ksaverski i njegovi pratioci takođe su bili zapanjeni kada su videli da su krunice poznate i bliske japanskim budistima.⁵⁷

Oko 800 godina pre Hrista među Feničanima je niz kuglica, koji je predstavljao krunicu, korišćen u obožavanju Astarote ili Aštarte, boginje Majke.⁵⁸ Krunica se može videti i na starom feničanskom kovanom novcu. Bramani još od davnina koriste brojanice sa više desetina ili stotina kuglica. Poštovaoci indijskog boga Višnua daju svojoj deci brojanice sa 108 kuglica. Sličnu brojanicu koriste i milioni budista u Indiji i Tibetu. Šivini obožavatelji koriste brojanicu uz pomoć koje ponavljaju, ako je moguće, svih 1008 imena svog božanstva.⁵⁹

Nizovi kuglica za nabranje molitava su bili poznati i u maloazijskoj Grčkoj. Po mišljenju autora Hislopa, takva je bila namena ogrlice koja se može videti na Dijaninom kipu. On takođe ističe da su posebne ogrlice koje su u starom Rimu nosile žene, takođe služile za nabranje i pamćenje molitava, a nazivale su se monile, što je značilo „podsetnik.“⁶⁰

Najvažnija i najučestalija molitva krunice je „Zdravo Marijo“, koja glasi: „Zdravo Marijo, milosti puna, Gospod s tobom, blagoslovena ti među ženama i blagosloven plod utrobe tvoje Isus. Sveta Marijo, majko Božja, moli za nas grešnike sada i na čas smrti naše, amen.“ Katolička enciklopedija ističe da „postoji slabašan ili nikakav trag molitve *Zdravo Marijo* kao prihvaćene formule pobožnosti pre 1050. godine.“⁶¹ Kompletna krunica uključuje 53 molitve „Zdravo Marijo“, 6 molitvi „Oče naš“, 5 „Otajstava“, 5 meditacija o otajstvima, 5 „Slava Ocu“ i

⁵⁷ The Catholic Encyclopedia, vol. 13, p. 185, art. “Rosary.”

⁵⁸ Seymour, The Cross in Tradition, History, and Art, p. 21.

⁵⁹ Encyclopedia of Religions , vol. 3, p. 203 – 205.

⁶⁰ Hislop, The Two Babylons, p. 187-188.

⁶¹ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 111, art. “Hail Mary.”

„Apostolsko verovanje.“ Može se zapaziti da se „Zdravo Marijo“ ponavlja skoro devet puta češće nego „Oče naš.“ Može li molitva koju su sastavili ljudi, a upućena je Mariji, da bude devet puta važnija i delotvornija od molitve upućene Bogu, koju nas je naučio Isus?

Obožavatelji boginje Dijane stalno su ponavljali religijsku frazu, kao na primer u Efesu kada su „svi jednoglasno zavikali: Velika je Artemida efeška! Tako su vikali oko dva sata.“⁶² Isus je govorio da je takvo ponavljanje molitve paganski običaj. „Kad se molite,“ rekao je on, „ne brbljajte kao neznabrošći jer oni misle da će zbog mnogo reči biti uslišeni. Ne budite, dakle, kao oni jer vaš Otac zna šta vam je potrebno i pre nego što ga zamolite.“⁶³ U tom odeljku Svetog pisma Isus jasno upućuje svoje sledbenike da ne mole jednu molitvu ponavljajući je u nedogled. Značajno

⁶² Dela apostolska 19:34.

⁶³ Matej 6:7-8.

je da zapazimo da im je upravo nakon toga upozorenja rekao: „Ovako se, dakle, molite: Oče naš, koji si na nebesima...“, pa je predao svojim učenicima primer molitve, koju mi nazivamo molitvom „Oče naš.“ Isus je ovu molitvu istakao kao suprotnost paganskim molitvama, pa ipak su rimokatolici kasnije bili naučeni da mole tu molitvu ponavljajući je. Ali, ako je to molitva koja se ne treba uzastopce ponavljati, koliko to onda tek važi za molitvu Mariji, molitvu koju je izmislio čovek. Učenje molitvi napamet i njihovo ponavljanje u nedogled uz pomoć krunice, više liči na proveru pamćenja, nego na spontano obraćanje Bogu iz srca.

4. poglavlje

OBOŽAVANJE TROJSTVA

Ako postoji ova opšta podudarnost između sistema Vavilona i Rima, postavlja se pitanje, da li se podudaranje ovde zauzavlja? Na ovo je odgovor: Naprotiv. Ostaje nam samo da stavimo drevne vavilonske misterije na ceo sistem Rima, i tada će se videti koliko je jedno pozajmilo od drugog. Ove Misterije su dugo bile obavijene tamom, ali sada gusta tama počinje da prolazi. Svi koji su najmanje obraćali pažnju na književnost Grčke, Egipta, Fenikije ili Rima, svesni su mesta koje su „misterije“ zauzimale u ovim zemljama i da su, bez obzira na različite okolnosti, u svim bitnim aspektima ove „Misterije“ u različitim zemljama bile iste. Dakle, kao što bi Jeremijin jezik⁶⁴ ukazivao na to da je Vavilon bio primarni izvor iz kojeg su potekli svi ovi sistemi idolopoklonstva, tako da su dedukcije najučenijih istoričara, na pukim istorijskim osnovama, dovele do istog zaključka.

Mnoge će iznenaditi saznanje da absolutni počeci doktrine tri u jedan idu pravo do Vavilonske kule u ravnici Senar pored reke Eufrat mnogo generacija unazad do vremena posle Potopa.

„Vavilonska kula bila je u stvari za obožavanje Sotone u formi vatre, sunca i zmije. Međutim, služba Sotoni se nije mogla otvoreno vršiti zbog mnogih koji su još uvek verovali u pravog Boga Nojevog. Tako je misterijska religija počela u Babelu gde se Sotona mogao obožavati u tajnosti.“⁶⁵

Zbog Nimrodove smrti, njegovi sledbenici i Semiramida

⁶⁴ „Vavilon je zlatna čaša u Gospodnjoj ruci, čaša koja je opila svu zemlju. Narodi su pili vino iz nje i zato se ponašaju bezumno.“ (Jeremija 51:7)

⁶⁵ Alexander Hislop, The Two Babylons, 2nd American ed. [Neptune, New Jersey: Loizeaux Brothers, 1959] 5, 24)

plašili su se da nastave sa svojom službom Sotoni iz straha da ono što se dogodilo Nimrodu može da se desi i njima, pa se tako misterijska religija razvila u Babelu gde se Sotona mogao obožavati u tajnosti.

Falsifikovana religija je bila prekinuta na kratko vreme ali Semiramida je imala „sjajnu“ ideju kako da opet oživi svoju i Nimrodotu pagansku religiju u novoj formi. Nije prošlo dugo od smrti njenog supruga Nimroda dok je Semiramida ostala trudna. Ona je tvrdila da kad je Nimrod umro da je izašao na sunce, te je tako sunce postalo simbol Nimroda. Govorila je narodu da je sunčev zrak došao na nju te je zatrudnela sa detetom što je u stvari bio Nimrodotov povratak u reinkarnaciju boga sunca. Ovo dijete nazvano je Tamuz, a sve troje je obožavano kao personifikacija boga sunca, i ovo je prvo mesto gde trojstvo ulazi u postojanje. Ali ova misterijska religija nije bila ništa drugo do služba Sotoni.

„Trojstvo ima svoj početak u antičkom Vavilonu sa Nimrodom, Tamuzom i Semiramidom. Semiramida je zahtevala obožavanje za svog supruga, sina i nju samu. Ona je tvrdila da je njen sin bio oboje – otac i sin. On je bio ‘bog otac’ i ‘bog sin’ – prvo božansko neshvatljivo trojstvo.“⁶⁶

Tako je Semiramida proglašila da je njen muž Nimrod bio bog, a ona kao žena Nimrodotova boginja. Zatim se proglašila „Kraljicom nebeskom“ i da se kao takva treba obožavati. Tvrđila je da je njen duh bio mesec i da će kad umre prebivati na Mesecu, kao što je Nimrod već na Suncu. Ovaj sistem paganizma se predstavljao kao prava religija, dok je u stvari bio služba đavolu. On se nametao ljudima kao istina Božja ali u realnosti je bio Sotonio remek delo i „misterija bezakonja“.

Semiramida i njeni satanski sveštenici bili su duboko u

⁶⁶ Alexander Hislop, The Two Babylons, p. 51.

okultizmu i majstori laži i obmane. Svuda po svetu gde se širio ovaj kult postavljane su statue ili idoli majke i deteta. Semiramida je uskoro slavljenja kao „Kraljica nebesa“ (Aštarta). Njen simbol postao je mesec, a Nimrod je prozvan Balom, bogom sunca, te je otuda njegov simbol postalo sunce.

Tako nalazimo da trojstvo ima svoje porijeklo nazad do Vavilona. Da se Bog nije umešao i pomeo jezike ne bismo imali nikakvu nadu da imamo istinu danas. Takođe nalazimo da je obožavanje tog trija preneto na sve različite kulture do danas, ali pod raznim imenima zbog pometnje jezika opisane u Postanju 11. glava.

Koliko se može pratiti unazad antička istorija sveta, nalazimo da su sve poznate kulture imale tri u jedan trojedinog boga.

1. Uvek se nalaze tri bića u ovom trojedinom bogu.
2. Jedno je otac, drugo majka i treće sin.
3. Sin je takođe suprug majke.
4. Sin je inkarnacija oca.
5. Zimski solsticij (25. decembar ili 7. januar po starom julijanskom kalendaru) bio je vreme u kojem su svi bogovi sunca od Ozirisa do Jupitera i Mitre proslavljeni (njihov rođendan).
6. Sve troje su oboženi kao bogovi.
7. Često se za ovo troje kaže da su jedan bog. To jest, jedan u tri oblika, ili tri u jedan.
8. Otac se često ne pominje i umjesto toga obožavaju se sami majka i sin.
9. Ponekad se pagansko trojstvo vidi kao jedan bog koji igra tri uloge i u paganskoj umetnosti predstavlja se sa tri glave.
10. U drugim slučajevima, jedan bog se vidi sa tri lica na jednoj glavi.
11. U nekoliko ogrankaka paganism, treće lice ovog

trojstva se smatra zlim i uništiteljom.

U poslednjoj verziji, prvo lice je stvoritelj, drugo lice je održavalac, a treće lice je uništitelj.

Aleksandar Hislop sumira trojstvo na sledeći način: „Sve ovo je postojalo od antičkih vremena. Dok je bilo prekriveno i-dolatrijom, prepoznavanje trojstva bilo je sveopšte u svim antičkim narodima sveta.“⁶⁷

Meri Sinkler, grofica od Kejtnesa, u svojoj knjizi *Stare istine u novoj svjetlosti* iz 1876. godine, konstatiše: „Uopšteno, mada pogrešno, se pretpostavlja da je doktrina o trojstvu hrišćanskog porijekla. Skoro svaka antička nacija posjedovala je sličnu doktrinu. [Rani katolički teolog] Sv. Jerom nedvosmisleno svjedoči: ‘Sve antičke nacije vjerovale su u Trojstvo.’“⁶⁸

Stari Sumeri su verovali:

„Univerzum je bio podeljen u tri regiona od kojih je svaki postao oblast kojom upravlja jedan bog. Anuov dio bilo je nebo. Zemlja je data Enlilu. Ea je postao vladar voda. Zajedno oni konstituišu trijadu Velikih Bogova.“⁶⁹

„Drevni Vavilonjani su prepoznivali doktrinu o trojstvu ili tri osobe u jednom bogu – kao pojavu iz složenog boga sa tri glave, što oblikuje deo njihove mitologije, i upotrebljavali jednakostranični trougao kao amblem takvog trojstva u jedinstvu.“⁷⁰

„Puranas, jedna od hinduističkih biblija od pre više od 3.000 godina, sadrži sledeći pasus: ‘O vi tri Gospoda! Znajte da ja poznajem samo jednog Boga. Informišite me, stoga, koji od vas je pravo božanstvo, da mu mogu samom iskazati svoju

⁶⁷ Hislop, *The Two Babylons*, pp. 17, 18.

⁶⁸ Marie Sinclair, *Old Truths in a New Light*, p. 382.

⁶⁹ The Larousse Encyclopedia of Mythology, 1994, pp. 54, 55.

⁷⁰ Thomas Dennis Rock, *The Mystical Woman and the Cities of the Nations*, 1867, pp. 22, 23.

odanost.' Tri boga, Brama, Višnu i Šiva, počeli su mu se manifestovati, odgovorivši: 'Nauči, o bogomoljče, da nema stvarne razlike između nas. Ono što ti izgleda tako je samo privid. Jedno biće se javlja pod tri oblika putem dela stvaranja, očuvanja i uništenja, ali on je jedan.' Otuda je trougao bio prihvaćen od svih drevnih naroda kao simbol tog Božanstva... Trojka se smatrala među svim paganskim nacijama poglavatom mističnih brojeva, jer, kao što Aristotel primećuje, ona u sebi sadrži početak, sredinu i kraj. Otuda nalazimo da ona označava neke od atributa skoro svih paganskih bogova."⁷¹

U četvrtom veku pre n.e. Aristotel je pisao: „Sve stvari su tri, i trojka je sve: i koristimo ovaj broj u službi bogovima; jer, kao što Pitagora kaže, sve i sve stvari su vezane trojkama, jer kraj, sredina i početak imaju ovaj broj u svemu, što sačinjava broj Trojstva.“⁷²

„Himna Amunu objavljuje da ‘nijedan bog nije postao pre njega (Amuna)’ i da su ‘svi bogovi tri: Amun, Ra i Ptah, i da nema drugog osim njih. Skriveno je njegovo kao Amon, on je Re u licu, a njegovo telo je Ptah.’ ... Ovo je izjava o trojstvu, tri glavna boga Egipta koji se zbrajaju u jednog od njih, Amona. Jasno je da koncept organskog jedinstva unutar množine dobija izvanrednu podršku sa ovom formulacijom. Teološki, u grubom obliku to je jako blisko kasnijoj hrišćanskoj formi množine trojstvenog monoteizma.“⁷³

Mnoga druga područja imala su vlastita božanska trojstva. U grčkoj oni su bili Zevs, Posejdon i Adonis. Feničani su obožavali Ulomusa, Ulosuosa i Eliun. Rim je obožavao Jupitera, Marsa i Veneru. U germanskim narodima oni su se zvali Vodan, Tor i Friko. Što se tiče Kelta, jedan izvor navodi: „Drevni

⁷¹ Sinclair, pp. 382, 383.

⁷² Arthur Weigall, Paganism in Our Christianity, 1928, pp. 197, 198.

⁷³ Simson Najovits, Egypt, Trunk of the Tree, Vol. 2, 2004, pp. 83, 84.

neznabogački bogovi paganskih Iraca, Kriosen, Biosen i Siva, ili Šiva, bez sumnje su Krišna, Višnu, [ili sveobuhvatni] Brama i Šiva od Hindusa.“⁷⁴

Tako sveopšta obmana i prepletanje zvaničnog hrišćanstva, starog paganizma i okultizma postaju očiti. Obmana se takođe odlično vidi u zapanjujućem priznanju Artura Vigala koji je sam trinitarac. Egiptolog Artur Vigal sažeо je uticaj antičkih verovanja na prihvatanje doktrine o trojstvu od strane Katoličke crkve u sledećem izvodu iz njegove knjige:

„Ne sme se zaboraviti da Isus Hrist nikad nije pomenuo takav fenomen [Trojstvo], i da se nigde u Novom Zavetu ne pojavljuje reč ‘Trojstvo’. Tu ideju je Crkva samo usvojila tri stotine godina posle smrti našeg Gospoda, a poreklo koncepcije je u potpunosti pagansko...“

Drevni Egipćani, čiji uticaj na ranu religijsku misao je bio apsolutan, obično su aranžirali svoje bogove i boginje u trojstva: postojalo je trojstvo Ozirisa, Izis i Horusa, trojstvo Amen, Muta i Konsu, trojstvo Knuma, Satisa i Anukis, i tako dalje...

Međutim, rani hrišćani nisu isprva razmišljali o primeni ove ideje na svoju vlastitu veru. Oni su svoje obožavanje poklanjali Bogu Ocu i Isusu Hristu, Sinu Božjem, i prepoznavali tajanstveno i nedefinisano postojanje Duha svetog; ali nije bilo mišljenja da su ovo troje u stvari Trojstvo, su-jednaki i ujedinjeni u Jednome...

Primena ovog starog paganskog koncepta Trojstva u hrišćanskoj teologiji moguće da je napravljena prepoznavanjem svetog Duha kao neophodne treće ‘Osobe’, su-jednake sa drugim ‘Osobama’...

Ideja o Duhu koji je su-jednak sa Bogom generalno nije bila prepoznata do druge polovine četvrtog veka n.e.... Godine

⁷⁴ Thomas Maurice, The History of Hindostan, Vol. 2, 1798, p. 171.

381. na Saboru u Konstantinopolju ranijem Nikejskom kredu dodat je opis svetog Duha kao ‘Gospoda i davaoca života, koji izlazi od Oca i koji se sa Ocem i Sinom zajedno obožava i slavi.’...

Tako je Atanasijev kredo, koji je kasniji sastav ali uopšteno odražava koncepcije od Atanasija [trinitaraca iz 4. veka čiji pogled je konačno postao zvanična doktrina] i njegove škole, formulisao koncept su-jednakog Trojstva gde je sveti Duh bio treće ‘Lice’; i tako je sačinjena dogma vere i verovanje u Tri u Jednom i Jednog u Trojici postala najvažnija doktrina hrišćanstva, iako ne bez strašnih buna i prolijanja krvi... Današnji hrišćanski misilac ... nema želju da bude precizan o tome, naročito zato što je ta definicija očigledno paganskog porekla i nije bila prihvaćena od Crkve do skoro tri stotine godina posle Hrista.”⁷⁵

Džejms Bonvik je dobro sumirao ovu priču u svom delu iz 1878. pod naslovom *Egipatsko verovanje i savremena misao*: „Nedvojbena je činjenica da su manje ili više svuda po svetu božanstva u trijadama. Ovo pravilo primenjivo je na istočnu i zapadnu hemisferu, od severa do juga. Osim toga, primetno je da su, na neki mističan način, te trijade od tri osobe jedno. Prva je kao druga ili treća, druga je kao prva ili treća, treća je kao prva ili druga; u stvari, one su međusobno jedno te isto pojedinačno biće. Atanasijeva definicija, koji je živio u Egiptu, primenjiva je na trojstva svih neznabogačkih religija.”⁷⁶

Stari Vavilonjani, baš kao i savremeni Rimljani, u rečima su priznavali jedinstvo Božanstva; i, dok su obožavali bezbroj manjih božanstava, pošto su posedovali određeni uticaj na ljudske poslove, jasno su priznavali da postoji JEDAN beskonačan

⁷⁵ Arthur Weigall, *Paganism in Our Christianity*, 1928, pp. 197-203.

⁷⁶ James Bonwick, *Egyptian Belief and Modern Thought*, p. 396.

i svemogući Stvoritelj, vrhovni nad svima.

U jedinstvu tog jedinog Boga Vavilonjana, postojale su tri osobe, a da bi simbolisali tu doktrinu o Trojstvu, koristili su, kako dokazuju otkrića Lejarda, jednakostranični trougao, kao što je dobro poznato u Rimskoj crkvi današnjice.⁷⁷

Hislop nastavlja:

Papstvo u nekim svojim crkvama, kao, na primer, u samostanu takozvanih Trinitaraca u Madridu, ima sliku Trojedinog Boga, sa tri glave na jednom telu.⁷⁸ Vavilonjani su imali nešto slično. G-din Lejard je u svom poslednjem radu dao primer takvog trojstvenog božanstva, obožavanog u drevnoj Asiriji.

U Indiji je vrhovno božanstvo, na sličan način, u jednom od najstarijih pećinskih hramova, predstavljeno sa tri glave na jednom telu, pod nazivom „Eko Deva Trimurti“, „Jedan Bog, tri oblika“.⁷⁹

U Japanu, budisti obožavaju svoje veliko božanstvo, Budu, sa tri glave, u istom obliku, pod imenom „San Pao Fuh“. Sve ovo postoji od davnina. Iako je prekriveno idolopoklonstvom, priznanje Trojstva bilo je univerzalno u svim drevnim narodima sveta, dokazujući koliko je duboko ukorenjena prvo-bitna doktrina u ljudskoj rasi.

⁷⁷ Layard, Babylon and Nineveh. Egipćani su takođe koristili trougao kao simbol svog „trostrukog božanstva“.

⁷⁸ Parkharst, Hebrejski leksikon, „Heruvimi.“ Iz sledećeg odlomka iz *Dublin Catholic Layman*, protestantskog lista iz 19. veka, koji opisuje papsku sliku Trojstva, nedavno objavljenu u tom gradu, se navodi: „Na vrhu slike je prikaz Presvetog Trojstva. Molimo da o tome govorimo sa dužnim poštovanjem. Bog Otac i Bog Sin su predstavljeni kao ČOVEK sa dve glave, jednim telom i dve ruke. Jedna od glava je kao obične slike našeg Spasitelja. Druga je glava starca, nadvišena trouglom. Iz sredine ove figure izlazi Sveti Duh u obliku goluba. Mislimo da bi svakom hrišćanskom umu moralo biti bolno i odvratno hrišćanskim osećajima gledati ovu figuru.“ (17. jul 1856.)

⁷⁹ Hinduistička mitologija pukovnika Kenedija.

Iako je ovo bio izvorni način na koji je pagansko idolopoklonstvo predstavljalo trojedinog boga, i iako je ova vrsta reprezentacije preživela do Sinakiribovog vremena, ipak postoje dokazi da se u vrlo ranom periodu dogodila važna promena u vavilonskim pojmovima u pogledu božanstva; i da su tri osobe postale, večni otac, duh božji inkarniran u ljudskoj majci i božanski sin, plod te inkarnacije.

Iako je to bila teorija, prva osoba u paganskom Božanstvu je bila praktično zanemarena. Kao Veliki Nevidljivi, koji se nije neposredno brinuo o ljudskim stvarima, njega je trebalo „obožavati samo kroz tišinu“, to jest, u stvari, mnoštvo ga uopšte nije obožavalo. Tako je i u onim zemljama Evrope u kojima je papski sistem najpotpunije razvijen. U papskoj Italiji, kao što putnici uopšteno priznaju, gotovo je izumrla svaka pojava obožavanja Kralja Večnog i Nevidljivog, dok su Majka i Dete veliki objekti obožavanja. Upravo je tako, u ovom poslednjem pogledu, bilo i u starom Vavilonu. Vavilonjani su, u svojoj popularnoj religiji, najviše obožavali boginju Majku i Sina, koji je bio predstavljen na slikama i ikonama kao novorođenče ili dete u naručju svoje majke.

U Asiriji je kapa s tri roga bila jedan od „svetih amblema“, u znak da je moć povezana s njom bila nebeskog porekla – tri roga očito ukazuju na moć trojstva.

Obožavanje boginje-majke sa detetom u naručju nastavilo se u Egiptu sve do ulaska hrišćanstva. Da je Jevanđelje zaista

došlo sa silom među masom naroda, obožavanje ove boginje-kraljice bi bilo zbaćeno. Ali došlo je samo do zamene imena. Umesto da Vavilonska boginja bude proterana, u previše slučajeva je samo promenjeno njeni ime. Zvali su je Devica Marija i, sa svojim detetom, obožavali su je s istim idolopokloničkim osćajem od strane ispovedajućih hrišćana, kao što su je to ranije činili otvoreni i priznati pagani. Posledica je bila da kada je 325. godine n.e. Nikejski sabor bio sazvan, bila je prisutna želja da Devicu-majku postave rame uz rame sa njenim Sinom. Na saboru u Nici, predstavnici takozvanog hrišćanstva Egipta – „držali su da u Trojstvu postoje tri osobe – Otac, Devica Marija i Mesija njihov sin.“

„Marijini zavetnici,“ pisao je katolički kardinal Njuman, „ne prekoračju pravu veru, osim ako hulitelji njenog Sina nisu došli do toga. Rimska crkva nije idolopoklonička, osim ako arianstvo nije ortodoksija.“ Ovo je sama poezija bogohuljenja. Sadrži i argument; ali šta taj argument znači? To se samo svodi na to, da ako se Hristu prizna da je istinski i pravi Bog, i da je dostojan božanskih počasti, njegova majka, od koje je proizveo samo svoju ljudskost, mora se priznati da je ista, mora biti podignuta daleko iznad nivoa svih stvorenja, i biti obožavana kao učesnik Božanstva. Hristovo božanstvo je napravljeno da stoji ili padne sa božanstvom Njegove majke. Ovo je, međutim, samo tačna reprodukcija doktrine starog Vavilona u pogledu velike boginje-majke. Bogorodica iz Rima je, dakle, samo Madona od Vavilona.

Ima li nekoga, koji se boji Boga i koji čita ove redove, ko ne bi priznao da je samo paganizam ikada mogao inspirisati takvu doktrinu kakvu su priznali Melhiti na Nikejskom saboru, da se Sveti Trojstvo sastoji od „Oca, Device Marije, i Mesije njihovog sina“? (Quarterly Journal of Prophecy, jul, 1852.) Postoji li neko ko se ne bi užasnuo od takve pomisli? Šta bi onda

čitalac rekao o Crkvi koja uči svoju decu da obožavaju takvo Trojstvo kao što je ono sadržano u sledećim redovima?

„Srce Isusovo, obožavam te; Srce Marijino, preklinjem te; Srce Josipovo, čisto i pravedno; U OVA TRI SRCA STAV-LJAM SVOJE POVERENJE.“

Ako ovo nije paganizam, šta se može nazvati takvim imenom? Ipak, ovo je Trojstvo koje se sada rimokatolici od ranog detinjstva uče da obožavaju. To je Trojstvo koje je u najnovijim knjigama katehetske pouke predstavljeno kao veliki predmet pobožnosti sledbenika papstva.

Hoće li iko nakon ovoga reći da se Rimokatolička crkva i dalje mora zvati hrišćanskom, jer drži doktrinu o Trojstvu? Tako su činili i paganski Vavilonjani, tako su činili i Egipćani, tako i Hindusi u ovom času, u istom smislu u kojem to čini Rim. Svi su priznali trojstvo. Drevni Vavilonjani su držali, a moderni Hindui i dalje drže jasne i jasne tradicije Trojstva, Inkarnacije, Pomiirenja. Ipak, ko će se usuditi reći da bi takvo nominalno prepoznavanje glavnih članova Božanskog otkrivenja moglo oslobođiti karakter jednog ili drugog sistema od marke najsmrtonosnijeg paganstva koje sramoti Boga? Sve što je naizgled hrišćansko u Rimskom sistemu više je nego neutralisano zločudnim paganizmom koji on oličava. Nekada je možda postojalo olakšanje za takvu pretpostavku; ali svakim danom se „Velika misterija“ sve više otkriva u svom pravom karakteru. Nema, i ne može biti, sigurnosti za duše ljudi u „Vavilonu“. „Izađite iz nje, narode moj“, glasni je i izričiti Božji nalog. Oni koji ne poslušaju taj nalog, rade to na sopstvenu propast. Jer ova strašna opomena daje jasne razloge zašto ne smemo biti sudionici tog sistema: „da ne budete saučesnici u njenim gresima i da vas ne zadese njene nevolje!“⁸⁰

⁸⁰ Otkrivenje 18:4.

5. poglavlje

SVETKOVANJE „DANA SUNCA“

„Jer iako gotovo sve crkve širom sveta slave misterije u subotu [7. dan – subota] svake sedmice, ipak su hrišćani Aleksandrije i Rima, zbog neke drevne tradicije, prestali to činiti.“⁸¹

Očigledno je iz samog Novog saveza (Dela 16:13, Matej 28:1, Luka 23:56), kao i iz mnogih istorijskih spisa koje imamo poput gore navedenih, da su pravi vernici i sledbenici Isusa Hrista držali 7. dan subotu prema 4. zapovesti iz Dekaloga. Ali kao što možemo videti u gornjem citatu, deklarisani hrišćani u Aleksandriji i Rimu nisu se pridržavali biblijske subote. Umesto toga, počeli su slaviti nedelju u čast „neke drevne tradicije“. Kakva bi to mogla biti „drevna tradicija“?

Nakon što je grad Jerusalim uništen, Antiohija u Siriji je postala „prestonica“ hrišćanstva. Odavde je biblijska istina, kakvu je Gospod preneo, tekla iz Antiohije u ostatak sveta. Ali Sotona je uspostavio lažni sistem u Aleksandriji i Rimu. Aleksandrija je bila mesto za svetske „učene ljude“, a takođe je bila i mesto gde su Jevreji pravili kompromise sa paganskom filozofijom. Grad Rim je bio „svetska prestonica“ za paganstvo, koje je na kraju preuzeo crkvu u Rimu. Tada je sklopljen savez između Aleksandrije i Rima. Šta je bio rezultat ovoga? Dan boga sunca (nedelja) postao je dan za počast umjesto Božjeg svetog 7. dana subote.

Sotona je nadahnuo vođe i učene ljude i u Aleksandriji i u Rimu da užvise drevnu tradiciju nad biblijskom istinom. Klement, Origenov učitelj, hvalio se da neće podučavati hrišćanstvo

⁸¹ Sokrat, Crkvena istorija, b. 5, poglavlje 22, pronađeno kod nikejskih i postnikejskih otaca.

osim ako ono nije pomešano sa paganskom filozofijom.⁸²

U drugom veku, želje rimskih careva koji su obožavali sunce i aleksandrijskih teologa tekle su paralelno. Postojao je ambiciozan plan koji je osmislio sam Sotona da spoji sve religije u jednu, od kojih je „sunce trebalo da bude centralni predmet obožavanja“.⁸³ Paganska filozofija je takođe imala veliki uticaj na rane crkvene pisce (poznate i kao „crkveni oci“), što Šaf potvrđuje u svojoj knjizi „Istorija Hrišćanske crkve“, tom II...

„Možemo je pratiti [pagansku filozofiju] kod Klimenta Aleksandrijskog i Origena, pa čak i kod Augustina, koji je priznao da je u njemu zapalila neverovatnu vatru.“⁸⁴

Rimski biskupi ulaze u tu sliku i sa visine svog pijedestala uticaju guraju u svet i želje paganskih careva i metode Aleksandrijske „evangelizacije“. Nedeljni praznik posvećen obožavanju sunca, nameće se umesto svetog 7. dana subote.

Viktor I., biskup Rima, sklopio je pakt sa Klimentom [Origenovim učiteljem] oko 190. godine nove ere, kako bi pomogao da nedelja postane istaknuti dan bogosluženja u crkvama. Zatim, kako je Rimska crkva izrasla u dominantnu silu, a Božja prava zajednica oterana u pustinju, nedelja je postala istaknuti dan.

„Većina biskupa je (u drugom veku) odredila da se ‘praznik vaskrsenja’ može slaviti samo nedeljom.“⁸⁵

Pre Klimenta, nema zapisa o tome da se nedelja naziva „Danom Gospodnjim“. To je zato što Biblija kaže da je Isus „Gospodar subote“ [7. dan]. Stoga je „Dan Gospodnji“ prema Bibliji sedmi dan subota.

Rimski biskup se pozivao na popularne želje tog dana, ma koliko one bile netačne. Nedelja je bila proglašena svetom svim

⁸² Mosheim, Commentaries, cent.2, vol.1, p.341.

⁸³ Milman, The History of Christianity, vol.II, p.175-176.

⁸⁴ Schaff, History of the Christian Church, 2d Period, vol. 2, par. 173.

⁸⁵ Hefele, History of the Christian Councils, vol. 1, pp. 300-313.

narodima širom Mediterana. I biskupi su znali da imaju podršku i pagana i onih koji se izjašnjavaju kao hrišćani koji su postali sekularni. Time bi rimski biskup tvrdio da ima pravo da određuje svete dane. Samo oni koji su pažljivo čitali istoriju rasta papske moći mogu shvatiti koliko je moćna kontroverza u vezi sa nedeljnim bogosluženjem služila u rukama rimskih biskupa.

Crkva Istoka je s velikim duhom i odlučnošću izjavila da neće odstupiti od istina koje su im predate putem svetih spisa. Tada su počeli da tutnje gromovi izopštenja rimskog biskupa. Rimski biskup je prekinuo komunikaciju s njima, proglašavajući sveštenstvo Istoka nedostojnim imena braće, i isključio ih iz svake zajednice sa Crkvom u Rimu.⁸⁶ Tada je stvoren jaz između istočne i zapadne crkve, jaz koji se širio kako je rimski biskup rastao na vlasti.

I tako kroz spletke i brutalne sile Sotone, Papska crkva u Rimu postaje jedina VIDLJIVA crkva na svetu u vekovima koji dolaze, dok je prava Božja zajednica oterana u pustinju (Otkrivenje 12:14).

Prijatelji, odavde dolazi nedeljno bogosluženje. Ne dolazi iz Biblije. Dolazi iz paganskog obožavanja sunca koje je Rimo-katolička crkva usvojila, „hristijanizovala“ i doslovno nametnula svetu putem sile iznad zemaljskih vlasta.

Proročko nadahnuće upozorilo je na dolazeći otpad i tajnu bezakonja.

Dela apostolska 20:29: „Jer znam da će posle mog odlaska među vas ući teški vukovi koji neće štedeti stada.“

2. Solunjanima 2:3-4: „Ne dajte nikome da vas zavede ni na koji način, jer taj dan neće doći dok prvo ne dođe otpad i ne otkrije se Čovek bezakonja, sin uništenja, koji se protivi i

⁸⁶ Vidi: Mosheim, Institutes of Ecclesiastical History, b.1, cent.2, pt.2, ch. 4, par. 11.

uzvisuje se iznad svega što se naziva ‘bog’ ili se obožava, tako što će sesti u Božjem hramu kao bog, prikazujući se da je bog.“

U ranoj crkvenoj istoriji možemo videti kako se ovo pro-ročanstvo ispunilo. Gnosticizam je počeo da se diže pod uticajem filozofa, kao što smo već spomenuli, i uložen je veliki napor da se hrišćanstvo pomiri sa paganizmom. Istovremeno, snažno antijevrejsko raspoloženje postalo je sve raširenije, što je doprinelo okretanju od Božje istinske subote 7. dana.

Takođe možemo ukazati na cara Konstantina kao velikog doprinosioca obožavanju Dana SUNCA. Njegovo navodno obraćenje na hrišćanstvo dovelo je do toga da je bio vrlo revan u izgradnji moći i prestiža rimske crkve. Njegovim uticajem, veliki broj pagana je usvojen u hrišćanstvo, i kao rezultat toga, sa njima su dovedeni njihovi pribori za obožavanje sunca. I u to vreme, mnoge paganske običaje je rimska crkva hristijanizovala kako bi podigla redove rimske crkve i učinila je moćnjom.

Kao rezultat velikog obožavanja SUNCA (lat. *Sol Invictus*), Konstantin je čak primenio prvi nedeljni zakon: „Na Časni Dan Sunca neka se odmore sudije i ljudi koji žive u gradovima, a sve radionice neka budu zatvorene. U zemlji, međutim, lica koja se bave poljoprivredom mogu slobodno i zakonito nastaviti sa svojim radom; jer se često dešava da neki drugi dan nije toliko pogoden za setvu žita ili za sadnju vinove loze; da se zanemarivanjem pravog trenutka za takve operacije ne bi izgubila blagodat neba.“⁸⁷

Dakle, car Konstantin je 7. marta 321. godine proglašio da će nedelja, dan koji je bio posvećen bogu Sunca Solu Inviktusu, biti obavezni dan odmora za sve Rimljane.

Od tog dana, nedeljom ili na dan Sunca (*dies Solis*) su, u

⁸⁷ Codex Justinianus, lib. 3, tit. 12, 3; trans. in Philip Schaff, History of the Christian Church, Vol. 3 (5th ed.; New York: Scribner, 1902), p. 380, note 1.

čast Sol Inviktusa, zatvarane pijace, a svi javni poslovi koji bi se obavljali u samom gradu bili bi potpuno obustavljeni.

Rad nedeljom je bio dozvoljen jedino ljudima koji nisu živeli u gradu i koji su se bavili poljoprivredom. Tim ljudima je dopušteno da obrađuju zemlju jer već sledeći dan možda ne bi bio pogodan za setvu žita ili sađenje vinove loze.

Konstantinov zakon je u narednim godinama zapisan i ovekovečen u Justinijanovom zborniku (kasnije poznat kao *Corpus iuris civilis*), koji stupa na snagu 529. godine.

Po ovom zakonu, sedmog dana u nedelji niko od građana niti magistrata ne bi radio, pa je i za trgovce obaveza bila zatvaranje radnji.

I dan-danas je nedelja za mnoge neradan dan, a u skladu sa verovanjima, kulturom i religijom, ljudi na ovaj dan imaju različite tradicije i običaje koje poštuju. To priznaju svi relevantni izvori, ali propuštaju da napomenu da ova tradicija nema никакве veze sa izvornim hrišćanstvom.

Podsećamo čitaoca da je samo četiri godine kasnije, na saboru u Nikeji 325., takođe pod patronatom cara Konstantina, otpočelo uvođenje dogme o trojstvu. Pitate se kakve veze imaju trojstvo i „dan sunca“ – nedelja. Evo odgovora:

„Pitanje: Šta je nedelja, ili uopšte Dan Gospodnji? Odgovor: To je dan koji su apostoli posvetili u čast Presvete Trojice, a u spomen da je Hristos Gospod naš uskrsnuo iz mrtvih u nedelju, poslao Duha Svetoga u nedelju itd. i zato se naziva Gospodnjim danom. Naziva se i nedeljom po starorimskom nazivu Dies Solis, Sunčevom danu, kojem je bila posvećena.“⁸⁸ Treba li napominjati da apostoli nemaju ama baš nikakve veze ni sa nedeljom ni trojstvom? Zanimljiva izjava s obzirom da su

⁸⁸ The Douay Catechism, (An Abridgment of the Christian Doctrine) of 1649, by Henry Tuberville.

„bogosluženje nedeljom“ i „doktrina o Trojstvu“ oboje proizašli iz obožavanja sunca i Sotone u Vavilonu, a oboje je u hrišćanski svet donela Katolička crkva koju Bog naziva Vavilon! Oboje se takođe tiče toga koga obožavamo.

Rimokatolička crkva snažno je prenosila tradiciju nedelje po celom svetu tokom stoleća koja su usledila, i ona je postala ugrađena u različite denominacije koje danas imamo...

„Ali pošto je subota, a ne nedelja, određena u Bibliji, nije li čudno da nekatolici koji tvrde da svoju religiju preuzimaju direktno iz Biblije, a ne iz Crkve, svetkuju nedelju umesto subote? Da, naravno, to je nedoslednost, ali ova promena je napravljena petnaestak stoleća pre nego što je protestantizam rođen, i do tada je običaj bio univerzalno poštovan. Oni su nastavili običaj iako počiva na autoritetu Katoličke crkve, a ne na eksplisitnom tekstu iz Biblije. To obeležavanje ostaje kao podsetnik na Majku Crkvu od koje su se nekatoličke sekete otrgnule poput dečaka koji beži od kuće, ali još uvek u džepu nosi sliku svoje majke ili pramen njene kose.“⁸⁹

„Crkva je proglašila nedelju svetim danom... uglavnom zato što je to bio sedmični praznik sunca; jer je bila definitivna hrišćanska politika da se preuzmu paganski praznici koji su na rodu tradicionalni dragi i da im se da hrišćanski značaj.“⁹⁰

„Kada je Crkva postala deo države pod hrišćanskim carevima, obeležavanje nedelje je nametnuto građanskim statutima, a kasnije kada je Carstvo prošlo, Crkva, u rukama papstva, provodila ga je crkvenim, a takođe i putem građanskih akata.“⁹¹

Na saboru u Laodikeji (343-381), crkva je proglašila svest nedelje, zapretivši hrišćana da „ne judaiziraju, jer će biti

⁸⁹ John A. O'Brien, *The Faith of Millions*, p. 400-401.

⁹⁰ Arthur Weigall, *The Paganism in Our Christianity*, p. 145.

⁹¹ Walter W. Hyde, *Paganism to Christianity in the Roman Empire*, 1946, p. 261.

anatemisani od Hrista“.⁹² Sabor u Orleanu (538) dodatno namće obaveznost svetkovanja nedelje i pokušava da iskoreni „subotarstvo“.⁹³

Papa Grgur I (590-604) proglašio je svetkovatelje subote antihristom. „Grgur, sluga slugu Božjih, svojim najdražim sinovima rimskim građanima. Došlo mi je do ušiju da su neki ljudi izopačenog duha među vama posejali neke stvari koje su pogrešne i suprotne svetoj veri, kako bi zabranili bilo kakav posao subotnjim danom. Kako drugačije da ih nazovem nego propovednicima Antihrista, koji će, kada dođe, učiniti da subotnji dan kao i dan Gospodnji budu oslobođeni svakog posla. Jer, zato što se pretvara da umire i ponovo ustaje, on želi da se Gospodnji dan poštuje; i zato što primorava narod da judaizira kako bi mogao vratiti vanjski obred zakona i podvrgnuti sebi podmuklosti Jevreja, želi da se poštuje subota.“⁹⁴

Dakle, nedelja nije sveti dan prema Bibliji ili našem Bogu. Nedelja je bila dan posvećen obožavanju sunca još od drevnih vavilonskih misterija, a zatim ju je crkva usvojila kako bi ujedinila paganstvo s hrišćanstvom.

⁹² Charles Joseph Hefele, A History of the Christian Councils, Vol. 2, trans. and ed. by H. N. Oxenham (Edinburgh: T. and T. Clark, 1896), pp. 310, 316, 320.

⁹³ M. G. Glazebrook, Sunday, in James Hastings, ed., Encyclopedia of Religion and Ethics (New York: Scribner, 1928), Vol. 12, pp. 105, 106.

⁹⁴ Gregory I (Pope, 590-604), Selected Epistles, bk. 13, Epistle 1, trans. in NPNF, 2d series, Vol. 13, pp. 92, 93.

6. poglavlje

SVECI, PRAZNICI I SIMBOLI

Kao dodatak molitvama upućenim Mariji, rimokatolici takođe poštuju i razne svece, kojima se i mole. Prema katoličkom shvatanju to su mučenici ili drugi značajniji ljudi iz crkve, koje su pape nakon njihove smrti proglašile svecima.

U mnogim umovima reč „svetac“ označava osobu koja je postigla neki poseban stepen pobožnosti, Hristovog sledbenika kome nema premca. Međutim, prema Bibliji, svi istinski religiozni su sveci, čak i oni kojima, na žalost, nedostaje duhovna zrelost i saznanja. Tako su Pavlova pisma religioznim ljudima u E-fesu, Filipi, Korintu ili Rimu, bila upućena „svetima.“⁹⁵ Sveti su, kao što se može videti, bili živi ljudi, a ne oni koji su umrli.

Ako želimo da se „svetac“ moli za nas, on mora biti živa osoba. Ako pokušavamo da komuniciramo s ljudima koji su mrtvi, što je to nego jedan oblik spiritizma? Biblija osuđuje i izriče prokletstvo nad svim pokušajima komunikacije s mrtvima.⁹⁶ Ipak mnogi izgovaraju „Apostolsko verovanje“ koje kaže: „Verujemo... u zajedništvo svetih“, sa pretpostavkom da to uključuje i ideju o molitvama mrtvima i za mrtve. U vezi s tim, Katolička enciklopedija ističe: „Katoličko učenje u pogledu molitvi za mrtve, neodvojivo je povezano s doktrinom... zajedništva svetih, koja je deo Apostolskog verovanja.“ Zato se posebno preporučuju molitve „svim svecima i mučenicima ili nekom određenom između njih.“⁹⁷ Doslovni zaključak koncila u Trentu je da „sveti koji vladaju s Hristom prinose Bogu svoje molitve

⁹⁵ Efescima 1:1, itd.

⁹⁶ Vidi Isajia 8:19,20; 5. Mojsijeva 18:10-12.

⁹⁷ The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 653, 655, art. “Prayers for the dead.”

za ljude. Dobro je i korisno prizivati ih, oslanjati se na njihove molitve, potporu i pomoć za postizanje blagodati od Boga.“⁹⁸

Koje su zamerke takvim verovanjima? Pustićemo da sama Katolička enciklopedija odgovori na to pitanje: „Glavne zamerke protiv prizivanja svetaca i njihovog posredovanja su da su te doktrine protivne veri i pouzdanju koje trebamo imati samo u Boga... i da se one ne mogu dokazati iz Biblije.“⁹⁹ S tom tvrdnjom možemo da se složimo. Nigde u Svetom pismu ne piše da živi mogu biti blagoslovljeni ili imati neku korist kroz posredovanje mrtvih, ili zbog njihovih molitvi. Umesto toga, katoličke doktrine u vezi „svetaca“ vrlo su slične starim paganskim shvatnjima u vezi „bogova.“

Ako se ponovo vratimo Vavilonu, „majci“ mnogobožačke religije, pronaći ćemo da su se tamo ljudi molili mnoštvu božanstava i služili im. Vavilonski sistem se razvijao sve dok nije imao oko 5000 bogova i boginja.¹⁰⁰ Na isti način kao što katolici veruju u vezi sa svojim „svecima“, i Vavilonjani su verovali da su njihovi „bogovi“ nekada bili živi heroji na Zemlji koji su sada na višem položaju.¹⁰¹ „Svaki mesec i svaki dan u mesecu bili su pod zaštitom određenog božanstva.“ Postojao je bog za svaki problem, bog za svako zanimanje, bog za ovo i bog za ono...

Poput obožavanja velike Majke, ti koncepti u vezi „bogova“ proširili su se iz Vavilona među sve narode. Čak su i kineski budisti poštovali „razna božanstva, poput boginje mornara, boga rata, bogove dobrosusedstva ili različitih profesija.“¹⁰²

Sirijci su verovali da je moć božanstava ograničena na

⁹⁸ Ibid., vol. 8, 70, art. “Intercession.”

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Hays, In the Beginnings, p. 65.

¹⁰¹ Encyclopedia of Religions, vol. 2, p. 78.

¹⁰² Dobbins, Story of the World’s Worship, p. 621.

određena područja. O tom verovanju možemo da čitamo u jednom tekstu zapisanom u Bibliji: „Njihov Bog je Bog gora. Zato su bili jači od nas. Ali ako se budemo borili protiv njih u ravnici, videćeš da ćemo biti jači od njih.“¹⁰³

Kada je Rim osvojio svet, te ideje su bile vrlo raširene, kao što ćemo videti iz sledećeg prikaza. Brigit je bila boginja kovača i poezije, a Junona Regina ženstvenosti i braka. Minerva je bila boginja mudrosti, zanata i muzičara, dok je Venera bila boginja seksualne ljubavi i rađanja. Vesta je bila boginja pekara i svete vatre, a Ops bogatstva i obilja. Ceres je bila boginja žita, pšenice i vegetacije (od njenog imena potiče engleska reč *cereal* – žitarice). Bahus je bio bog vina i veselja, Merkur je bio bog govornika, a prema starim pričama i sam je bio govornik, što nam objašnjava zašto su ljudi u Listri mislili da je apostol Pavle bog Merkur.¹⁰⁴ Božanstva Kastor i Poluks su bili zaštitnici Rima i putnika na moru. Kronos je bio čuvar zakletve, a Janus bog vrata i kapija. „Postojali su bogovi koji su nadzirali svaki trenutak ljudskog života, bogovi kuće i vrata, hrane i pića, zdravlja i bolesti.“¹⁰⁵ Samo je još korak nedostajao da se te ideje o bogovima i boginjama, povezane s različitim aspektima svakodnevnog života, toliko ukorenjene u paganskom Rimu, konačno fuzionišu sa Rimskom crkvom. Budući da su se obraćenici iz neznabوštva nerado odvajali od svojih božanstava osim ako bi pronašli zadovoljavajuću zamenu u hrišćanstvu, svojim bogovima i boginjama su jednostavno izmenili imena i nazvali ih „svecima.“ Stara ideja o bogovima povezanim s određenim preokupacijama i danima, nastavila je svoje postojanje u rimokatoličkom verovanju u svece i njihove dane („blagdane“).

U Rimokatoličkoj crkvi postoje sveci za sledeće:

¹⁰³ 1. Kraljevima 20:23.

¹⁰⁴ Dela apostolska 14:11,12.

¹⁰⁵ Durant, The Story of Civilization: Caesar and Christ, p. 61 – 63.

Atlete	Sv. Sebastijan	20. januar
Pekari	Sv. Elizabeta	19. novembar
Bankari	Sv. Matej	21. septembar
Prosjaci	Sv. Aleksije	17. juli
Knjižari	Sv. Ivan od Boga	8. mart
Zidari	Sv. Stjepan	26. decembar
Građevinari	Sv. Vinko	5. april
Svećari	Sv. Bernard	20. avgust
Komedijaši	Sv. Vid	15. juni
Kuvari	Sv. Marta	29. juli
Zubari	Sv. Apolonija	9. februar
Lekari	Sv. Luka	18. oktobar
Izdavači	Sv. Ivan Bosko	31. januar
Ribari	Sv. Andrija	30. novembar
Cvećari	Sv. Doroteja	6. februar
Šeširdžije	Sv. Jakov	11. maj
Domari	Sv. Ana	26. juli
Lovci	Sv. Hubert	3. novembar
Radnici	Sv. Jakov Veliki	25. juli
Advokati	Sv. Ivon	19. maj
Muzičari	Sv. Cecilija	22. novembar
Beležnici	Sv. Marko evand.	25. april
Babice	Sv. Katarina	30. april
Soboslikari	Sv. Luka	18. oktobar
Farmaceuti	Sv. Gema	11. april
Malterdžije	Sv. Bartolomej	24. avgust
Mornari	Sv. Ivan Nepomuk	16. maj
Naučnici	Sv. Albert	15. novembar
Pevači	Sv. Grgur	12. april
Metalci	Sv. Eligije	1. decembar
Studenti	Sv. Toma Akvinski	7. april
Hirurzi	Sv. Kuzma i Damjan	27. septembar

Krojači Sv. Bonifacije 5. juni

U rimokatolicizmu postoje i sveci za :

Neplodne žene	Sv. Antun
Iskušenje	Sv. Siracije
Stare cure	Sv. Andrija
Porodične probleme	Sv. Eustahije
Pivopije	Sv. Nikola
Hvatanje lopova	Sv. Gervazije
Siromahe	Sv. Lovro
Vatru	Sv. Lovro
Decu	Sv. Dominik
Dobijanje dece	Sv. Felicija
Trudnice	Sv. Žerar
Sticanje muža	Sv. Josip
Domaće životinje	Sv. Antun
Sticanje žene	Sv. Ana
Televiziju	Sv. Klara
Poplave	Sv. Kolumban
Iseljenike	Sv. Franjo
Oluje i gromove	Sv. Barbara

Katolici su podučavani da se mole za pomoć pojedinim svecima kada se nalaze u sledećim problemima:

Artritis	Sv. Jakov
Kostobolja	Sv. Andrija
Epilepsija, živci	Sv. Vid
Grčevi	Sv. Moris
Pasji ugriz	Sv. Hubert
Glavobolja	Sv. Denis
Groznica	Sv. Juraj
Gluvoča	Sv. Kadok
Ugriz zmije	Sv. Hilarije
Srčani problemi	Sv. Ivan

Bolesti stopala	Sv. Viktor
Bolesti grudi	Sv. Agata
Slepilo	Sv. Rafael
Ludilo	Sv. Dimpna
Kamen u žuči	Sv. Liberije
Očne bolesti	Sv. Lucija
Rak	Sv. Peregrina
Kožne bolesti	Sv. Rok
Bolesti grla	Sv. Blaž (Vlaho)
Neplodnost	Sv. Žil

Sveti Hubert je rođen oko 656. godine, a na ovoj listi se pojavljuje kao zaštitnik lovaca i iscelitelj hidrofobije. Pre svog obraćanja skoro svo vreme je provodio u lov. Prema legendi, ujutro na Veliki petak, dok je progonio jelena, ovaj se naglo okrenuo i Hubert je ugledao raspelo između jelenovih rogova i čuo glas koji mu je rekao da se obrati Bogu...

Postavlja se pitanje zašto se moliti svecima kada religiozni ljudi imaju direktni pristup Bogu kroz Hrista u molitvi? Katoličke uveravaju da kroz molitve svecima mogu da dobiju pomoć koju im Bog inače ne bi pružio! Rečeno im je da „mole, prvo svetu Mariju i svete apostole mučenike, sve Božje svece, da ih učine svojim prijateljima i zaštitnicima, i usrdno ih mole za pomoć u zlu, s nadom da će Bog dati zaštitniku ono što bi inače odbio molitelju.“¹⁰⁶ Prema svemu što smo do sada razmatrali, izgleda očigledno da se rimokatolički sistem svetaca-zaštitnika razvio iz ranijih verovanja u bogove posvećene danima, zanimanjima i raznim potrebama ljudskog života.

Mnoge stare legende koje su bile povezane s paganskim bogovima, jednostavno su bile prenesene na svece. *Katolička enciklopedija* čak otvoreno kaže da te „legende ponavljaju

¹⁰⁶ The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 173, art. “Communion of saints.”

koncepcije koje se nalaze u predhrišćanskim religijskim pričama... Te legende nisu hrišćanske, već samo hristijanizovane... Bilo je lako preneti koncepcije koje su ljudi antike imali o svojim herojima, na hrišćanske mučenike. Taj transfer je bio sproven u brojnim slučajevima gde su onda hrišćanski sveci postali naslednici lokalnih božanstava, a hrišćansko bogosluženje potisnulo staro lokalno bogosluženje. To nam objašnjava veliki broj sličnosti između bogova i svetaca.“¹⁰⁷

Kako su vremenom paganizam i hrišćanstvo bili mešani u jednu religiju, ponekad je nekome svecu davano ime slično imenu paganskog boga koga zamjenjuje. Boginji Viktoriji Alpskoj ime je bilo promenjeno u sveta Viktorija; Čeronu u sveti Ceranije; Artemidi u sveta Artemidija; Dionizu u sveti Dionizije itd. Boginja Brigit (smatrana je kćerkom boga sunca, i prikazivana s detetom na rukama) bila je lako preimenovana u svetu Brigitu. U pagansko doba njen glavni hram na Kildaru je bio nastanjen devicama vestalkama koje su čuvale svetu vatu. Kasnije je taj hram postao samostan, a njene vestalke – opatice. One su nastavile da održavaju ritualnu vatru, koja je nazvana „vatrom svete Brigit.“¹⁰⁸

Najočuvaniji antički hram u današnjem Rimu je Panteon, koji je u davnim vremenima bio posvećen (prema natpisu nad portalom) „Jovu i svim bogovima.“ Taj isti hram je papa Bonifacije IV ponovo posvetio „Devici Mariji i svim svetima.“ Takva praksa nije bila neuobičajena. Na mestima gde su se prvobitno nalazile paganske bogomolje i hramovi, često su bile pronalažene crkve ili ruševine crkvi... (Tako je, npr. Crkva sv. Donata u Zadru sagrađena na temeljima Posejdonoovog hrama prim. prev.). Takođe je do izvesne mere istina da je ponekad svetac,

¹⁰⁷ Ibid., vol. 9, p. 130, 131, art. “Legends.”

¹⁰⁸ Urlin, Festivals, Holy Days, and Saints’Days, p. 26.

čija je pomoć bila prizivana u hrišćanskoj bogomolji, imao neke spoljne sličnosti s božanstvom koje se pre slavilo na tom mestu. Tako je u Atini hram iscelitelja Asklepija... „kad je postao crkva, posvećen dvojici svetaca koje su atinski hrišćani prizivali kao čudotvorne iscelitelje, Kuzmi i Damjanu.“¹⁰⁹ Pećina u Betlehemu koju pokazuju kao mesto na kom se rodio Isus, prema Jeronimu je zapravo bila kamena bogomolja u kojoj je obožavan vavilonski bog Tamuz.

Širom rimske imperije paganizam je umro u jednom obliku, da bi ponovo oživeo u Rimokatoličkoj crkvi. Zato ne samo da je nastavila da postoji odanost starim božanstvima (u novom obliku), već se nastavilo i korišćenje njihovih kipova. U nekim slučajevima istim kipovima koji su bili poštovani kao paganski bogovi, data su imena hrišćanskih svetaca. Kroz vekove je pravljeno sve više kipova, tako da danas u Evropi postoje crkve koje poseduju čak po dve, tri pa i četiri hiljade kipova.¹¹⁰

U ogromnim impresivnim katedralama, malim kapelicama, kapelicama uz ulice, pa i na vetrobranim automobilima, može se videti obilje katoličkih kipova. Korišćenje takvih kipova u Rimokatoličkoj crkvi daje nam još jedan ključ za rešenje misterije modernog Vavilona. Kao što Herodot navodi, Vavilon je bio izvor iz kog su potekli svi sistemi idolatrije i raširili se među narode. Povezivati reč „idol“ s kipovima Marije i svetaca može nekome da zvuči vrlo neugodno, ali zar ne postoje indicije za tako nešto?

U katoličkim spisima je priznato da su nebrojeno puta među različitim narodima kipovi svetaca obožavani na praznovarne načine. Ipak, takve zloupotrebe se obično smeštaju u prošlost. Objašnjava se da u ovo prosvetljeno doba ne postoji

¹⁰⁹ The Catholic Encyclopedia, vol. 2, p. 44, art. “Athens.”

¹¹⁰ Hasting’s Encyclopedia of Religion and Ethics, art. “Images and Idols.”

obrazovana osoba koja bi stvarno obožavala sam predmet, već ono što taj predmet predstavlja. U osnovi, to je i istina, ali nije li takođe istina da paganska plemena koja koriste idole (bez sumnje idole za obožavanje bogova demona), u većini slučajeva i ne veruju da je sam idol bog, već da samo predstavlja boga (tj. demona) koga obožavaju?

Neki tekstovi u Katoličkoj enciklopediji pokušavaju da objasne da je korišćenje kipova ispravno, jer oni samo predstavljaju Hrista ili svece. „Počast koja im se odaje prenosi se na osobe koje oni predstavljaju, tako kroz kipove koje ljubimo i pred kojima klečimo i otkrivamo glave, mi uzvisujemo Hrista i poštujemo svece čije su oni slike.“¹¹¹ Svejedno, nisu svi hrišćani uvereni da je ovo objašnjenje dovoljno ubedljivo da se mogu zanemariti biblijski stihovi poput ovih iz 2. Mojsijeva 20:4,5: „Ne pravi sebi rezani lik niti bilo kakvu sliku od onoga što je gore na nebesima ili dole na zemlji ili u vodama ispod zemlje. Ne klanaj im se niti im služi.“

U Starom zavetu, kada su Izraelci osvojili paganski grad ili zemlju, nije im bilo dopušteno da prihvate idole tih ljudi u svoju religiju. Te idole je trebalo da unište, čak i ako su bili prekriveni srebrom ili zlatom. „Rezbarene likove njihovih bogova spalite vatrom. Ne poželi srebro ni zlato što je na njima i ne uzmaj to za sebe da ti ne bude zamka, jer je to gadno Gospodu, tvom Bogu.“¹¹² Rečeno im je da „unište sve njihove kamene kipove i sve njihove livene likove“ slike paganskih božanstava.¹¹³

Do koje mere je trebalo da ta uputstva budu sprovedena u Novom zavetu, vekovima je bilo predmet debate. Katolička enciklopedija nam daje istorijski okvir, pokazujući kako su se ljudi borili pa čak i umirali zbog tog pitanja, posebno u 8. veku.

¹¹¹ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 636, art. “Idolatry”.

¹¹² 5. Mojsijeva 7:25.

¹¹³ 4. Mojsijeva 33:52.

Premda podržava upotrebu kipova i slika, ipak kaže: „Izgleda da je kroz mnoge vekove među nekim hrišćanima postojala nesklonost prema svetim slikama, sumnja da je njihova upotreba idolatrija ili bi mogla to da postane,“ pa se navodi nekoliko katoličkih biskupa koji su delili to mišljenje.¹¹⁴ Svakako, borbe i ubijanja zbog ovog pitanja, bez obzira na kojoj bili strani, protivno je Hristovom učenju, jer su određeni uputi u pogledu borbe protiv idolatrije bili izvodivi samo u teokratskom Izraelu gde je na snazi bio Božji zakon i Njegove uredbe, a ne neznabožački ili sekularni sistem.

Oko glava svojih bogova mnogobošci su crtali krug ili oreol, pa se ta praksa nastavila i u umetnosti Rimske crkve. Na priloženoj ilustraciji vidimo svetog Avgustina s okruglim diskom oko glave, kako ga prikazuju u katoličkim knjigama. Svi katolički sveci se prikazuju na taj način, ali da bi se uverili da je taj običaj samo pozajmljen iz paganstva, dovoljno nam je da pogledamo neke crteže Bude koji takođe nosi taj okrugli simbol oko glave! Umetnici i kipari drevnog

Vavilona stavljali su disk ili oreol oko svakog bića koje su hteli da prikažu kao boga ili boginju.¹¹⁵ Pagansku boginju sunca Kirku, Rimljani su prikazivali s krugom oko glave. Od svoje primene u paganskom Rimu, taj isti simbolizam je prešao u papski Rim, gde je nastavio da postoji sve do današnjeg dana, što se

¹¹⁴ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 620, art. “Iconoclasm.”

¹¹⁵ Inman, Ancient Pagan and Modern Christian Symbolism, p. 35.

vidi na hiljadama slika Marije i svetaca. Na slikama koje prikazuju Hrista, on je naslikan sa „zlatnim zrakama“ oko glave, što je potpuno identično načinu na koji su pagani vekovima prikazivali boga sunca.

Crkva u prva četiri veka nije koristila Hristove slike. Sveti pismo nam ne daje nikakav Isusov fizički opis na osnovu kojeg bi mogao da bude napravljen verodostojan portret. Očigledno je da su slike Hrista, a takođe i Marije i svetaca, proizašle iz mašte umetnika. Trebalo bi napraviti samo kratku studiju religijske umetnosti i videlo bi se da se u raznim periodima istorije među različitim nacijama mogu pronaći Hristove slike koje se veoma razlikuju jedna od druge. Očigledno je da ne mogu sve one da prikazuju njegov fizički izgled. S obzirom da se On, po Bibliji, vazneo na nebo, mi ga više ne poznajemo „po telu.“¹¹⁶ Zato što je „proslavljen“ (Jovan 7:39), On poseduje „proslavljeno telo.“¹¹⁷

¹¹⁶ 2. Korinćanima 5:16.

¹¹⁷ Filipljanim 3:21.

7. poglavlje

OBELISCI, HRAMOVI I TORNJEVI

Stari narodi o kojima govorimo, nisu samo izrađivali kipove bogova i boginja u ljudskom obliku, već i mnoge predmete koji su imali skriveno, tajanstveno značenje, a bili su deo paganskog bogosluženja. Nezaobilazan primer za to nalazimo u upotrebi antičkih obeliska.

Diodor govori o obelisku visokom oko 40 metara koji je u Vavilonu izgradila kraljica Semiramida.¹¹⁸ Biblija takođe spominje kip u Vavilonu koji je bio širok oko 2,7 metara i visok 27 metara: „Pali su ničice i poklonili se zlatnom kipu koji je podigao kralj Nebuhadnezar.“¹¹⁹

Ipak, upotreba obeliska je bila najraširenija u Egiptu, najranijem uporištu misterijske religije. Mnogi obelisci se još uvek nalaze u Egiptu, iako su neki preneseni u druge zemlje. Jedan se nalazi u njujorškom Central parku, drugi u Londonu, dok su neki preneseni u Rim.

Obelisk je izvorno povezan s obožavanjem sunca, simbolom Baala, što je bilo Nimrodovo ime. Kada su odbacili spoznaju istinskog Boga, stari narodi su, uvidevši da daje život čoviku i biljkama, smatrali sunce bogom, velikim darodavcem života. Obelisk je za njih imao i seksualno značenje. Shvatajući da život nastaje kroz seksualno sjedinjenje, falus (muški polni organ) bio je zajedno sa suncem smatrana simbolom života. Zato su ta verovanja bila predstavljena obeliskom.¹²⁰

¹¹⁸ Encyclopedia of Religions, vol. 3, p. 264.

¹¹⁹ Danilo 3:1-7.

¹²⁰ Encyclopedia of Religions, vol. 3, p. 33; Inman, Ancient Pagan and Modern Christian Symbolism, p. 99.

Reči kipovi ili likovi u Bibliji, prevod su nekoliko različitih jevrejskih reči. Jedna od njih je reč *matzebah*, što znači stubovi ili obelisci.¹²¹ Druga reč je *hamanim*, što znači sunčani stubovi, kipovi ili obelisci posvećeni suncu.¹²²

Da bi obelisci imali njima pripisan simbolizam, postavljeni su u uspravan položaj. Pokazivali su gore prema suncu, a kao simbol falusa, uspravan položaj je takođe imao očigledno značenje. Imajući to na umu, zanimljivo je primetiti da je prilikom izricanja Božje osude tog pogrešnog bogosluženja, rečeno da se ti likovi „neće moći da stoje“ (doslovno neće se ostaviti da stoje uspravno), već će biti srušeni.¹²³

Postavljanje obeliska na ulazima paganskih hramova očigledno nije bila neobična praksa u to doba. Jedan je, npr. stajao na ulazu hrama u Tumu, a drugi ispred hrama u Hatoru, „Horusovom (Tamuzovom) prebivalištu.“¹²⁴ Veoma je interesantno da postoji obelisk na ulazu u crkvu svetog Petra u Rimu, kao što pokazuje slika na sledećoj strani. To nije kopija egipatskog obeliska, već upravo jedan od onih koji su stajali u Egiptu u antičko doba! Kada je misterijska religija stigla u Rim, ne samo da su se tamo po naredbi careva gradili obelisci, već su se uz velike troškove transportovali iz Egipta. Od 37. do 41. godine nakon Hrista Kaligula je iz Heliopolisa u Egiptu preneo obelisk koji sada стоји u Vatikanu. Postavio ga je u svom cirkusu na vatikanskom brdu, na mestu gde danas стоји Crkva svetog Petra.¹²⁵ Heliopolis je grčki naziv za Betšemeš („kuća sunca“, prim. prev.), koji je bio centar egipatskog obožavanja sunca u to vreme.

¹²¹ 1. Kraljevima 14:23; 2. Kraljevima 18:4, 23:14; Jeremija 43:13; Mihej 5:13.

¹²² Isaija 17:8, 27:9.

¹²³ Isaija 27:9.

¹²⁴ Encyclopedia of Religions, vol. 3, p. 33.

¹²⁵ Harper's Bible Dictionary, p. 500.

Obelisk ispred Crkve svetog Petra u Rimu

U Starom zavetu se spominju obelisci koji su tamo bili postavljeni kao „stubovi hrama sunca“ (tj. u Heliopolisu)!¹²⁶ Upravo taj isti obelisk koji je nekada stajao pred drevnim hramom koji je bio centar egipatske religije, sada stoji pred rimskom „Majkom crkvom“! Izgleda da je to nešto više od puke koincidencije.

Vatikanski obelisk od crvenog granita je visok 25 metara (40 metara s postoljem) i težak je 320 tona. Na sadašnju lokaciju ispred crkve na Trgu svetog Petra premešten je 1586. godine po naredbi pape Siksta V. Naravno, premeštanje ovog obeliska je bio veoma težak zadatak u to doba. Mnogi preduzetnici su odbili da prihvate taj izazov, posebno zato što je papa odredio smrtnu kaznu za izvođače posla ako obelisk padne i razbijе se!¹²⁷

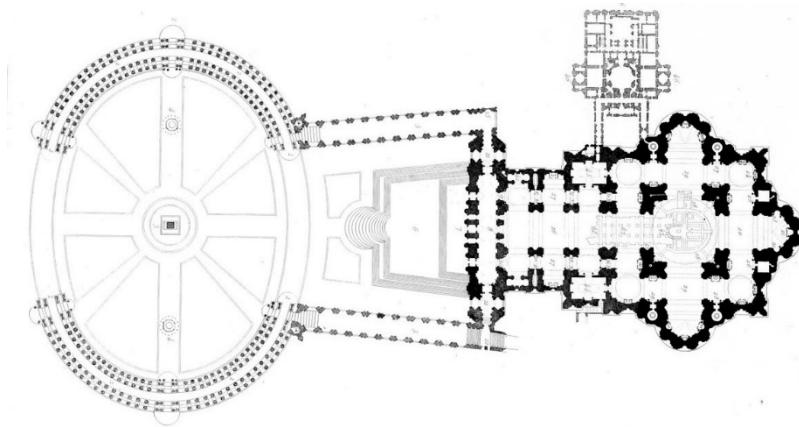
Konačno se čovek po imenu Domeniko Fontana prihvatio odgovornosti. Sa 45 dizalica, 160 konja i ekipom od 800 radnika, započeo je premeštanje. Bilo je to 10. septembra 1586. godine.

¹²⁶ Jeremija 43:13.

¹²⁷ Pignatorre, Ancient Monuments of Rome, p. 175.

Mase ljudi su ispunile prostrani trg. Od posmatrača se, pod pretnjom smrtne kazne, zahtevalo da čute dok se obelisk premešta. Konačno, nakon što su bili blizu neuspeha, obelisk je bio podignut, uz zvonjavu stotinu zvona, grmljavinu topova i glasno klijanje mnoštva. Egipatski idol je bio „posvećen krstu“ (na vrhu obeliska se nalazi krst koji navodno sadrži komad krsta na kome je bio razapet Hristos), odslužena je misa i papa je blagoslovio radnike i njihove konje.¹²⁸

Crtež ispod prikazuje oblik Crkve svetog Petra i kružno dvorište ispred nje. U centru tog dvorišta nalazi se obelisk. Dvorište je omeđeno sa 248 dorskih stubova koji koštaju oko milion dolara. Ti stubovi su izrađeni po uzoru na stubove u paganskim hramovima.

Poput obeliska, paganski stubovi su često bili obožavani kao misterijske forme falusa. U predvorju paganskog hrama boginje Majke u Heliopolisu postoji natpis koji se odnosi na stubove: „Ja, Dionizije, posvećujem ove faluse Heri, svojoj pomajci.“¹²⁹

¹²⁸ Ibid., p. 177.

¹²⁹ Hasting's Encyclopedia of Religion and Ethics, art. "Phallicism."

Iz paganstva su pozajmljene mnoge ideje, pa i običaj građenja raskošnih i skupih hramova, koji su trebali da sjajem zase neke stare rimske religije.

Znamo da je Bog za vreme Solomonove vladavine uputio ljudi da mu sagrade hram da bi u njemu „nastanio svoje ime.“ Međutim, u Novom zavetu je jasno da Božje prisustvo više ne boravi u raskošnim hramovima načinjenim ljudskom rukom.¹³⁰ Bog sada boravi u svojim ljudima, svojoj istinskoj Zajednici, putem svog Duha. Pavle kaže: „Zar ne znate da ste vi Božji hram i da Božji Duh prebiva u vama?“¹³¹ Shvatajući ovo prvi hrišćani, ispunjeni Duhom svetim, nisu nikada čeznuli za time da grade velelepne hramove. Radije su se bavili propovedanjem Jevanđelja. Nisu gubili vreme na bavljenje finansijama i sticanje novca da bi mogli da sagrade lepu zgradu nego što je bio hram sa druge strane ulice. Prema *Halley's Bible Handbook* ne postoji zapis da je pre 222-235. godine nakon Hrista bila građena bilo kakva crkvena zgrada!

To ne znači da je loše imati bogoslužbene objekte. Verovatno je razlog zbog čega crkvene zgrade nisu bile građene ranije bio taj što zbog progona hrišćani nisu imali pravo vlasništva. Međutim, da im je to bilo dozvoljeno, sigurno bi takve građevine bile krajnje jednostavne, a ne za spoljašnje pokazivanje. Oni ne bi pokušavali da se nadmeću sa skupo ukrašenim paganskim hramovima, kao što su na primer bili Dijanin hram u Efesu ili rimski Panteon.

Kad se za vreme Konstantina crkva domogla političke vlasti i bogatstva, stvoren je uzor za gradnju raskošnih i skupih crkvenih građevina koji postoji do naših dana. Ta ideja se toliko ukorenila u ljudskom shvatanju da reč crkva za većinu ljudi

¹³⁰ Dela 17:24.

¹³¹ 1. Korinćanima 3:16.

označava građevinu. Ono što ta reč označava u Bibliji je grupa ljudi koji su hram Duha svetoga! Koliko god to možda zvuči neobično, crkvena zgrada može da bude potpuno uništena, a da stvarna Skupština (ljudi) nastavi da postoji.

Većina skupih crkvenih građevina koje su vekovima bile građene, obično su imale oblik tornja. Svaka generacija graditelja crkvi mahom je kopirala stil prethodne generacije, verovatno i ne razmišljajući o poreklu ideje. Neki tornjevi su koštali čitavo bogatstvo, a da nisu ni malo doprineli duhovnim vrednostima. Isus, naravno, nikada nije gradio takve građevine dok je bio na zemlji, niti je dao bilo kakva uputstva da se one grade nakon Njegovog odlaska. Kako je onda u crkvenoj arhitekturi započela ta tradicija građenja tornjeva?

Bićemo slobodni da predložimo objašnjenje koje nas upućuje nazad na Vavilon, na poznatu priču o Vavilonskoj kuli. Ljudi su rekli „hajde da pravimo opeke... hajde da sazidamo grad i kulu, čiji će vrh dopirati do nebesa...“¹³² Izraz „do nebesa“ je bez sumnje jezička figura koja označava veliku visinu, kao što je to slučaj kod opisa gradova čiji zidovi dopiru „do nebesa.“¹³³ Postoji dovoljno indicija da je toranj (obično nazivan „zigurat“) bio u uskoj vezi s njihovom religijom – obožavanjem sunca.

„U odnosu na druge vavilonske spomenike, zigurat, koji se isticao visinom, svakako je bio jedna od najspektakularnijih građevina svog vremena, uzdižući se nadmoćno iznad ogromnog zida s hiljadu tornjeva... Oko nepreglednog trga bile su sagradene sobe za hodočasnike, kao i za sveštenike koji su održavali zigurat. Koldvej tu kolekciju građevina naziva ‘vavilonski Vatikan.’“¹³⁴

Navodi se da je jedno od značenja imena boginje Astarote

¹³² Postanje 11:3-4.

¹³³ 5. Mojsijeva 1:28.

¹³⁴ Champdor, Ancient Cities and Temples, p. 22.

(Semiramide), „žena koja pravi tornjeve“ a piše se „Ashttart.“¹³⁵ Boginja Kibela (koja se takođe, poistovećuje sa Semiramidom) bila je poznata kao boginja koja nosi toranj. Prva koja je podizala tornjeve u gradovima i bila prikazivana sa krunom u obliku tornja na glavi (kako kaže Ovidije) bila je Dijana (slika na strani 15). U simbolizmu katoličke crkve toranj je znak device Marije!¹³⁶

Koliko je poznato, neki antički tornjevi su bili građeni u vojne svrhe kao osmatračnice, ali mnogi tornjevi sagrađeni u Vavilonskom carstvu imali su isključivo religijsku namenu i kao takvi bili su povezani sa hramom. U to doba, kada je stranac ulazio u neki vavilonski grad, nije imao poteškoće da pronađe hram jer je „njegov toranj mogao da se vidi“¹³⁷ kako se uzdiže visoko iznad ravnih krovova gradskih kuća. Katolička enciklopedija navodi: „Upadljiva je činjenica da je većina vavilonskih gradova posedovala... hram-toranj.“¹³⁸

Da li je moguće da je Vavilon, uz ostalo što smo već spomenuli, začetnik gradnje tornjeva sa religijskom namenom? Se timo se da je prilikom gradnje ogromne vavilonske kule počelo raseljavanje ljudi u sve krajeve sveta. Postoji verovatnoća da su prilikom tih migracija poneli i ideju o tornjevima. Iako su se ti tornjevi u raznim zemljama razvili u razne oblike, ipak su to ostali tornjevi, bez obzira na oblik!

Tornjevi su nezaobilazni deo kineske religije. Njihov naziv za toranj, „pagoda“, povezan je sa rečju „boginja.“

U hindu religiji se pagode ili tornjevi, „raštrkane po velikim hramskim imanjima... uzdižu iznad okolnog zemljišta svuda

¹³⁵ Hislop, *The Two Baylons*, p. 307.

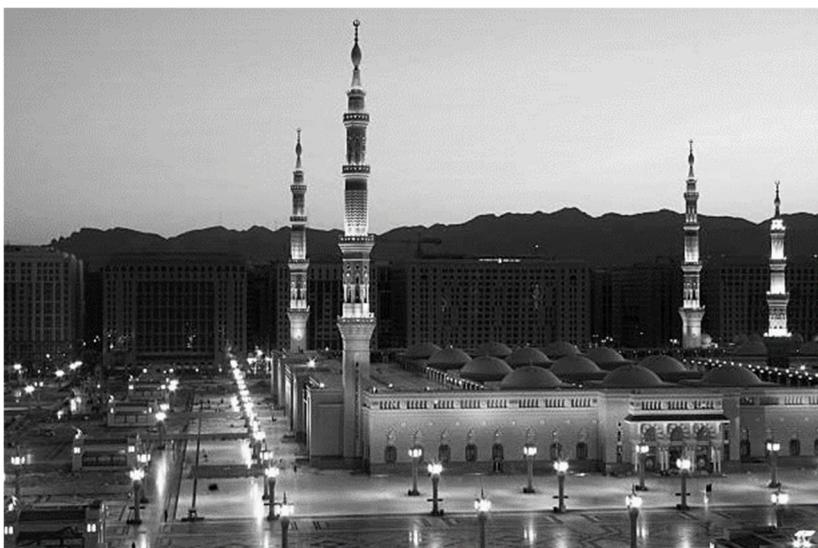
¹³⁶ Cirlot, *A Dictionary of Symbols*, p. 326.

¹³⁷ Bury, *The Cambridge Ancient History – Egypt and Babylonia*, vol. 1, p. 533.

¹³⁸ *The Catholic Encyclopedia*, vol. 2, p. 185, art. “Babylonia.”

gde ljudi mogu da ih vide, pa se na taj način uzdiže predanost idolatrijskom bogosluženju. Mnoge od tih pagoda su visoke više desetina metara i ukrašene skulpturama koje prikazuju scene iz života bogova tog hrama ili značajnih svetaca.¹³⁹

Među muslimanima, takođe, postoje tornjevi vezani za njihovu religiju, koji su nešto drugačijeg oblika. Ilustracija prikazuje brojne tornjeve zvane „minareti“ u Mekki. Tornjevi ove vrste korišćeni su i u gradnji poznate Crkve svete Sofije u Konstantinopolju.

Toranj velike katedrale u Kelnu uzdiže se 157 metara iznad ulice, dok je toranj ulmske katedrale visok 161 m. Čak i male kapele često imaju toranj, što je tradicija koja se retko preispituje.

S vrhova mnogih crkvenih tornjeva prema nebu je uperen šiljati zvonik. Neki pisci povezuju, verovatno opravdano,

¹³⁹ Dobbins, The Story of the World's Worship, p. 14.

zvonike i šiljate tornjeve s drevnim obeliskom. „Postoje dokazi,“ kaže jedan od njih, „koji pokazuju da šiljati tornjevi naših crkava duguju svoje postojanje uspravljenim stubovima ili obeliscima koji su stajali pored hramova u prošlosti.“¹⁴⁰ Jedan drugi autor kaže: „Danas još uvek postoje značajni primerci originalnih falusnih simbola... Šiljati tornjevi na crkvama... i obelisci... svi pokazuju uticaj naših predaka, poštovaoca falusa.“¹⁴¹

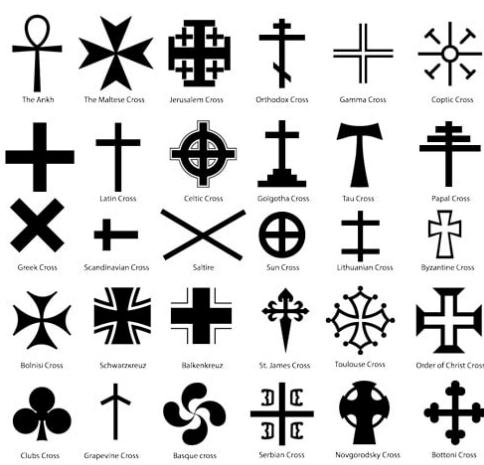
¹⁴⁰ Brown, Sex Worship and Symbolism of Primitive Races, p. 38.

¹⁴¹ Eichler, The Customs of Mankind, p. 55.

8. poglavlje

DA LI JE KRST HRIŠĆANSKI SIMBOL?

Krst se smatra jednim od najvažnijih simbola Rimokatoličke crkve. Postavlja se na vrhove krovova i tornjeva, na oltarima, nameštaju i svešteničkoj obrednoj odeći. Temelji većine katoličkih crkvi izgrađeni su u obliku krsta. Zidovi svih katoličkih domova, bolnica i škola ukrašeni su krstovima. Svuda se krst poštuje na stotine načina.

Kada sveštenik škropi, „krsti“ malo dete, on pravi znak krsta iznad njegovog čela govoreci: „Primi ovaj znak krsta na čelo.“ U toku „svete potvrde firme“, firmanik se takođe obeležava znakom krsta. Kada katolici ulaze u crkvenu zgradu, umaču prste desne ruke u „svetu vodu“, dotiču

čelo, grudi, levo i desno rame praveći znak krsta. Isti znak se ponavlja i pre jela. U toku mise, sveštenik 16 puta pravi znak krsta, a oltar blagosilja 30 puta istim znakom.

Protestantske crkve uglavnom ne praktikuju pravljenje znaka krsta prstima, ne „krste se“, niti se klanjaju pred krstovima, a ne koriste ih ni kao objekte poštovanja, smatraljući da je taj običaj nebiblijski i praznoveran. Međutim, kod njih se krst

još uvek zadržao na tornjevima, propovedaonicama i koristi se kao ukras. Prvi hrišćani nisu prihvatali krst kao simbol od vrednosti, već kao „prokleti drvo“, sredstvo smrti i „sramote.“¹⁴² Njihova vera je bila skoncentrisana na ono što se dogodilo na krstu i kroz tu veru spoznavali su potpuno oproštenje greha. To je bio smisao propovedanja apostola o krstu i njegovoj slavi.¹⁴³ Apostoli nikada nisu smatrali krst komadom drveta koji se može okačiti na lanćić, staviti oko vrata i nositi kao zaštita ili ukras. Takva upotreba krsta pojavila se kasnije, tek početkom paganizacije hrišćanstva (ili kao što neki kažu „hristijanizacije paganism“), kada se počelo učiti da je raspelo hrišćanski simbol.

Tako su 431. godine uvedeni krstovi u crkve i crkvene prostorije, a na zvonicima se nisu koristili sve do 586. godine.¹⁴⁴ U šestom veku raspelo je proglašeno svetim od strane Rimske crkve,¹⁴⁵ ali tek nakon drugog koncila u Efesu zahtevalo se da i privatne kuće poseduju krst.¹⁴⁶

Iako se krst smatra hrišćanskim simbolom, nije tačno da potiče iz hrišćanstva, jer je u nekom od oblika bio sakralni simbol davno pre hrišćanske ere, i to među mnogim nehrišćanskim narodima. Prema *An Expository Dictionary of New Testaments Words*, krst je nastao među Vavilonjanima, stanovnicima drevne Haldeje. „Crkveni oblik krsta, sastavljen od dve grede... poreklom je iz drevne Haldeje, a bio je korišćen kao simbol boga Tamuza (pošto je u obliku mističnog slova Tau, inicijala njegovog imena) u toj i u susednim zemljama, uključujući i Egipat... Da bi se uvećao uticaj crkvenog sistema, pagani su primani u crkve, a da nisu bili obnovljeni putem vere, i uveliko im je

¹⁴² Jevrejima 12:2.

¹⁴³ 1. Korinćanima 1:17,18.

¹⁴⁴ Harper's Book of Facts.

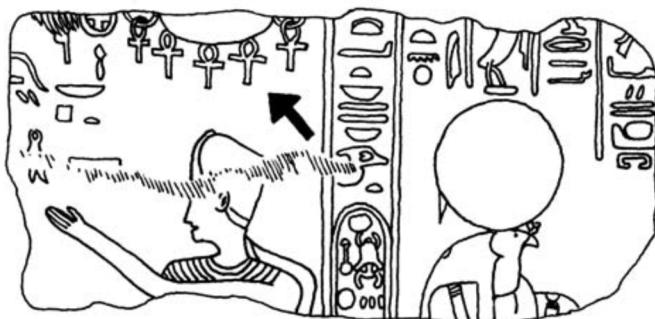
¹⁴⁵ Fausset's Bible Encyclopedia, p. 145.

¹⁴⁶ Seymour, The Cross in Tradition, History, and Art, p. 157.

dopuštanu da zadrže svoje paganske oznake i simbole. Od tada je Tau ili T, u svom najčešćem obliku sa spuštenom prečkom, bio prihvaćen kao simbol Hristovog krsta.“¹⁴⁷

U bilo kojoj knjizi o Egiptu koja prikazuje stare spomenike i zidove drevnih hramova, moguće je videti upotrebu Tau krsta. Priložena ilustracija prikazuje egipatskog boga Amona kako drži Tau krst u ruci, dok donja ilustracija (iz palate Amenofisa IV iz Tebe, u Egiptu) prikazuje cara u molitvi. Iznad njegove glave nalazi se lik sunca s kog vise misterijski simboli boga sunca. Jedan istoričar ovako govori o Egiptu: „Nepromenjenog hiljadama godina, među najsakralnijim hijeroglifima pronašli smo krst u različitim oblicima... Ali jedan, koji je posebno poznat kao ‘egipatski krst’, ili Tau krst, u obliku slova T, često se prikazuje s krugom ili omčom iznad prečke. Ipak, taj mistični simbol nije bio tipičan samo za tu zemlju već je bio duboko obožavan... među Haldejcima, Feničanima, Meksikancima i u svakom drevnom narodu na obe hemisfere.“¹⁴⁸

¹⁴⁷ Vine, An expository Dictionary of New Testament Words, p. 256.

¹⁴⁸ Seymour, The Cross in Tradition, History, and Art, pp. 22, 26.

Kako se simbol krsta proširio među mnoge narode, tako se i njegova upotreba razvila na različite načine. Među Kinezima „krst je poznat iz najranijih vremena... naslikan je na zidovima pagoda, na svetiljkama koje su korišćene za osvetljavanje najsvetijih odaja njihovih hramova.“¹⁴⁹

Krst je vekovima bio sveti simbol u Indiji. Bio je korišćen za označavanje vrčeva sa svetom vodom uzetom iz reke Gang i kao simbol Jaina svetaca („lišeni tela“). U centralnoj Indiji su pronađena dva nedovršena kamena krsta koji datiraju iz vremena davno pre hrišćanske ere – jedan visok 3 metra, a drugi 2,5. Budisti i brojne druge indijske verske grupe, označavali su glave svojih sledbenika znakom krsta.¹⁵⁰

Na afričkom kontinentu, u Susi, domoroci uranjuju krst u reku Giči. Žene plemena Kabili, iako muslimanke, nose utetoviran znak krsta između očiju. Jariksi koji su učvrstili kraljevsku lozu od Nigera do Nila, na svojim štitovima su imali nacrtan znak krsta.¹⁵¹

Kad su se Španci prvi put iskrcali u Meksiku „nisu mogli da prikriju čuđenje,“ kaže Prescott, „kada su ugledali krst, sveto znamenje njihove vere, uzdignut kao objekat obožavanja na hramovima u Anahuaku. Španci nisu ni bili svesni da je krst bio simbol obožavanja od drevnih vremena... među paganskim narodima kojima nikad nije zasjala svetlost hrišćanstva.“¹⁵²

U meksičkom gradu Palenkeu postoji hram koji je osnovao Votan u devetom veku pre naše ere, poznat kao „hram krsta.“ Tamo je u centru kamenog oltara urezan krst veličine 2 puta 3,5 metra. Katolička enciklopedija objavljuje fotografiju tog krsta, kraj koje su reči: „predhrišćanski krst iz grada

¹⁴⁹ Ibid., p.13.

¹⁵⁰ Ibid., pp. 10, 12.

¹⁵¹ Ibid., p. 9.

¹⁵² Prescott's Conquest of Mexico, vol. 1, p. 242 (quoted by Hislop, p. 199).

Palenke.“¹⁵³

U staro doba Meksikanci su obožavali krst kao tota („naš otac“). Taj običaj da se komad drveta naziva „ocem“ takođe je spomenut u Bibliji. Kada su Izraelci mešali idolatriju sa svojom religijom, govorili su drvetu: „Ti si otac moj.“¹⁵⁴

U dalekoj prošlosti Italije, pre nego što su ljudi znali bilo šta o umetnostima civilizacije, verovali su u krst kao religijski simbol. Bio je smatran zaštitnikom i postavljan na grobove. Rimski kovani novac iz 46. godine pre nove ere, prikazuje Jupitera koji drži dugačku vladalačku palicu na čijem kraju je krst.¹⁵⁵ Device Vestalke iz paganskog Rima, nosile su krstove na ogrlicama kao što to danas čine rimokatoličke časne sestre.¹⁵⁶

Grci su crtali krstove na traci, koju je njihovo božanstvo, verzija vavilonskog Tamuza, nosilo oko glave. Porceli spominje da je i Izida bila prikazivana s krstom na čelu, a da su njeni sveštenici nosili krstove u procesijama. Krst je nadvisivao Serapisov hram u Aleksandriji. Kad je iskopan hram Sfinge, utvrđeno je da je građen u obliku krsta. Tokom bitaka protiv Aleksandra Velikog (335. pre n.e.), Persijanci su nosili znakove u obliku krsta. U drevno doba krst su kao religijski simbol koristili i stanovnici Južne Amerike. Stanovnici Patagonije su tetovirali krstove na čela. U Peruu je pronađena drevna keramika sa znakovima krsta. Spomenici pokazuju da su asirski kraljevi nosili krstove na ogrlicama, kao što su to činili i neki od stranaca koji su se borili protiv Egipćana.¹⁵⁷ Krstovi su bili naslikani i na odeći drevnog naroda iz petnaestog veka pre naše ere.¹⁵⁸

¹⁵³ The Catholic Encyclopedia, vol. 10, p. 253, art. “Mexico.”

¹⁵⁴ Jeremija 2:27.

¹⁵⁵ Seymour, The Cross in Tradition, history, and Art, pp. 22, 26.

¹⁵⁶ Hislop, The Two Babylons, p. 198.

¹⁵⁷ Encyclopedia of Regions, vol. 1, pp. 386, 494.

¹⁵⁸ Hislop, The Two Babylons, p. 198.

Katolička enciklopedija kaže da „znak krsta, predstavljen u svom najjednostavnijem obliku s dve linije prekrštene pod pravim uglom, uveliko prethodi dolasku hrišćanstva na Istok i Zapad. On seže u najranije razdoblje ljudske civilizacije.“¹⁵⁹

„Ali, kada je Isus umro na krstu,“ pitaju neki, „zar nije to krst učinilo hrišćanskim simbolom?“ Istina je da je za većinu ljudi krst postao usko povezan s Hristom. Međutim, oni koji poznavaju istoriju i praznoverne načine na koje je krst bio upotrebljavan, posebno poslednjih vekova, mogu da vide i drugu stranu medalje. Iako ne zvuči baš lepo, neko je upitao: „Prepostavimo da je Isus bio ubijen puškom. Da li bi to bio dovoljan razlog da oko vrata nosimo pušku ili da je stavimo na krov crkve?“ To pitanje se svodi na sledeće: nije važno šta, već ko. Važno je ko je umro, a ne šta je bilo instrument smrti. Sveti Ambrozije je izneo jedan važan zaključak rekavši: „Uzvisimo Hrista, našega Kralja, koji je visio na drvetu, a ne drvo.“

Razapinjanje, kao način egzekucije zbog najvećih zločina, „sprovodilo se u antičko doba u Egiptu, Asiriji, Persiji, Palestini, Kartagini, Grčkoj i Rimu... Tradicija pripisuje početak praktikanja pogubljenja na krstu jednoj ženi, kraljici Semiramidi!“¹⁶⁰

Danas su u Rimokatoličkoj crkvi u upotrebi mnoge vrste krstova. Katolička enciklopedija na svojim stranicama prikazuje četrdeset različitih. Nameće se pitanje: Ako je rimokatolička upotreba krsta započela s Hristovim krstom, a ne pod uplivom paganstva, zbog čega se onda koristi toliko različitih vrsta krstova?

Jedan poznati autor napisao je sledeće: „Od više vrsta krstova, koji su još uvek popularni kao nacionalni i crkveni simboli, a koji se razlikuju po nazivima kao na primer ‘krst svetog Đorđa’, ‘Andrijin’, ‘malteški’, ‘grčki’, ‘atinski’, itd., ne postoji

¹⁵⁹ The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 517, art. “Cross.”

¹⁶⁰ Seymour, The Cross in Tradition, History, and Art, p. 64.

nijedan čije se postojanje ne bi moglo datirati u najdavnije antičko doba!“¹⁶¹ Krst poznat kao tau bio je u širokoj upotrebi u Egiptu. „Kasnije su ga egipatski hrišćani (Kopti), privučeni njegovim oblikom i verovatno simbolizmom, prihvatali kao simbol krsta.“¹⁶² Na egipatskim spomenicima je pronađen grčki krst. Taj oblik krsta je bio korišćen u Frigiji gde je ukrašavao grob kralja Mide. Među ruševinama Ninive prikazan je kralj s malteškim krstom na grudima. Krst koji je danas poznat kao latinski koristili su još Etrurci, kao što se vidi na crtežu groba iz antičkog doba ukrašenog krilatim anđelima.

U južnoameričkom plemenu Kuma takozvani krst svetog Andrije bio je poštovan kao zaštita od zlih duhova.¹⁶³ Taj krst se pojavljuje i na kovanom novcu Aleksandra Bale u Siriji 146. godine pre Hrista, i na novcu baktrijskih kraljeva oko 140–120 godine pre Hrista, davno pre nego što je „sveti Andrija“ uopšte rođen.

Krst, prikazan ovde, danas se naziva kalvrijskim krstom, ali taj crtež je s antičkog natpisa u Tesaliji, koji datira iz razdoblja koje prethodi hrišćanskoj eri.

Konačno, ostaje nam pitanje: Isus je umro na jednom krstu. Kojeg je oblika bio taj krst? Neki veruju da je to jednostavno bio mučenički stub bez ikakve prečke. Reč „krst“ automatski asocira na dva komada drveta koji se ukrštaju u jednoj tački pod određenim uglom. Grčka reč u Novom zavetu *stauros*, iz koje je prevedena reč „krst“, ne zahteva kategorički to značenje. Sama reč znači i uspravni stub ili kolac.¹⁶⁴ Što ako je sredstvo na kojem je Isus umro bilo stub, a ne krst u današnjem

¹⁶¹ The Pentateuch Examined, vol. 6, p. 113.

¹⁶² The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 518, art. “Cross.”

¹⁶³ Encyclopedia of Religions, vol. 1, p. 494.

¹⁶⁴ Vine, An Expository Dictionary of New testament Words, p. 256.

značenju te reči? Mi ne insistiramo da je to tako, ali u tom slučaju bi se pokazala površnost „hristijaniziranja“ mnogih vrsta krstova. Izjava apostola Tome u vezi sa ranama od klinova (množina) na Isusovim rukama,¹⁶⁵ upućuje na to da je postojala prečka na krstu. Da je bio u pitanju samo stub, Isusove ruke bi verovatno bile probijene samo jednim klinom. Ostavljanje prostora za natpis iznad njegove glave,¹⁶⁶ upućuje nas na to da krstove oblika T ili X možemo da eliminišemo, jer na njima nije postojalo dovoljno prostora za natpis. U svakom slučaju, nema sumnje da to нико у време Isusovog raspeća nije percipirao kao „krst“ prema današnjoj vizuri tog predmeta ili simbola.

Važno je da razumemo da ne treba da budemo previše zabrinuti kakvog je tačno oblika bio Hristov krst. Sve ovo postaje beznačajno u poređenju sa stvarnim značenjem krsta – ne sa značenjem komada drveta, već sa značenjem Hristovog dela večnog otkupljenja...

¹⁶⁵ Jovan 20:25.

¹⁶⁶ Luka 23:38.

9. poglavlje

KONSTANTIN I KRST

Značajan argument u korist poštovanja krsta u Rimskoj crkvi bila je i poznata Konstantinova „vizija krsta“ i njegovo kasnije „obraćenje.“ Kada se Konstantin sa svojim vojnicima približio Rimu, očekivala ga je bitka, u istoriji poznata kao bitka kod Milvijskog mosta. U skladu s običajima tog vremena, bili su pozvani haruspici da daju savet (vračari koji su pogadali budućnost promatranjem utrobe zaklanih životinja). Uzgred, gatanje pre bitaka praktikovali su i vavilonski kraljevi: „Jer kralj Vavilona stoji na raskršću, na početku oba puta, i tu gata. Trese strele, pita kućne idole, gleda u jetru.“¹⁶⁷ U Konstantinovom slučaju, bilo mu je rečeno da mu bogovi neće priteći u pomoć i da će pretprijeti poraz u toj bici. Međutim, kao što je kasnije ispričao, tada mu se u viziji prikazao krst i čuo je reči: „U ovom znaku je pobednik.“ Sledećeg dana, 28. oktobra 312. godine, napredovao je iza standardnog lika krsta na zastavama i opremi svoje vojske. Pobedio je u bici, porazio rivala i proglašio svoje obraćenje u hrišćanstvo. Svakako, ova prividna pobeda hrišćanstva učinila je mnogo za promovisanje krsta u Rimskoj crkvi.

Postoji slaganje sa mnogih strana da Konstantinova vizija krsta nije istorijski tačna. Jedini autoritet među istoričarima koji prenosi tu priču je Euzebije koji je, prema vlastitom priznanju, nagnjao moralnoj pouci i bio optuživan kao „falsifikator istorije.“ Međutim, ako je Konstantin i imao takvu viziju, možemo li da prepostavimo da je ona došla od Isusa Hrista? Da li bi „Knez mira“ uputio paganskog imperatora da načini ratnu zastavu sa znakom krsta i da ide da pobeđuje i ubija u tom

¹⁶⁷ Ezekijel 21:21.

znaku?

Rimsko carstvo, na čijem je čelu u to vreme bio Konstantin, opisano je u Svetom pismu kao „zver.“ Prorok Danilo je video četiri velike zveri koje su predstavljale četiri svetska carstva – Vavilon (lav), Medo-Persiju (medved), Grčku (ris) i Rim. Četvrta zver, Rimsko carstvo, bila je tako

strašna da je za nju dat simbol zveri koja nije bila nalik nijednoj drugoj.¹⁶⁸ Dakle, sasvim je nelogično da je Hristos rekao Konstantinu da pobediće sa znakom krsta i tako jača „zverski sistem“ Rima! Ali, ako vizija nije bila od Boga, kako onda možemo da objasnimo Konstantinovo obraćenje? U stvari, njegovo obraćenje bi trebalo ozbiljno preispitati. Iako je on mnogo učinio za afirmaciju određenih (problematičnih) doktrina i običaja unutar crkve, činjenice jasno pokazuju da on nije bio istinski obraćen, u biblijskom smislu te reči. Istoričari se slažu da je njegovo obraćenje bilo „nominalno“, čak i prema savremenim standardima.¹⁶⁹

Verovatno najočigledniji pokazatelj da on nije bio istinski obraćen je činjenica da je posle svog obraćenja počinio više ubistava nevinih ljudi, uključujući tu i ubistvo vlastite žene i sina! Prema Bibliji „nijedan ubica nema u sebi trajnog, večnog života.“¹⁷⁰ Konstantin se prvo oženio sa Minervom i dobio sina

¹⁶⁸ Danilo 7:1-8.

¹⁶⁹ Smith, Man and His Gods, p. 220.

¹⁷⁰ 1. Jovanova 3:15.

Krispa. Druga žena, Fausta, rodila mu je tri kćeri i tri sina. Krisp je postao istaknuti vojnik, pa je pomagao svom ocu. Ipak, 326. godine, vrlo kratko nakon što je vodio koncil u Nikeji, Konstantin je naredio da se ubije njegov vlastiti sin. Naime, Fausta je optužila Krispa da ju je silovao, ali je to najverovatnije bio samo njen način da ga skloni s puta kako bi se jedan od njenih sinova mogao popeti na presto. Ipak, Konstantinova majka je uspela da ga uveri da se Fausta sama „podala njegovom sinu.“ Zato je Konstantin naredio da Faustu udave u kadi s vrelom vodom. Otprilike u isto vreme naredio je da se na smrt izbičuje sin njegove sestre, a da se njen muž zadavi, iako mu je ranije obećao da će mu poštediti život.¹⁷¹

Ovi događaji su u Katoličkoj enciklopediji sumirani sledećim rečima: „Čak i nakon obraćenja prouzrokovao je egzekuciju svog šuraka Licinija i njegovog sina, kao i Krispa, vlastitog sina iz prvog braka i druge žene Fauste... Nakon čitanja o tim okrutnostima, teško je verovati da je taj isti imperator u jednom dobu svoga života imao blage i nežne porive; ali ljudska priroda je puna suprotnosti.“¹⁷²

Konstantin je donosio odluke u korist hrišćana: ukinuo je smrtnu kaznu razapinjanjem, a prestala su i progonstva koja su u Rimu postala krajnje okrutna. Međutim, da li je on doneo te odluke iz hrišćanskih uverenja ili je to učinio iz političkih motiva? Katolička enciklopedija kaže da su „neki biskupi, zaslepljeni sjajem dvora, otišli tako daleko da su slavili cara kao Božjeg anđela, kao sveto biće, i proricali da će on, poput Sina Božjeg, vladati na nebu. U skladu sa tim, utvrđeno je da je Konstantin bio naklonjen hrišćanstvu uglavnom zbog političkih motiva i da je bio poštovan kao prosvećeni despot koji je koristio

¹⁷¹ Durant, The Story of Civilization: Caesar and Christ, p. 66.

¹⁷² The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 300, art. “Constantine.”

religiju da bi ojačao svoju vladavinu.“¹⁷³

Ovo je bio zaključak poznatog istoričara Djuranta u vezi sa Konstantinovim obraćenjem: „Da li je njegovo obraćenje bilo iskreno, da li je to bio čin religiozne vere ili savršeni potez političke mudrosti? Verovatnije ovo drugo... On se retko pokoravao ceremonijalnim zahtevima hrišćanskog bogosluženja. Njegova pisma hrišćanskim biskupima jasno pokazuju da je on malo mario za teološka razmimoilaženja koja su potresala hrišćanstvo, iako je bio voljan da spreči neslaganja u interesu jedinstva imperije. Tokom svoje vladavine biskupe je tretirao kao političke pomoćnike; sazivao ih je, predsedavao na njihovim koncilima i prisustvao da sprovodi bilo koje mišljenje većine. Pravi vernik bi prvo trebalo da bude hrišćanin, pa tek onda državnik; s Konstantinom je bilo obrnuto hrišćanstvo je za njega bilo *sredstvo*, a ne *cilj*.“¹⁷⁴

Progonstva nisu uništila hrišćansku veru, a Konstantin je to dobro znao. Umesto da carstvo neprekidno bude podeljeno zbog sukoba pagana i hrišćana, zašto ne preduzeti takve korake, razmišljao je, da izgleda kao da je nužno pomešati paganstvo i hrišćanstvo i tako carstvu dati ujedinjenu snagu. Postojale su sličnosti između dva religijska sistema, pa čak ni simbol krsta nije bio faktor koji bi razdvajao. U to vreme krst je već bio upotrebljavan među hrišćanima, a „obožavaocima Mitre u Konstantinovoj vojsci krst nije bio uvredljiv jer su se već dugo borili pod zastavom s mitraističkim krstom svetla.“¹⁷⁵

Konstantinovo hrišćanstvo je bilo puno kompromisa. Iako je uklonio svoj kip iz paganskih hramova i odrekao se žrtava koje su mu se prinosile, ipak su ljudi nastavili da ga smatraju božanstvom. Kao Pontifeks Maksimus nastavio je nadzor nad

¹⁷³ Ibid.

¹⁷⁴ Durant, The Story of Civilization: Caesar and Christ, pp. 655, 656.

¹⁷⁵ Ibid., p. 654.

neznabožačkim bogosluženjem i zaštiti njegovih prava. U posvećivanju Konstantinopolja 330. godine, korišćen je ceremonijal koji je bio mešavina hrišćanstva i paganstva. Na trgu je bila postavljena kočija boga sunca, a iznad nje Hristov krst. Kovani novac, koji je Konstantin naložio da se izradi, prikazivao je krst, ali i likove Marsa i Apolona. Iako je sebe smatrao hrišćaninom, nastavio je da veruje u paganske magične rituale za zaštitu žetve i isceljenje od bolesti. Svi ovi podaci su navedeni u Katoličkoj enciklopediji.¹⁷⁶ Ipak, koncept po kojem je Rimokatolička crkva rasla i razvijala se, koncept mešanja paganstva i hrišćanstva kao ujedinjene sile, očigledno je povezan s Konstantinom i godinama koje su sledile, tokom kojih se crkva obogatila i uvećala svoja dobra.

Priča koja je u Rimokatoličkoj crkvi najviše uticala na poštovanje krsta, čak više nego ona o Konstantinovoj viziji, odnosi se na njegovu majku Helenu. Kad je starica imala već skoro osamdeset godina, išla je na hodočašće u Jerusalim. Legenda kaže da je tamo pronašla tri zakopana krsta – Hristov krst i krstove na kojima su bila razapeta dvojica razbojnika. Hristov krst je bio prepozнат по tome što je, na podsticaj jerusalimskog biskupa Makariosa, čudesno isceljivao, dok druga dva nisu.

Članak u Katoličkoj enciklopediji kaže: „Deo pravog krsta ostao je u Jerusalimu stavljen u srebreni relikvijar; ostatak sa klinovima je morao da bude poslat Konstantinu... jedan od klinova je bio pričvršćen za carev šlem, a drugi na uzde njegovog konja, da bi se desilo, prema navodu mnogih crkvenih otaca, ono što je pisao prorok Zaharija: ‘Tog dana pisaće na konjskim praporcima ‘Gospod je svet!’’ (Zaharija 14:20).“¹⁷⁷

Ovaj tekst, iako pokušava da ustraje na osnovnim

¹⁷⁶ The Catholic Encyclopedia, vol. 4, pp. 299, 300, art. “Constantine”, etc.

¹⁷⁷ Ibid., vol. 4, p. 523, art. “Cross.”

učenjima crkve u vezi s krstom, dopušta da se priče o otkriću krsta razlikuju i da tradicija (koja se, u stvari, razvila godinama kasnije) može uveliko da bude zasnovana na legendi.

Čini se da je istorijski tačno to da je Helena posetila Jerusalim 326. godine, ali priča o njenom otkriću krsta nije postojala do 440. godine, što je 114 godina kasnije!¹⁷⁸ Ideja da je originalni krst još uvek bio u Jerusalimu, skoro 300 godina nakon raspeća, vrlo je neuverljiva. Jevrejski zakoni su zahtevali da se krstovi spale nakon što su bili upotrebljeni za razapinjanje.¹⁷⁹

Šta bi bilo ako bi neko i pronašao pravi Hristov krst? To bi, svakako, izazvalo veliko interesovanje, ali ima li ikakve vrednosti u tom komadu drveta? Ne, jer je krst već poslužio svojoj nameni, kao i Mojsijeva bronzana zmija. Zapisano je da je „Mojsije odmah načinio bakarnu zmiju i stavio je na stub. I ako bi nekog čoveka ujela zmija i on bi pogledao bakarnu zmiju, ostao bi živ.“¹⁸⁰ Podizanje zmije u pustinji bila je slika načina na koji će Isus biti usmrćen.¹⁸¹ Međutim, i nakon što je figura zmije odslužila određenoj nameni, Izraelci su je zadržali i od nje napravili idola! Tek vekovima kasnije kralj Jezekija je učinio „ono što je ispravno u Gospodnjim očima... uklonio je obredne uzvišice, oborio obredne stubove, posekao obredno deblo i razbio bakarnu zmiju koju je načinio Mojsije, jer su joj sve do tada Izraelovi sinovi prinosili kâd i zvali su je Nehuštan.“¹⁸²

Jezekija je učinio ono što je „ispravno“ – ne samo uništavanjem paganskih idola, već čak i onog što je Bog naredio da se načini (jer je odslužilo onome za šta je bilo namenjeno i na kraju bilo upotrebljavano na praznoveran način). Na toj istoj osnovi,

¹⁷⁸ Encyclopedia of Religions, vol. 1, p. 494.

¹⁷⁹ Fausset's Bible Encyclopedia, p. 145.

¹⁸⁰ 4. Mojsijeva 21:9.

¹⁸¹ Jovan 3:14.

¹⁸² 2. Kraljevima 18:3,4.

ako bi originalni krst još uvek postojao, ne bi bilo razloga da se koristi kao objekat obožavanja. Takođe, ako znamo da ne postoji nikakva sila u originalnom krstu, onda sa sigurnošću možemo da zaključimo da je nema ni u običnom komadu drveta u obliku krsta.

Isto kao što su stari Egipćani postavljali obeliske (ne samo kao simbol njihovog božanstva, već su u nekim slučajevima verovali da i sam lik poseduje natprirodnu silu), isto tako su neki učinili s krstom. Nije li pomogao Konstantinu u bici kod Milvijskog mosta? Nije li krst koji je Helena našla činio čuda? Postao je poštovan kao lik koji može oterati zle duhove. Nošen je kao amajlija, postavljan je na vrhove crkvenih zvonika da rasteruje munje, a ipak ih je upravo zbog svog visokog položaja privlačio... Prisustvo krsta u privatnim domovima navodno štiti od problema i bolesti. Često su u istoriji komadi drveta, navodno delovi originalnog krsta, bili menjani i prodavani kao zaštitnici, amajlije i ukrasi.

10. poglavlje

RELIKVIJE RIMSKE CRKVE

Upotreba relikvija, možda najveće praznoverje, otkriva nam svu obmanu i nedoslednost kojima je rimokatolički narod bio podvrgnut vekovima. Delovi „istinskog krsta“ spadali su među najobožavanije relikvije. Po Evropi u i drugim delovima sveta bilo ih je rasejano toliko da je Kalvin jednom rekao da bi, kad bi se svi komadi sakupili, formirali jedan dobar brodski tovar. Ipak, Hristov krst je bio tolikih dimenzija da je mogla da ga nosi samo jedna osoba. Da li treba da verujemo da su se ti komadi drveta čudesno umnožavali, kao kad je Isus blagoslovio hlebove i ribe? Očigledno da je to bilo uverenje svetog Paulina koji je govorio o „reintegraciji krsta, drugim rečima, da se krst nikada nije smanjivao, bez obzira koliko je komada bilo odlomljeno od njega!“¹⁸³ Žan Kalvin (1509-1564) pisao je o nelogičnostima u vezi sa relikvijama iz njegovog doba. Neke crkve su tvrdile da poseduju trnovu krunu, druge da imaju posude koje je Isus koristio u Kani prilikom pretvaranja vode u vino. Nešto od tog vina nalazilo se u Orleansu. Za komad pečene ribe koju je Petar ponudio Isusu, Kalvin kaže: „Mora da je bio začuđujuće dobro osoljen, kad se održao tokom tako dugog vremenskog razdoblja.“ Uoči svakog Božića, u Crkvi svete Marije Velike u Rimu, u svrhu bogosluženja, bile su izložene jasle u koje je Hristos bio položen nakon rođenja. Nekoliko crkava je tvrdilo da poseduju Isusovu dečiju odeću. U Crkvi svetog Jakova u Rimu pokazivali su oltar na koji je bio stavljen Isus prilikom prikazivanja u hramu. Monasi iz Šarua su čak pokazivali i kožicu od Isusovog obrezivanja i kao dokaz originalnosti tvrdili da ispušta

¹⁸³ The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 524, art. “Cross.”

kapi krvi.¹⁸⁴ Nekoliko crkava je tvrdilo da poseduje „svetu posteljicu“, uključujući tu crkvu iz Kolombsa u Francuskoj, Crkvu svetog Jovana u Rimu i crkvu iz Puja u Velaju!¹⁸⁵

Relikvije su takođe bile: Josifov tesarski alat, kosti magarca na kojem je Isus ujahao u Jerusalim, čaša korišćena na poslednjoj večeri, prazan Judin novčanik, Pilatov lavor, purpurni ogrtač kojim je Isus bio ogrnut kad su mu se vojnici rugali, sunđer kojim su mu ponudili sircé, klinovi kojima je bio pribijen na krst, uzorke kose device Marije (neke smeđe, druge plave, crvene i crne boje), njene sukњe, venčani prsten, papuče i ogrtač, pa čak i flašicu za mleko iz koje je Isus sisao.¹⁸⁶

Prema katoličkoj veri, Marijino telo je bilo odneseno na nebo, ali nekoliko različitih crkava u Evropi tvrdilo je da ima telo njene majke, iako nije poznato ništa u vezi s njom, pa čak ni ime „sveta Ana“ koje joj je dato pre nekoliko vekova. Još je problematičnija priča u vezi sa Marijinom kućom. Katolici veruju da se kuća u Nazaretu u kojoj je Marija živela sada nalazi u građiću Loreto u Italiji, jer su je tamo preneli anđeli!

Katolička enciklopedija kaže: „Već od 15. veka, a možda čak i ranije, ‘Sveta Kuća’ iz Loreta je bila ubrajana među najpoznatija hodočastilišta u Italiji... Unutrašnjost joj meri samo dešet puta četiri metra. Na jednom kraju nalazi se oltar, a na njemu kip device Marije i njenog božanskog deteta, potamneo od starosti... kuća je poštovana širom sveta na račun božanskih tajni koje sadrži... tu je bila rođena najsvetija Marija, Majka Božja, ovde ju je pozdravio anđeo i tu je večna Reč postala telo. Anđeli su preneli tu kuću iz Palestine u grad Tersato (Trsat kod Rijeke, prim. prev.) u Iliriji, godine spasenja 1291, pod pontifikatom Nikole IV. Tri godine kasnije, pod pontifikatom Bonifacijem VIII,

¹⁸⁴ Calvin’s Tracts, vol. 1, pp. 296 – 304.

¹⁸⁵ Wilder, The Other Side of Rome, p. 54.

¹⁸⁶ Ibid., p. 53.

ponovo je bila prenesena posredstvom anđela i postavljena u šumu... gde je tri puta tokom godine promenila mesto sve dok nije voljom Božjom zauzela stalnu poziciju na tome mestu... to što je tradicija tako hrabro proglašava svetom, bilo je potpuno potvrđeno od strane Svetе stolice i o tome se ne treba dvoumiti ni trenutka. Više od 47 papa iskazalo je počast hodočastilištu, a nebrojene buli i pisma proglašile su, bez ograničenja, istovetnost ‘Santa casa di Loreto’ sa svetom kućom iz Nazareta!“¹⁸⁷

Odredbom koncila u Trentu bilo je zapovedeno da se poštiju tela mrtvih mučenika i na istom koncilu je izrečeno prokletstvo nad onima koji nisu verovali u te relikvije: „Sveta tela svetih mučenika... vernici treba da poštaju jer je kroz ta tela Bog iskazao ljudima mnoge blagodeti, tako da oni koji tvrde da nismo dužni poštovati i klanjati se posmrtnim ostacima svetaca... treba da budu prokleti, kao što ih je Crkva već davno proklela, a i sada ih proklinje.“¹⁸⁸ S obzirom da se verovalo da kroz kosti mrtvih ljudi mogu da dođu mnoge blagodati, prodaja tela i kostiju prerasla je u ogroman posao!

Oko 750. godine u Rim su neprekidno stizale dugačke povorke kočija dovozeći neizmerne količine lobanja i kostura, koje su tamo bile sortirane i označavane, pa su ih pape prodavale.¹⁸⁹ Noću su bili pljačkani grobovi, a grobnice u crkvama čuvali su naoružani ljudi. „Rim je,“ rekao je Gregorovije, „bio poput plesnivog groblja u kojem su se zavijale i tukle hijene lakomo iskopavajući mrtva tela.“ U Crkvi svete Prasede postoji mramorna ploča koja navodi da je 817. godine papa Paskal naložio da se s raznih grobalja prenesu u tu crkvu tela 2300 mučenika.¹⁹⁰ Kada je oko 609. papa Bonifacije IV pretvorio Pantheon u hrišćansku

¹⁸⁷ The Catholic Encyclopedia, vol. 13, p. 454, art. “Santa Casa di Loreto.”

¹⁸⁸ Ibid., vol. 12, p. 734, art. “Relics.”

¹⁸⁹ Cotterill, Medieval Italy, p. 71.

¹⁹⁰ Ibid., p. 391.

crkvu, rečeno je da je tom prilikom „28 kola punih kostiju bilo prebačeno iz katakombi, pa su kosti smeštene u bazen ispod velikog oltara.“¹⁹¹

Zakopavanje kostiju i drugih ostataka ispod crkava je usledilo kao odgovor na zahtev da se tako „posvete“ tlo i zgrada.¹⁹² Dvorska crkva u Vitenbergu, na čija vrata je Luter prikucao svoji poznatih „95 teza“, posedovala je 19.000 svetih ostataka, relikvija.¹⁹³ Odlukom drugog koncila u Nikeji, godine 787, biskupima je zabranjeno da posvete građevinu ako u njoj nisu postojale relikvije. Kazna za to je bila ekskomunikacija! Da li su ta shvatanja bila uzeta iz Biblije ili iz paganstva?

Prema starim legendama, kada je umro Nimrod, vavilonski „spasitelj“, njegovo je telo bilo raskomadano i njegovi udovi ukopani na raznim mestima. Kada je „vaskrsao“ i postao „bog sunca“, počelo je da se veruje da je on sada u drugom telu i da su delovi starog tela ostali napušteni. To je u suprotnosti sa smrću Isusa Hrista, za koga Biblija kaže da je pravi Spasitelj i za koga je bilo prorečeno: „Nijedna kost mu neće biti polomljena.“¹⁹⁴ Isus je vaskrsao u pravom smislu te reči, i iza njega je ostao prazan grob, tako da nijedan deo njegovog tela nije bio ostavljen za relikvije!

U staroj misterijskoj religiji se za mnoga mesta, za koja se verovalo da je u njima zakopana kost božanstva, smatralo da su sveta, da su „posvećena“ prisustvom te kosti. „Egipat je bio prekriven grobnicama svog boga mučenika, pa su mnoge kosti nogu, ruku i lobanje, za koje se tvrdilo da su autentične, bile izložene da bi im se klanjali egipatski vernici.“¹⁹⁵

¹⁹¹ The Catholic Encyclopedia, vol. 2, p. 661, art. “Boniface IV.”

¹⁹² Ibid., vol. 12, art. “Relics.”

¹⁹³ Durant, The Story of Civilization: The Reformation, p. 339.

¹⁹⁴ Jovan 19:36.

¹⁹⁵ Hislop, The Two Vavilons, p. 179.

Egipatski uticaj na narod Izraela vidljiv je u njihovom postavljanju zlatnog teleta kao božanstva. S obzirom da je Egipt bio mesto sa mnoštvom relikvija i da su Izraelci u velikoj meri usvojili takva verovanja, očigledna je Božja mudrost u tajnoj sahrani Mojsija.¹⁹⁶ Niko nije znao mesto njegovog ukopa, pa tako nije bilo moguće ići u hodočašće na njegov grob. Godinama kasnije, Izraelci su počeli da poštuju kao svetu relikviju bronzanu zmiju koju je napravio Mojsije, nazvavši je „Nehuštan.“¹⁹⁷ Ako je takva idolatrija praktikovana sa nečim što je Mojsije napravio, koliko bi dublje zašli u idolatriju da su posedovali bar jednu od njegovih kostiju!

Poznato je da je upotreba relikvija drevnog porekla i da nije nastala s hrišćanstvom. Katolička enciklopedija je potpuno u pravu kada kaže da je upotreba „nekog predmeta, najčešće dela tela ili odeće, koji je ostao kao spomen na pokojnog sveca, postojala pre širenja hrišćanstva i da je poštovanje relikvija, ustvari, na neki način primitivan nagon povezan, osim hrišćanskog, sa mnogim drugim religijskim sistemima.“¹⁹⁸ Ako Hristos i apostoli nisu koristili relikvije, već je njihova upotreba postojala u drugim religijama pre hrišćanstva, zar to nije još jedan primer „hristijanizacije“ paganske ideje?

Ne nalazimo da relikvije imaju bilo kakvu ulogu u istinskom bogosluženju, jer „Bog je Duh, i oni koji mu služe obavezani su da mu služe u duhu i istini.“¹⁹⁹ Ekstremizam do kojeg je dovela upotreba relikvija sigurno ne možemo nazvati istina. Jednom prilikom je pronađeno da su neke kosti koje su bile smatrane kostima svetaca, zapravo kosti životinja! U jednoj španjolskoj katedrali bilo je izloženo, kako je rečeno, pero anđela

¹⁹⁶ 5. Mojsijeva 34:6.

¹⁹⁷ 2. Kraljevima 18:4.

¹⁹⁸ The Catholic Encyclopedia, vol. 12, p. 734, art. “Relics.”

¹⁹⁹ Jovan 4:24.

Gabrijela koje je on izgubio dok je pohodio Mariju. Međutim, sprovedeno je istraživanje i pronađeno je da je to samo lepo nojovo pero!²⁰⁰

Katolička enciklopedija i sama otkiva da su mnoge relikvije sumnjive. „Mnoge od starijih relikvija, koje su po pravilu izložene za klanjanje u velikim hrišćanskim svetinjama, ili čak u Rimu, trebalo bi proglašiti falsifikatima ili ih podvrgnuti ozbiljnoj sumnji... Optužba bi se mogla podići i protiv navodnog ‘stuba za bičevanje’ koji se poštuje u rimskoj Crkvi svete Prasede i protiv mnogih drugih poznatih relikvija.“²⁰¹

Kako se objašnjavaju ta razmimoilaženja? Katolička enciklopedija nastavlja: „....Bogu nije učinjena nikakva sramota ustrajnošću na pogrešci, koja je vekovima bila održavana u savršeno dobroj veri... Zato je opravdana praksa Svetе stolice u dopuštanju da se nastavi kult izvesnih sumnjivih relikvija.“²⁰²

Međutim, ponovo naglašavamo da je istinsko bogosluženje u duhu i istini, a ne u ustrajnosti na pogrešci. Čak ako bismo zaista posedovali neke od Marijinih vlasti, kost apostola Pavla ili Isusovu odeću, da li bi Bog bio zadovoljan kada bi te stvari učinili predmetom poštovanja ili obožavanja? Na osnovu biblijskog izveštaja o bronzanoj zmiji, možemo da zaključimo da ne bi bio zadovoljan. A ako ne postoji nikakva stvarna vrednost u pravim vlasima, kostima ili odeći, koliko će manje vrednosti biti u relikvijama za koje se zna da su lažne?

²⁰⁰ Boettner, Roman Catolicism, p. 290.

²⁰¹ The Catholic Encyclopedia, vol. 12, p. 737, art. “Relics.”

²⁰² Ibid., p. 738.

11. poglavlje

RELIGIJSKA PREVARA

Prodaja relikvija, crkvenih službi i oproštajnica (indulgen-cija) postala je unosan posao u srednjovekovnoj crkvi. Papa Bonifacije VIII je proglašio godinu 1300. jubilarnom i ponudio oproštenje greha svakom ko dođe na hodočašće u Crkvu svetog Petra u Rimu. Te godine je došlo otprilike 2.000.000 ljudi i ostavilo toliko blaga pred navodnim grobom svetog Petra, da su dva sveštenika s grabuljama u rukama dan i noć sakupljali novac.²⁰³ Veliki deo tog novca iskoristio je papa da obogati svoje rođake, koji su kupili dvorce i sjajne posede u Laciji, što je jako uvredilo stanovnike Rima.

Od Konstantinovih dana, Rimska crkva je rapidno uvećavala svoje bogatstvo. U srednjem veku je posedovala i cele gradaove, kao i ogromne delove zemlje. Od stanovnika katoličkih zemalja zahtevalo se da plaćaju poreze crkvi. To nije bilo davanje od srca, već prisilno davanje, princip kojem se protivio apostol Pavle.²⁰⁴ U to doba je vrlo malo ljudi bilo pismeno, tako da su sveštenici često pisali testamente. Papa Aleksandar III je 1170. godine odredio da niko ne može da načini verodostojan testament bez prisustva sveštenika! Bilo koji svetovni beležnik koji bi na drugi način napisao testament, bio bi ekskomuniciran!²⁰⁵ Često je sveštenik bio poslednja osoba pored umirućeg, jer je trebalo da obavi zadnje obrede, tzv. „poslednje pomazanje.“ Možemo biti sigurni da uz takve aranžmane Rimska crkva uglavnom nije bila zaboravljana u testamentu.

²⁰³ Durant, The story of Civilization: The Age of faith, p. 753.

²⁰⁴ 2. Korinćanima 9:7.

²⁰⁵ Durant, The story of Civilization: The Age of faith, p. 766.

Jedan drugi izvor novca bio je prodavanje oproštajnica (indulgencija). Katolička enciklopedija objašnjava da „gresi počinjeni nakon krštenja (koje se kod katolika obično obavlja u ranoj detinjstvu) mogu da budu oprošteni kroz sakrament pokore, ali još uvek preostaje vremenska kazna koju zahteva božanska pravda, a taj zahtev mora biti ispunjen ili u sadašnjem životu ili u budućem svetu – u čistilištu. Indulgencija nudi skrušenom grešniku način oslobođenja od tog duga još tokom života na zemlji.“²⁰⁶ Mnogi ljudi imaju samo površnu predstavu o tome šta podrazumeva reč indulgencija.

U vezi sa indulgencijama je dobro poznato po kojoj osnovi se one dodeljuju, prema rimokatoličkom uverenju. Prema Katoličkoj enciklopediji osnova ili poreklo za oproštajnice je „blago.“ Ovo podrazumeva neizmerno otkupiteljsko Hristovo delo, žrtvu pomirnicu za naše grehe²⁰⁷ i, zapazite, „pored zadovoljavajućih dela Blažene Device Marije, neoslabiljenih posledicama greha, i vrline, čistotu i trpljenje svetaca koji silno nadmašuju bilo kakvu vremensku kaznu kojoj Božje sluge mogu biti izvrgnute.“

Postoji poseban izvor ili riznica zasluga, koji omogućuje da se oproštajnice dele ostalim članovima crkve koji nisu bili toliko sveti! Takva je bila doktrina koja je dogmatski ustanovljena u buli Unigenitus Klementa VI 1343. godine. „Prema katoličkoj doktrini izvor oproštajnica je ustanovljen zaslugama Hrista i svetaca.“²⁰⁸

Postavlja se pitanje, ako je Hristos „žrtva pomirница za naše grehe“ i njegova krv nas „čisti od svakog greha“,²⁰⁹ na koji način bi zasluge Marije i ostalih svetaca mogle tome nešto da

²⁰⁶ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 783, art. “Indulgences.”

²⁰⁷ 1. Jovanova 2:2.

²⁰⁸ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 784.

²⁰⁹ 1. Jovanova 2:2.

dodaju? Ono što su učinili Marija i ostali sveci ne može ništa da doda dovršenom Hristovom delu na Golgoti. Sve ovo ukazuje na to da je nauka o oproštajnicama ljudska tvorevina.

Prodavanje oproštajnica (drvorez iz 16. veka, Jorg Breu Stariji)

Nije čudno da je bez pravilnog biblijskog temelja ideja o indulgencijama dovela do mnogih zloupotreba. S obzirom da je izdavanje oproštajnica najčešće bilo povezano s novcem, Katolička enciklopedija navodi da je „ta praksa bila povezana sa smrtnom opasnošću i ubrzo je postala plodonosni izvor zla... zbog sakupljanja novca... Oproštajnice su koristili koristoljubivi sveštenici kao način sticanja novca... zloupotrebe su bile široko rasprostranjene.“²¹⁰ Poznato je da su često neki od prodavaca oproštajnica i sami bili još veći grešnici od onih kojima su ih

²¹⁰ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, pp. 786, 787.

prodaval! Oko 1450. godine rektor na Oksfordskom univerzitetu žalio se što se pismo oprosta ponekad prodaje za platu od dva penija, ponekad za čašu piva, za najam bludnice ili za telesnu ljubav.²¹¹

U vreme Martina Lutera papa je posebno podsticao sakupljanje novca putem oproštajnica radi popravki na Crkvi svetog Petra. Johan Tecel, poznat kao čovek lošeg ponašanja, ali manipulant vešt u prikupljanju novca, bio je određen da prodaje oproštajnice u Nemačkoj. Jedan očevidac ovako je opisao Tecelev ulazak u neki nemački grad: „Kada se prodavac oproštajnica približio gradu, ispred njega je nošena bula (papin zvaničan dokument) na tkanini od svile i zlata. Svi sveštenici i kaluđeri, gradski odbornici, profesori i njihovi učenici, kao i svi muškarci i žene izašli su mu u susret sa zastavama, svećama i pesmama, formirajući veliku povorku. Tada su mu se uz zvonjavu zvona i sviranje orgulja pridružili do glavne crkve, usred koje je bio postavljen krst i istaknuta papina zastava. Ukratko, izgledalo je kao da primaju samog Božijeg izaslanika. Ispred krsta postavljen je veliki metalni sanduk, da primi novac. Tada su ljudi na razne načine bili podsticani na kupovinu oproštajnica.“

Rečeno je da je Tecel sa sobom nosio sliku Đavola koji muči duše u čistilištu i učestalo ponavljao reči koje su se nalazile na kutiji za novac: „Sobald der Pfenning im Kasten klingt, kie seel' aus dem Fegfeuer springt,“ što u slobodnom prevodu znači: „Čim novčić u škrinjici zazveči, uboga duša iz čistilišta iskoči.“ Bogatiji ljudi su davali velike priloge, dok su siromaštvom pogodeni seljaci žrtvovali koliko su mogli da bi pomogli svojim dragima u čistilištu ili da bi pribavili oproštenje za svoje grehe.

Po običaju koji je vladao u srednjem veku, oni koji su želeli da zastupaju određena uverenja javno su izlagali „teze“,

²¹¹ Durant, The Story of Civilization: The Reformation, p. 23.

prikaz svog mišljenja, pa su na osnovu toga pozivali na diskusiju. Sledeći taj običaj, Martin Luter je prikucao svojih poznatih 95 teza na vrata dvorske crkve u Vitenbergu u Nemačkoj (27 tačaka bilo je upereno protiv ideje da duše izlaze iz čistilišta čim novac uđe u kutiju za sakupljanje). Tecel nije ni propovedao u dvorskoj crkvi, jer propovedanje o oproštajnicama nije bilo dozvoljeno u Vitenbergu. Svejedno, mnogi stanovnici Vitenberga su otišli u susedni grad da saslušaju Tecela.

Luter je počeo da govori protiv oproštajnica, a posebno protiv njihovog prodavanja. U buli pape Lava X bio je optužen zato što je rekao da su „oproštajnice religijska prevara... da oproštajnice ne koriste u očima Božje pravde onima koji ih dobijaju za oproštenje od kazne zbog učinjenog greha.“

Delo reformacije učinilo je dobar posao u razotkrivanju zloupotrebe davanja novca „u korist duša u čistilištu.“ Danas se ljudima ne govori da se novcem može platiti za oslobođanje tih „mučenih duša.“ Uprkos tome, davanje novca i molitve za mrtve idu ruku pod ruku. Kako sveštenici moraju da priznaju da ne poseduju nikakav način da saznaju kada „duše napuštaju čistilište“ i „odlaze u nebo“, uvek postoji mogućnost da treba dati više novca u korist dragih pokojnika. Poigravanje sa ljubavlju i osetljivim uspomenama ucveljenih ljudi, uzimanje novca za mise i duge molitve, doziva u sećanje one jevrejske sveštenike Isusovog vremena koji „otimaju imovinu udovicama i dugo se mole samo zato da ih drugi vide.“²¹²

Velika („pevana“) misa može da bude vrlo skupa, u zavisnosti od cveća, sveća i broja sveštenika koji u njoj učestvuju. Peva se vrlo glasno. Sa druge strane, mala („tiha“) misa košta mnogo manje, u njoj se koristi samo šest sveća, a reči se ponavljaju tiho. Irci imaju izreku: „Mnogo novaca – velika misa, malo

²¹² Marko 12:40.

novaca – mala misa, bez novaca – nema mise!“ (“High money, high mass, low money, low mass, no money, no mass!”)

Oni koji umru, a da niko nije platio mise za njih, drže se za „zaboravljene duše u čistilištu.“ Ipak, njima su posvećene posebne molitve 2. novembra, na „Dan svih duša.“ Ako se katolik boji da bi mogao postati jedna od „zaboravljenih duša“, može da se uključi u čistilišno udruženje koje je ustanovljeno 1856. godine. Godišnja članarina društву je garancija da će posle njegove smrti biti prinošene molitve za njega. Tokom Drugog svetskog rata vinipeški nadbiskup je 1. aprila 1944. u pismu pozivao majke rimokatolika da osiguraju spasenje svojih sinova iz čistilišta plaćajući mu 40 dolara za molitve i mise u njihovu korist.

Želimo da naglasimo da nijedan papa, sveštenik ili propovednik ne može da garantuje spasenje bilo kog čoveka, živog ili mrtvog, bez obzira na sumu novca datu za njegove molitve. Biblija kaže da je bogataš „teško da uđe u kraljevstvo nebesko.“²¹³ Ako bi plaćanje novcem moglo da pomogne nekoj osobi da izbegne čistilište i ode u nebo, onda bi istina bila upravo suprotna umesto da bogataš bude „teško“ da uđe u nebo, bogatstvo bi mu bilo od pomoći.

Biblija kaže da oni „koji se u svoj imetak uzdaju, i koji se hvale velikim bogatstvom svojim“ ne mogu „ni na koji način brata otkupiti, niti za njega Bogu otkup dati (otkupnina za dušu njihovu toliko je velika da doveka ostaje neplaćena), pa da zauvek živi i ne vidi groba.“²¹⁴ Ako novac ne može otkupiti brata koji je živ, kako bi ga mogao otkupiti ako je mrtav? Ne može biti nesporazuma šta apostol Petar misli o tome. On otvoreno kaže da mi nismo „nečim raspadljivim, srebrom ili zlatom, izbavljeni od svog ispraznog načina života koji ste nasledili od

²¹³ Matej 19:23,24.

²¹⁴ Psalam 49:6-9.

svojih praočeva, nego dragocenom Hristovom krvlju, koja je potput krvi nevinog i čistog jagnjeta.²¹⁵ Kada je samaričanski vratčar Simon ponudio novac da dobije dar od Boga, Petar mu je odgovorio: „Neka tvoje srebro propadne zajedno s tobom, jer si mislio da novcem stekneš Božji dar.“²¹⁶

Rimokatoličke ideje u vezi sa čistilištem (i molitvama za pomoć onima u čistilištu) nisu bile učenje Hrista i apostola. Te ideje se nisu previše promovisale u Rimskoj crkvi sve do oko 600. godine, kada je papa Grigorije Veliki izneo postavke u vezi sa trećim stanjem – čistilištem – i nisu postale službena dogma do koncila u Firenci 1459. godine.

Tokom dvanaestog veka proširena je legenda po kojoj je sveti Patrik pronašao pravi ulaz u čistilište. Da bi uverio neke koji su sumnjali, on je u Irskoj imao vrlo dubok rudnik u koji se spustilo nekoliko monaha. Nakon što su se vratili, govori priča, živopisno su opisali čistilište i pakao. Godine 1153. irski vitez Oven je tvrdio da se i on spustio kroz jamu do podzemnog sveta. Posetnici izbliza i izdaleka dolazili su da posete to mesto. Tada su se pojavile novčane zloupotrebe, pa je 1497. papa Aleksandar VI naredio da se rudnik zatvori, i sve to proglašio za prevaru.²¹⁷ Svejedno, tri godine kasnije papa Benedikt XIV je u Rimu propovedao u prilog Patrikovog čistilišta i to publikovao.²¹⁸

Verovanja u vezi sa čistilištem postojala su dugo vremena. Platon, koji je živeo od 427. do 347. pre Hrista, govorio je o orfičkim učiteljima svoga doba „koji su se sjatili na vrata bogatog čoveka, nastojeći da ga uvere da u svojoj vlasti poseduju silu koju dobijaju s neba, a koja im omogućuje da putem žrtvi, čarolija... daju iskupljenje za bilo koji zločin počinjen od strane

²¹⁵ 1. Petrova 1:18,19.

²¹⁶ Dela 8:20.

²¹⁷ Durant, The Story of Civilization: The Reformation, p. 735.

²¹⁸ Encyclopedia of Religions, vol. 2, p. 159.

pojedinca ili njegovih predaka... Njihove misterije nas oslobađaju od mučenja na drugom svetu, dok se odbijanje i negiranje kažnjava strašnom propašću.“²¹⁹

I u svetim budističkim spisima postoji opširan opis muka u čistilištu. Postojala su razdoblja u kojima su mnogi kineski budisti kupovali molitve za oslobođanje svojih dragih iz čistilišta u posebnim prodavnicama koje su bile osnovane za tu namenu. U religiji zoroasterijanaca trebalo je da duše prođu kroz dvanaest stanja pre nego što bi bile dovoljno pročišćene za ulazak u nebo. Stoici su verovali da postoji središnje mesto prosvetljenja, koje su nazivali *Empurosis*, što znači „mesto vatre.“²²⁰

Prema muslimanskom učenju, anđeli Munker i Nekir ispituju one koji su umrli, koja je njihova religija i ko je njihov prorok. Mnogi od tih ispitnika odlaze u čistilište, ali im se kroz novac dat svešteniku može omogućiti da to izbegnu.

Koncept davanja novca u korist mrtvih je vrlo star, a o njemu govori i Biblijka. Očigledno je da su i Izraelci bili pod uticajem tog verovanja, jer su bili upozorenici da ne daju novac „za mrtve.“²²¹ Nakon iznošenja detaljnog uvida, autor Hislop iznosi sledeći zaključak: „U svakom religijskom sistemu, osim biblijskog, doktrina o čistilištu nakon smrti i molitvama za mrtve, uvek je zauzimala istaknuto mesto.“²²²

Vrlo je moguće da koncepti u vezi sa čistilištem i određene ideje povezane sa obožavanjem Moloha potiču iz istog izvora. U starim narodima je bila prisutna ideja da je vatra, na neki način, nužna za čišćenje od greha. Izraelcima je često bilo ponavljano da svoju decu ne prinose kroz vatru bogu Molohu.²²³

²¹⁹ Smith, Man and His Gods, p. 127.

²²⁰ Encyclopedia Britannica, vol. 22, p. 660.

²²¹ 5. Mojsijeva 26:14.

²²² Hislop, The Two Babylons, p. 167.

²²³ 3. Mojsijeva 18:21; Jeremija 32:35; 2. Kraljevima 23:10.

Moloh (koga neki poistovećuju sa Balom ili Nimrodom) je bio obožavan „ljudskim žrtvama, pročišćenjem... osakaćivanjem, zakletvama na celibat i devičanstvo, i posvećivanjem prvenaca.“²²⁴ Ponekad je bio prikazivan groznim kipom u čijoj je šupljoj unutrašnjosti gorela vatra, tako da je izgorelo sve što bi se stavilo u njegove ruke.

Na slici vidimo paganskog sveštenika kako Molohu prinosi na žrtvu dete uzeto od njegove majke. Da bi roditelji manje osećali strahotu ovog čina, bubenjevima je stvarana velika buka koja je nadjačavala detetovo vrištanje. Reč koja se koristila za bubenjeve je *tofim* i od nje potiče naziv Tofet,²²⁵ mesto spomenuto u nekim biblijskim stihovima, poput Jeremije 7:31: „Sagradi su obredne uzvišice u Tofetu, u dolini Henomovog sina, da bi svoje sinove i kćeri spaljivali u vatri.“

²²⁴ Fauset's Bible Encyclopedia, p. 481.

²²⁵ Strong's Exhaustive Concordance of The Bible, No. 8612.

Dok su udarali bubenjevi i dok je svirala muzika, a sveštenici jednolično pevali, plamen je proždirao ljudske žrtve. Žalosno je i pomisliti da su ljudi smatrali da mogu da plate za svoje grehe takvim okrutnim ritualima ili davanjem novca. Po Bibliji, radosna vest je da je cena već plaćena, žrtvom Isusa Hrista! Spasenje je po milosti, milosti koja nikada ne može da bude zaslужena novcem, ljudskim delima ili žrtvama. „Milošću ste spaseni, kroz veru – i to nije od vas, nego je Božji dar a ne na osnovu dela, da se niko ne bi hvalio.“²²⁶

²²⁶ Efescima 2:8,9.

12. poglavlje

HAD I PAKLENI OGANJ

Pakao, prema mnogim religijskim shvatanjima, je prebivalište grešnika i mesto stradanja i patnje. Većina drevnih religija poznavala je koncept mesta koje je odvajalo dobre od zlih ili žive od mrtvih. Najraniji hrišćanski spisi o „paklu“ datiraju iz 2. veka. O tome su pisali Kliment (150. n.e.), zatim Polikarp (155), Hipolit (212), Kiprijan iz Kartagine (252)... Kada je ta dogma zaživela u crkvi, smatrana je snažnim stimulansom za hrišćane da putem straha vode pravedan život. Augustin (354-430) je takođe verovao u fizički pakao kao kaznu za greh. To je stari paganski metod uterivanja straha „vernicima“ (kontrola svetine) o kojem govori i grčki istoričar Polibije (264-146 pre n.e.). „Pakleni oganj je grozan, ogroman i štaviše on je razborit“, piše francuski istoričar Žan Delimo u knjizi *Greh i strah*, koja se bavi stvaranjem osećaja krivice na Zapadu od XIV do XVIII veka. Interesantno je zapaziti da se islamska predstava „džehenema“ skoro potpuno poklapa sa katoličkim paklom, čak i terminološki, jer je ovo očito arapska varijacija hebrejske reči „gehenom“, pogrešno prevodene kao „pakao“.

Pakao u katoličanstvu je „stanje definitivnog samoisključenja iz zajednice s Bogom i blaženima“²²⁷ koje nastaje odbijanjem da se pokaje za smrtni greh pre smrti, budući da smrtni greh lišava čoveka posvetne milosti. U katoličkoj teologiji spisi crkvenih otaca smatraju se svetom tradicijom.²²⁸ Crkveni oci su jednoglasno poučavali da ljude koji se ne kaju za greh čeka večni

²²⁷ Katekizam Katoličke crkve 1033.

²²⁸ Katekizam Katoličke crkve 77-78.

pakao.²²⁹ U *Summa Theologica*, Toma Akvinski je učio da je pakao rezervisan za zle i nekrštene odmah nakon smrti, ali da oni koji umiru samo u izvornom grehu neće patiti u paklu.²³⁰

Mnogi ljudi u prošlosti su okrenuli leđa Bogu jer su zaključili da je on sigurno neki zli tiranin koji će spaljivati zle u paklu za svu večnost. Pa ipak, većina ljudi u današnjem svetu ne bi učinila ono što mnogi misle da će Bog učiniti. To bi našeg Boga učinilo manje ljubaznim od nas, a ipak je dao svog jedinog Sina da spasi svet. Neke od najvećih teoloških zabuna su usred-sređene na biblijsku temu Hada i paklene vatre. Kao i uvek, istina se može pronaći samo u Bibliji.

Da li je zlo večno?

Osnovno pitanje je da li je zlo večno ili privremeno. Postoje dve mogućnosti: i) sila dobra je na ovom svetu privremeno pod uticajem ograničene, podređene ili obuzdane sile zla; ii) sile dobra i zla postoje na svetu i jednake su u snazi, nezavisne jedna od druge i su-večne. Prvo je biblijski koncept, a drugo koncept dualizma. Ako u univerzumu zaista postoje dve nezavisne, večne sile dobra i zla, obje bi ravnopravno mogle tvrditi za sebe da su „dobre“, dok je ona druga „loša“ – imali bismo dva izvora istine. I to je upravo ono što nalazimo u ljudskim ideologijama.

Bog je izvor života i apsolut svih standarda i zakona. Iz tog razloga, zlo **zahteva postojanje dobra pre nego što ono stvarno može nastati**. Zlo ne može stajati samo za sebe, ne može opstati nezavisno. Stoga mi znamo da nadmoćni, objektivni standard u univerzumu („samopostojeci entitet“) **nužno mora** biti sila dobra, dok sila zla nužno mora biti podređena sila. Odatle zaključujemo da **svako zlo mora biti povezano sa**

²²⁹ StayCatholic: Early Church Fathers On Hell.

²³⁰ Summa Theologica, Pitanje 69.

personalnim, ličnim izborom. Da bi sila zla delovala na zao način, ona prvo mora **odlučiti** da dovede u sumnju i izopaci nešto što je inače dobro (što postoji u svom prvobitnom, neukaljanom stanju). Odluka kao takva zahteva **inteligenciju i slobodnu volju.** Stoga je zlo moralno nastati kroz voljni akt jednog personalnog bića. Prvi nosilac zla može dalje uticati na druga personalna bića i na taj način raširiti zlo kao stvarnost u domenu njihove egzistencije. Svako personalno biće dalje u lancu širenja zla snosi vlastitu odgovornost za svoj (pogrešan) izbor i (po)grešnu akciju. Zato što je zlo moglo isključivo da bude aktivirano iz alternative do opcije od strane slobodnog moralnog bića, i zato što funkcioniše kroz koncept mešavine dobra i zla, zloupotrebljavajući dobro u svrhe koje Tvorac originalno nije uspostavio, problem zla se nikako nije mogao rešiti preventivnom akcijom od strane Boga ili rezom putem primene (sve)moći. Prije nego što se zlo iskoreni jednom zauvek, moraju biti rešena sva pitanja istine i zablude koja pokreće inicijacija zla, uključujući i dovođenje u sumnju karaktera samog Boga i ustrojstva života.

Zlo, prema tome, ne može biti fiktivno niti mistično i neuhvatljivo, već **ima svoje nosioce koji snose odgovornost za njegovu inicijaciju i širenje.** Kad takav koncept pokaže sve svoje rodove, tada će Superiorni Entitet (Bog) učiniti kraj zlu. Upravo iz tog razloga, Bog i Hrist su pokrenuli i realizuju Plan spasenja koji obuhvata ljudski rod i celi univerzum.

Reč „pakao“ u Bibliji

Reč „pakao“ nalazi se 54 puta u Bibliji kralja Džejmsa (KJV). Prevedena je iz nekoliko različitih reči s različitim značenjima kao što je navedeno u nastavku:

U Starom savezu:

31 put od hebrejskog „šeol“, što znači „grob“

U Novom savezu:

- 10 puta od grčkog „Hades“, što znači „grob“
- 12 puta od grčkog „Gehena“, što znači „mesto paljenja“
- 1 put od grčkog „Tartarus“, što znači „mesto tame“
„Tartarus“ se koristi jednom, u 2. Petrovoj 2:4, i znači „mesto tame ili ograničenja“. „Tartar“ je mesto gde sada (figurativno) borave Sotona i njegovi demoni. To nije mesto kazne ili plamena.

„Gehena“ znači mesto vatre, sumpora i kazne (vidi: Matej 5:29-30, opisano u Mateju 13:40-42 i 2. Petrovoj 3:7). Zapazite da se oganj odnosi na budućnost, na kraju sveta.

Termin „gehena“ je aluzija na dolinu Henom (vidi Jošua 15:8) koja se uzima kao tip Božjeg suda zbog događaja opisanih u 2. Kraljevima 23:10-14. Kasnije, i takođe u vreme Isusovo, dolina Gehenom, koja se nalazila izvan Jerusalima, služila je za spaljivanje smeća i leševa kriminalaca koji nisu sahranjivani u grobovima, tako da je na tom mestu vatra neprekidno gorela.

„Had“ znači „grob“ (Dela 2:31; 1. Korinćanima 15:55; Otkrivenje 20:14). Tu je počivalo Isusovo telo i Njegovi sveci sada tamo počivaju čekajući uskrštenje.

Grčka reč „hades“ je prevedena kao „pakao“ u mnogim engleskim Biblijama, kao što je verzija kralja Džejmsa. U Otkrivenju 6:8, verzija kralja Džejmsa spominje „smrt i pakao“. Isto radi i u Otkrivenju 20:14. Ipak, neke engleske Biblije koriste samu reč „Hades“, kao što je Nova međunarodna verzija (NIV), koja i Otkrivenje 6:8 i 20:14 prevodi kao „smrt i had“. Evo potente: u Otkrivenju 20:14 „had“ je na kraju „bačen u jezero ognjeno“. Dakle, kao što možete videti, sam „had“ nije vatreno mesto, već je bačen u „jezero ognjeno“.

Dakle, biblijski govoreći, *had* znači grob. To je lako dokazati iz 1. Korinćanima 15:55, koja u verziji kralja Džejmsa kaže: „O smrti, gde je tvoj žalac? O grobe [hade], gde je tvoja

pobeda?“ Ako pogledate u Strongov rečnik, otkrićete da je grčka reč koja je ovde prevedena kao „grob“ „hades“. Gledajući kontekst, očito je da to znači „grob“ jer su Božji sveci ti koji ustaju iz „hada“ kada se Isus Hrist vrati (vidi 1. Korinćanima 15:50-55). Stoga, „had“ ne može značiti mesto paljenja, jer ko može zamisliti Božji narod kako se grči u plamenu dok čeka uskrseњe? To bi bilo potpuno suludo! Dodatni dokaz da ova reč znači „grob“ je činjenica da je „hades“ bio mesto gde je počivalo Hristovo telo odmah nakon Njegove smrti. Dela apostolska 2:31 glase: „Njegova [Hristova] duša nije ostavljena u paklu [hadu] niti [je] njegovo telo videlo raspadanje.“ Ovo je prorečeno u Psalmu 16:10: „Jer nećeš dušu moju ostaviti u grobu [hebrejski: šeolu], niti ćeš dozvoliti da ljubazni tvoj vidi raspadanje.“ Apostol Petar je objasnio da ovaj tekst govori o Hristovoj smrti i Hristovom uskrserenju pre nego što je počeo proces raspadanja. Tako je pojам „had“ grčki ekvivalent za hebrejski „šeol“ – grob, mesto gde prestaju sve ljudske aktivnosti (Propovednik 9:5,6,10; Psalam 146:4).

Da li pakao gori zauvek?

Da bismo otkrili pravu istinu o paklenoj vatri, moramo prihvati ono što Biblija kaže iznad mišljenja ljudi. Ipak, ova tema zahteva pažljivo ispitivanje jer se neki tekstovi čine kontradiktornim. U Mateju 25:41, Isus Hrist je upozorio da će nespašeni grešnici ići u „oganj večni pripremljen đavolu i anđelima njegovim“. Mnogi ovo čitaju i kažu: „Izgubljeni će cvrčati zauvek. Ne pokušavaj me uveriti u suprotno.“ Ali u Jovanu 3:16 Isus je takođe izjavio: „Jer je Bog toliko voleo svet da je dao svog jednorodenog Sina, da nijedan koji veruje u njega ne bude uništen, nego da ima život večni.“ Dakle, hoće li se prokleti večito peći u „večnoj vatri“ ili će konačno „propasti“ i tako prestati postojati?

Otkrivenje 20:9 kaže: „I video sam kako su napredovali širom zemlje i okružili logor svetih i voljeni grad. Ali vatra je sišla od Boga s neba i pojela ih.“ Ovaj stih opisuje „stvarni događaj“ paklene vatre i NIJE simboličan, i poput Jovana 3:16, izjavljuje da će zli biti proždreti i nestati, ali čini se da je već sledeći stih potpuno kontradiktoran koji kaže: „A Đavo, koji ih je zavodio, bio je bačen u ognjeno i sumporno jezero, gde se već nalaze i zver i lažni prorok. I biće mučeni dan i noć, u vekove vekova.“ Imajte na umu da ovaj stih ima simboliku i kaže da će se „đavo“ i „zver“ (zver je simbolična) „mučiti... zauvek“ u ognjenom jezeru. Ali Ezekijel 28. poglavlje otkriva potpuno drugačiju sliku. Dok u početku govori o antičkom „kralju Tira“ (Ezekijel 28:12), Božji prorok zatim gleda iza kulisa i identificuje samog Lucifera, „pomazanog heruvima“ (stih 14), koji je nastanjivao „Eden, vrt Božji“ (stih 13), i koji je prvobitno bio „savršen u [svojim] putevima od dana kada je [on] stvoren“, sve dok se „u [njemu] nije našlo bezakonje“ (stih 15). Prelazeći na Sotoinu konačnu sudbinu, Bog izjavljuje: „Zato ću posred tebe pustiti vatrsku koja će te proždreti. Pretvoriću te u pepeo na zemlji pred očima svih koji te gledaju. Svi koji te poznaju među narodima zaprepašćeno će te gledati. Snaći će te propast koju ne očekuješ i **nikada te više neće biti.**“ (stihovi 18 i 19) Šta je tačno? Hoće li se Sotona „mučiti dan i noć“ kroz beskrajne vekove kao šef i koordinator „pakla“, ili će postati „pepeo“ i „neće ga biti zauvek“?

Bibliju NE protivrječi sama sebi. Ovo su samo PRVIDNE kontradikcije. Rešenje je da ispitate šta cijela Biblijka kaže o sudbini izgubljenih, otkrijete njeni celokupno učenje, a zatim pomno analizirate teške stihove dok ih ne shvatite ispravno. Kada to učinite, otkrićete da se sve uklapa i ima savršen smisao i da Bog NIJE nemilosrdni tiranin koji zauvek muči izgubljene.

Prvo ćemo pogledati sve relevantne stihove i pasuse, a

zatim čemo završiti sažetkom.

Oganj o izvršnom sudu je stvaran

Matej 13:42 Isus Hrist je rekao da će izgubljeni konačno biti bačeni „u ognjenu peć“.

Matej 3:12 Jovan Krstitelj je rekao da će izgubljeni završiti u „neugasivom ognju“.

Kazna za greh i „pakao“ je budućnost – ne sada

Matej 13:40 „Kao što se kukolj plevi i spaljuje, tako će biti i na kraju ovog doba.“

Matej 25:41 Isus Hrist šalje izgubljene u vatru nakon svog Drugog dolaska.

2. *Petrova 2:9* Bog će „nepravedne da sačuva za dan suda da budu kažnjeni.“

Otkrivenje 20:11-13 Dan suda nastupa na kraju 1000 godina.

Otkrivenje 20:5a, 13-15 „Ognjeno jezero“ se javlja na kraju 1000 godina.

Konačna paklena vatra će biti na planeti Zemlji

2. *Petrova 3:7* „Nebo i zemlja koji su sada... sačuvani su za vatru.“

2. *Petrova 3:10* „Zemlja i dela koja su na njoj izgoreće.“

Otkrivenje 20:8-9 Na kraju 1000 godina, „Oni [izgubljeni] su napredovali širinom zemlje... i organj siđe od Boga s neba i proždere ih.“

Oganj će potpuno uništiti sve zle, Sotonu i sami „had“!

Psalmi 37:20 „Zli će propasti... proći će; u dimu će nestati.“

Psalmi 37:38 „Svi prestupnici biće istrebljeni, propašće.“

Ezekijel 28:15, 18-19 Čak će i Sotona postati „pepeo“ na „zemlji“ kao rezultat vatre.

Malahija 4:1, 3 „Dolazi dan koji gori kao peć“ kada će izgubljeni „postaće kao strnjika“ i postaće „prah“.

Jovan 3:16 Oni koji su izgubljeni će biti „uništeni“.

Rimljanima 6:23 Plata za greh je „smrt“, a ne večni život koji gori u paklu.

Matej 3:12 „Neugasivi organj“ će potpuno „spaliti“ zle.

Matej 10:28 „Bojte se onoga koji može i dušu i telo pogubiti u geheni.“

Sada dobro obratite pažnju:

Otkrivenje 21:8 „A strašljivci, bezverni, izopačeni, ubice, bludnici, vračari, idolopoklonici i svi lažljivci završiće **u jezeru koje gori ognjem i sumporom**, koje je **druga smrt**.“

Otkrivenje 20:14 „**A smrt i had** bili su **bačeni u ognjeno jezero**. Ovo je **druga smrt**.“

Druga večna smrt za sve nosioce greha je konačni ishod Božjeg suda. To će biti kraj smrti. I čega još? Hada! Ako je „had“ zaista večni pakao, kako sam had može da bude bačen u ognjeno jezero („pakao“ bačen u „pakao“) i anihilisan? To nema nikavog smisla. Ali kad znamo da je „had“ isto što i „šeol“ na hebrejskom i sinonim za „grob“, nemamo nikakvih problema sa ovim tekstrom!

Čak će i Ognjeno jezero „proći“

Otkrivenje 20:7-9 Na kraju 1000 godina, izgubljeni će biti na „zemlji“.

Otkrivenje 20:9 Božja vatra pada na njih i oni bivaju „proždreti“.

Otkrivenje 20:14-15 Zemlja postaje jedno veliko „ognjeno jezero“ dok je Bog čisti od greha. Izgubljeni trpe „drugu smrt“ u tom jezeru.

Otkrivenje 21:1 Zatim postoji novo nebo i nova zemlja, jer prvo nebo i prva zemlja (gde je bilo ognjeno jezero) su prošli.

Otkrivenje 21:4 Na Novoj Zemlji više neće biti bola, patnje, tuge ili smrti.

Napomena: Ako bi ognjeno jezero gorelo zauvek, uvek bi postojali bol i tuga negde u svemiru i Otkrivenje 21:4 se nikada ne bi moglo ostvariti. Ali istina je da će greh zauvek nestati i bol će prestati postojati u celom Božjem svemiru!

Gde je nastala doktrina večnog gorenja?

Postanje 3:4 Doktrina o dušama koje gore zauvek je uko-renjena u ideji da „duša ne može umreti“. Ta ideja je potekla od zmije koja je rekla Evi da, ako zgreši, „neće sigurno umreti“. Ali Bog je rekao da će ona umreti (Postanje 2:16-17). Bog je naravno rekao istinu.

Obmana Sotone o „urođenom životu“ i „besmrtnosti duše“ čoveka proširila se u raznim oblicima u sve paganske religije, i kasnije ušla u paganizovano hrišćanstvo, ponajviše preko grčke filozofije. Gotovo sve crkve uče ovu nebiblijsku dogmu.

1. Korinćanima 15:50-55 Samo spaseni dobijaju „besmrtnost“ prilikom Drugog dolaska.

1. Timoteju 6:16 Bog „jedini ima besmrtnost“. Stvorena bića mogu imati samo uslovnu besmrtnost.

Otkrivenje 20:11-15 Izgubljeni konačno trpe „drugu smrt“ na kraju 1000 godina.

Karakter i Božja pravda će biti potvrđeni

1. Jovanova 4:8 „Bog je ljubav.“ On nije tiranin koji će zauvek spaljivati ljude.

Otkrivenje 20:13 Svakom će se pravedno suditi, „prema njegovim delima“.

Otkrivenje 20:14-15 Nakon Božje pravedne presude,

izgubljeni će pretrpeti „drugu smrt“.

Otkrivenje 15:3 Tada će svemir reći za Boga: „Pravedni su i istiniti putevi tvoji, o Kralju svetih!“

„On će obrisati svaku suzu s njihovih očiju i smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni bola više neće biti, jer prošlo je ono što je nekad bilo. I onaj koji sedi na prestolu rekao je: ‘Gle, sve činim novo!’ Još je rekao: ‘Piši, jer su ove reči verodostojne i istinite: Piši, jer su ove reči istinite i verne.’“ (Otkrivenje 21:4-5)

Do sada smo otkrili biblijske odlomke koji uče da će izgubljeni, umjesto da svesno pate u ognjenom plamenu kroz večnost, „izgoreti“ (Malahija 4:1), postati „pepeo“ (Malahija 4:3), „propasti“ (Malahija 4:3), „biti uništeni“ (Jovan 3:16), „istrebljeni“ (Psalmi 37:20) i konačno pretrpeti „drugu smrt“ (Otkrivenje 20:14) na kraju sveta. Ali šta je sa drugim odlomcima koji opisuju „oganj večni“ (Juda 1:7) i „mučenje dan i noć u vekove vekova“ (Otkrivenje 20:10)? Vreme je da pomno ispitamo ove poslednje stihove, upoređujući Svetu pismo sa Svetim pismom.

Luka 16:19-31 – Bogataš i Lazar?

Posebna napomena: Ovo je jedino mesto u celom Novom savezu za koje se čini da podučava doktrinu izgubljenih duša koje silaze u vatru u trenutku smrti. Šokantno, ovaj koncept se nigde ne uči u spisima Mateja, Marka, Jovana, Jakova, Petra ili Pavla. Pažljiva analiza Luke 16:19-31 otkriva da je to zapravo parabola koja, iako podučava neke važne istine, nije namenjena da se shvati doslovno.

Luka 16:19 „Bio je jedan bogat čovek.“ To je upravo način na koji je Isus često započinjao svoje parabole (vidi: Luka 12:16; 13:6; 14:16; 15:11; 16:1; 19:11-12; 20:9).

Da li je moguće da bi neko ko bukvalno gori u vatri vodio

normalan i racionalan razgovor?

Luka 16:22 Prosjak je otišao „u Abramovo naručje“. Ovo je očigledno simbolično i nije moguće kako je Hristos opisao.

Luka 16:23 Mogu li „izgubljeni“ i „spašeni“ doslovno vidieti i razgovarati jedni s drugima? Da li bi se u raju uživalo kada bi to uključivalo gledanje ljudi koje smo voleli kako pate ovako. Šta ako je u pitanju sin ili čerka ili majka ili otac, da li bi ta osoba i na trenutak mogla da uživa da ostane na nebu gledajući ovo svaki dan?

Luka 16:24 Bogataš nije opisan kao „bestelesna duša“, već pre kao „u telu“ s očima, ustima i jezikom, itd. Otuda je ovo simbolično. Da ste iskopali grob pravog bogataša, zar njegovo telo ne bi bilo tamo? Naravno!

Luka 16:24 Može li mala kap vode na jeziku izmučenog čoveka doneti pravu utehu? Pravi gorući muškarac ne bi tražio samo kap vode, koja takođe ne bi preživela plamen da mu dođe do jezika.

Kontekst ove parabole otkriva da je Isus Hrist razgovarao s farisejima koji su bili „ljubitelji novca“ i koji su ga „ismejavali“ svojim jezicima (stih 14). Razlog zašto je Isus govorio o bogatašu koji traži vodu na svom jeziku bio je da pouči fariseje da će ih njihovi „jezici“ odvesti u „gehenu“. Ovi fariseji su takođe verovali da je bogatstvo znak Božje naklonosti, dok je siromaštvo predstavljalo Njegovo prokletstvo. Isus je razotkrio ovu lažnu teoriju. Priča se takođe suprotstavlja ideji o drugoj šansi nakon smrti. Prilikom smrti postoji „velika provalija“ (stih 26) koja se ne može premostiti. Našu sudbinu će odlučiti naše odluke u ovom životu. Mnogi žele da vide čudo pre nego što poveruju. Isus je rekao: „Ako ne slušaju Mojsija i Proroke, neće poverovati ni ako neko ustane iz mrtvih.“ (stih 31) Zašto je Isus koristio ime Lazar? Ova priča kao da je bila i proročka najava. Isus jeste podigao iz mrtvih pravog čoveka po imenu Lazar

(Jovan 11), ali fariseje ni to nije moglo uveriti i dovesti do pokajanja već su odlučili da ga ubiju (Jovan 11:53).

Ovu priču je zabeležio i Josif Flavije (37-100 n.e.) kao deo jevrejskog folklora donesenog iz vavilonskog ropstva.²³¹ To znači da je bila poznata u narodu u Isusovo vreme. Očigledno je ova priča potpuno fiktivna i služila je Isusu samo za davanje pouka, a nikako za izgradnju bilo kakve doktrine o zagrobnom životu (doktrina se mora zasnivati na **realnostima**, bilo u materijalnom ili duhovnom domenu).

Otkrivenje 20:10 – „Mučeni... Zauvek“?

Otkrivenje 20:9 kaže da su izgubljeni „proždreti“ ognjem koji je „sišao od Boga s neba“ na kraju 1000 godina. Ipak, stih 10. govori o „mučenju“ zauvek. Kako to? Ako bolje pogledate, stih 9 ne koristi simboliku, ali stih 10 koristi. Stih 9 je doslovan izveštaj o tome šta se događa izgubljenima, dok stih 10 simbolično govori o „zveri“. U stvari, svaki put kada knjiga Otkrivenja govori o gorenju izgubljenih „zauvek“, ti stihovi su UVEK vezani sa simbolizmom (vidi: Otkrivenje 14:11 i 19:3). I reč „zauvek“ u ovom stihu ne mora nužno biti prevedena zauvek. S obzirom na mnoge nesporazume koje smo već videli, da li su prevodioci dobro shvatili? Grčka reč koja se koristi „zauvek“ u ovom stihu je *aion* – što doslovno znači „u vekove vekova“. „Neprekinuto doba“, večnost vremena ili doba, 57 puta se reč koristi za vremenski period koji se završava. Jona je bio u ribi „zauvek“ pre nego što je izašao (vidi Jona 2:6). Samuelova majka je želela da on služi Bogu u hramu „zauvek“, što je zaista značilo „dok je živ“ (1. Samuelova 1:22, 28).

²³¹ Josephus Flavius, The Complete Works of Flavius Josephus; Philadelphia: John C. Winston; p. 901

Otkrivenje 14:11 – „Dim njihovog mučenja“?

Otkrivenje 14:11 kaže: „I dim mučenja njihova dizće se u vekove vekova.“ Najmanje polovina stihova u Otkrivenju preuzeto je iz Starog saveza i toliko stihova treba gledati u svetu svih ostalih pisama. Stih kaže da se „dim mučenja njihova“ uzdiže zauvek i to je zapravo izvučeno iz Isajije 34:10 gde je opisana pustoš Edoma: „Ni noću ni danju neće se gasiti, doveka će se dizati dim sa njenog zgarišta. Iz naraštaja u naraštaj ostaće spaljena, nikada više нико neće njome prolaziti.“ Jasno se može videti da Isajija nije zamislio beskonačne požare iz činjenice da nakon požara u kojem kaže: „doveka će se dizati dim“, ta zemlja postaje pustoš u kojoj žive divlje zveri (stihovi 10–15).

Juda 1:7 – „Večna vatra“?

U Judi 1:7, grad Sodom je opisan kao uništen „večnom vatrom“. Gori li Sodoma danas? Ne. Stoga se „večna vatra“ ugasila. Izraz „večna vatra“ znači da je to bila vatra od Boga sa večnim posledicama. Ona je bila „neugasiva“ od strane čoveka (vidi Matej 3:12; Jeremija 17:27; Isajija 66:24). Uništenje Sodoma je takođe bio „primer“ onoga što će se na kraju dogoditi zlima. Prema Bibliji, Božja večna vatra pretvorila je Sodom u „pepeo“ (2. Petrova 2:6) „u jednom trenutku“ (Plać Jeremijin 4:6). Ovo je slično onome što će se dogoditi sa svim izgubljenima na kraju 1000 godina kada budu bačeni u ognjeno jezero, „što je druga smrt“ (Otkrivenje 20:14).

Matej 25:46 – „Večna kazna“?

Isus je upozorio da će jednog dana objaviti izgubljenim grešnicima: „Idite od mene, prokleti, u oganj večni pripremljen đavolu i anđelima njegovim.“ (Matej 25:41) Da li je ova vatra ista vrsta vatre koja se spominje u Judi 1:7, a koja potpuno uništava? Znamo da je to zato što je pet stihova kasnije Isus pojasnio

da će „večna kazna“ doći na izgubljene. Ovo je isto što i „večno uništenje“. 2. Solunjanima 1:9; Matej 25:46 suprotstavljaju večnu kaznu sa „večnim životom“ koji se daje samo onima koji vjeruju u Isusa (Jovan 3:16; 1. Jovanova 5:12). Zli neće živeti večno, već će konačno umreti „drugom smrću“ (Otkrivenje 20:14; vidi takođe Ezekijel 18:4). Otuda možemo videti da će izgubljeni iskusiti „večnu kaznu“, a ne kažnjavanje zauvek, baš kao stanovnici Sodoma.

„Jer gle, dolazi dan koji gori kao peć, i svi oholi i svi koji zlo čine postaće kao strnjika. I proždreće ih dan koji dolazi, kaže Gospod nad vojskama, i neće im ostaviti ni korena ni grane.“ (Malahija 4:1)

Sažetak i zaključak

Otkrivenje 21:4 „On [Bog] će obrisati svaku suzu s njihovih očiju i smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni bola više neće biti, jer prošlo je ono što je nekad bilo.“

Gornji stih se odnosi na vreme kada se stvaraju novo Nebo i Zemlja, što se dešava nakon milenijuma u kojem se događa sud i ognjeno jezero. Dakle, neposredno pre ovoga zli su upravo spaljeni ili je nečijim nerazumevanjem ove teme upravo počelo večno spaljivanje zlih. Kako bi bilo ovo večno gorenje? Bog bi morao učiniti zle besmrtnima kako bi mogli goreti i goreti, ali nikada ne izgoreti. Da bi osoba gorela u nesnosnom bolu od vatre, koliko bi vremena trebalo proći pre nego bi se onesvestila od šoka, ili bi Bog učinio da ne padne u nesvest od šoka, tako da bi mogli trpeti strašnu bol svake sekunde svaki minut svakog sata milijardama godina, a čak i tada bi njihova patnja jedva počela. Budući da neki veruju da je to za celu večnost, trilion godina ne bi čak ni bila mikroskopska specifikacija na vremenskoj skali. Da li biste smatrali pravednom i milosrdnom kaznom da neko od vaših bližnjih ili poznanika gori celu večnost u užasnoj,

neprestanoj nesnosnoj boli samo zato što su odlučili da ne prihvate Hrista kao svog Gospoda i Spasitelja? Uzmite u obzir da su vodili relativno pošten i uzoran život. Drugim rečima, činili su što su mogli da žive moralnim životom.

Nezamislivo je da bi iko i na trenutak pomislio da je večno izgaranje u nesnosnoj boli pravedna i milosrdna kazna. Pitanje je: da li je iko na licu ove planete pravedniji i milostiviji od Boga, koji je i sam ljubav? Sledeći stihovi su samo nekoliko od stotina koji se mogu citirati da odgovore na ovo.

1. Jovanova 4:8 „Ko ne voli, nije upoznao Boga, jer Bog je ljubav.“

Nehemija 9:31 „Ali u svom velikom milosrđu nisi ih istrebio niti si ih ostavio, jer si ti Bog milostiv i milosrdan.“

Efescima 2:4 „Ali Bog, koji je bogat milosrđem, zbog svoje velike ljubavi kojom nas je voleo...“

Psalam 86:15 „A ti si, o Gospode, Bog milosrdan i milostiv, spor na gnev i pun dobrote i istine.“

Psalam 136:26 „Zahvaljujte Bogu nebeskome, jer večna je ljubav njegova.“

Da li je ljudski moguće da prolazimo kroz večnost bez „tuge, plača, ili bola“ (Otkrivenje 21:4)? To bi bilo potpuno nemoguće učiniti znajući da u svakoj sekundi našeg večnog postojanja neka osoba gori u mučnom bolu. To bi značilo da i spaseni i Bog imaju karakter sadiste. Kako može biti da „nema više bola“ ako svi ti ljudi gore u nepodnošljivom bolu paklene vatre? Takođe, drugi deo Otkrivenja 21:4 kaže, „jer prošlo je ono što je nekad bilo.“ Kako može sve to proći ako još uvek gore i gore i zauvek gore, ali nikada ne izgaraju?

Bilo je mnogo ljudi kroz istoriju koji su odlučili da odbace Boga i hrišćanstvo jer su tvrdili da ne žele imati ništa sa Bogom koji bi mogao da bude tako hladan, okrutan i bezdušan u svojoj kazni. Oni ne mogu prihvati misao o večnom kažnjavanju čak

i za najmanji zločin. Šta mislite, ko snosi odgovornost što su mnogi odbijeni od Boga i Hrista sumanutim dogmama?

Koji je od sledećih stihova tačan? Imajte na umu takođe da je pravo značenje grčke reči *apolumi* u Jovanu 3:16 „propasti“ tj. biti uništen (ne „poginuti“, kako stoji u Karadžićevom Novom zavetu). Strongov rečnik kaže da reč znači „potpuno uništiti“ (refleksivno propasti ili nestati), doslovno ili figurativno: - uništiti, umreti, izgubiti, propasti.

Jovan 3:16 „Jer Bog je toliko voleo svet da je dao svog jedinorođenog Sina, da niko ko veruje u njega ne bude uništen, nego da ima večni život.“

Rimljanima 6:23 „Jer plata za greh je smrt, a Božji dar je večni život kroz Hrista Isusa, našeg Gospoda.“

Sledeći stih je izuzetno značajan jer prvo kaže da su Sodom i Gomor pretrpeli osvetu „večne vatre“, a drugo, rečeno nam je da je ovo „primer“ onoga što će se dogoditi na kraju. Jeste li čuli medijske izveštaje da su Sodom i Gomor turistička atrakcija jer još uvek gore? Naravno niko nije čuo tako nešto. To je zato što Sodom i Gomor danas ne gore. Pa zašto se kaže da oni gore večnom vatrom? Jasno je da ova večna vatra NIJE večna, a nije ni „had“.

Juda 1:7 „Tako i Sodom i Gomor i gradovi oko njih, koji su se isto kao i oni odavali bludu i neprirodnim polnim odnosima, stoje kao upozoravajući primer ognja uništenja za večnost.“

U sledeća dva stiha Isus daje primer hada i onoga što se podrazumeva pod večnom vatrom. Tri puta nam je u ovom poglavljtu rečeno da se vatra neće ugasiti, tj. da se neće ugasiti i da će goreti dok sve ne izgori. U Starom savezu postoji pedeset sedam stvari za koje je rečeno da traju večno, ali su sve završile. „Zauvek“ je u ovim slučajevima bilo onoliko koliko bi te stvari trebale trajati. Zauvek je vatra sve dok traje vatra, a to je kada je

sama izgorela. Ovo je u skladu s drugim stihovima.

Marko 9:43-44 „Ako te tvoja ruka navodi na greh, odseci je. Bolje ti je da sakat dobiješ život nego da s obe ruke odeš u gehenu ognjenu, u vatru koja se ne može ugasiti. Gde crv njihov ne umire i oganj se ne gasi.“

Dakle, koji je primer paklene vatre koji smo dobili sa Sodomom i Gomorom i kakav je bio konačni rezultat?

2. Petrova 2:6 „I osudio je gradove Sodom i Gomor i pretvorio ih u pepeo, i time bezbožnicima postavio primer onoga što treba da dođe.“

Vatra je sišla od Boga s neba i proždirala ih večnim ognjem, odnosno goreli su dok nisu bili potpuno spaljeni i ništa nije ostalo osim PEPELA. Kada se nešto proždere, nema ga. Imajući ovo na umu, sledeći stih opisuje konačni i STVARNI događaj koji se dešava nakon suda kada nespašeni budu spaljeni u ognjenom jezeru. Ovaj sledeći stih NIJE simboličan i opisuje pravu istinu o ognjenom jezeru.

Otkrivenje 20:9 „I video sam kako su napredovali širom zemlje i okružili logor svetih i voljeni grad. Ali vatra je sišla od Boga s neba i pojela ih.“

Rečeno nam je da su Sodom i Gomor primer hada i kao što možemo videti iz gornjeg stiha, to je zaista savršen primer jer sa ognjenim jezerom je potpuno ista situacija, osim što je sve na zemlji potpuno izgorelo sem sveci koji su sigurni u „voljenom gradu“ Novom Jerusalimu.

Sa Sodomom i Gomorom, vatra je sišla od Boga s neba i proždirala ih, i sa ognjenim jezerom vatra silazi s neba i proždire ih. Potpuno ista stvar! Rečeno nam je da je nakon što večna vatra spali Sodom i Gomor, ostaje samo pepeo. Dakle, šta ostaje kad zli budu prožreti u ognjenom jezeru? Isto što je ostalo nakon Sodoma i Gomora. Pepeo! Ovo nesumnjivo potvrđuje Malahija 4:1-3 koja nas obaveštava da su zli potpuno prožreti u vatri koja

se ne gasi i gori sve dok ne ostane ništa osim pepela.

Malahija 4:1-3 „Jer gle, dolazi dan koji gori kao peć, i svi oholi i svi koji zlo čine postaće kao strnjika. I proždreće ih dan koji dolazi, kaže Gospod nad vojskama, i neće im ostaviti ni korena ni grane... I zgaziće zle, jer će oni biti kao prah pod vašim nogama onog dana kad učinim ono što sam naumio, kaže Gospod nad vojskama.“

Istina o hadu („paklu“) je zaista vrlo vruća tema i ona se krajnje pogrešno shvata. Ne čudi da se toliki broj osoba bore ovde, pogotovo ako se sav naglasak stavi na jedan od simboličnih stihova koji govori o večnom gorenju, ili večnom ognju kao što piše u Judi 1:7 o Sodomu i Gomoru.

Kada neko zaista traži istinu otvorenog uma, otkriće da je večna vatra zapravo vatra koja „večno“ gori u smislu da se ne može ugasiti dok ne da večne rezultate. Rečeno nam je da se nespašeni zapravo proždiru i da su oni pepeo pod našim stopama.

Biblija ne protivreči sama sebi. Mi zaista služimo milosrdnom Bogu koji spaljuje zle samo prema njegovim ili njenim delima kada telo i duša bivaju uništeni u hadu (Matej 10:28).

Otkrivenje 20:12 „I video sam mrtve, velike i male, kako stoje pred Bogom, i svici su se otvorili. I otvorila se druga knjiga, koja je [knjiga] života. I mrtvima je bilo suđeno prema njihovim delima na temelju onoga što je napisano u svicima.“

Kakvog bi uopšte smisla imalo pojedinačno suđenje po delima ako bi se na kraju svi izgubljeni, bez razlike, mučili večno u paklu? Da li zato da dobiju privilegovane pozicije u „krugovima“ gde vatra slabije prži? To su potpune paganske besmisllice, baš kao u delu „Božanstvena komedija: Pakao“ srednjovekovnog pisca i mistika Dantea Aligijerija.

Dakle, istina o „paklu“ je da se nespašenima sudi i vatra silazi s neba i proždire ih u periodima u skladu sa njihovim

(ne)delima i oni će tada postati pepeo. Bog je Bog ljubavi, pravednosti, istine i milosti, i Njegov plan spasenja podrazumeva okončanje problema zla jednom zauvek. Za one koji su se poištovetili sa zlom, destrukcijom i smrću, večna anihilacija je ne samo pravedna kazna već i samilosni čin Stvoritelja, u šta će se svi spaseni moći uveriti tokom milenijuma na Nebu i revizione faze suda, **pre** konačnog izvršnog suda nad zlima, koji su tzv. „crkveni oci“ – u stvarnosti paganski filozofi i mistici – u ranim vekovima hrišćanske ere proglašili „večnim mučenjem u paklu“. Ovaj lažni koncept suvečnog dualizma dobra i zla, koji potiče od Lucifera (Sotone), naneo je više štete nego bilo koja druga izopačena religijska ideja. Poruka dogme o paklu je da su zlo i njegovi nosioci neuništivi i večni – što je sama srž koncepta satanizma.

13. poglavlje

DA LI JE PETAR BIO PRVI PAPA?

Poglavar Rimokatoličke crkve je rimski papa. Prema katoličkoj doktrini taj čovek je zemaljska glava crkve i naslednik apostola Petra. Po tom verovanju, Hristos je odredio da Petar bude prvi papa, koji je, otišavši u Rim, bio u toj ulozi dvadeset i pet godina. Počevši od Petra, Rimokatolička crkva prisvaja pravo nasleđivanja papske vlasti, koje se nastavilo do danas. Ovo je vrlo važan deo rimokatoličke nauke. Da li Biblija uči da je Hristos odredio da jedan čovek bude Njegov zamenik na zemlji? Možemo li u Bibliji da pronađemo potvrdu za takav položaj pape? Da li su prvi hrišćani Petra smatrali takvim? Upravo suprotno, Sveti pismo jasno pokazuje da je Hristos „poglavar pozvanima“,²³² a ne papa!

Jednom su Jakov i Jovan prišli Hristu s molbom da u Božjem kraljevstvu jedan od njih sedne s njegove desne, a drugi s leve strane. (U istočnjačkim kraljevstvima su te položaje zauzimala dva najviša državna ministra, koji su po autoritetu bili odmah iza cara.) Ako je rimokatoličko učenje istinito, tada izgleda da je Isus Petru dao mesto sa svoje desne strane i da nije nikog imenovao da mu bude s leve strane. Isusovo učenje je drugačije: „Znate da oni koje smatraju vladarima gospodare narodima i velikaši ih drže pod svojom vlašću. A među vama neka ne bude tako. Nego ko hoće da bude velik među vama, neka vam bude sluga.“²³³

Isus uči konceptu službe upozoravajući učenike da nikom ne daju titule kao što su: „otac“, (uzgred, reč *papa* znači *otac*),

²³² Efescima 5:23.

²³³ Marko 10:35-43.

„Gospod“ ili „vođa.“ „I nikoga na zemlji ne zovite ocem jer imate samo jednog Oca – onog na nebu. Niti se zovite vođe jer imate samo jednog Vođu – Hrista.“²³⁴ Ideja da jedan od apostola treba da bude uzdignut na položaj pape (oca) u krajnjoj je suprotnosti s ovim odlomkom iz Svetog pisma.

Ipak, rimokatolike podučavaju da je Petru bio dat taj uzvišeni položaj i da je celokupna crkva sagrađena na njemu! Biblijski stih koji se koristi da potvrdi taj stav nalazi se u Mateju 16:18: „Ja tebi kažem: ti si Petar, i na ovom kamenu sazidaću crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati.“

Ako ovaj tekst sagledamo u kontekstu, možemo da vidimo da Crkva nije bila sagrađena na Petru, već na Hristu. U prethodnim stihovima Isus je upitao učenike šta ljudi govore o Njegovom identitetu. Učenici su odgovorili da su mišljenja podeljena. Neki su govorili da je on Jovan Krstitelj, neki da je Ilija, dok su drugi mislili da je on Jeremija ili jedan od proroka. Tada je Isus upitao: „A vi šta mislite, ko sam ja?“ Na to je Petar odvratio: „Ti si Hristos, Sin Boga živoga!“ Potom mu je Isus rekao: „Ti si Petar (*petros* – kamen, komad stene) i na ovoj steni (*petra* – stena, gromada – velika, temeljna stena istine koju je Petar upravo identifikovao) sagradiću svoju Zajednicu pozvanih.“ Stena na kojoj je trebalo da bude sagrađena istinska Zajednica povezana je s Petrovom izjavom „ti si Hristos.“ Tako je istinski temelj na kojem je sagrađena Zajednica sam Hristos, a ne Petar. Petar je i sam naglasio da je Hristos „ugaoni kamen“, temeljna stena.²³⁵ On je rekao za Hrista da je „kamen koji ste vi graditelji smatrali bezvrednim... i ni u kom drugom nema spasenja.“ (Dela 4:11,12)

Zajednica je sagrađena na Hristu i ne postoji drugi temelj jer „niko ne može da postavi neki drugi temelj osim onoga koji

²³⁴ Matej 23:4-10.

²³⁵ 1. Petrova 2:4-8.

je već postavljen, a to je Isus Hristos.²³⁶ Kada je Isus govorio o građenju svoje Skupštine na steni, učenici nisu iz toga shvatili da on uzvisuje Petra tako da on postaje njihov papa, jer dva poglavlja kasnije pitaju Isusa „ko je najveći.“²³⁷ Da je Isus učio da je Petar taj na kome treba da se sagrađi Zajednica i da taj stih zaista dokazuje da bi Petar trebalo da bude papa, učenici bi sigurno znali ko je najveći među njima. Do vremena Kaliksta, koji je bio rimski biskup od 218-223. godine, tekst iz Mateja 16:18 nije bio korišćen za dokazivanje da je crkva sagrađena na Petru i da je rimski biskup njegov naslednik.

Ako bolje proučimo u Bibliji ko je bio Petar, postaje jasno da Petar uopšte nije bio papa.

1. Petar je bio oženjen. Činjenica da je Petar bio oženjen čovek nije u skladu sa katoličkim stavom da papa mora da bude neoženjen. Biblija govori da je majka Petrove žene bila izlečena od groznice.²³⁸ Svakako da Petar ne bi imao taštu da nije imao ženu. Godinama kasnije Pavle izjavljuje da su apostoli imali žene – uključujući tu i Kefu.²³⁹ Kefa je bilo Petrovo ime na aramejskom jeziku.²⁴⁰

2. Petar ne bi dopustio da se ljudi klanjaju pred njim. Kada je Petar došao u Kornelijevu kuću ovaj mu je „izašao u susret, pao pred njegove noge i poklonio mu se. Ali Petar ga je podigao, govoreći: ‘Ustani! I ja sam samo čovek!’“²⁴¹ To se veoma razlikuje od onoga što bi rekao papa, jer je uobičajeno da se ljudi klanjaju pred njim.

3. Petar nije pridavao tradiciji jednaku važnost kao i

²³⁶ 1. Korinćanima 3:11.

²³⁷ Matej 18:1.

²³⁸ Matej 8:14.

²³⁹ 1. Korićanima 9:5.

²⁴⁰ Jovan 1:42.

²⁴¹ Dela 10:25-26.

Božjoj Reči. Njegova propoved na dan Pedesetnice bila je ispunjena Božjom Rečju, a ne tradicijom ljudi. Kad su ga ljudi upitali šta da učine kako bi se pomirili sa Bogom, Petar im nije rekao da se poliju ili poškrope s malo vode. Umesto toga im je rekao: „Pokajte se i neka se svako od vas krsti (reč *krštenje*, grčki *baptisma*, znači uranjenje ili potapanje – prim. prev.) u ime Isusa Hrista za oproštenje svojih greha, i primićete dar svetog Duha.“²⁴²

4. Petar nije bio papa, jer nije nosio krunu. On je sam objašnjavao da čemo tek kad dođe vrhovni pastir, Hristos, „primiti venac slave koji ne vene.“²⁴³ S obzirom da Hristos još nije došao, kruna koju nosi papa nije ona koju daje Hristos. Ukratko, Petar se nikada nije ponašao kao papa, a ni oblačio kao on, nikada nije govorio ni pisao kao papa, niti su mu ljudi pristupali kao papi.

Verovatno je u tim ranim danima crkve Petar imao jedan od najvažnijih položaja među apostolima. On je bio taj koji je propovedao prvu propoved na dan Pedesetnice, kada je 3000 ljudi prišlo Hristu. Petar je kasnije bio taj koji je prenosio Jevangelje mnogobroćima.²⁴⁴ Ali ništa od toga ne dokazuje da je Petar bio papa ili sveopštii „biskup nad biskupima.“

Dok je Petar očigledno imao najvažniju ulogu među apostolima u samom početku, izgleda da je kasnije Pavle imao najvažniju službu. Kao jedan od pisaca Novog saveza, Pavle je napisao 100 poglavlja sa 2325 stihova, dok je Petar napisao samo 8 poglavlja sa 166 stihova.

Pavle je govorio o Petru, Jakovu i Jovanu kao o stubovima hrišćanske zajednice,²⁴⁵ ali je uprkos tome rekao: „...ni u čemu

²⁴² Dela 2:38.

²⁴³ 1. Petrova 5:4.

²⁴⁴ Matej 10:2; Marko 3:16; Luka 6:14; Dela 1:13.

²⁴⁵ Galatima 2:9.

ne zaostajem za vašim velikim apostolima...“²⁴⁶ Ako je Petar bio vrhovni nadsveštenik, papa, tada bi Pavle sigurno bio negde iza njega. U Galatima 2:11 čitamo kako je Pavle ukorio Petra „jer je zaslužio osudu“, i to rečima koje bi čudno zvučale kad bi Petar bio smatran „nepogrešivim papom“!

Pavle je bio nazvan „apostolom mnogobožaca“²⁴⁷ dok je Petrova primarna služba bila među Jevrejima.²⁴⁸ Ta činjenica je sama po sebi dovoljna da pokaže kako Petar nije bio rimski biskup, budući da je Rim bio grad mnogobožaca.²⁴⁹ Sve je to vrlo značajno kada znamo da je celokupni sistem rimokatolicizma zasnovan na tvrdnji da je Petar bio prvi rimski biskup!

S biblijskog stanovišta ne postoji nikakav dokaz da je Petar ikada bio u Rimu. Novi savez nam govori kako je on posetio Antiohiju, Samariju, Jopu, Cezareju i neka druga mesta, ali ne i Rim! To je čudan propust, s obzirom da je Rim u ono vreme bio smatran najvažnijim gradom na svetu! Katolička enciklopedija (pod nazivom Petar) objašnjava da se najranije u 3. veku pojavila tradicija po kojoj je Petar bio rimski biskup 25 godina, i to (kako veruje Jeronim) od 42. do 60. godine posle Hrista. Međutim, to stanovište nije bez određenih problema. Oko 44. godine Petar je bio na saboru u Jerusalimu,²⁵⁰ a oko 53. godine Pavle mu se pridružio u Antiohiji.²⁵¹ Oko 58. godine Pavle je pisao pismo hrišćanima u Rimu, u kojem šalje pozdrave za 27 osoba, ne spomenuvši Petra. Zamislite misionara koji piše skupštini, pozdravljujući po imenu dvadeset sedam članova, ne spominjući starešinu!

²⁴⁶ 2. Korinćanima 12:11.

²⁴⁷ Rimljana 11:13.

²⁴⁸ Galatima 2:7-9.

²⁴⁹ Dela 18:2.

²⁵⁰ Dela 15.

²⁵¹ Galatima 2:11.

14. poglavlje

MNOGOBOŽAČKO POREKLO PAPSKE SLUŽBE

Nimrod, kralj i osnivač Vavilona, nije bio samo njegov politički, već i religijski vođa. On je bio sveštenik-kralj. Od njega potiče linija sveštenika-kraljeva, od kojih je svaki stajao na čelu okultne, vavilonske misterijske religije. Ta linija se nastavila sve do vremena kralja Belšazara, o kome čitamo u Bibliji. Mnogima je poznata priča o gozbi koju je on priredio u Vavilonu, kada su se na zidu pojavile tajanstvene reči pisane rukom. Neki su propustili da prepoznaju u ovoj gozbi nešto više od puke društvene zabave! To je bio religijski skup, slavljenje vavilonskih misterija kojima je u to doba na čelu bio Belšazar. „Pili su vino i hvalili bogove od zlata, srebra, bakra, gvožđa, drveta i kamena.“²⁵² Da bi uvećali svetogrđe, pili su vino iz Božijih svetih sudova koje je bilo oteto iz jerusalimskog hrama. Taj pokušaj mešanja onog što je sveto s paganstvom, navukao je Božji sud na njih – Vavilon je bio određen za uništenje.

Taj stari grad je sada u ruševinama,²⁵³ nenastanjen, pust. Železnička pruga koja povezuje Bagdad i Basru prolazi blizu ovih ruševina. Na putokazu koji se tamo nalazi, na engleskom i arapskom jeziku piše: „Stanica Vavilon, ovde staju vozovi da prime putnike.“ Međutim, jedini putnici su turisti koji dolaze da razgledaju ruševine. Ali, iako je grad uništen, pojmovi koji su bili deo stare vavilonske religije su preživeli!

Kada je Rim osvojio svet, mnogoboštvo, koje se proširilo

²⁵² Danilo 5:4.

²⁵³ Jeremija 50:39; 51:62.

iz Vavilona i razvilo u različitim narodima, je bilo uključeno u rimski religijski sistem. To uključuje i pojam vrhovnog nadsvetlenika, pontifa (Pontifeks Maksimus). Tako je vavilonski mnogobožački verski sistem, koji je izvorno sproveđen pod Nimrodom vladavinom, bio ujedinjen pod vlašću jednog čoveka u Rimu Julija Cezara. Godine 63. pre Hrista Cezar je službeno proglašen za Pontifeksa Maksimusa misterijske religije, koja se tada učvrstila u Rimu.

Do danas su sačuvani primerci rimskih novčića sa likom Cezara Avgusta (27. godina pre Hrista do 14. godine posle Hrista) i s njegovom titulom Pont-Maks poglavar misterija.

Rimski carevi (uključujući i Konstantina) nastavili su da drže titulu Pontifeksa Maksimusa sve dok je 376. godine Gracijan nije odbio iz hrišćanskih pobuda. On je u toj tituli i službi uočio idolatriju i svetogrđe. Ali ipak se do tog vremena rimski biskup domogao političke vlasti i prestiža, pa je dosledno tome 378. godine Dema, rimski biskup, izabran da bude Pontifeks Maksimus, službeni veliki sveštenik misterijske religije. Budući da je Rim bio smatran najvažnijim svetskim gradom, neki od hrišćana smatrali su rimskog biskupa „biskupom nad biskupima“ i glavom Crkve. To je stvorilo jedinstvenu situaciju – sada je jedan čovek bio smatran glavom, kako od strane hrišćana tako i od strane mnogobožaca. Od tada su reke mnogoboštva i hrišćanstva potekle zajedno sačinjavajući ono što danas poznajemo kao Rimokatolička crkva pod vođstvom Pontifeksa Maksimusa – pape.

Titula Pontifeks Maksimus može da se pronađe na natpisima širom Vatikana: iznad ulaza u Crkvu svetog Petra, na kupoli, nad Vratima svete godine koja se otvaraju samo tokom jubilarne godine, itd. Medalja koja je iskovana po nalogu pape Lava X,

neposredno pred Reformaciju, prikazuje jedan od načina korišćenja titule Pontifeks Maksimus.

Postavlja se pitanje kako jedan čovek može u isto vreme da bude poglavari Crkve i Pontifeks Maksimus, poglavari mnogobožačkih misterija. U pokušaju da prikriju tu nesaglasnost, crkvene vođe su tražile sličnosti između dve religije. Znali su da bi, ako im uspe da pronađu bar samo nekoliko tačaka koje su zajedničke za obe strane, bilo moguće da obe stope u jedno, s obzirom da u to doba većina nije obraćala pažnju na detalje. Bila je bitna brojnost i za političku vlast istina je bila sekundarna.

Jedna od velikih sličnosti bila je u tome da je vrhovni sveštenik mnogobožačke religije nosio haldejski naziv *peter* ili tumač – tumač misterija.²⁵⁴ To je otvorilo mogućnost da se „hristijanizira“ paganska služba Pontifeksa Maksimusa, tako što će se „*peter*“ ili veliki tumač povezati s apostolom Petrom. Međutim, nije bilo jednostavno učiniti apostola Petra rimskim „*peterom*.“ Da bi se to moglo učiniti bilo je neophodno učenje da je Petar bio u Rimu. To je, u stvari, razlog zbog kog su od 4. veka (a ne pre) počele da kruže brojne priče o tome da je Petar bio prvi rimski biskup.²⁵⁵ „I tako je zaslepljenim hrišćanima papa bio predstavnik apostola Petra, dok je iniciranim mnogobošcima bio predstavnik petera, tumača njima dobro poznatih misterija.“²⁵⁶

Prema staroj tradiciji, Nimrod je bio onaj koji otvara, razotkriva tajne ili misterije, „prvorođeni“ od deificiranih (oboženih) ljudskih bića. Reč koja je prevedena sa „otvori“ u stihovima poput 2. Mojsijeva 13:2 (u hebrejskom originalu: „Posveti mi svakog prvenca, šta god otvara matericu...“) je, kao što to

²⁵⁴ Parkhurst's Hebrew Lexicon, p. 602 (quoted by Hislop, p. 208.)

²⁵⁵ Hislop, The Two Babylons, p. 210.

²⁵⁶ Ibid.

Strongov Konkordans pokazuje, hebrejska reč *peter*.²⁵⁷ Ne možemo da kažemo do koje mere su stvari poput ove uticale na tradicije o Petru i Rimu, koje su se zatim prenosile dalje.

S obzirom da je apostol Petar bio poznat kao Simon Petar, interesantno je primetiti da Rim ne samo da je imao petera, razotkrivača ili tumača misterija već i religijskog vođu koji se zvao Simon, koji je došao tamo u 1. veku. Izgleda da je Simon, koji se bavio vraćanjem u Samariji,²⁵⁸ kasnije otišao u Rim i osnovao tamo krivotvorenu hrišćansku religiju! Da ovo ne bi zvučalo bizarno, pogledajmo sledeći citat iz Katoličke enciklopedije u vezi sa tim Simonom: „Justin Mučenik i ostali rani pisci saopštavaju nam da je na kraju otišao u Rim, činio тамо čuda pomoću demonskih sila i primio božanske počasti, kako у Rimu tako и у svojoj zemlji. Iako se kasnije oko tog Simona nakupila preterana legenda... usprkos tome izgleda moguće da postoji nekakva osnova za tu činjenicu о kojoј je izvestio Justin, а Euzebije je prihvatio. Istoriski Simon враћар је, bez sumnje, osnovao neku vrstu religije као falsifikat хришћанства, у којој је njegova uloga analogna ulozi Hrista, како је то sam tvrdio.“²⁵⁹

Znamo da je Rimska crkva postala pravi ekspert u preuzimanju raznih ideja ili tradicija, koje je potom mešala u svoj ujedinjeni religijski sistem. Ako je Simon imao sledbenike u Rimu, ako je primao božanske počasti, ako je osnovao lažnu hrišćansku religiju u kojoj je imao ulogu analognu Hristovoj, da li je moguće da su takve ideje uticale na kasnije tradicije? Možda je taj Simon koji je bio u Rimu kasnije zamenjen sa Simonom Petrom? Pape su tvrdile da su „vršitelji Hristove službe“ na zemlji. Očigledno je da je i Simon враћар tvrdio to isto u Rimu, dok nigde ne piše da je Simon Petar, apostol, tvrdio tako nešto.

²⁵⁷ Strong's Exhaustive Concordance of The Bible, no. 6363.

²⁵⁸ Dela 8:9.

²⁵⁹ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 699, art. "Impostors."

Jedna druga mešavina mnogoboštva i hrišćanstva u Rimu odnosi se na „ključeve.“ Skoro hiljadu godina Rimljani su verovali u mistične ključeve boga Janusa i boginje Kibele.²⁶⁰ U mitraizmu, jednom od glavnih ograna misterija koje su došle u Rim, bog sunca je nosio dva ključa.²⁶¹ Kada je imperator proglašio sebe naslednikom „bogova“ i vrhovnim sveštenikom misterija, ključevi su postali simbol njegovog autoriteta. Kasnije, oko 378. godine, kada je rimski biskup postao Pontifeks Maksimus, on je automatski postao i vlasnik mističnih ključeva. To je rezultiralo time da papa bude prihvaćen i od strane mnogobožaca i ponovo otvorilo mogućnost da se Petar umeša u priču. Zar nije Hristos rekao Petru:

„Daću ti ključeve od kraljevstva nebeskog...“²⁶² Međutim, sve do 431. godine papa nije javno proglašio da poseduje ključeve autoriteta date apostolu Petru. To je bilo oko pedeset godina nakon što je papa postao Pontifeks Maksimus, vlasnik ključeva.

Po Bibliji, ključ dat Petru (i ostatim učenicima) predstavlja poruku Jevanđelja pomoću koje ljudi mogu da uđu u Božje kraljevstvo. Neki nisu razumeli tu istinu na ispravan način, pa nije neobično da se Petar prikazuje kao vratar koji odlučuje koga će da pusti u nebo, a koga neće! To je veoma slično idejama koje se vezuju za boga Janusa. U mnogobožачkoj mitologiji Rima on je bio čuvar vrata i kapija, onaj koji otvara i zatvara vrata. Janus je prikazan na slici s ključem u rukama i sa dva lica – jednim starijim i drugim mlađim (kasnija

²⁶⁰ Hislop, The Two Babylons, p. 207.

²⁶¹ Smith, Man and His Gods, p. 129.

²⁶² Matej 16:19.

verzija Nimroda utelovljenog u Tamuzu). Zanimljivo je primećiti da nije samo ključ bio simbol boga Janusa, već i petao. Povezati petla sa Petrom takođe nije bilo teško. Zar nije petao zakukurikao one noći kada se on odrekao Isusa?²⁶³

Sasvim je sigurno da ime Vrhovni pontif ili Pontifeks Maksimus koje nosi papa nije hrišćanskog porekla, jer su taj naziv koristili rimski carevi pre hrišćanske ere. Reč *pontif* potiče od reči *pons* (most) i *facio* (praviti), tako da u prevodu znači „graditelj mostova.“ Sveštenici-kraljevi i kraljevi iz doba mnogoštva bili su smatrani graditeljima i čuvarima rimskih mostova. Svako od njih služio je kao veliki sveštenik i tvrdio da je most ili karika koja povezuje ovaj život sa budućim.

Taj ogrank misterijske religije, poznat kao mitraizam, širio se u Rimu sve dok nije postao skoro jedina religija u carstvu.²⁶⁴ Glavni sveštenik je bio nazivan *Pater Patrum* – „otac otaca.“²⁶⁵ Direktno povezan sa tim nazivom je i status vrhovnog poglavara Rimokatoličke crkve: papa otac otaca. U to doba „otac“ mitraizma imao je svoje sedište u Rimu, kao i katolički „otac“ sada.

Skupa i bogato ukrašena odeća koju nose pape nije preuzeta iz hrišćanstva, već je bila oblikovana po uzoru na odeću rimskih careva. Iсторијари nisu propustili da zapaze tu činjenicu, pa ističu da je „odeća sveštenstva... nasleđe iz paganskog Rima.“²⁶⁶ Tijara, kruna koju nose pape, iako je u različitim vremenima bila ukrašavana na različite načine, ima isti oblik kao krune koje nose božanstva ili anđeli prikazani na drevnim mnogoštvačkim asirskim crtežima.²⁶⁷ Slična je i kruni koju nosi

²⁶³ Jovan 18:27.

²⁶⁴ Encyclopedia of Religions, vol. 2, p. 545, art. “Janus.”

²⁶⁵ The Catholic Encyclopedia, vol. 10, p. 403, art. “Mithraism.”

²⁶⁶ Durant, The Story of Civilization: The Age of Faith, p. 745.

²⁶⁷ Inman, Ancient Pagan and Modern Christian Symbolism, p. 63.

Dagon, bog riba. Dagon je bio misterijski oblik vavilonskog „spasitelja.“ Ime Dagon dolazi od reči *dag* (u Bibliji obično prevedene kao riba), a znači riblji bog.²⁶⁸ Iako je poteklo iz Vavilona,²⁶⁹ obožavanje Dagona postalo je posebno popularno među Filistejima.²⁷⁰

„glava ribe formirala mitru iznad čovekove glave, dok je ljkuskavi, lepezasti rep padao pozadi poput plašta, ostavljajući otkrivene udove i stopala.“²⁷²

Kasnije, kada su se stvari razvile, preostao je samo gornji deo mitra sa malo otvorenim ribljim ustima.

Na nekoliko malteških kovanica (slika na sledećoj strani) prikazano je božanstvo (čije su osobine istovetne sa Ozirisom, egipatskim Nimrodom) bez ribljeg tela, kome je ostala samo riblja glava, mitra.²⁷³

Poznata Moretova slika prikazuje svetog Ambrozija s

Na ovoj slici može se videti način na koji se Dagon prikazivao na mesopotamskim skulpturama (drugi lik s leva).²⁷¹ Lejard u knjizi *Vavilon i Niniva* objašnjava da je

²⁶⁸ Strong's Exhaustive Concordance of The Bible, no. 1709 and 1712.

²⁶⁹ Encyclopedia of Religions, vol. 1, p. 502, art. "Dagon".

²⁷⁰ Sudije 16:23; 1. Samuelova 5:1-5.

²⁷¹ Inman, Ancient Pagan and Modern Christian Symbolism, p. 21.

²⁷² Layard, Babylon and Nineveh, p. 343.

²⁷³ Hislop, The Two Babylons, p. 216.

mitrom u obliku riblje glave. Istu vrstu mitre nose i pape, kao što može da se vidi na slici pape Pavla VI (koji je propovedao o miru

u toku svoje istorijske posete Sjedinjenim Američkim Državama 1965. godine).

H.A. Ajronsajd kaže da je papa „direktan naslednik velikog sveštenika vavilonskih misterija i sluga ribljeg boga Dagona, zbog kog i nosi ribarski prsten, poput svojih idolopokloničkih prethodnika.“ Ponovo su u mešanju mnogoboštva i hrišćanstva sličnosti učinile mešavinu manje očiglednom. U ovom slučaju, s obzirom da je Petar bio ribar, s njim je bio povezan prsten boga ribe s upisanim titulom Pontifeks Maksimus.

Međutim, apostol Petar nikada nije nosio takav prsten. Niko mu se nikada nije klanjao niti ljubio njegov prsten. On verovatno nije ni imao prsten, jer piše da nije imao „ni srebra ni zlata“!²⁷⁴

Sledeći ključ koji nam pomaže da rešimo misteriju modernog Vavilona možemo da pronađemo u upotrebi paliuma koji papa nosi oko ramena. Rečnici ga definišu kao komad odeće koji je pre hrišćanske ere nosilo mnogobožacko sveštenstvo Grčke i Rima. U modernim vremenima palium se izrađuje od bele vune skinute sa dva jagnjeta koja su prethodno primila blagoslov u bazilici Svetе Agneze u Rimu. Kao znak da i nadbiskupi takođe imaju udela u obilju papske službe, papa im šalje palium. Ali pre nego se pošalje, mora celu noć da ostane na navodnom grobu

²⁷⁴ Dela 3:6.

svetog Petra. Ova praksa liči na mnogobožačke običaje starih Grka!

Rimska crkva vekovima tvrdi da poseduje stolicu na kojoj je sedeо i službovao Petar za vreme svog boravka u Rimu. Katolička enciklopedija objašnjava da oslikane ploče na prednjoj strani stolice prikazuju izmišljene mitske životinje, kao i izmišljena „Herkulova dela.“²⁷⁵ U narednom tomu Katoličke enciklopedije pronalazimo ove reči: „Gilgameš, kojeg je mitologija transformisala u vavilonskog Herkula... bio bi tada osoba koju označava biblijski Nimrod.“²⁷⁶ Čudno je da se Nimrod poistovećuje s Herkulom, a da se rezbarije sa likom Herkula pojavljuju na tzv. „Stolici svetog Petra.“ Nijedna od tih stvari ne može da nas uveri da je ta stolica hrišćanskog porekla. Naučna komisija koju je u julu 1968. ustanovio tadašnji papa, izjavila je da nije dan deo stolice nije dovoljno star da bi poticao iz Petrovih dana. Službenim ispitivanjem utvrđeno je da starost stolice može sezati samo do 9. veka. Jasno, stare ideje u vezi s Petrovom stolicom bile su zanimljive, ali netačne.

Blizu velikog oltara Crkve svetog Petra nalazi se veliki bronzani kip, navodno Petrov. Taj kip se čuva s najdubljim poštovanjem, a njegova stopala su bila poljubljena toliko puta da su mu se od toga skoro istrošili prsti! I sami pape ljube taj kip.

Običaj ljubljenja kipa ili idola pozajmljen je iz mnogo-boštva. Kao što smo videli, obožavanje Bala je bilo povezano s drevnim obožavanjem Nimroda, u deificiranom obliku (kao boga sunca). U Ilijino doba narod se klanjao Balu i ljubio ga. „A ja sam,“ rekao je Bog, „u Izraelu ostavio sedam hiljada koji nisu savili kolena pred Balom i nisu ga svojim ustima poljubili.“²⁷⁷ U jednom od svojih „misterijskih oblika“ Nimrod (utelovljen u

²⁷⁵ The Catholic Encyclopedia, vol. 3, p. 554, art. “Chair of Peter.”

²⁷⁶ Ibid., vol. 2, p. 185, art. “Babylonia.”

²⁷⁷ 1. Kraljevima 19:18.

mladog Tamuza) je bio prikazivan kao tele. Kipove teladi su pravili, obožavali i ljubili! „...Srebrom svojim kipove svoje liju, idole po volji svojoj. Svi su delo umetničko. O njima se kaže: koji žrtve prinose, nek teoce ljube!“ Ljubljenje, celivanje idola bilo je deo obožavanja boga Bala!

U Rimskoj crkvi je prihvaćen i običaj religijskih procesija, svečanih verskih povorki u kojima se nose idoli. Takve procesije su uobičajeni deo rimokatoličke prakse koja, svakako, ne potiče iz Biblije. U 15. veku pre Hrista kip vavilonske boginje Ištar bio je uz veliku pompu i ceremonije prenet iz Vavilona u Egipat.²⁷⁸ U staro doba procesije s kipovima bile su održavane u Grčkoj, Egiptu, Etiopiji, Meksiku i mnogim drugim zemljama.

Biblija pokazuje ludost onih koji misle da im idol može pomoći – idoli su tako bespomoćni da ih treba nositi! Isaija u direktnom osvrtu na vavilonske bogove kaže: „Ljudi naveliko prospipaju zlato iz kese i na vagi mere srebro. Unajmljuju zlatara koji od njega pravi boga, pred kojim padaju ničice i klanjaju se. Nose ga na ramenima, prenose ga i postavljaju na njegovo mesto gde стоји и не miče se.“²⁷⁹ Ne samo da su se takve procesije, prilikom kojih se nose idoli nastavile u Rimokatoličkoj crkvi, već se tokom samih procesija nosi i papa. U Isaijino vreme ljudi su trošili zlato i srebro da bi načinili svoja božanstva. Danas se na papu stavljaju dragulji i skupa odeća. Kada je nekada božanstvo bilo nošeno u procesiji, ljudi su padali na kolena pred njime i klanjali mu se; tako se u nekim prilikama klanjaju i pred papom. Isto kao što je bog bio nošen „na ramenima“, tako i danas ljudi na ramenima, tokom religijskih procesija, nose papu, boga katalizma!

Pre oko tri hiljade godina potpuno isti običaj bio je poznat

²⁷⁸ Hasting's Encyclopedia of Religion and Ethics, art. "Images and Idols."

²⁷⁹ Isaija 46:6,7.

u Egiptu, gde su takve procesije bile deo tadašnje mnogobožačke religije. Ilustracija na sledećoj strani prikazuje kako dvanaest ljudi nose staroegipatskog sveštenika-kralja kroz masu koja ga obožava.²⁸⁰ Kada se uporede savremena papska i stara egipatska verska procesija, vidi se da je prva kopija druge!

Egipatskog sveštenika-kralja nose u procesiji

Na crtežu na kom je prikazan egipatski sveštenik-kralj, zapažamo upotrebu *fabeluma*, velike lepeze od perja. Ona je ranije bila poznata kao Bahusova mistična lepeza. Kao što je takva lepeza bila korišćena u procesiji s mnogobožačkim sveštenikom-kraljem, tako se i danas koristi u toku svečanih procesija s papom. (Uporediti crtež i fotografiju na sledećoj strani.) Kao što Enciklopedija Britanika kaže, „papa se, kada odlazi na svečane ceremonije, nosi na sediji, prenosivoj stolici s crvenom svilom, visokog naslona, praćen lepezama od perja.“²⁸¹ Da te lepeze koje se koriste u procesijama potiču iz egipatskog mnogobožačkog

²⁸⁰ Hislop, The Two Babylons, p. 214.

²⁸¹ Encyclopedia Britannica, vol. 22, p. 81, art. “Pope”.

sistema znaju i priznaju čak i katolički pisci.²⁸² Četiri snažna metalna prstena na nogama „Petrove stolice“ služe da se u njih utaknu poluge za nošenje. Međutim, možemo da budemo potpuno sigurni da apostol Petar nikada nije bio nošen kroz masu ljudi koja mu se klanja!²⁸³ Nema sumnje da je papina služba proizašla iz mešavine mnogoboštva i hrišćanstva. Mitra u obliku riblje glave, vavilonska odeća, mistični ključevi i titula Pontifeks Maksimus pozajmljeni su iz mnogobožacke religije. Sve to, kao i činjenica da Hristos nikada nije ustanovio službu pape u svojoj Crkvi, jasno pokazuje da papa nije zamenik Sina Božjeg niti naslednik apostola Petra.

Papa Pije XII u procesiji

²⁸² Aradi, The Popes – The History of How They are Chosen, Elected, and Crowned, p. 108.

²⁸³ Uporediti sa Dela 10:25-26.

15. poglavlje

NEMORALNOST NEKIH PAPA

Osim uverljivih dokaza koje smo naveli, i sam karakter i moral mnogih papa pre ih prikazuje kao naslednike mnogobrožačkih sveštenika nego kao Hristove ili Petrove predstavnike. Neke pape su bile toliko pokvarene da su ih se stideli i ljudi koji nisu imali nikakve veze sa religijom. Među gresima koje su počinili nalaze se: blud, sodomija, novčane prevare, silovanje, ubistvo i pijanstvo. Povezati takve grehe s ljudima koji su nosili titulu „Sveti otac“, „Hristov namesnik“ i „Biskup nad biskupima“, može da zvuči šokantno, ali oni koji su dobro upoznati s istorijom papstva znaju da mnoge pape nisu bili moralni ljudi.

Papa Sergije III (904-911) se dokopao papske službe pomouću ubistva. Analisi Rimske crkve govore o njegovom životu sa Marozijom, s kojom je živeo u javnom grehu, a koja mu je rodila nekoliko nezakonite dece.²⁸⁴ Baronius ga je opisao kao „monstruma“, a Gregoroviće ga je nazvao „zastrašujućim zločincem.“ Jedan istoričar je napisao: „Sedam godina je taj čovek zaposedao stolicu svetog Petra, dok je njegova konkubina sa svojom semirramidolikom majkom vladala dvorom u raskoši i razbludnosti koja je podsećala na najgore dane starog carstva.“²⁸⁵

Ta žena, Teodora, zbog svog iskvarenog morala poistovetičivana sa Semiramidom, zajedno sa Marozijom, papinom ljubavnicom, „napunila je papsku stolicu ljubavnicima i kopiladi, pa je od papske palate napravila razbojničku pećinu.“²⁸⁶ Vladavinom pape Sergija III započelo je razdoblje nazvano „vladavina

²⁸⁴ Chiniguy, The Priest, the Woman, and the Confessional, p. 138.

²⁸⁵ Cotterill, Medieval Italy, p. 331.

²⁸⁶ Hallye, Halley's Bible Handbook, p. 774.

bludnica“ (904-963).

Papa Jovan X (914-928) je prvo bio poslat kao nadbiskup u Ravenu, ali ga je Teodora vratila u Rim i postavila na mesto pape. Prema biskupu Liutprandu iz Kremone, koji je pisao historiju oko pedeset godina nakon tog doba, „Teodora je potpomagala Jovanov izbor da bi lakše mogla da prikrije svoje nedopuštene odnose s njim.“²⁸⁷ Njegova vladavina se neočekivano završila tako što ga je Marozija zadavila! Htela je da ga ukloni sa svoga puta, da bi Lav VI (928-929) mogao da postane papa. Vladavina Lava VI je ipak bila vrlo kratka, jer ga je Marozija potajno ubila kada je saznala da je „dao svoje srce ženi besramnijoj od nje same“!²⁸⁸ Nedugo nakon toga, pod imenom Jovan XI, papa je postao maloletni Marozijin sin. Katolička enciklopedija navodi: „Neki, uzimajući kao izvor podataka *Liutpranda i Liber pontifacalis*, tvrde da je on bio nezakoniti sin Sergija III (ranijeg pape). Putem intriga svoje majke, koja je u to vreme vladala u Rimu, bio je postavljen na stolicu svetog Petra.“²⁸⁹ Međutim, u svađama s nekim majčinim neprijateljima bio je pretučen i bačen u zatvor u kome su ga otrovali.

Godine 955. Marozijin unuk je u svojoj 18. godini postao papa pod imenom Jovan XII. Katolička enciklopedija ga opisuje kao „nepristojnog, nemoralnog čoveka čiji je život bio takav da se o Lateranu govorilo kao o javnoj kući, a njegova moralna izzapačenost je postala predmet opšte omraženosti u Rimu... 6. novembra je sazvan crkveni zbor u Crkvi svetog Petra, sastavljen od pedeset italijanskih i nemačkih biskupa; Jovan je bio optužen za svetogrđe, novčane prevare, krivokletstvo, ubistvo, blud i incest, i pismeno pozvan da se odbrani. Odbijajući da prizna sinod, Jovan je izrekao kaznu ekskomunikacije za sve

²⁸⁷ The Catholic Encyclopedia, vol. 8, p. 426, art. “John X Pope.”

²⁸⁸ Chiniquy, The Priest the Woman, and the Confesional, p. 138.

²⁸⁹ The Catholic Encyclopedia, vol. 8, p. 426, art. “John XI.”

učesnike zbora ako izaberu drugog papu umesto njega... Jovan XII se krvavo osvetio vođama protivničke stranke: kardinalu-đakonu Jovanu odsečena je desna ruka, biskup Otgar fon Spejer je izbičevan, visoki dvorski službenik izgubio je nos i uši... Jovan je umro 14. maja 964. godine, osam dana nakon što je bio, prema glasinama, pogoden paralizom u činu bludništva.“²⁹⁰

Poznati katolički biskup iz Kremone, Liutprand, koji je živeo u to doba, pisao je: „Nijedna časna gospođa nije smela da se javno pokaže, jer papa Jovan nije imao poštovanje ni prema devojkama, udatim ženama ili udovicama; bile su sigurne da bi ih obeščastio čak i na grobovima svetih apostola Petra i Pavla.“ Katolička zbirka o životima papa, *Liber pontificalis*, govori: „On je ceo svoj život proveo u bludu.“²⁹¹

Papa Bonifacije VII (984-985) je stekao svoj položaj obilnim deljenjem ukradenog novca. Orleanski biskup je za njega rekao da je (kao i Jovan XII i Lav VIII) „monstrum koji zaudara u krvi i prljavštini“ i „antihrist koji je zaseo u hram Božji.“ Katolička enciklopedija kaže da je on „nadvladao Jovana XIV (aprila 984.), bacio ga u tamnicu Sant Angelo, gde je nesrećni čovek i umro nakon četiri meseca... Više od godinu dana Rim je trpeo tog monstruma ogreznog u krvi svojih prethodnika. Ali osveta je bila strašna. Nakon njegove neočekivane smrti, jula 985. godine... Bonifacijev telo je bilo izloženo pogrdama svestine, vučeno po ulicama grada i konačno golo i prekriveno ranama bačeno u podnožje kipa Marka Aurelija... Sledеćeg jutra samilosni sveštenici su odneli leš i na hrišćanski način ga ukopali.“²⁹²

Sledeći papa bio je Jovan XV (985-996). On je razdeljivao crkveni novac svojim rođacima i bio poznat kao čovek „gramziv

²⁹⁰ Ibid., p. 427, art. “John XII.”

²⁹¹ Liber Pontificalis, vol. 2, p. 246.

²⁹² The Catholic Encyclopedia, vol. 2, p. 661, 662, art. “Boniface VII.”

za novcem i iskvaren u svim svojim postupcima.“

Benedikt VIII (1012-1024) je „kupio službu pape pomoću javnog mita.“ Sledeći papa Jovan XIX takođe je kupio papsku službu. S obzirom da je bio laik, bilo je potrebno da prođe kroz sva sveštenička zaređenja u jednome danu! Nakon njega je Benedikt IX (1023-1045) postavljen za papu kao dečak od 12 godina (neki izveštaji kažu 20), i to uz pomoć cenkanja s moćnim porodicama koje su vladale Rimom! On je „počinio ubistva i bludništva usred belog dana, pljačkao hodočasnike na grobovima mučenika... odvratni zločinac, narod ga je isterao iz Rima.“²⁹³ Katolička enciklopedija kaže: „On je bio sramota Stolici svetog Petra.“

„Simonija“ (kupovanje i prodavanje papske službe) je postala tako uobičajena, a korupcija toliko izražena, da su se i svetovni vladari uključivali u nju. Kralj Henri III postavio je za papu Klementa II (1046-1047), jer se nije našao nijedan rimski sveštenik koji nije bio okaljan simonijom i bludništvom!²⁹⁴

Brojne pape su počinile ubistva, ali je Inočentije III (u prevođu „Nevini“ – prim. prev.) u ubijanju nadmašio sve svoje predhodnike. Iako nije lično ubijao, on je uveo najđavolskiju ustanovu u istoriji čovečanstva – Inkviziciju. Ova institucija je odgovorna za ubistva, sakraćenja i progonstva više stotina hiljada i miliona ljudi. U toku od oko 500 godina, pape su koristile Inkviziciju protiv onih koji se nisu slagali s učenjima Rimske crkve, te tako nastojale da očuvaju svoju vlast.

U sukobima s kardinalima i kraljevima, protiv pape Bonifacija VIII su bile iznošene brojne optužbe. Katolička enciklopedija piše: „Teško da je izostavio bilo koji mogući zločin neveru, herezu, simoniju, odvratnu i neprirodnu nemoralnost,

²⁹³ Halley, Halley's Bible Handbook, p. 775.

²⁹⁴ Ibid.

idolatriju, magiju, gubitak svete zemlje, smrt Celestina V itd... Istorici, pa čak i moderni katolički pisci... svrstavaju ga među pokvarene, zle pape, prikazuju kao častoljubivog, arogantnog, nemilosrdnog čoveka i podmuklog spletka, a sav njegov pontifikat kao zapis o zlu.²⁹⁵ Nije nužno insistirati da su sve optužbe protiv njega bile istinite, ali ne mogu ni sve da budu netačne. Tokom njegove vladavine pesnik Dante je posetio Rim i opisao Vatikan kao „kanalizaciju korupcije.“ Papu Bonifaciju je (za jedno s papama Nikolom III i Klementom V) smestio u „najniže delove pakla.“

Iako pokušavaju da stave naglasak na neke Bonifacijeve dobre osobine, „katolički istoričari... ipak priznaju eksplozivnu brutalnost i uvredljivu frazeologiju nekih njegovih javnih dokumenata.“²⁹⁶ Za primer te „uvredljive frazeologije“ može da posluži tvrdnja da „zabavljati se i fizički leći sa ženama ili mladićima ne predstavlja veći greh od trljanja ruku.“²⁹⁷

U drugim prilikama, očigledno u takvim „eksplozivnim“ trenucima, nazvao je Hrista „licemerom“ i govorio za sebe da je ateista.

Iako to zvuči skoro neverovatno, upravo je taj papa 1302. godine izdao dobro poznatu bulu *Unam sanctum*, koja službeno proglašava da je Rimokatolička crkva jedina prava crkva izvan koje niko ne može da bude spašen, i govorи: „Zato tvrdimo, određujemo i proglašavamo da je nužno za spasenje verovati da se svako ljudsko biće mora podložiti rimskom Pontifu.“ S obzirom da su postojale i moralno iskvarene pape, zahtev da se svaki čovek „mora podložiti“ papi nameće jedno pitanje: Da li se treba podložiti i grešnom papi? Katolički odgovor je sledeći: „Grešni papa... ostaje član (vidljive) crkve i treba ga smatrati grešnim,

²⁹⁵ The Catholic Encyclopedia, vol. 2, p. 668, art. “Boniface VIII.”

²⁹⁶ Ibid., p. 670.

²⁹⁷ History of Church Councils, Bk. 40, art. 697.

nepravednim vladarem za koga moramo da se molimo, ali kog ne smemo da lišimo naše pokornosti.“²⁹⁸

Od 1305. do 1377. godine papin dvor je bio u Avinjonu, u Francuskoj. U to doba je Petrarka optužio papinu gardu za „silovanja, preljubništvo i sve vrste bluda.“ U mnogim župama muškarci su „zbog zaštite svojih porodica“²⁹⁹ zahtevali da sveštenici drže konkubine!

Tokom koncila u Konstanci, trojica papa, a ponekad i četvorica, svakog jutra su proklinjali jedan drugog i svaki od njih je govorio za svoje protivnike da su antihristi, demoni, preljubnici, sodomisti, neprijatelji Boga i ljudi. Jedan od tih „papa“, Jovan XXIII (1410-1415), „bio je optužen od strane trideset sedam svedoka (većinom biskupa i sveštenika) za blud, preljubu, incest, sodomiju, simoniju, krađu i ubistvo. Uz pomoć ogromnog broja svedoka bilo je dokazano da je zaveo i silovao tri stotine časnih sestara. Njegov sekretar Niem je rekao da je ovaj držao harem u Bolonji, gde su čak dve stotine devojaka bile žrtve njegove raskalašnosti.“³⁰⁰ Koncil ga je optužio za pedeset četiri zločina najgore vrste.³⁰¹

Vatikanski zapis donosi ovu informaciju u vezi sa njegovom nemoralnom vladavinom: „Njegovo gospodstvo, papa Jovan, počinio je perverznost sa ženama svog brata, incest sa svestim opaticama, preljubu sa udatim ženama, polno opštio sa devicama i počinio sve vrste seksualnih zločina... Potpuno se prepušto spavanju sa drugim osobama i ostalim telesnim željama, u potpunosti suprotnim Hristovom životu i učenju... javno je bio nazvan ‘Utelovljenim đavolom’.“³⁰² Da bi povećao svoje

²⁹⁸ The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 435. art. „Councils.“

²⁹⁹ Halley, Halley’s Bible Handbook, p. 778.

³⁰⁰ Chiniquy, The Priest, the Woman, and the Confessional, p.139.

³⁰¹ Durant, The Story of Civilization: The Reformation, p. 10.

³⁰² Sacrorum Conciliorum, vol. 27, p. 663.

bogatstvo, papa Jovan je oporezovao skoro sve, uključujući prostituciju, kockanje i lihvarstvo. Bio je i proglašen za „najpokvarenijeg zločinca koji je ikada sedeo na papskom prestolu.“³⁰³ Za papu Pija II (1458-1464) je rečeno da je bio otac mnoge nezakonite dece. On je „otvoreno govorio o metodama koje je koristio da zavede žene, ohrabrujući mladiće da čine to isto. Čak se nudio da ih podučava u metodama samougađanja.“³⁰⁴

Pijev sledbenik je bio Pavle II (1464-1471), koji je imao punu kuću ljubavnica. Njegova papska kruna svojom vrednošću je nadmašivala vrednost palate. Sledeći papa Sikst IV (1471-1484) svoje ratove je finansirao prodajom crkvenih službi onima koji su ponudili najviše novca.³⁰⁵ Papstvo je koristio da obogati sebe i svoju rodbinu. Osmoricu svojih sestrića je postavio za kardinale, iako su neki od njih još bili dečaci. Luksuznim i raskošnim zabavama nadmašio je rimske careve. Bogatstvom i raskoši, on i njegovi rođaci su nadmašili i stare rimske porodice.³⁰⁶ Papa Inoćentije VIII (1484-1492) je bio otac šesnaestoro dece, koju mu je rodilo više žena. Neka od njegove dece slavila su svoje venčanje u Vatikanu.³⁰⁷ Katolička enciklopedija spominje samo „dvoje nezakonite dece, Frančesketa i Teodorinu“, iz doba „razuzdane mladosti.“³⁰⁸ Poput brojnih drugih papa, i on je umnožio crkvene službe i prodavao ih za ogromne sume novca. Dozvolio je i borbe bikova na Trgu svetog Petra.

Sledeći je bio Bordžija koji je uzeo ime Aleksandar VI (1492-1503), a u izboru za papu pobedio je podmitivši kardinale. Pre nego što je postao papa, još dok je bio kardinal i nadbiskup,

³⁰³ Durant, The Story of Civilization: The Reformation, p. 10.

³⁰⁴ Halley, Halley's Bible Handbook, p. 779.

³⁰⁵ Durant, The Story of Civilization: The Reformation: Reformation, p. 13.

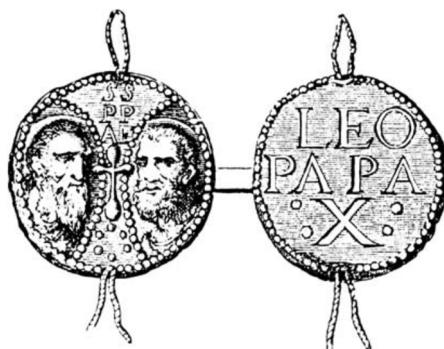
³⁰⁶ Halley, Halley's Bible Handbook, p. 779.

³⁰⁷ Ibid.

³⁰⁸ The Catholic Encyclopedia, vol. 8, p. 19, art. “Innocent VIII.”

živeo je u grehu s jednom rimskom gospođom, a kasnije s njenom kćerkom s kojom je imao petoro dece. Na dan svog krunisanja postavio je svog sina, mladića loše prirode i loših navika, za nadbiskupa Valensije.³⁰⁹ Mnogi smatraju da je Aleksandar VI bio iskvareniji od svih papa iz doba renesanse. Javno je živeo u incestu sa svoje dve sestre i kćerkom Lukrecijom, s kojom je, kako je rečeno, imao dete.³¹⁰ Predvodio je seksualnu orgiju u Vatikanu 31. oktobra 1501. godine, koja zbog ogromne grozote nikada nije bila ponovljena u analima ljudske istorije.³¹¹

Prema *Life* magazinu, papi Pavlu III (1534-1549) rodila su se tri sina i kćer. Na dan kada je bio krunisan, slavio je krštenje dvojice svojih pravnuka. Dvojicu mladih nećaka proglašio je kardinalima, finansirao svečanosti s pevačima, plesačima i lakrdijašima i tražio savete od astrologa.³¹²

Papa Lav X (1513-1521) rodio se 11. decembra 1475. godine. Tonzuru je primio u 7. godini; sa 8 je postao opat, a kardinal sa 13 godina! Ilustracija prikazuje bulu pape Lava X. Na jednoj strani olovног pečata su likovi apostola Petra i Pavla, a na drugoj papino ime i titula. Reč bula (izvedena iz latinske reči čije značenje je povezano s okruglim oblikom) prvo se koristila za pečate koji su davali verodostojnost papskim dokumentima, a kasnije i ostalim ispravama.

Katolička enciklopedija govori kako se papa Lav X

³⁰⁹ D'Aubigne, *History of Reformation*, p. 11.

³¹⁰ Chiniqy, *The Priest the Woman, and the Confessional*, p. 139.

³¹¹ Diarium, vol. 3, p. 167.

³¹² Life, July 5, 1963.

,„neobuzdano predao zabavama koje je obilno priređivao. Bio je opsednut nezasitnom ljubavlju prema nasladi... obožavao je da priređuje gozbe i skupe zabave propraćene razuzdanošću i pijančenjem.³¹³

Upravo tih dana je Martin Luter, sveštenik Katoličke crkve, putovao u Rim. Kada je ugledao prve obrise „grada na sedam brežuljaka“, spustio se na zemlju i rekao: „Sveti Rime, pozdravljam te.“ Za kratko vreme je uvideo da je Rim sve drugo, samo ne sveti grad. Među svim slojevima klera vladala je nemoralnost. Sveštenici su pričali bestidne šale i grozne prostote, čak i u toku mise. Na papskom dvoru večeru je služilo dvanaest golih devojaka.³¹⁴ „Niko ne može da zamisli kakvi gresi i sramna dela se čine u Rimu“, rekao je Luter, „to treba videti i čuti da bi se verovalo. Tako postoji uzrečica: Ako postoji pakao, Rim je sagrađen iznad njega.“

Jednog dana, u toku te svoje posete Rimu, zapazio je kip u jednoj od ulica koje vode do Crkve svetog Petra, kip ženskog pape. S obzirom da je taj kip papama bio predmet zgražavanja, nijedan od njih nikada nije htio da prolazi tom ulicom. „Čudim se“, rekao je Luter, „kako pape dopuštaju da taj kip ostane тамо.“³¹⁵ Četrdeset godina nakon Luterove smrti, papa Sikst V naložio je da se taj kip ukloni.

Iako Katolička enciklopedija smatra da je priča o papi Jovani izmišljena, ipak donosi sledeće objašnjenje: „Nakon Lava IV (847-855), Englez Džon od Majnca zaposeo je papsku stolicu na dve godine, sedam meseci i četiri dana. On je, navodno, bio žena. Kao devojku, njen ljubavnik ju je odveo u Atinu odevenu u mušku odeću, i tamo je toliko napredovala u učenju da joj niko nije bio jednak u znanju. Došla je u Rim gde je podučavala

³¹³ The Catholic Encyclopedia, vol. 9, pp. 162, 163, art. “Leo X.”

³¹⁴ Durant, The story of Civilization: The Reformation, p. 344.

³¹⁵ D’Aubigne, History of the Reformation, p. 59.

nauku i zbog toga privukla pažnju učenih ljudi... i konačno je bila izabrana za papu, ali je zatrudnevši sa jednim od svojih povrljivih službenika rodila dete tokom procesije od Crkve svetog Petra do Laterana... Tamo je skoro istog momenta umrla, a rečeno je da je na tom istom mestu bila i sahranjena.“³¹⁶

Da li je zaista postojala žena-papa? U Srednjem veku u tu priču su verovali hroničari, biskupi, pa i same pape. Katolička enciklopedija iznosi: „U četrnaestom i petnaestom veku je ta papinica smatrana istorijskom osobom u čije postojanje niko nije sumnjao. Imala je svoje mesto među isklesanim bistama koje su stajale u sienskoj katedrali. Pod Klementom VII (1592-1595), i na njegov zahtev, ona je bila transformisana u papu Zaharija. U odbranu svoje lažne doktrine pred koncilom u Konstanci, jeretik Jan Hus spominje papinju i niko ne stavlja pod znak pitanja činjenicu njenog postojanja.“³¹⁷ Kako je papa Klement mogao ženskog papu, Jovanu, transformisati u muškog papu, Zaharija, vekovima nakon njene smrti?

Iznoseći činjenice o nemoralnosti koja je postojala u životu nekih papa, mi ne želimo da ostavimo utisak da su sve pape imale loš karakter kao ove spomenute. Međutim, verujemo da taj izveštaj ozbiljno dovodi u pitanje doktrinu o „apostolskom nasledju“, u kojoj se tvrdi da je Rimokatolička crkva jedina prava crkva budući da može datirati liniju papa sve do apostola Petra. Da li je to zaista važno? Ako je tako, svaki od tih papa, čak i oni koji su bili poznati kao nemoralni i okrutni, treba da budu uključeni u tu liniju.

³¹⁶ The Catholic Encyclopedia, vol. 8, p. 407, art. “Joan, Popes.”

³¹⁷ Ibid., p. 408.

16. poglavlje

DA LI SU PAPE NEPOGREŠIVE?

Kao dodatak mnogim kontradikcijama kojima je rimski sistem već bio zaražen, pojavile su se pape koje su počele da tvrde da su „nepogrešive“ (poput boga Janusa iz antičkog doba). Zato je prirodno da su ljudi počeli da ispituju kako se nepogrešivost može povezati s papskom službom, kada su neke pape bile vrlo loš primer u moralu i poštenu. Ako se nepogrešivost može primeniti samo na doktrine koje su proglašili, kako onda može biti da se neke pape nisu slagale sa drugim papama? Neki od papa, uključujući Virilinija, Inoćentija III, Klementa IV, Grgura XI, Hadrijana VI i Pavla IV, odbacili su doktrinu o nepogrešivoosti papa. Kako je sve to moglo biti objašnjeno na prihvatljiv način i ubičeno u dogmu? To je bio zadatak vatikanskog koncila iz 1870. godine. Koncil je pokušao da suzi značenje nepogrešivosti na upotrebljivu definiciju, koristeći je kao takvu samo za papske proglase koji su načinjeni eks katedra (*ex cathedra* – sa katedre: izjave i tvrdnje date bez obrazloženja, zasnovane samo na autoritetu onoga koji ih daje, prim. prev.). Definicija koja je prihvaćena glasi: „Rimski pontif, kada govori eks katedra, a to je kada vrši svoju službu kao pastir i učitelj svih hrišćana, određuje... doktrinu vere ili morala koju cela crkva treba da održava – to mu je zbog razloga božanskog učestvovanja obećano u blagoslovljenom Petru, koji je posedovao tu nepogrešivost... i shodno tome takve definicije rimskog pontifa su nepromenljive.“³¹⁸

Tom definicijom nisu bili prevladani svi problemi, ali ipak je nepogrešivost pape postala službena dogma Rimokatoličke

³¹⁸ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 796, art. “Infallibility.”

crkve na vatikanskom koncilu 1870. godine.

Poznavajući istoriju papa, nekoliko katoličkih biskupa se na tom konciliu suprotstavilo proglašavanju dogme o nepogrešivosti papa. Jedan od njih, biskup Josip Juraj Štrossmayer (1815-1905), opisan je u Katoličkoj enciklopediji kao „jedan od najistaknutijih protivnika nepogrešivosti papa.“³¹⁹ On je istakao da su se neke pape suprotstavljale drugim papama. Posebno je spomenuo kako je papa Stefan VI (896-897) doveo na sud ranijeg papu Formozija (891-896).

Poznata priča o tome kako je jedan papa doveo drugog na sud je krajnje stravična, budući da je papa Formozije bio mrtav već osam meseci! Ipak je telo izvađeno iz grobnice i smešteno na presto. Tamo je postavljen da sedi pred grupom biskupa i kardinala, obučen u bogatu papsku odeću, s krunom na klimavom skalpu i skiptar svete službe u ukočenim prstima trule ruke! S obzirom da se suđenje odužilo, smrad mrtvog tela je ispunio skupštinsku dvoranu. Papa Stefan je istupio pred ceo zbor i vršio ispitivanje. Naravno, pokojnik nije davao nikakve odgovore na optužbe, pa je proglašen krivim za sve tačke optužnice. Nakon toga je sjajno odelo potrgano s njegovog tela, kruna s lobanje, a zatim su mu odsečeni prsti koje je koristio za deljenje pontifikalnih blagoslova. Njegovo telo je bačeno na ulicu, vezano za kola i vučeno rimskim ulicama, da bi na kraju bilo bačeno u Tibar.³²⁰

Tako je jedan papa prokleo drugog. Nedugo zatim, ističe Katolička enciklopedija, „drugi Stefanov naslednik ponovo je sahranio sa svim počastima Formozijevo telo koje je neki monah izvukao iz Tibra, i to u Crkvi svetog Petra. Zatim je na sinodu poništio odluke suda Stefana VI i proglašio važećim sve odluke

³¹⁹ Ibid., vol. 14, p. 316, art. “Strossmayer.”

³²⁰ Ibid., vol. 6, p. 141, art. “Formosus.”

koje je doneo Formozije. Jovan IX je potvrdio te akte na dva sinoda... S druge strane je Sergije III (904-911) odobrio u rimskom sinodu odluke Stefanovog sinoda protiv Formozija... Sergije i njegova stranka su podvrgli oštrom postupku biskupe koje je Formozije posvetio, a koji su u međuvremenu podelili službe mnogim drugim sveštenicima, tako da je ta politika prerasla u najveću konfuziju.³²¹ Tako oštro neslaganje među nekim papama sasvim sigurno pobija ideju o nepogrešivosti papa.

Na šestom koncilu održanom 680. godine Papa Honorije I je nakon smrti proglašen jeretikom. Papa Lav II je potvrdio takvu osudu. Ako su pape nepogrešive, postavlja se pitanje kako su onda mogli da osuđuju jedan drugog?

Papa Vigilije je, nakon što je osudio neke knjige, povukao svoju osudu; kasnije ih je ponovo osudio i opet opozvao svoju osudu, pa ih ponovo osudio. Pitamo se gde je tu nepogrešivost? Papa Eugen III (1145-1153) je dozvolio dvoboje. Kasniji papa Julije II (1503-1513) i Pije IV (1559-1565) su ih zabranili.

U jedanaestom veku postojalo je trojica suparničkih papa, sve dok nisu bili razvlašćeni na koncilu koji je vodio car Henrik III. Kasnije, u istom veku, Klementu III se suprotstavljao Viktor III, a nakon njega i Urban II. Kako su pape mogle da budu nepogrešive kada su se suprotstavljali jedan drugome?

Godine 1378. je nastala poznata „velika šizma“, koja je potrajala pedeset godina. Italijani su za papu izabrali Urbana VI, dok su francuski kardinali izabrali Klementa VII. Njih dvojica su godinama prokljinjali jedan drugog sve dok koncil nije obojicu razvlastio i izabrao trećeg! Papa Sikst V je posedovao prepravljenu verziju Biblije, za koju je tvrdio da je autentična. Dve godine kasnije je papa Klement VIII proglašio da je puna grešaka i odredio da se napiše druga.

³²¹ Ibid.

Papa Grgur I je odbio titulu „Sveopštег biskupa“ kao „svetovnu, praznovernu, arogantnu i uvedenu od strane prvih otpadnika.“ Ipak su kroz vekove druge pape prihvatale tu titulu.

Papa Hadrijan II (867-872) je proglašio važećim civilne brakove, ali ih je papa Pije VII (1800-1823) osudio kao nevažeće.

Papa Eugen IV (1431-1447) je osudio Jovanku Orleanku da bude živa spaljena kao veštica. Kasnije ju je papa Benedikt IV (1919. godine) proglašio „sveticom.“

Kada zapazimo kako su kroz vekove stotinama puta i na stotine načina pape protivrečile jedan drugome, lako nam je da razumemo kako je mnogim ljudima neprihvatljiva ideja o nepogrešivosti pape. Iako je istina da većina papskih izjava nije data eks katedra (definicija nepogrešivosti iz 1870. godine), kako možemo da verujemo, kada su grešili na toliko načina, da im je zagarantovana božanska nepogrešivost za vreme onih nekoliko trenutaka kada govore eks katedra?

Pape su sebi davale titule kao „Najsvetiji Gospodin“, „Poglavar Crkve u svetu“, „Vrhovni nadbiskup“, „Veliki sveštenik“, „Usta Isusa Hrista“, „Namesnik Hristov“ i dr. Papa Lav XIII je 20. juna 1894. za sebe izjavio sledeće: „Mi vladamo nad zemljom umesto svemogućeg Boga.“ Tokom vatikanskog koncila 9. januara 1870. godine proglašeno je: „Papa je Hristos u službi, Hristos u vlasti i sili... Klanjamо se pred tvojim glasom, o Pije, kao pred glasom Hrista, Boga istine; držeći se tebe, mi se držimo Hrista.“ Istorijski prikaz koji smo videli jasno pokazuje da papa nije „Hristos u službi“ ili Hristos na neki drugi način. Kontrast je očigledan. Skupe krune koje nose pape koštale su čitavo bogatstvo. Tokom svog zemaljskog života Isus nije nosio krunu, osim onu od trnja. Papu poslužuju sluge. Koliko je to u suprotnosti sa Nazarećaninom koji nije došao da mu služe, već da služi. Pape se oblače u odeću koja je majstorski izrađena i

vrlo skupa – načinjena po ugledu na odeću rimskih careva iz paganskog doba. To je u kontrastu sa Spasiteljem koji je nosio obično odelo. Nemoralnost mnogih papa, posebno iz prošlih vekova, stoji u oštrot suprotnosti s Hristovom savršenom svetošću i čistotom. Imajući sve ovo u vidu, zaključujemo da je tvrdnja da je papa „Hristov namesnik“ bez ikakve osnove.

Već 1612. godine bilo je isticano, kao što je to učinio Andreas Helvig u svojoj knjizi Rimski antihrist, da naziv „Hristov namesnik“ ima brojnu vrednost 666. Neka slova u latinskom jeziku imaju brojnu vrednost. Kada se iz papine titule *Vicarius filii dei* (Namesnik sina Božjeg) izdvoje takva slova, njihova numerička vrednost je sledeća: I je 1, L je 50, V je 5, C je 100 i D je 500. Kada se sve to sabere dobijamo zbir 666. Taj broj nas, svakako, podseća na Otkrivenje 13:18: „Za ovo je potrebna mudrost: Ko je razuman, neka izračuna broj zveri, jer je to čovkov broj, a njen broj je šesto šezdeset i šest.“

Treba otvoreno istaći da brojna imena i titule, zavisno od toga kako su pisane i na kom jeziku, mogu dati taj broj. Primeri koje ćemo ovde navesti od posebnog su interesa, budući da su povezni s Rimom i rimokatolicizmom.

Prema Hislopu, izvorno ime Rima je bilo Saturnia, što znači „Saturnov grad.“ Saturn je bilo tajno ime otkriveno samo članovima haldejskih misterija, koje se u Haldeji izgovaralo sa četiri slova: STUR. U tom jeziku je S imalo numeričku vrednost 60, T 400, U 6, a R 200, što zajedno daje zbir 666.

Grčka slova iz reči *lateinos* (latinski), koji je istorijski jezik Rima u svim njegovim službenim spisima, daju takođe zbir 666. U grčkom L je 30, A je 1, T je 300, E je 5, I je 10, N je 50, O je 70 i S je 200 – zbir je 666. Ovo je isticao Jernej još u 3. veku. Ta ista reč znači „latinac“, i ona je samo grčki oblik imena Romul po kome je grad Rim dobio ime. To ime na jevrejskom glasi Romiith, i takođe daje 666.

Za razliku od Grka i Jevreja, Rimljani nisu koristili sva slova svoje abecede za označavanje brojeva; koristili su samo šest slova: D, C, L, X, V i I (Svi ostali brojevi bili su kombinacije ovih šest). Vrlo je interesantno, a verovatno i značajno, da tih šest slova koja sačinjavaju rimski brojni sistem sabiranjem daju 666. Ako se okrenemo samoj Bibliji, u Starom zavetu možemo da pročitamo kako je kralj Solomon svake godine primao 666 talanata zlata.³²² To bogatstvo je igralo važnu ulogu u njegovom životu, skrećući ga na pogrešan put. Slova grčke reči *euporia* (koristi se u Novom savezu, a prevedena na naš jezik znači *bogatstvo*), daju broj 666. Između svih 2000 grčkih imenica iz Novog zaveta postoji još samo jedna reč koja ima tu brojnu vrednost, reč *paradosis*, što znači tradicija. Bogatstvo i tradicija su, što je vrlo zanimljivo, uveliko prisutni u Rimskoj crkvi. Bogatstvo je iskvarilo praksu i poštenje, dok je tradicija iskvarila nauku...

³²² 1. Kraljevima 10:14.

17. poglavlje

NELJUDSKA INKVIZICIJA

U srednjem veku pala crkva je javno prikazivala svoju iskvarenost i zato nije teško razumeti zašto su na mnogim mestima ljudi protestovali. Mnogi su odbacivali lažne papine tvrdnje, tražeći umesto toga spasenje i istinu u Biblijci. Oni su bili nazivani „jereticima“ i Rimokatolička crkva ih je žestoko progonila.

Jedan od dokumenata u kojima su naređivana takva progonstva bila je neljudska *Ad extirpanda*, izdata 1252. godine od strane pape Inoćentija IV. Po tom dokumentu jeretike treba „zgaziti kao otrovne zmije“, što je i formalno dozvolilo upotrebu tortura. Civilnim vlastima je bilo naređivano da spaljuju jeretike. „Bula *Ad extirpanda* ostaje temeljni dokument Inkvizicije, obnavljan ili pojačavan od strane nekoliko papa: Aleksandra IV (1254-1261), Klementa IV (1265-1268), Nikole IV (1288-1292), Bonifacija VII (1294-1303) i drugih. Od strane papa civilnim vlastima je, pod pretnjom ekskomunikacije, naloženo da izriču zakonske kazne koje su nepopustljive jeretike osuđivale na lomaču. Treba zapaziti da je, ako se sama nije rešila ekskomunikacije u roku od godinu dana, ekskomunicirana osoba sve to vreme bila obeležena kao jeretik i podvrgнутa svim kaznama koje su se odnosile na herezu.“³²³

U to vreme su izmišljeni mnogi načini da se ljudima neneše što više muka i bolova. Jedna od najpoznatijih metoda bila je upotreba sprave za rastezanje, dugačkog stola na kome su optuženiku bile privezane ruke i noge, pa je zatim bio rastezan pomoću užeta i vitla. Na taj način su se iščašivali zglobovi i

³²³ The Catholic Encyclopedia, vol. 8, p. 34.

nanosio užasan bol.

Jan Luyken, Novum Test. p. 107

„Gvozdena devica“ je bila šuplja sprava u obliku žene. Unutra su bili postavljeni noževi na takav način i pod takvim uglom da je optuženica bivala razderana u smrtonosnom zagrljaju. To sredstvo za mučenje prskali su „svetom vodom“, a na njemu su bile napisane reči na latinskom: „Nek je slava Bogu jedinom.“³²⁴

Kleštima su čupali nokte ili su užareno gvožđe stavljadi na osetljive delove tela. Koristili su se i valjci s oštrim noževima i šiljcima preko kojih su napred-nazad valjali jeretike. Uz to je postojao i škrip, sprava za mučenje stezanjem i iščašivanje prstiju, kao i „španske čizme“, koje su koristili za drobljenje nogu i stopala.

³²⁴ Smith, Man and His Gods, p. 286.

Nakon što su sa žrtava skinuli odeću, vezali bi im ruke na leđima čvrstim užetom. Na stopala bi im pričvrstili tegove. Uz pomoć čekrka održavali bi ih u vazduhu ili bi ih trzanjem spustali i dizali, iščašujući im tako udove tela. U toku takvog mučenja, sveštenici su držeći uzdignute krstove pokušavali da navedu jeretike na odricanje od njihovog uverenja.

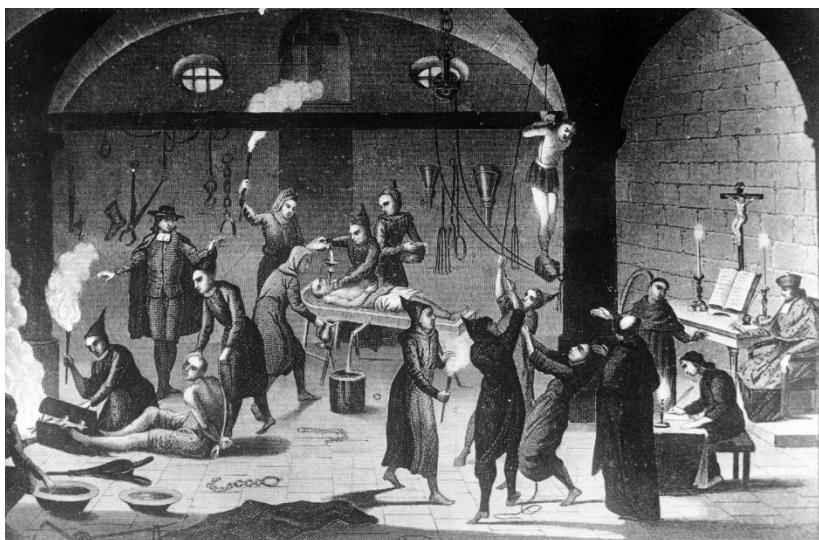
Ridpatova istorija sveta iznosi ilustraciju o delovanju Inkvizicije u Holandiji, u kojoj dvadeset i jedan protestant visi na drvetu. Čovek na merdevinama upravo treba da bude obešen, dok se ispod njega nalazi sveštenik koji drži krst.³²⁵

„Godine 1554. Lombardijac Fransis Gamba bio je uhapšen i osuđen na smrt u milanskom sudu. Na mestu izvršenja kazne, kada mu je sveštenik prineo krst, Gamba je rekao: ‘Moje su misli toliko ispunjene stvarnim vrednostima i Hristovom dobrotom, da ne želim da me na njega podseća komad bezosećajnog drveta.’“ Zbog te izjave „probušili su mu jezik i nakon toga ga

³²⁵ Ridpath's History of the World, vol. 5, p. 304.

spalili.“³²⁶

Nekima koji nisu prihvatili učenja Rimske crkve ulili su rastopljeno olovo u uši i usta. Drugima su kopali oči i okrutno ih bičevali. Bilo je i takvih koje su prisiljavali da skoče s litice na pobodene dugačke šiljke, na kojima su sporo umirali u bolnim grčevima. Neke su gušili delovima vlastitog tela ili urinom i izmetom. Noću su žrtve Inkvizicije bile vezivane lancima za pod ili zidove, pa su postajali plen pacova i gamadi, koji su naseljavali takve krvave sobe za mučenje.

Religijska netolerancija koja je pokretala Inkviziciju prouzrokovala je ratove u koje su se uključivali čitavi gradovi. Godine 1209. grad Beziers su zauzeli ljudi kojima je papa obećao da će prilikom smrti istovremeno zaobići čistilište i ući u nebo, ako se uključe u krstaški pohod protiv jeretika. Postoje izveštaji da je 60.000 ljudi u tom gradu bilo poklano mačem. Krv je tekla

³²⁶ Fox's Book of Martyrs, p. 103.

ulicama. U Lavauru, 1211. godine, guverner je obešen na vešala, dok je njegova žena bila bačena u bunar i zatrpana kamenjem. Četiri stotine ljudi iz tog grada su živi spaljeni. Sledеćeg jutra krstaši su prisustvovali velikoj misi, a nakon nje su nastavili da zauzimaju ostale gradove u tom kraju. Pretpostavlja se da je prilikom te opsade u jednom danu pогinulo 100.000 Albigenza. Njihova tela su bila sakupljena na jedno mesto i spaljena.

Prilikom masakra u Merindolu pet stotina žena je bilo zaključano i zapaljeno. Kada bi koja iskočila kroz prozor, bila bi dočekana šiljcima kopљa. Nad ženama se javno vršilo nasilje. Deca su bila ubijana pred svojim bespomoćnim roditeljima. Neki ljudi su bili bacani s litica ili razgolićeni i vučeni kroz ulice. Slične metode su bile korišćene i u masakru kod Oranža, 1562. godine. Papa Pije IV je poslao italijansku vojsku i zapovedio joj da pokolje muškarce, žene i decu. Naređenje je izvršeno s užasnog okrutnošću. Ljudi su bili izloženi sramoti i neopisivim mučenjima.

Deset hiljada hugenota bilo je ubijeno u Parizu tokom krvavog masakra na „Dan svetog Bartolomeja“ 1572. godine. Francuski car je otišao na misu da bi svečano zahvalio što je poklano tako mnogo jeretika. Papski dvor je primio tu vest s velikom radošću, pa je papa Grgur XIII na čelu ogromne procesije otišao u Crkvu svetog Luja da oda zahvalnost Bogu! Papskoj kovnici je naredio da izradi novčić u sećanje na taj događaj. Na tom novčiću je prikazan anđeo s mačem u jednoj i krstom u drugoj ruci; pred njim beži gomila hugenota sa strahom na licima. Na kovanici su reči *Ugonottorum stranges* 1572, koje znače „pokolj hugenota 1572.“

Ilustracija iz *Ridpatove istorije sveta* prikazuje delovanje Inkvizicije u Holandiji. Čovek visi naglavce, sa stopalima učvršćenim u klade. Na vatri se greje žarač, kojim će ga pržiti i

oslepeti mu oči.³²⁷

Neki od papa koji se danas od strane Rimske crkve proglašavaju „velikim“, živeli su i delovali upravo u to vreme. Zašto oni nisu otvorili vrata tamnica i pogasili vatre koje su vekovima zamračivale nebo Evrope? Ako se prodaja oproštajnica, poštovanje kipova kao idola i nemoralni život papa može objasniti kao „zloupotreba“ ili opravdati kao čin protivan službenim zakonima crkve, šta možemo reći o Inkviziciji? Iako je ponekad mučenje išlo mnogo dalje od onoga što je bilo odobreno, ostaje činjenica da je Inkvizicija bila uvedena papskom odlukom i dugo postojala zahvaljujući podršci potonjih papa. Može li neko da veruje da su takvi postupci zastupali Hrista koji je rekao da budemo krotki, da oprostimo svojim neprijateljima i činimo dobro onima koji nas mrze?

³²⁷ Ridpath's History of the World, vol. 5, p. 297.

18. poglavlje

„GOSPODARI NAD BOŽJOM BAŠTINOM“

Najvažniji ljudi Rimokatoličke crkve, prvi do pape, su kardinali. Biblija kaže da je Hristos u svojoj Crkvi postavio apostole, proroke i evanđeliste, pastire i učitelje,³²⁸ ali nigde ne nalazimo indicije da je ustanovio grupu kardinala. Upravo suprotno, kardinali su, izvorno, bili grupa vodećih sveštenika u mnogobožackoj religiji starog Rima, davno pre dolaska hrišćanstva. Brošura *This is the Catholic Church* (Ovo je Katolička crkva) koju su izdali Vitezovi Kolumba (jedna od katoličkih organizacija), objašnjava: „U staro doba kardinali su bili vodeći rimske sveštenici. Njihovo ime je izvedeno od latinske reči *cardo* – šarka (na vratima), i odnosio se na ključne članove klera.“³²⁹

Odakle potiče povezanost sveštenika starog Rima i reči šarka? Očigledno je da su bili sveštenici Janusa, paganskog boga vrata i šarki! Janus je bio smatrani „bogom početaka“, zato je i januar, početni mesec rimskog kalendara, nazvan njegovim imenom. Kao bog vrata, on je bio njihov zaštitnik i održavatelj. Čak i danas se na engleskom vratar naziva janitor, što je izvedeno iz imena Janus!

Janus je bio poznat kao „otvarač i zatvarač.“³³⁰ Budući da je kao takav bio obožavan u Maloj Aziji, možemo da razumemo Isusove reči crkvi u maloazijskom gradu Filadelfija: „Ovo govori onaj koji je svet i istinit, koji ima Davidov ključ, koji kad

³²⁸ Efescima 4:11.

³²⁹ Ritter, *This is the Catholic Church*, booklet 50, p. 38.

³³⁰ Hislop, *The Two Babylons*, p. 210.

otvori niko ne može zatvoriti, a kad zatvori niko ne može otvoriti... Evo, otvorio sam pred tobom vrata.“³³¹ Paganski bog Janus bio je lažan, a Isus pravi otvarač i zatvarač!

„Društvo kardinala s papom na čelu,“ piše Hislop, „samo je kopija paganskog svešteničkog skupa s Pontifeks Maksimusom ili vrhovnim sveštenikom, za koji se zna da je bio oblikovan prema modelu izvornog velikosvešteničkog skupa u Vavilonu!“³³² Kada su mnogoboštvo i hrišćanstvo bili pomešani, kardinali, sveštenici šarki na vratima koji su vršili službu u paganском Rimu, najverovatnije su pronašli posao u papskom Rimu.

O dela u koja se oblače kardinali Katoličke crkve su crvene boje. Biblija spominje neke vavilonske prinčeve koji su se oblačili u crvenu odeću: „... slike ljudi na zidovima, slike Haldejaca crveno obojene, s pojasmima oko bedara, sa šarenim čalmama na glavi, koji svi kao knezovi izgledaju i sinove Vavilona predstavljaju, iz Haldejske, iz zemlje njihove.“³³³ Bludnica koja simbolizuje vavilonsku religiju, bila je obučena u skerletnu (crvenu) odeću.³³⁴ Od drevnih vremena crvena boja ili skerlet, bila je povezana s grehom. Isaija je u svoje doba rekao: „Ako vaši gresi budu kao skerlet, postaće beli kao sneg; ako budu crveni kao grimiz, postaće kao vuna.“³³⁵ Bludništvo se ponekad naziva skerletnim (grimiznim) grehom, a crvena boja se povezuje sa prostitucijom kao, na primer, u izrazu „red-light-district“ („okrug crvene svetlosti“, deo grada u kojem se nalaze javne kuće – prim. prev.).

Sa uvidom u sve ove podatke, nije pogrešno pitati se zašto bi se crvena boja koristila za odeću najviših ljudi Rimske crkve.

³³¹ Otkrivenje 3:7,8.

³³² Hislop, The Two Babylons, p. 206.

³³³ Ezekijel 23:14,15.

³³⁴ Otkrivenje 17:4.

³³⁵ Isaija 1:18.

Ne kažemo da je loše oblačiti se u crveno; ipak, zar nije čudno što je to običaj kardinala? Da li treba da prepostavimo da su i apostoli oblačili takvu odeću? Ili je verovatnije da je crvena kardinalska odeća bila po uzoru na onu koju su oblačili sveštenici mnogobožačkog Rima?

Sveštenici vratnih šarki iz paganskog doba bili su poznati i kao plamenici („flamens“). Ta reč je izvedena iz reči buktanje, a označavala je onoga koji potpiruje ili raspaljuje svetu vatu.³³⁶ Oni su bili čuvari svetog plamena, kog su raspirivali mističnom lepezom boga Bahusa. Poput vatre koju su održavali i njihova odeća je bila plameno-crvene boje. U to vreme su bili sluge Pontifeks Maksimusa, dok su danas kardinali sluge pape koji, takođe, nosi titulu Pontifeks Maksimus. Plamenici su bili podeđeni na tri različite grupe, kao i kardinali: na kardinale-biskupe, kardinale-sveštenike i kardinale-đakone.

Sledeći po autoritetu, ispod pape i kardinala, su biskupi Katoličke crkve. Za razliku od titula papa i kardinal, Biblija spominje biskupe. Poput naziva *sveti*, i naziv *biskup* je često bio pogrešno shvatan. Mnogi zamišljaju biskupa kao crkvenog službenika višeg reda koji ima vlast nad skupinom drugih crkvenih službenika ili crkvi. Ta se misao odražava u reči katedrala, koja potiče od reči katedra, koja znači presto. Katedrala je, za razliku od ostalih crkvi, ona u kojoj je smešten biskupski presto. Međutim, u Bibliji su svi koji su vršili crkvenu službu bili nazvani episkopima – ne samo službenici iz određenog grada. Pavle je naložio Titu da postavi starešine u svakom gradu,³³⁷ a u sedmom stihu istog poglavlja ih naziva biskupi (episkopi, grč. *epískopos*). (U našim prevodima koriste se reči vladika ili nadglednik, kao prevod grčke reči *epískopos* – prim. prev.) Kada je Pavle

³³⁶ Harper's Dictionary of Classical Literature and Antiquites, p. 675.

³³⁷ Titu 1:5.

poučavao starešine iz Efesa, govorio im je: „Pazite na sebe i na sve stado u kom vas je Duh sveti postavio za nadglednike, da pasete zajednicu pozvanih Gospoda i Boga...“³³⁸ Reč koja se prevodi sa *nadglednici* je ista reč koja je na drugim mestima prevedena kao *biskupi* ili *vladike*. Ti službenici su nazivani starešinama, biskupima, nadglednicima i pastirima, i svi ti izrazi su označavali potpuno istu službu. Očigledno je da episkop opisan u Svetom pismu nije bio crkveni službenik iz velikog grada koji je sedeо na prestolu i vladao nad skupinom nižih službenika. Svaka crkva je imala svoje starešine, a te starešine su bili episkopi tj. nadglednici! Martin Luter je to pravilno razumeo: „Biskupe kakve sada imamo,“ napomenuo je, „Sveto pismo ne poznaje; oni su postavljeni... tako da jedan može da vlada nad mnogim službenicima.“³³⁹

Čak i pre nego što su knjige Novog saveza kompletirane, bilo je potrebno upozoravati na *nikolaitsku* doktrinu.³⁴⁰ Prema Skofildu, reč *nikolaiti* dolazi od reči *nikao* (pobediti), i *laos* (laci, svetovnjaci), što se, ako je to tačno, „odnosi na najraniji oblik spominjanja svešteničkog reda, tj. klera, što je kasnije razdelilo bratstvo u kom su svi bili jednaki³⁴¹ na sveštenike i laike.“³⁴²

Naziv *sveštenik*, u izvornom značenju, pripada svakom hrišćanskom verniku, a ne samo crkvenim vođama. Petar podučava crkvene službenike da ne budu „vladari nad (Božjim) narodom (baštinom).“³⁴³ Reč prevedena s „baština“ je *kleeron* ili kler! Kao što M. Henri objašnjava u svojim komentarima, svoj Božjoj deci je dato „ime Božja baština ili kler... Ta reč u Novom

³³⁸ Dela 20:17, 28.

³³⁹ Luther, To the German Nobility, p. 317.

³⁴⁰ Otkrivenje 2:6.

³⁴¹ Matej 23:8.

³⁴² Scofield, Scofield Reference Bible, p. 1332.

³⁴³ 1. Petrova 5:1-3.

zavetu nikada nije ograničena samo na crkvene službenike.“

Neprihvatanje neprirodne podele na kler i laike ne znači da službenici ne treba da prime dolično poštovanje i čast, posebno „oni koji propovedaju i poučavaju.“³⁴⁴ Međutim, zbog te veštačke podele, ljudi u crkvenim zajednicama često prenose svu odgovornost za Božje delo na crkvenog službenika. Međutim, po Bibliji Bog ima službu za sve svoje ljude. To ne znači da svi treba da služe tako što će da poučavaju. Čak ni usluga kao što je davanje čaše hladne vode nije bez svrhe i nagrade.³⁴⁵ U prvoj Zajednici nije sva služba stavljen na pleća pojedinaca. Tada je službovalo mnoštvo starešina, kao što to pokazuju brojni biblijski stihovi. „Postavljali su im starešine po svim skupštinama,“³⁴⁶ i u „svakome gradu.“³⁴⁷ Izrazi poput „starešine skupštine“ (množina), često se upotrebljavaju u Svetom pismu.³⁴⁸

Po Bibliji svi koji su očišćeni od svojih greha Hristovom krvlju postali su „sveštenici Bogu“ i „kraljevsko sveštenstvo.“³⁴⁹ Sveštenstvo svih vernika je jasan stav Novog saveza. Međutim, neki su uzeli za sebe pravo da se užvise kao „gospodari nad Božjom baštinom“ i poučavali ljude da im treba sveštenik kome će moći da kažu svoje grehe, da sveštenik treba da ih škropi, da im dâ poslednje pomazanje, održava mise za njih itd. Ljudi su učeni da zavise od sveštenika dok je pravi Veliki Sveštenik, Isus Hristos, u njihovom shvatanju sakriven tamnim oblakom ljudskih tradicija. Oni koji uzdižu sebe za „vladare“ nad ljudima počinju sami sebi nadevati imena koja su nebiblijska i, u nekim slučajevima, imena koja bi trebalo da pripadaju samo Bogu! Kao

³⁴⁴ 1. Timoteju 5:17.

³⁴⁵ Matej 10:42.

³⁴⁶ Dela 14:19-23.

³⁴⁷ Titu 1:5.

³⁴⁸ Dela 20:17; Jakov 5:14.

³⁴⁹ Otkrivenje 1:6; 1. Petrova 2:9.

upozorenje protiv te prakse Isus je rekao: „Niti se zovite vođe jer imate samo jednog Vođu – Hrista. A najveći među vama neka vam bude služitelj. Ko samog sebe uzdiže, biće ponižen, a ko samog sebe ponizuje, biće uzdignut.“³⁵⁰

Zaista je teško razumeti kako je crkva koja je tvrdila da je Hristos njen osnivač, nakon samo nekoliko vekova počela da koristi upravo one nazive za koje je on izričito rekao da se ne koriste! Čak je rimski biskup počeo da se naziva papa, što je varijacija imena otac. Katoličke sveštenike, takođe, oslovljavaju sa oče. Podsetimo se da je jedan od vodećih ograna misterija koje su došle u Rim, bio mitraizam. U toj religiji su oni što su predvodili religijske obrede bili nazivani „očevima.“³⁵¹ U članku o mitraizmu u Katoličkoj enciklopediji piše: „Oci (korišćeno ovde kao religiozna titula) su vodili bogosluženje. Poglavar tih očeva, neka vrsta pape, koji je stalno živeo u Rimu, bio je nazvan *Pater Patrum*“³⁵² (Otac otaca – prim. prev.) Ako su mnogobošći u Rimu svoje sveštenike nazivali *otac*, i ako je Hristos rekao da se ni jedan čovek ne naziva tako, iz kog izvora dolazi rimokatolički običaj da se sveštenici nazivaju tim imenom – od Hrista ili iz paganstva? Čak nam i Biblija donosi primer mnogobožackog sveštenika koga su nazivali otac. Čovek po imenu Miha rekao je mladom Levitu: „Ostani kod mene, i budi mi otac i sveštenik...“³⁵³ Miha je bio odrastao čovek i imao je sina, a taj Levit je bio mladić. Naziv otac očigledno je korišćen u religijskom smislu kao oznaka sveštenika. Miha je htio da mu ovaj bude otac-sveštenik u njegovom „svetilištu.“

Rimokatolička crkva koristi titulu *Monsinjor*, koja znači *moj Gospodine* (grčki *Kyrios*, engleski *The Lord* – Gospod,

³⁵⁰ Matej 23:9-12.

³⁵¹ Cumont, *The Mysteries of Mithra*, p. 167.

³⁵² The Catholic Encyclopedia, vol. 10, p. 403, art. “Mithraism.”

³⁵³ Sudije 17:10.

naziv za Boga ili Hrista – prim. prev). To je nešto poput opštег naziva, objašnjava Katolička enciklopedija, i pravilno je ako se koristi u oslovljavanju nekih visokih crkvenih vođa. „Umesto da se patrijarsi oslovljavaju sa Vaša blagosti, nadbiskupi sa Vaša milosti, biskupi sa Moj gospodine, opati Milostivi gospodine, sve ih možemo bez povrede pravila ponašanja, da pozdravimo sa Monsinjor.“³⁵⁴ Jedno od značenja reči *arhi* (npr. arhiepiskop i arhidakon) je i vođa. Kao komentar na sve ovo dovoljno je samo ponovo citirati Hristove reči: „Niti se zovite vođa, jer imate samo jednog Vođu – Hrista.“

Čak se i naziv velečasni treba pridavati samo Bogu. Pojavljuje se samo jednom u Bibliji: „Sveto i časno je ime Njegovo.“³⁵⁵ Reč *časno* dolazi od latinskog *revere*, i prvo su tokom petnaestog veka počeli da je upotrebljavaju engleski sveštenici kao naziv iz poštovanja. Oblik tog naziva na engleskom jeziku je *the Reverend* (velečasni).

Kada je Isus govorio protiv laskavih titula, osnovna poruka je bila o poniznosti među njegovim učenicima. Ne trebamo li i mi da odbacimo navodni autoritet tih visokih službi u kojima ljudi pokušavaju da postanu „gospodari nad Božjom baštinom“? Umesto da ljudi primaju slavu, zar ne bi sva slava trebalo da bude data Bogu?

³⁵⁴ The Catholic Encyclopedia, vol. 10, p. 510, art. “Monsignor.”

³⁵⁵ Psalm 111:9.

19. poglavlje

NEOŽENJENO SVEŠTENSTVO

„A Duh izričito govori da će u budućim vremenima neki otpasti od vere, slušajući zavodljive duhove i nauke demonske... koji zabranjuju stupanje u brak...“³⁵⁶

U ovom tekstu apostol Pavle upozorava da će se kasnije, ili u poslednje vreme, pojaviti odstupanje od istinske vere. „To se ne odnosi nužno na poslednje razdoblje postojanje sveta,“ piše Adam Klark u svom poznatom komentaru, „već na bilo koje vreme nakon onog u kom je crkva tada živila.“³⁵⁷ U stvari, to otpadanje od vere, kao što je poznato u istoriji, nastalo je već u ranim vekovima.

Prvi hrišćani su u praksi obožavanja paganskih bogova prepoznali obožavanje đavola tj. demona.³⁵⁸ Iz toga sledi da je Pavle, upozoravajući na „đavolske (demonske) nauke (doktrine)“ očigledno aludirao na učenje paganskih misterija. Posebno je naveo doktrinu o zabrani ženidbe. U misterijskoj religiji tu doktrinu nisu primenjivali na sve ljude, već je to bila nauka o svešteničkom celibatu. Kako ističe autor Hislop, takvi neoženjeni sveštenici bili su članovi višeg svešteničkog reda kraljice Semiramide. „Koliko god da to čudno izgleda, glas prošlosti pripisuje razvratnoj kraljici uvođenje svešteničkog celibata i to u njegovom najstrožem obliku.“³⁵⁹

Nisu svi narodi među koje se raširila ta misterijska religija zahtevali sveštenički celibat. U Egiptu, na primer, sveštenicima

³⁵⁶ 1. Timoteju 4:1-3.

³⁵⁷ Clarke's Commentary, vol. 6, p. 601.

³⁵⁸ 1. Korinćanima 10:19-21.

³⁵⁹ Hislop, The Two Babylons, p. 219.

je bilo dozvoljeno da se žene. Međutim, oni koji izučavaju tu temu znaju „da je prilikom uvođenja obožavanja vavilonske boginje Kibele u mnogobožačkom Rimu, ono bilo predstavljeno u svom primitivnom obliku s neoženjenim sveštenstvom.“³⁶⁰

Umesto da je doktrina „zabranjivanja ženidbe“ promovisala moralnu čistotu, ispadli koje su počinili neoženjeni sveštenici mnogobožačkog Rima bili su toliko veliki da je Senat smatrao kako ih treba prognati iz rimske republike. Kasnije, nakon što je sveštenički celibat bio utemeljen u papskom Rimu, pojavili su se slični problemi. „Kada je papa Pavle V pokušao da zabrani rad bordela u ‘Svetom gradu’, rimski Senat ga je zamolio da ne sprovodi u delo svoju zamisao jer je postojanje takvih mesta jedini način da se spreče sveštenici da ne napastuju njihove žene i kćeri.“³⁶¹

Rim je u to doba samo po imenu bio „Sveti grad.“ Izveštaji procenjuju da je u tom gradu, s populacijom ne većom od 100.000 ljudi, postojalo oko 6000 prostitutki.³⁶² Iсторијари tvrde da su „svi sveštenici imali ljubavnice i da su svi samostani na Kapitolu bili mesta na lošem glasu.“³⁶³ Po naredbi pape Grgura u Rimu je isušen ribnjak koji se nalazio blizu jednog samostana. Na dnu je pronađeno više od 6000 dečijih lobanja (abortirane dece od strane „časnih“ sestara – prim. prev).

Kardinal Peter Dejli je rekao da se ne usuđuje da opisuje nemoralnost ženskih samostana, i da je pristupanje ženskom samostanu bio samo drugi način postajanja javnom prostitutkom. Prekršaji su bili toliko ružni da je u devetom veku sveta Teodora Studita zabranila čak i posedovanje ženki životinja u manastiru. Godine 1477. u katoličkom samostanu u Kerhaimu održavali su

³⁶⁰ Ibid., p. 220.

³⁶¹ Ibid.

³⁶² Durant, The Story of Civilization: The Reformation, p. 21.

³⁶³ D'Aubigne, History of Reformation, p. 11.

se noćni plesovi i orgije koje su u istoriji opisane kao gore od onih koje su viđene u javnim kućama.³⁶⁴ Sveštenici su bili poznati kao „muževi svih žena.“ Albert Veličanstveni, hamburški nadbiskup, obraćao se svojim sveštenicima rečima: „*Si non caste, tamen caute*“ (Ako ne možete biti moralni, budite barem oprezni). Jedan drugi nemački biskup počeо je da oporezuje sveštenike u svom okruženju porezom na svaku ženu koju su držali i svako dete koje se rodilo. Otkrio je da su sveštenici iz njegove biskupije držali jedanaest hiljada žena.³⁶⁵ Katolička enciklopedija kaže da je sklonost nekih da razmatraju te detalje i uveličavaju pojedinosti „u najmanju ruku istaknuta kao i naginjanje dela crkvenih branitelja da potpuno ignoriru te neprijatne stranice istorije.“³⁶⁶

Kao i u mnogim drugim stvarima, mi ne sumnjamo da postoje krajnosti na obe strane. Shvatamo da u ovim izveštajima o nemoralnom ponašanju postoji mogućnost preterivanja. Ako i uzmemo da postoje preterivanja, problemi koji su povezani s doktrinom o zabrani ženidbe previše su očigledni da bi se mogli ignorisati. Iako pokušava da objasni i opravda celibat, Katolička enciklopedija priznaje da je u tome bilo mnogo zloupotreba. „Ne želimo da poričemo ili prikrivamo vrlo niski nivo moralnosti na koji se povremeno spušтало katoličko sveštenstvo u raznim vremenskim razdobljima i različitim zemljama koje su se nazivale hrišćanskim. Pokvarenost je bila široko rasprostranjena. Kako je i moglo biti drugačije kad su se na sve strane u biskupije ugurali muškarci brutalne prirode i neobuzdanih strasti, koji su davali vrlo loš primer sveštenstvu nad kojim su vladali? Veliki broj ljudi iz klera, ne samo sveštenici već i biskupi, javno su uzimali žene koje su im rađale decu kojoj su kasnije ustupali svoje

³⁶⁴ Flick, The Decline of the Medieval Church, p. 295.

³⁶⁵ D'Aubigne, History of Reformation, p. 11.

³⁶⁶ The Catholic Encyclopedia, vol. 3, p. 483, art. “Celibacy.”

župe.“³⁶⁷

U Svetom pismu ne postoji pravilo koje bi zahtevalo da službenik Crkve bude neoženjen. Apostoli su bili oženjeni,³⁶⁸ a episkop je trebalo da bude „muž jednoj ženi.“³⁶⁹ Čak i Katolička enciklopedija kaže da „u Novom zavetu ne nalazimo nikakvu indiciju da je celibat bio sproveden kao obavezan za apostole ili one koje su oni zaredili.“³⁷⁰ Doktrina o zabrani ženidbe postepeno se razvijala unutar Katoličke crkve. U početku, kada se tek počela učiti doktrina o celibatu, mnogi sveštenici su bili oženjeni. U to vreme je postojalo pitanje poput: da li sveštenik kome je umrla žena može da se ponovo oženi. Propis ustanovljen 315. godine na koncilu u Novoj Cezareji „apsolutno zabranjuje svešteniku da sklopi novi brak pod pretnjom gubitka službe.“ Kasnije, na koncilu u Rimu koji je 386. godine vodio papa Siricije, izdat je proglas kojim se zabranjuje „sveštenicima i đakonima da imaju bračne odnose sa svojim ženama, a papa je preuzeo korake da se ta odredba sproveđe u Španiji i ostalim delovima hrišćanskog sveta.“³⁷¹ U ovim tekstovima iz Katoličke enciklopedije pažljiv čitalac će zapaziti reči „zabранa“ i „zabranjuje se.“ Reč „zabranjivati“ je ista reč koju Biblija koristi kada upozorava u vezi sa „zabranjivanjem ženidbe“, ali u potpuno suprotnom značenju. Biblija naziva zabranjivanje ženidbe „đavolskom (demonskom) naukom.“

Uvezši u obzir sve ove činjenice, možemo da odgovorimo na pitanja da li se ostvarilo Pavlovo predskazanje³⁷² i da li je došlo do otpadanja od izvorne vere. Odgovor je da. Da li su se

³⁶⁷ Ibid., pp. 483, 485.

³⁶⁸ 1. Korinćanima 9:5.

³⁶⁹ 1. Timoteju 3:2.

³⁷⁰ The Catholic Encyclopedia, vol. 3, p. 481.

³⁷¹ Ibid., p. 481.

³⁷² 1. Timoteju 4:1-3.

ljudi priklonili mnogobožačkim doktrinama, demonskim naukama? Odgovor je takođe da. Da li je sveštenicima zabranjeno da se žene? Da.

Zbog prisilnog celibata mnogi od tih sveštenika su završili, da upotrebimo Pavlove reči, sa „žigosanom savešću“ u „lice-merju i laži“ zbog nemoralnosti u koju su upali. Istorija je pokazala potpuno ispunjenje ovog proročanstva.

Nauka o zabrani ženidbe za sveštenike susretala se tokom istorije s teškoćama zbog praktikovanja ispovesti. Nije teško zaključiti da je praksa da devojke i žene ispovedaju neoženjenim sveštenicima svoje moralne slabosti i strasti, mogla lako da dovede do mnogih zloupotreba. Bivši sveštenik Čarls Činigaj (Charles Chiniguy), koji je živeo u vreme Abrahama Linkolna s kojim je bio i lično povezan, daje iscrpan opis nekih stvarnih slučajeva u knjizi *The Priest, the Woman and the Confessional* (Sveštenik, žena i ispovest). Svakako, ne kažemo da bi svi sveštenici trebalo da budu osuđeni zbog pogrešaka i greha nekih sveštenika, i ne sumnjamo da su mnogi bili odani zavetima koje su dali. Ipak, „brojni napadi“ (da upotrebimo izraz Katoličke enciklopedije) upereni protiv ispovesti, u mnogim slučajevima nisu bili bez osnove. Da je nauka o ispovesti na ovaj ili onaj način prouzrokovala teškoće Rimskoj crkvi, može da se naslutи iz reči Katoličke enciklopedije. Nakon spominjanja „nebrojenih napada“ ona kaže da „ako je za vreme Reformacije ili kasnije Crkva trebalo da, u korist mira, odstupi od nauke ili da se okani nekih običaja, da bi ublažila ‘teške reči’ ispovedanje bi bilo prva stvar osuđena da nestane!“³⁷³

Oprezno sročenim rečima Katolička enciklopedija objašnjava kako moć oprاشtanja greha pripada samo Bogu, ali On tu moć ispoljava kroz sveštenike. Tumači se da odlomak iz

³⁷³ The Catholic Encyclopedia, vol. 11, p. 625, art. “Penance.”

Jevanđelja po Jovanu 20:22-23 znači da sveštenik može da oprosti ili odbije da oprosti grehe. Da bi on mogao da doneše tu odluku, gresi moraju da mu se ispovede „potanko i u detalje“ (prema odluci koncila u Trentu). „Kako se može doneti mudra i razborita presuda ako sveštenik ne poznaje slučaj o kom se izriče presuda? I kako on može da stekne potrebne informacije osim ako one ne dođu kroz grešnikovo spontano priznanje?“ Članak dalje navodi da je, davši sveštenicima vlast da oprštaju grehe, nelogično verovati da je Hristos „predvideo neke druge načine oprštanja, poput ispovedanja ‘direktno Bogu’.“ Za one koji su nakon krštenja sagrešili, ispovest svešteniku je „nužna za spaseње.“³⁷⁴

Biblija poučava o jednom obliku ispovesti, ali to nije ispovest neoženjenom svešteniku. U pitanju je sastavni deo izvinjenja koje čovek upućuje onome koga je povredio ili oštetio. Biblija kaže: „...priznavajte prestupe jedan drugome...“³⁷⁵ Ako bi taj tekst mogao da se uzme kao potvrda katoličke ideje o ispovesti, tada ne samo da bi trebalo da se vernici ispovedaju sveštenicima, već bi trebalo i da se sveštenici ispovedaju vernicima! Kada je Simon враčar iz Samarije sagrešio nakon što je bio kršten, Petar mu nije rekao da treba njemu da se ispovedi. Nije mu rekao ni da moli „zdravo Marijo“ određeni broj puta na dan. Petar mu je rekao da „moli Gospoda“ za oproštenje.³⁷⁶ Kada je Juda sagrešio, ispovedio se grupi sveštenika i zatim počinio samoubistvo!³⁷⁷

Ideja o ispovedanju svešteniku nema poreklo u Bibliji, već u Vavilonu. Pre nego što je neka osoba bila potpuno prihvaćena u vavilonsku misterijsku religiju, od nje se zahtevala tajna

³⁷⁴ Ibid.

³⁷⁵ Jakov 5:16.

³⁷⁶ Dela 8:22.

³⁷⁷ Matej 27:3-5.

ispovest. Kada je ispovest jednom učinjena, čovek je praktično bio ropski vezan za sveštenstvo. Nema sumnje da se ispovedanje praktikovalo u Vavilonu, jer su iz takvih zapisanih ispovesti istoričari bili u mogućnosti da donešu zaključke u vezi sa vavilonskim poimanjem dobra i zla.³⁷⁸

Vavilonska zamisao o ispovesti bila je poznata u mnogim krajevima sveta. Salaverte je pisao o tom običaju među Grcima. Svi Grci, od Delfa do Termopila, bili su uključeni u misterije delfskog hrama. Njihovo čutanje u vezi sa svime za šta im je bilo zapovuđeno da drže u tajnosti, bilo je osigurano uobičajenim ispovedanjem, zahtevanim od kandidata nakon inicijacije. „Određeni oblici ispovedanja bili su takođe poznati u religijama Medopersije, Egipta i Rima, davno pre dolaska hrišćanstva.“³⁷⁹

Specifična boja svešteničke odeće u Rimokatoličkoj crkvi je crna, a i neke protestantske denominacije slede taj običaj. Zbog čega crna boja? Možete li da zamislite Isusa i apostole obučene u crna odela? Crna boja je vekovima bila povezivana sa smrću. Pogrebne kočije su tradicionalno crne boje, a to je i boja koja se oblači na pogrebu, itd. Sa druge strane, Biblija spominje neke Balove sveštenike koji su se oblačili u crno. Božja poruka kroz proroka Sefanija bila je: „...Istrebiću iz ovoga mesta ostatak Balov i ime sveštenika idolskih s drugim sveštenicima (kemarim).“³⁸⁰ *Kemarim* su bili sveštenici obučeni u crnu odeću.³⁸¹ U jednom drugom odeljku o obožavanju Bala, taj isti naziv preveden je kao „sveštenici idolima.“³⁸² Autor Adam Klark je napisao: „Oni su najverovatnije bili samo red koji su osnovali judejski idolopoklonički kraljevi, a bili su nazivani *kemarim* po reči

³⁷⁸ Saggs, The Greatness that was Babylon, p. 286.

³⁷⁹ Hislop, The Two Babylons, pp. 9, 10.

³⁸⁰ Sefanija 1:4.

³⁸¹ Fausset's Bible Encyclopedia, p. 291, art. "High places."

³⁸² 2. Kraljevima 23:5.

camar koja znači *potamneti* ili *pocrneti*, budući da je njihov posao bio da se neprekidno brinu za žrtvene vatre. Najverovatnije su bili i obućeni u crnu odeću, pa zato i neki Jevreji hrišćanske crkvene krugove iz poruge nazivaju kemarim, zbog njihove crne odeće i ogrtača. Teško je reći zbog čega bi hrišćani morali svojim svešteničkim odelima imitirati Balove sveštenike.³⁸³

Još jedan običaj Rimokatoličke crkve koji je takođe u staro doba bio poznat među nehrišćanima, je *tonzura*. Katolička enciklopedija kaže da je tonzura „sveti ritual ustanovljen od strane Crkve kod kojeg... se hrišćanin prima u sveštenički red tako što mu se obrije kosa... Istorijski, tonzura se nije koristila u prvoj Crkvi... Čak i kasnije, Sveti Jeronim (340-420. god.) nije odravao da sveštenici briju glave.“³⁸⁴ Međutim, već u 6. veku tonzura je bila uobičajena. Na koncilu u Toledou donesena je stroga odredba da svi sveštenici moraju primiti tonzuru, ali se danas taj običaj u mnogim zemljama više ne sprovodi. Poznato je i priznato da se taj običaj „nije sprovedio u ranoj crkvi“, već je bio poznat među mnogobožačkim narodima. Buda je obrijao glavu navodno zbog poslušnosti Božijoj zapovesti. Ozirisovi sveštenici u Egiptu razlikovali su se od običnog naroda po tome što su brijali glave. Tonzuru su imali i sveštenici boga Bahusa.

U Katoličkoj crkvi je oblik tonzure koji se koristio u Britaniji nazivan keltski. Kod keltske tonzure se brijao samo deo kose na prednjoj strani glave. U istočnom obliku je cela glava bila obrijana, ali u rimskom obliku (tzv. tonzura svetog Petra) koristila se okrugla tonzura u kojoj je ostajala samo kosa na rubovima, dok je gornji deo glave bio obrijan. U Britaniji je keltska sveštenička tonzura bila ismejavana kao tonzura Simona враčara.³⁸⁵

³⁸³ Clarke's Commentary, vol. 2, p. 562.

³⁸⁴ The Catholic Encyclopedia, vol. 14, p. 779, art. "Tonsure."

³⁸⁵ Ibid.

Zbog čega je Rim insistirao na okrugloj tonzuri? Ne možemo imati potpuni odgovor na to pitanje, ali znamo da je takav bio „stari običaj Mitrinih sveštenika koji su svojim tonzurama imitirali sunčev disk. S obzirom da je bog sunca bio veliki oplakivani bog, a njegova kosa podšišana u kružnom obliku, i sveštenici koji su ga oplakivali su šišali svoju kosu na sličan način. Tako su u različitim zemljama oni koji su oplakivali mrtve u njihovu počast šišali kosu u kružnom obliku!“³⁸⁶

Da je to vrlo star običaj, poznat čak i u Mojsijevo doba, može se videti u Bibliji. Tonzura je bila zabranjena za sveštenike: „Sveštenici neka ne briju svoju glavu,“ kaže 3. Mojsijeva 21:5. Da se mislilo na okruglu tonzuru vidi se iz teksta 3. Mojsijevoj 19:27: „Ne brije kosu ukrug.“

³⁸⁶ Hislop, The Two Babylons, p. 222.

20. poglavlje

MISA

Da li sveštenici imaju moć da u toku obreda mise promene hleb i vino u meso i krv Isusa Hrista? Da li za to verovanje postoji opravdanje u Svetom pismu?

Katolički stav je sažet u rečima iz Katoličke enciklopedije: „U slavljenju svete mise, hleb i vino se menjaju u telo i krv Hristovu. To se naziva transsupstancijacija ili pretvorba, jer u sakramantu svete pričesti (euharistije) ne ostaje više supstanca hleba i vina, već se hleb u potpunosti pretvara u telo Hristovo, a celokupna supstanca vina pretvara se u njegovu krv, pri čemu samo spoljnim izgledom ostaju hleb i vino.“³⁸⁷

Kao opravdanje za ovo verovanje uzimaju se Isusove reči koje je izgovorio uzevši hleb i čašu: „Uzmite, jedite; ovo je telo moje... pijte iz čaše svi, jer ovo je krv moja...“³⁸⁸ Insistiranje na doslovnom značenju ovih reči stvara brojne probleme u tumačenju i čini da previdimo činjenicu da Biblija često koristi slikovito izražavanje.

Kada su neki od Davidovih ljudi reskirali vlastiti život da bi mu doneli vodu iz Betlehema, on ju je odbio rečima: „Zar da pijem krv ovih ljudi! Izlažući život pogibiji, doneli su vode.“³⁸⁹ Biblija govori o Isusu kao o „vratima“, „čokotu“ i „steni.“³⁹⁰ Svakome je jasno da te izjave treba razumeti u prenesenom smislu. Tako je i sa Hristovom izjavom „ovo je moje telo... ovo je moja krv.“ Hleb i vino su simboli njegovog tela i krvi. Ovakvo

³⁸⁷ The Catholic Encyclopedia, vol. 4, p. 277, art. “Consecration.”

³⁸⁸ Matej 26:26-28.

³⁸⁹ 2. Samuelova 23:17.

³⁹⁰ Jovan 10:9, 15:5; 1. Korinćanima 10:4.

razumevanje ni malo ne umanjuje stvarnost Hristove prisutnosti unutar zajednice vernika, jer je obećao: „Gde su dvojica ili trojica sabrani u moje ime, onde sam ja među njima.“³⁹¹ Odbaciti ideju da On doslovno postaje prisutan u komadićima hleba ili čaši vina, ne znači da odbacujemo činjenicu da je on duhovno prisutan među vernicima.

Nakon što je Isus blagoslovio hleb i vino, oni nisu bili doslovno pretvoreni u njegovo telo i krv, jer je On još uvek bio fizički prisutan među svojim učenicima. On nije nestao da bi se pojavio u obliku hleba i vina. Nakon što je blagoslovio čašu, On je još uvek naziva „vinogradskim rodom“, a ne stvarnom krvlju.³⁹² S obzirom da je i Isus pio iz čaše, da li to znači da je On pio svoju vlastitu krv? Ako je vino postalo stvarna krv, tada bi ga po Bibliji bilo zabranjeno piti.³⁹³

Ne postoji bilo kakav dokaz da putem rimokatoličkog rituala dolazi do bilo kakve promene u tim elementima. Oni zadržavaju isti ukus, boju, miris, težinu i veličinu. Hleb i dalje izgleda kao hleb, ima ukus hleba, miriše kao hleb i na dodir je poput hleba. Međutim, po katoličkom načinu razmišljanja, to je Božje telo. Vino i dalje izgleda poput vina, ima ukus vina, miriše kao vino, ali se veruje da je postalo Božja krv. Kada sveštenik blagosilja hleb i vino, izgovara latinske reči: *hoc est corpus meus*. Imajući na umu činjenicu da se ta izreka koristila za postizanje promene, lako možemo da shvatimo da je na osnovu tih reči nastao izraz „hokus pocus“ (hocus pocus).³⁹⁴

Trentski koncil je proglašio da je verovanje u transsustancijaciju neophodno za spasenje, i izrekao prokletstvo za svakoga ko bi to poricao. Koncil je naredio biskupima da objasne

³⁹¹ Matej 18:20.

³⁹² Matej 26:29.

³⁹³ 5. Mojsijeva 12:16; Dela 15:20.

³⁹⁴ Durant, The Story od Civilization: The Reformation, p. 749.

kako elementi mise hleb i vino, sadrže ne samo meso, kosti i živce, kao deo Hrista, „već takođe i potpunog Hrista.“³⁹⁵

Katolička enciklopedija ističe da „dogma o potpunosti stvarne prisutnosti znači da je u svakoj pojedinoj osobi stvarno prisutan celi Hristos, njegovo meso i krv, telo i duša, božanstvo i čoveštvo.“³⁹⁶ Kada komad hleba postane „Hristos“, veruje se da prilikom njegovog podizanja, sveštenik žrtvuje Hrista. Svakoga ko drugaćije veruje, trentski koncil je proglašio prokletim. „Ako neko kaže da prilikom mise Bogu nije prinesena istinska i pravilna žrtva... taj neka bude anatema (proklet).“³⁹⁷ U katoličkom verovanju ta „žrtva“ predstavlja obnavljanje žrtve na krstu. „Hristos je zapovedio da njegova krvava žrtva na krstu treba svakodnevno biti obnavljana u misi kroz beskrvnu žrtvu njegovog tela i krvi, koji su predstavljeni jednostavnim elementima hleba i vina.“³⁹⁸ S obzirom da su ti elementi promenjeni u Hristu, on „je prisutan u našim crkvama, ne samo na duhovni način već stvarno, istinski i supstancialno, kao žrtva žrtvovanja.“³⁹⁹ Iako se taj obred izvodio već milionima puta, učinjeni su pokušaji da se objasni da je to ista žrtva kao i ona na Golgoti, jer je u oba slučaja žrtva Isus Hristos.⁴⁰⁰

Ideja o Hristu, njegovom „mesu i krvi, telu i duši, božanstvu i čoveštvu,“ koji se neprekidno prinosi kao „obnova“ žrtve na krstu, stoji u oštrot suprotnosti sa Isusovim rečima „Svršeno je!“, koje je izgovorio na krstu.⁴⁰¹ Starozavetne žrtve je trebalo neprekidno prinositi jer nijedna od njih nije bila savršena žrtva, ali u Bibliji piše da smo sada „posvećeni prinošenjem tela Isusa

³⁹⁵ Encyclopedia of Religions, vol. 2, p. 77.

³⁹⁶ The Catholic Encyclopedia, vol. 14, p. 586, art. “Theology.”

³⁹⁷ Ibid., vol. 10, p. 6, art. “Mass, Sacrifice of.”

³⁹⁸ Ibid., p. 13.

³⁹⁹ Ibid., vol. 7, p. 346, art. “High Altar.”

⁴⁰⁰ The New Baltimore Cathechism, no 3, question 931.

⁴⁰¹ Jovan 19:30.

Hrista na žrtvu jednom zauvek. Svaki sveštenik je iz dana u dan stajao i obavljao službu i neprestano prinosio žrtve, koje nikada ne mogu sasvim da uklone grehe. A kad je Hristos prineo jednu žrtvu za grehe, seo je Bogu s desne strane... On je jednom žrtvom učinio one koji se posvećuju savršenima.“⁴⁰²

Katolička doktrina kaže da Hristova žrtva na krstu treba da bude „svakodnevno obnavljana.“ Međutim, Novi zavet ističe da je ideja o „svakodnevnoj žrtvi“ u suprotnosti sa jednom jedinom Hristovom žrtvom. Biblijka kaže da On ne treba da se stalno prinosi, jer „kao što je ljudima određeno da jednom umru“, tako je i Hristos „prinet na žrtvu samo jednom da odnese grehe mnogih.“⁴⁰³ Zbog toga oni koji veruju da se Hristova žrtva treba neprestano ponavljati u misi „ponovo razapinju i sramote Sina Božjega...“⁴⁰⁴

Nakon što je sveštenik izmenio hleb u „Hrista“, stavlja ga u prikaznicu, u centar lika koji predstavlja sunce. Pred tom prikaznicom će se katolici klanjati i poštovati malenu hostiju kao boga! Da li je to biblijska praksa? Taj običaj je istovetan običajima neznabogačkih plemena koja obožavaju fetiše. Zapazimo što kaže Katolička enciklopedija: „U odsutnosti biblijskog dokaza, Crkva je pronašla punomoć, pravo za izvođenje božanskog poštovanja Blagoslovljenog Sakramenta u najstarijoj i neprekinitutoj tradiciji...“⁴⁰⁵ Takvo shvatanje podseća na Isusove reči: „...ukidate reč Božiju svojim običajem (tradicijom) koji ste postavili.“⁴⁰⁶

Prihvatanje ideje da elementi Gospodnje večere postaju doslovno Hristovo telo i krv, nije prošlo bez problema.

⁴⁰² Jevrejima 10:10-14.

⁴⁰³ Jevrejima 9:25-28.

⁴⁰⁴ Jevrejima 6:6.

⁴⁰⁵ The Catholic Encyclopedia, vol. 5, p. 581, art. “Eucharist.”

⁴⁰⁶ Marko 7:13.

Tertulijan govori da su sveštenici strogo pazili da ni mrvica hleba ne padne, da se ne bi ozledilo Hristovo telo. Verovalo se da čak i mrvica sadrži celoga Hrista. U srednjem veku su pokrenute opsežne rasprave kao, na primer, šta bi trebalo učiniti ako neko povrati nakon što je primio pričest ili ako bi kojim slučajem miš ili pas pojeli „Božje telo.“ Na koncilu u Konstanci se raspravljalo da li čoveku, koji prolije malo „Hristove krvi“ po svojoj bradi, treba spaliti bradu ili treba uništiti spaljivanjem i bradu i čoveka! Očigledno je da su uz ideju o transsupstancijaciji nastale brojne čudne doktrine.

Poznato je da su u ranoj hrišćanskoj crkvi hrišćani uzimali oba elementa, i hleb i vino, kao simbole Hristove smrti.⁴⁰⁷ Katolička enciklopedija to priznaje: „Može se uzeti kao generalna činjenica da se sve do 12. veka, kako na Zapadu tako i na Istoku, javna pričest u crkvama obično delila i primala u oba vida“, što je „nepobitno.“⁴⁰⁸ Međutim, nakon toliko vekova, Rimokatolička crkva je počela ljude lišavati vina, služeći im samo hleb. Samo bi sveštenik popio vino. Jedan od razloga je bio taj da bi neko mogao prolini „Hristovu krv.“ Ali, zar nije bilo moguće da su i prvi hrišćani mogli prolini čašu? Hristos im je nije uskratio zbog te bojazni. Posluživanje samo polovine od onoga što je Isus odredio, svakako zahteva neka razjašnjenja. Bilo je objašnjeno da „pričest samo jednog elementa“ vredi isto kao i uzimanje oba. Ljudi neće nimalo biti lišeni „milosti nužne za spasenje“, jer „Hristos je stvarno prisutan i prima se ceo i potpun: telo i krv, duša i božanstvo, putem jedne od te dve vrste... Sveta Majka Crkva dozvolila je običaj pričešćivanja samo jednom vrstom... Zato ne samo da pričest obema vrstama nije obaveza za verne, već je čaša stroga zabranjena crkvenim zakonom svakome osim

⁴⁰⁷ 1. Korinćanima 11:28.

⁴⁰⁸ The Catholic Encyclopedia, vol. 4. p. 176, art. “Communion under both kinds.”

svešteniku koji služi misu.“⁴⁰⁹ Nakon mnogih vekova, taj zakon je sada ublažen. Nekim katolicima je dozvoljeno da uzimaju i hleb i vino, ali običaji variraju od mesta do mesta.

Da li je ideja o transsupstancijaciji potekla od Isusa? Istorija Djurant tvrdi da je verovanje u transsupstancijaciju, kakvo postoji u Rimokatoličkoj crkvi, „jedan od najstarijih obreda primitivne religije.“⁴¹⁰ U naučnom delu *Hasting's Encyclopedia of Religion and Ethics*, mnoge stranice su posvećene temi „jedenje Boga.“ Tu je dat obilan uvid u transsupstancijske obrede među mnogim narodima, plemenima i religijama. Takvi obredi su bili poznati i u starom Rimu, što se može videti iz Ciceronovog retoričkog pitanja u vezi sa žitom boginje Ceres i Bahusovim vinom. „U mitraizmu je postojala euharistija, ali je ideja o svetoj gozbi stara kao i ljudska rasa, te je postojala u svim razdobljima i među svim narodima“, kaže Katolička enciklopedija.⁴¹¹

U Egiptu je sveštenik blagosiljao kolač za koji se smatralo da postaje Ozirisovo telo. Nakon toga se kolač jeo, a kao deo obreda uzimalo se i vino.⁴¹² Čak i u Meksiku i Centralnoj Americi, među onima koji nisu nikada čuli za Hrista, postojalo je verovanje u jedenje božjeg tela. Kad su se katolički misionari prvi put iskrcali tamo, bili su iznenađeni videvši „religijski obred koji ih je podsećao na pričest... lik načinjen od brašna... nakon sveštenikovog blagoslova, podeljen je među ljude koji su ga pojeli... proglašivši ga telom njihovog božanstva.“⁴¹³

Hislop sugerije da je ideja jedenja božjeg tela proistekla iz kanibalizma. S obzirom da su paganski sveštenici jeli deo od

⁴⁰⁹ Ibid.

⁴¹⁰ Durant, *The Story of Civilization: The Reformation*, p. 741.

⁴¹¹ The Catholic Encyclopedia, vol. 10, p. 404, art. “Mithraism.”

⁴¹² Encyclopedia of Religions, vol. 2, p. 76.

⁴¹³ Prescott's *Conquest of Mexico*, vol. 3.

svih žrtava, kod ljudskih žrtava od Balovih sveštenika se zahtevalo da jedu i ljudsko meso. Tako je *Kahna-Bal*, što znači „Balov sveštenik“, postalo osnova za savremenu reč „kanibal.“⁴¹⁴

Tokom mise, članovi Rimske crkve mogu da izađu napred i kleknu pred sveštenika da im stavi u usta komadić hleba koji je postao „Hristos.“ Taj komadić hleba se naziva hostija, što je izvedeno iz latinske reči čije je prvo značenje bilo „žrtva“ ili „žrtvovanje.“⁴¹⁵ Katolička enciklopedija tvrdi da je hostija „bila objekat ogromnog broja čuda“, uključujući i slučaj da se jednom hleb pretvorio u kamen i da je hostija prokrvarila i nastavila da krvari.⁴¹⁶

Hostije su *okruglog oblika*, a taj oblik je prvi put spomenuo sveti Epifanije u četvrtom veku.⁴¹⁷ Kada je Isus ustanovio uspomenu na večeru, on je jednostavno uzeo hleb i prelomio ga. Hleb se ne lomi na okrugle komade. Lomljenje hleba, po Bibliji, simbolizuje Isusovo telo koje je bilo ranjeno za ljude tokom okrutnog batinanja i bičevanja. Posluživanje okrugle neslomljene oblatne u obliku diska, čin je lišen tog simbolизма.

Ako je upotreba okrugle oblatne bez biblijske osnove, da li postoji mogućnost da smo ponovo suočeni s primerom mnogo božačkog uticaja? Hislop o tome kaže: „Okrugla oblatna, čija ‘okruglost’ je tako važan elemenat u rimokatoličkom sakramentu, samo je još jedan od simbola Bala ili sunca.“⁴¹⁸

Poznato je da su okrugli kolačići bili upotrebljavani u drevnim egipatskim misterijama. „Tanki okrugli kolačić se

⁴¹⁴ Hislop, *The Two Babylons*, p. 232.

⁴¹⁵ The Catholic Encyclopedia, vol. 7, p. 489, art. “Host.”

⁴¹⁶ Ibid., p. 492.

⁴¹⁷ Ibid., p. 491.

⁴¹⁸ Hislop, *The Two Babylons*, p. 163.

pojavljuje na svim (paganskim) oltarima.“⁴¹⁹ U misterijskoj religiji mitraizmu, viši članovi sistema Egipatski sunčani lik dobijali su male okrugle kolačice ili komade beskvasnog hleba koji su simbolisali sunčev disk; isto ono što su simbolisale i njihove okrugle tonzure.⁴²⁰

Godine 1854. u Egiptu je pronađen antički hram s crtežima koji prikazuju male okrugle kolačice na oltaru. Iznad oltara je veliki lik sunca.⁴²¹ Sličan simbol sunca bio je korišćen iznad oltara u hramu nedaleko od grada Babaina u Gornjem Egiptu, gde je prikazano sunce i pred njim dva sveštenika u procesu bogosluženja (ilustracija levo).

Korišćenje sunčevih likova iznad oltara nije bilo ograničeno samo na Egipt. Čak je i u dalekom Peruu bio poznat i obožavan isti takav lik.⁴²² Ako postoji ikakva sumnja da je oblik hostije nastao pod uticajem obožavanja sunca, treba jednostavno uporediti sunčev lik pred kojim se klanjaju mnogobošci, s prikaznicom, sunčevim likom u koji se stavlja hostija (u obliku sunca), pred kojom se katolici klanjaju, i odmah može da se primeti upadljiva sličnost.

Poznato je da su čak i Izraelci, kada su pali pod uticaj kulta Bala, postavljali sunčeve likove na svoje oltare. Tokom Josijine vladavine ti likovi su bili uništeni: „Pred njim su srušili Balove oltare, likove sunčane koji su bili na njima.“⁴²³ Stari drvorez iz Hagade iz 1867. prikazuje neke od čudnih likova koje su

⁴¹⁹ Wilkinson, Egyptians, vol. 5, p. 353, (quoted by Hislop, p. 160).

⁴²⁰ Blavattsky, Isis Unveiled, p. 351.

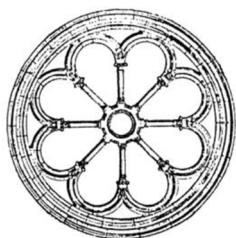
⁴²¹ Inman, Ancient Pagan and Modern, Christian Symbolism, p. 34.

⁴²² Dobbins, Story of the Worlds Worship, p. 383.

⁴²³ 2. Dnevnika 34:4.

obožavali, uključujući dva sunčeva lika na vrhu stubova.

U crkvi svetog Petra nalazi se ogromni svod (baldahin) višok 28 metara, koji je poduprt sa četiri izuvijana stuba prekrivena ornamentima u obliku grana. Na vrhovima stubova („na visini“) najvažnijeg oltara u katolicizmu, nalaze se sunčevi likovi, poput onih korišćenih u mnogobožačkom bogosluženju. Visoko na zidu je ogroman majstorski izrađen zlatni sunčev lik, koji se, gledan s ulaza u crkvu, takođe pojavljuje iznad oltara. Veliki lik sunca nalazi se i iznad oltara crkve Isusove u Rimu i u stotinama drugih. Veoma je interesantno da je i veliki hram u Vavilonu imao zlatni sunčev lik.⁴²⁴

Ponekad je okrugli sunčev lik prikazan u vitražu iznad oltara, ili što je vrlo često, iznad ulaza u crkvu. Neki od tih okruglih prozora su prekrasno ukrašeni, neki su okruženi sunčevim zracima. U Vavilonu su postojali hramovi na kojima je lik boga sunca postavljen iznad ulaza i okrenut u smeru izlazećeg sunca.⁴²⁵ Ranovavilonski hram, koji je sagradio car Gudea, posedovao je takav simbol boga sunca iznad ulaza. I egipatski graditelji su imali običaj da postavljaju sunčev disk (ponekad s krilima ili nekim drugim simbolom) iznad ulaznih vrata hrama, u čast boga sunca i za isterivanje zlih duhova. Svakako, ne želimo da tvrdimo da ti likovi koji su danas u upotrebi imaju isto značenje koje su imali za tadašnje posetioce pagskih hramova, međutim, ta sličnost je ipak vrlo značajna.

Okrugli prozor, koji se tako učestalo nalazi nad ulaznim vratima crkava, naziva se ponekad prozor – „točak.“ Za oblik točka, poput onog kod kočija, neki ljudi u antičko doba su

⁴²⁴ Hislop, The two babylons, p. 162.

⁴²⁵ Lethaby, Architecture, Nature, and magic. P. 29.

verovali da je simbol sunca. Sunce su zamišljali kao veliku kočiju kojom upravlja bog sunca, koja svakog dana putuje nehom, a noću prolazi kroz podzemlje. Kada su Izraelci umešali Balovu religiju u svoje bogosluženje, i oni su imali „sunčeve kočije“ posvećene bogu sunca.⁴²⁶ Lik u obliku točka kočije nalazi se i na poznatom kipu apostola Petra u rimskoj Crkvi svetog Petra. Ploča koja je sada izložena u Britanskom muzeju prikazuje jednog vavilonskog kralja kako obnavlja simbol boga sunca u Balovom hramu. Taj simbol je osmostruki krst nalik na spomenuti točak. Sličan oblik nalazi se i na pločniku okruglog dvorišta ispred Crkve svetog Petra. (Vidi crtež na 63. strani)

Na rimokatoličkim slikama Marija i sveci su uvek prikazivani s okruglim oreolom oko glave, simbolom sunca. Rimska tonzura je okrugla, a okrugli likovi se mogu videti nad oltarima i ulazima. Prikaznica u koju se stavlja okrugla hostija često je u obliku sunca okruženog zracima svetlosti. Svi ti primeri upotrebe simbola sunca mogu da izgledaju nevažno, ali kada se sagleda celokupna slika, dobijamo ključ za rešenje tajne modernog Vavilona.

Kada je Isus ustanovio spomen večeru bila je noć, a ne doba doručka ili ručka. Prvi hrišćani su održavali Gospodnju večeru noću, sledeći Hristov primer i starozavetni uzor.

Kasnije je Gospodnja večera počela da se održava tokom jutarnjih sastanaka.⁴²⁷ Ne možemo reći do koje je mere mitraizam uticao na taj obred, ali znamo da su mitraistički obredi održavani rano ujutru jer su bili povezani sa suncem i njegovim izlaskom. Koji god da je bio razlog, danas je proširen običaj da se obred pričesti ili Gospodnje večere održava ujutro.

Ono što je moglo biti podsticaj da se misa u Rimo-

⁴²⁶ 2. Kraljevima 23:4-11.

⁴²⁷ Nichols, The Growth of the Christian Church, p. 23.

katoličkoj crkvi održava ujutro jeste mišljenje da bi ljudi trebalo da poste pre nego što uzmu Gospodnju večeru. Očito da je rano jutro vreme kada je najlakše ispuniti taj zahtev. Međutim, zahtevanje takvog posta nije zasnovano na nauci Svetog pisma, s obzirom da je Isus prvo jeo. Poznato je da su oni koji su tražili inicijaciju u eleuzinskim misterijama prvo bili pitani: „Da li postiš?“ Ako je njihov odgovor bio negativan, bili su odbijeni.⁴²⁸

Post je praksa koja ima biblijsko opravdanje, ali motiv za pravi post mora proistekti iz srca, a ne samo zbog ljudske odredbe. O postu iz pogrešnih motiva Bog kaže: „Ako i poste, neću uslišiti molitve njihove.“⁴²⁹ Fariseji su strogo praktikovali post u određene dane, ali su odbacivali teže zahteve iz Zakaona.⁴³⁰

U komentaru o misi i njenim složenim ritualima, u knjizi *Romanizam i Jevangelje* piše sledeće: „To je spektakl veličanstvenog sjaja: svetlo, boje, odeća, muzika, mirisi, i ono što ima čudan psihološki efekat izvestan broj uvežbanih mistika koji izvode dostojanstveni ritual u potpunoj nezavisnosti od vernika. Ovi su, u stvari, samo gledaoci, a ne i učesnici, posmatrači poput onih koji su bili prisutni prilikom izvođenja drevnih misterijskih kultova.“⁴³¹

Jedno poznato delo o rimokatolicizmu sumira sveštenikov nastup za vreme mise: „Šesnaest puta on čini znak krsta, šest puta se okreće zajednici, jedanaest puta diže oči k nebu, osam puta ljubi oltar, četiri puta sklapa ruke, deset puta se udara u prsa, dvadeset i jedan put pravi naklon glavom, osam puta savija kolena, sedam puta se klanja ramenima, trinaest puta blagosilja oltar znakom krsta, dvadesetdevet puta stavlja ruke na oltar,

⁴²⁸ Hislop, The two Babylons, p. 164.

⁴²⁹ Jeremija 14:12.

⁴³⁰ Matej 6:16.

⁴³¹ Scott, Romanism and Gospel, p. 93.

jedanaest puta moli tiho, trinaest puta moli glasno, uzima hleb i vino i pretvara ih u telo i krv Hristovu, deset puta pokriva i otkriva čašu, dvadeset puta ide tamo-amo.^{“⁴³²} Kao dodatak tim komplikovanim ritualima dolazi i upotreba posebno ukrašene o-deće, a takođe se tu koriste sveće, zvona, tamjan, muzika i bli-stavi ceremonijali po kojem je poznat rimokatolicizam. U koliko je to suprotnosti s jednostavnom spomen-večerom koju je uspostavio Hristos!

⁴³² Boettner, Roman Catholicism. p. 170.

21. poglavlje

RIBA, PETAK I PROLEĆNI PRAZNIK

Svakog petka mnogi katolici ne jedu meso zamenjujući ga ribom, i objašnjavaju da je to u spomen raspeća u petak. Od rimokatolika u SAD se više ne zahteva da se suzdržavaju od mesa petkom (kao što se to činilo ranije), osim tokom Krizme, iako mnogi još uvek imaju običaj da jedu ribu petkom.

Sveto pismo ne povezuje ribu s petkom. Reč petak potiče od imena boginje Freje koja je smatrana boginjom mira, radosti i plodnosti, pri čemu je riba bila simbol njene plodnosti.

Od najranijih vremena riba je bila simbol plodnosti među Kinezima, Asircima, Feničanima, Vavilonjanima i nekim drugim narodima.⁴³³ Sama reč riba potiče od reči *dag*, koja (ne bez razloga) ukazuje na porast plodnosti.⁴³⁴ Jedan bakalar izleže 9.000.000 jaja godišnje, riba list 1.000.000, jesetra 700.000, grgeč 400.000, skuša 500.000, haringa 10.000.

Boginja seksualne plodnosti kod Rimljana zvala se Venera (od nje i potiče naziv „venerično“, npr. za venečne bolesti). Petak je bio smatrani njenim svetim danom jer se verovalo da planeta Venera vlada prvim satom petka, koji je zato nazvan *Dies Veneris*.⁴³⁵ Da bi ova slika bila kompletnija, recimo i to da je

⁴³³ Cirlot, A Dictionary of Symbols, p. 29.

⁴³⁴ Fausset's Bible Encyclopedia, p. 232.

⁴³⁵ Encyclopedia of Religions, vol. P. 120, art. “Friday.”

Veneri bila posvećena riba.⁴³⁶ Ilustracija iz knjige *Drevni paganski i savremenih hrišćanski simbolizam* prikazuje boginju Venjeru s njenim simbolom – ribom.⁴³⁷

Riba je bila posvećena i Astaroti, kako su Izraelci nazivali pagansku boginju. U starom Egiptu Izida je ponekad bila prikazivana s ribom na glavi. Pošto je petak nazvan prema boginji seksualne plodnosti, i bio njen sveti dan, a riba njen simbol, izgleda da je to što su katolici podučavani da je petak dan apstinecije od mesa, tj. dan u koji se jede riba, sve samo ne slučajnost.

Odakle dolazi običaj slavljenja Uskrsa? Da li su prvi hrišćani bojili uskršnja jaja? Da li su Petar ili Pavle ikad održavali uskršnju jutarnju misu?

Reč Uskrs (engleski „Easter“) pojavljuje se samo jednom u engleskom prevodu Biblije kralja Džejmsa: „...beše naumio da ga posle Uskrsa (Easter) izvede pred narod.“⁴³⁸ Reč koja je ovde prevedena s *Easter* je Pasha, grčki naziv za jevrejski praznik Pesah, i nema nikakve veze s engleskim *Easter* (Uskrs). Dobro je poznato da *Easter* nije hrišćanski termin, bar ne u svom izvornom značenju. Taj naziv dolazi od imena paganske boginje jutarnjeg svetla i proleća. *Easter* je samo nešto moderniji oblik imena Eostre, Ostera, Astarta ili Ištar, gde se ovo poslednje, prema Hislopu, izgovara kao što Englezi izgovaraju Easter.⁴³⁹

Kao i reč *Easter*, mnogi današnji običaji potiču iz nehrišćanskih religija. Na primer, farbaju se, sakrivaju, traže i jedu uskršnja jaja. To je običaj koji se danas nevino održava i često povezuje s vremenom dečijih radosti i ludorija. Međutim, taj običaj nije potekao iz hrišćanstva. Jaje je bilo sveti simbol

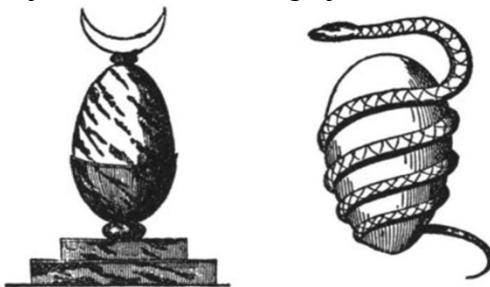
⁴³⁶ Ibid., vol.2, p. 105, art. “Fish.”

⁴³⁷ Inman, Ancient Pagan and Modern Christian Symbolism, p. 55.

⁴³⁸ Dela 12:4.

⁴³⁹ Hislop, The two Babylons, p. 103.

među Vavilonjanima, koji su verovali u staru bajku o jajetu čudesne veličine koje je palo s neba u reku Eufrat. Prema drevnom mitu iz tog čudesnog jajeta se izlegla boginja Astarota (Easter). Jaje tako simboliše boginju Astarotu.⁴⁴⁰

Drevni druidi su nosili jaje kao sveti simbol svog idolopokloničkog reda.⁴⁴¹ Procesija u čast boginje Ceres u Rimu bila je predvođena nošenjem jajeta.⁴⁴² U misterijama

boga Bahusa blagosiljano je jaje. Kinezi su koristili obojena jaja u svojim religijskim proslavama. U Japanu je postojao drevni običaj da se jaje boji bronzanom bojom. U Severnoj Evropi su se, u pagansko doba, jaja bojila i koristila kao simbol boginje proleća. Ilustracija pokazuje dva načina na koje su pagani prikazivali sveta jaja. S leve strane je jaje iz Heliopolisa, a desno je Tifonovo ili orfičko jaje.⁴⁴³ Među Egipćanima jaje je bilo

⁴⁴⁰ Ibid., p. 109.

⁴⁴¹ Ibid., p. 108.

⁴⁴² Encyclopedia of Religions, Vol.2, p. 13.

⁴⁴³ Orfičko jaje u drevnoj grčkoj orfičkoj tradiciji je kosmičko jaje iz kojeg se izleglo primordijalno hermafroditsko božanstvo Fanes/Protogen (različito izjednačavano i sa Zevsom, Panom, Metisom, Erosom, Mitrom, Erikepajom i Bromijem), koji je zauzvrat stvorio druge bogove. (*West, M.L. [1983] The Orphic Poems. Oxford: Oxford University Press.* p. 205) Jaje se često prikazuje sa zmijskim stvorenjem, Ananke, namotanim oko njega. U grčkom mitu, posebno u orfičkoj misli, Fanes je zlatokrilo prvobitno biće koje se izleglo iz sjajnog kosmičkog jajeta koje je bilo izvor svemira. Nazvan Protogen (Prvorođeni) i Eros (Ljubav) – kao seme bogova i ljudi. Njegovo ime ima značenje „izneti na videlo“, odnosno „onaj koji obelodanjuje (ili otkriva)“ ili „učiniti da se pojavi“, ili na latinskim „Lucifer“. Drevna orfička himna mu se obraća ovako: „Neiskazani, skriveni, blistavi izdanče, čije gibanje žubori, raspršio si tamnu maglu što je ležala pred tvojim očima i, mašući krilima, kovitlao si se,

povezivano sa suncem, „zlatnim jajetom.“⁴⁴⁴ U njihovoj religiji obojena jaja su bila korišćena kao posvećene žrtve u doba Uskrsa.⁴⁴⁵

Enciklopedija Britanika navodi: „Jaje kao simbol plodnosti i obnovljenog života vraća nas k drevnim Egipćanima i Per-sijancima, koji su takođe imali običaj da boje i jedu jaja tokom svoje prolećne proslave.“⁴⁴⁶ Kako je došlo do toga da se taj običaj povezao s hrišćanstvom? Očigledno je da su neki pokušali da hristijanizuju simboliku jajeta, objašnjavajući da kao što pile izlazi iz jajeta tako je i Hristos izašao iz groba. Papa Pavle V (1605–1621) je čak sastavio molitvu u vezi jaja: „Blagoslovi o Gospode, molimo te, ova jaja koja si stvorio, da mogu postati zdrava hrana tvojim slugama koji ih jedu u znak sećanja na našeg Gospoda Isusa Hrista.“⁴⁴⁷

Sledeći citati iz Katoličke enciklopedije su posebno značajni: „Zato što je upotreba jaja bila zabranjena tokom Krizme, ona su se iznosila na sto tek za Uskrs, obojena u crveno da bi tako simbolisala uskršnju radost... Taj običaj možda potiče iz paganstva, s obzirom da se ogroman broj paganskih običaja koji proslavlјaju povratak proleća praktikovao baš u doba Uskrsa.“ Takav je bio slučaj i s običajem nekad popularnim u Evropi: „Na vrhovima brda palila se Uskršnja vatra, zapaljena novom vatrom dobijenom trljanjem drveta o drvo; taj običaj paganskog porekla bio je popularan širom Evrope, a označavao je pobedu proleća nad zimom. Biskupi su izdali stroge proglose protiv svetogrdnih Uskrasnih vatri, ali nisu uspeli da ih svuda iskorene.“ I što se dogodilo? Vredi pažljivo pročitati sledeće redove: „Crkva je

i kroz ovaj svet doneo si čistu svjetlost.“ (*The Orphic Hymns 5, To Protogonos*)

⁴⁴⁴ Ibid., p. 12.

⁴⁴⁵ Bonwick, Egyptian Belief, p. 24.

⁴⁴⁶ Encyclopedia Britannica, art. “Easter.”

⁴⁴⁷ The Catholic Encyclopedia, vol. 5, p. 227. art. “Easter.”

prihvatile održavanje Uskršnjih ceremonija povezujući ih s vatrenim stubom (koji je pratio Izraelce u pustinji) i Hristovim uskrsnućem⁴⁴⁸! Vidimo da su mnogobožački običaji bili uneseni u Rimsku crkvu i da li im je dat hrišćanski oblik. Na brojnim mestima i sama Katolička enciklopedija to potvrđuje.

Konačno, evo još jednog citata koji se odnosi na uskršnjeg zeca: „Zec je paganski simbol i oduvek je bio smatran simbolom plodnosti.“⁴⁴⁸ Enciklopedija Britanika dalje navodi da je „poput uskršnjeg jajeta, i uskršnji zec došao u hrišćanstvo iz davnina.

Zec je povezan s mesecom u legendama drevnog Egipta i nekih drugih naroda... Egipatska reč za zeca, um, znači takođe i otvoren i razdoblje, pa se tako zec povezivao s periodič-

nošću, menama, kako ljudskim tako i mesečevim, s početkom novog života u mladićima i devojkama, i tako je bio simbol plodnosti i obnavljanja života. Kao takav, zec je povezivan s uskršnjim jajima.“ Tako su, dakle, uskršnji zec i uskršnje jaje simbolisali seksualnost i plodnost.

Uobičajeno je da se u doba Usksra dolazi na ranu jutarnju misu. Smatra se da se time proslavlja Hristos, pošto je on ustao iz mrtvih rano ujutro na uskrsnu nedelju, upravo prilikom izlaska sunca. Ali, Hristos nije vaskrsao u vreme izlaska sunca, jer je još bila tama kada je Marija Magdalena došla na njegov grob koji je već bio prazan! Sa druge strane, postojala je jedna vrsta ranojutarnjeg bogosluženja koje je bilo deo drevnog obožavanja sunca. Time, naravno, ne želimo da kažemo da danas hrišćani poštuju

⁴⁴⁸ Encyclopedia Britannica, art. "Easter."

sunce tokom bogosluženja koja se održavaju u rane jutarnje sate, niti tvrdimo da oni koji se klanjaju pred prikaznicom, sunčevim likom, u kojoj se nalazi okrugla hostija u obliku sunca, na taj način obožavaju sunce. Pre bismo mogli reći da takvi običaji koji se ne nalaze u Svetom pismu pokazuju da je zaista došlo do mešanja hrišćanstva i paganstva.

U vreme proroka Ezekijela čak su i ljudi koji su bili poštovaoci pravoga Boga praktikovali obožavanje sunca, i to su učinili delom svog bogosluženja. „Zatim me je odveo u unutrašnje dvorište Gospodnjeg doma. A na ulazu u Gospodnji hram, između predvorja i oltara, bilo je oko dvadeset i pet ljudi, leđima okrenutih prema Gospodnjem hramu, a licem prema istoku, i oni su se klanjali suncu prema istoku.“ (Ezekijel 8:16). Činjenica da su se klanjali suncu prema istoku, pokazuje da je to bilo rano jutarnje bogosluženje. Sledeći stih kaže: „...guraju mi granu pod nos.“ Autor Foset (Fausset) navodi da „to ukazuje na idolatrijsku upotrebu grane drveta tamariska, pri čemu se grana stavlja pred nos, dok se u svitanje pevaju pesme izlazećem suncu.“⁴⁴⁹

Prema istoku su gledali i Balovi proroci u Ilijino doba. Bal je bio bog sunca, a samim tim i bog vatre. Kada je Ilija uputio izazov Balovim prorocima, rekao je: „Bog koji odgovori ognjem, pravi je Bog“, i tako napao obožavanje Bala na njegovom „vlastitom terenu.“ U koje doba dana su Balovi proroci počeli da prizivaju svoje božanstvo? To je, naravno, bilo kada se sunce (Baal) pojavilo nad istočnim horizontom, „ujutro“, u zoru (1. Kraljevima 18:26).⁴⁵⁰

Rituali povezani s izlazećim suncem bili su prisutni u raznim oblicima među mnogim drevnim narodima. Egipatska Sfinga je postavljena tako da njen lice gleda na istok. S planine

⁴⁴⁹ Fausset's Bible Encyclopedia, p. 304.

⁴⁵⁰ Strong's Exhasutive Concordance of the bible, no. 1242.

Fudžijama (Fudži) u Japanu, upućuju se molitve izlazećem suncu. „Hodočasnici se mole izlazećem suncu dok se penju obroncima planine... Ponekad je moguće videti stotine Šintu hodočasnika u belim haljinama kako izlaze iz svojih skloništa i udružuju se u molitvama izlazećem suncu.“⁴⁵¹ Rimski mitraisti su se, takođe, sakupljali u zoru, u čast boga sunca.

Boginja proleća, od čijeg imena dolaze engleski i nemački nazivi za Uskrs (engl. Easter i nem. Oster), takođe je povezana s izlaskom sunca na istoku (east, osten), kao što se iz same reči Easter može naslutiti. Tako su izlazak sunca na istoku, naziv Uskrs i proleće na neki način usko povezani.

Prema nekim starim legendama, nakon što je bio ubijen, Tamuz je sišao u podzemni svet, ali je zahvaljujući oplakivanju svoje majke Ištar (Easter), u proleće oživeo na tajanstven način. „Tamuzovo uskrsnuće, kroz Ištarino žalovanje, dramatično se prikazivalo svake godine, da bi osiguralo uspešnu letinu i plodnost kod ljudi. Svake godine je trebalo da muškarci i žene zajedno s majkom Ištar oplakuju Tamuza i proslavljaju njegov povratak, da bi tako ponovo zadobili njenu naklonost i blagodati!“⁴⁵² Kada je vegetacija opet počela da niče, ljudi su verovali da je njihov „spasitelj“ došao iz podzemnog sveta, učinio kraj zimi i prouzrokovao početak proleća.⁴⁵³ Čak i Izraelci su u jednom periodu svoje istorije prihvatili tu nauku i rituale godišnjih prolećnih proslava, pa zato prorok Ezekijel i govori o ženama koje „plaču za Tamuzom.“⁴⁵⁴

S obzirom da se, po Bibliji, Hristovo vaskrsenje dogodilo u proleće, crkvi u četvrtom veku (koja je već na mnogo načina odlutala od vere) nije bilo teško da u hrišćanstvo uklopi

⁴⁵¹ Dobbins, The Story of the world Worship, p. 330.

⁴⁵² Smith, Man and His Gods, p. 86.

⁴⁵³ Urlin, Festivals, Holy Days, and Saint's Days. P. 89.

⁴⁵⁴ Ezekijel 8:14.

pagansku proslavu. Govoreći o tom stapanju, Enciklopedija Britanika kaže: „Hrišćanstvo je uklopilo u svoju proslavu velikog hrišćanskog praznika mnoge od paganskih obreda i običaja iz prolećne proslave.“⁴⁵⁵

Prema legendi, kada je imao četrdeset godina, Tamuza je ubio vepar. Po autoru Hislopu, oplakivanje Tamuza je trajalo četrdeset dana, po dan za svaku godinu života. U staro doba to su bili dani za oplakivanje, post i samokažnjavanje, da bi Tamuz izašao iz podzemnog sveta i učinio da počne proleće. Taj običaj nije bio poznat samo u Vavilonu, već i među Feničanima, Egipćanima, Meksikancima i jedno vreme čak i među Izraelcima. „Izgleda da je među paganima,“ piše Hislop, „ta Krizma bila neophodna priprema i uvod u veliku godišnju proslavu u spomen na Tamuzovu smrt i uskrsnuće.“⁴⁵⁶

Prihvativši i ostala verovanja u vezi sa prolećnom svetkovinom, bio je potreban još samo jedan korak da se prihvati i nekadašnji post koji je prethodio proslavi. Katolička enciklopedija otvoreno navodi da su „pisci u četvrtom veku bili skloni da opisuju mnoge običaje (npr. Krizmeni post od četrdeset dana) kao apostolsku uredbu koja sigurno ne zaslužuje da se smatra takvom.“⁴⁵⁷ Tek je u šestom veku papa službeno naredio održavanje Krizme, nazvavši je „sveti post“, tokom koga nije smelo da se jede meso i još nekoliko vrsta hrane.

Katolički teolozi priznaju da u njihovoј crkvi postoje običaji koji su preuzeti iz paganstva.⁴⁵⁸ Međutim, oni tvrde da mnoge stvari, iako su izvorno mnogobožačke, mogu da budu hrišćanizovane. Ako, na primer, neko pleme slavi četrdeset dana u čast paganskog boga, zašto mi ne bismo činili to isto, ali u

⁴⁵⁵ Encyclopedia Britannica, vol.7, p. 859, art. “Easter.”

⁴⁵⁶ Hislop, The two Babylons, pp. 104, 105.

⁴⁵⁷ The Catholic Encyclopedia, vol. 3, p. 484, art. “Celibacy.”

⁴⁵⁸ Ibid., vol. 11, p. 390, art. “Paganism.”

Hristovu čast? Pošto su se pagani ujutro klanjali suncu okrenuti prema istoku, zar ne bismo i mi mogli imati bogosluženja u zoru, u čast Hristovog vaskrsenja? Pagani su koristili jaje, i zar ne bismo i mi mogli da se koristimo njime i uzeti ga za simbol velikog kamena koji je bio postavljen na ulaz Isusovog groba? Drugim rečima, zašto ne prihvati razne vrste popularnih običaja i koristiti ih Hristu na slavu, umesto u čast paganskih bogova kao što to čine mnogobošci? Ovo zvuči logično, ali ipak, u Bibliji nalažimo jedno drugačije uputstvo: „Čuvaj se da se ne povedeš za njima i da ne padneš u zamku... i da ne počneš da se raspituješ o njihovim bogovima, govoreći: ‘Kako su ti narodi služili svojim bogovima tako će činiti i ja.’ Ne čini tako Gospodu, svom Bogu, jer sve što je Gospodu odvratno i što on mrzi oni čine svojim bogovima... Držite i tvorite svaku reč kojom vas podučavam. Ništa ne dodajte niti išta oduzimajte od toga.“⁴⁵⁹

⁴⁵⁹ 5. Mojsijeva 12:30-32.

22. poglavlje

ZIMSKI PRAZNIK

Datum 25. decembar (u julijanskom kalendaru 7. januar) upisan je u kalendarima kao Božić, dan Hristovog rođenja. Postavlja se pitanje da li je to zaista dan kada se Hristos rodio? Da li današnji običaji povezani s tim danom imaju hrišćansko poreklo, ili je Božić samo još jedan u nizu primera mešavine paganstva i hrišćanstva?

Engleska reč *Christmas* (Božić) ukazuje na mešavinu. U njoj se osim imena Hrist nalazi i reč misa (*Christ-mas*). Ako se setimo svih komplikovanih ceremonija, molitvi za mrtve, obreda pretvaranja i složenih rituala rimokatoličke mise, možemo li to stvarno povezati s istorijskim Isusom kakav je prikazan u Jevanđeljima? Njegov život i služba nisu bili zakomplikovani takvim ritualima. Bojimo se, poput Pavla, da su neki bili zavedeni „od jednostavnosti koja je u Hristu“⁴⁶⁰ zbog paganskog uticaja nad stvarima kao što je misa. Razmišljajući na ovaj način, možemo da zaključimo da je naziv *Christ-mas* (Hristova misa) sam sebi kontradiktoran.

Kao stvarni datum Hristovog rođenja, 25. decembar stoji pod znakom pitanja. Onog istog dana kad je Isus rođen „u tom kraju bili su i pastiri koji su boravili napolju i noću čuvali stražu kod svojih stada.“⁴⁶¹ Pastiri u Izraelu nisu boravili u polju usred zime! Adam Klark je zapisao: „To što ti pastiri još uvek nisu odveli stada kućama, najuverljiviji je dokaz da još nije započeo ni oktobar i da zato naš Gospod nije bio rođen 25. decembra, kada na poljima više nije bilo stada... Upravo na osnovu ovoga

⁴⁶⁰ 2. Korinćanima 11:3.

⁴⁶¹ Luka 2:8.

trebalo bi da odbacimo ideju da je Hristos rođen u decembru.“⁴⁶²

Iako nam Biblija ne navodi datum Isusovog rođenja, postoje pokazatelji da je to najverovatnije bilo u ranu jesen. Znamo da je Isus bio razapet u proleće, pred samu Pashu.⁴⁶³ Iz Svetog pisma može da se zaključi da je njegovo propovedanje trajalo tri i po godine, što smešta početak njegove javne službe u jesen. U to vreme je imao oko trideset godina,⁴⁶⁴ što je bilo doba kada je, po Starom savezu, muškarac mogao da stupi u versku službu.⁴⁶⁵ Ako je Isus te jeseni napunio trideset godina, to znači da je bio rođen u jesen, trideset godina ranije.

U vreme Isusovog rođenja, Josif i Marija su zbog popisa (koji je organizovan zbog plaćanja poreza) otišli u Betlehem.⁴⁶⁶ Ne postoje nikakvi zapisi o tome da je usred zime bilo vreme za plaćanje poreza. Najlogičnije vreme za to bila bi jesen, kao kraj žetve. Ako je to bio slučaj, tada je to moglo da bude u vreme praznika Senica, koji se održavao u Jerusalimu, što objašnjava zašto je i Marija pošla s Josifom.⁴⁶⁷ To bi nam objasnilo i zašto „nije bilo mesta u gostionici.“⁴⁶⁸ Prema Josifu Flaviju, u Jerusalimu je živilo oko 120.000 stanovnika, ali se za vreme praznika ponekad u njemu sakupilo i do 2.000.000 Jevreja. Ta ogromna masa ljudi ne samo da je ispunjavala Jerusalim, već i okolne gradice, uključujući tu i Betlehem koji se nalazio oko 7 kilometara južnije. Ako je svrha Marijinog i Josifovog putovanja bila i proslava praznika, a ne samo da plate porez, to bi značilo da se Isus rođio u ranu jesen te godine.

Međutim, nije ni važno da znamo tačan datum Isusovog

⁴⁶² Clark's Commentary, vol. 5, p. 370, "Luke."

⁴⁶³ Jovan 18:39.

⁴⁶⁴ Luka 3:23.

⁴⁶⁵ 4. Mojsijeva 4:3.

⁴⁶⁶ Luka 2:1-5.

⁴⁶⁷ Luka 2:41.

⁴⁶⁸ Luka 2:7.

rođenja. Ono što je važno je da se On rodio! Interesantno je zapaziti da su prvi hrišćani slavili uspomenu na Hristovu smrt,⁴⁶⁹ a ne na njegovo rođenje. Katolička enciklopedija kaže da „Božić nije bio među najranijim crkvenim praznicima. Jernej i Tertulijan ga izostavljaju sa svog popisa praznika.“⁴⁷⁰ Kasnije, kada su crkve na različitim mestima počele da svetkuju Hristov rođendan, nastajale su mnoge razlike u mišljenjima oko tačnog datuma.

Tek pri kraju četvrtog veka Rimska crkva je počela da svetkuje Božić 25. decembra. Konačno je u petom veku izdata naredba da se Hristovo rođenje zauvek proslavlja na taj datum, iako je to bio dan stare rimske proslave rođenja Sola, što je bilo jedno od imena pod kojim je bio poznat bog sunca!⁴⁷¹

Frejzer kaže da je „najveći paganski religijski kult koji je slavio 25. decembar bio paganski kult obožavanja sunca, mitraizam... Ta zimska proslava se zvala Rođenje, Rođenje Sunca.“⁴⁷² Da li je ta paganska proslava razlog za to da je Rimska crkva izabrala 25. decembar? Pustićemo da nam Katolička enciklopedija odgovori na to pitanje. „Dobro poznata solarna proslava *Natalis Invicti* (Rođenje nepobedivog Sunca), koja se slavila 25. decembra, imala je snažan uticaj na odluku pri izboru našeg decembarskog datuma.“⁴⁷³

S obzirom da su solarni običaji „hristijanizovani“ u Rimu, razumljivo je da je to rezultiralo zbrkom, jer su mnogi mislili da je Isus – Sol, bog sunca! „Tertulijan je morao da zagovara da Sol nije hrišćanski Bog; Augustin je poricao jeretičko poistovećivanje Hrista sa Solom. Papa Lav je ogorčeno ukoravao hrišćane,

⁴⁶⁹ 1. Korinćanima 11:26.

⁴⁷⁰ The Catholic Encyclopedia, vol. 3, p. 724, art. “Christmas.”

⁴⁷¹ The Encyclopedia Americana, vol. 6. p. 623.

⁴⁷² Frazer, The Golden Bough, p. 471.

⁴⁷³ The Catholic Encyclopedia, vol. 3, p. 727, art. “Christmas.”

nekadašnje obožavatelje sunca, koji su se na samom pragu Apostolske bazilike okretali da se klanjaju izlazećem suncu.“⁴⁷⁴

Zimski praznik je bilo vrlo popularan u antičko doba. „U paganskom Rimu i Grčkoj; u danima tevtonskih varvara; u najdavnije doba drevne egipatske civilizacije; u prvim počecima naroda istoka i zapada, severa i juga; vreme zimskog solsticija je uvek bilo vreme radovanja i praznovanja.“⁴⁷⁵ Pošto je to vreme bilo toliko popularno, Rimska crkva ga je prihvatile kao vreme Hristovog rođenja.

Neki današnji božićni običaji nastali su pod uticajem rimskih Saturnalija.⁴⁷⁶ „Dobro je poznato,“ kaže jedan pisac, „da mnogi naši običaji u vezi sa Božićem – praznici, davanje darova i uopšte veselo raspoloženje, nisu ništa drugo nego nasleđe rimske proslave Saturnalija... preživeli ostaci paganstva.“⁴⁷⁷

Tertulijan spominje da je običaj razmene poklona bio deo Saturnalija. Nema ničeg lošeg u davanju darova, ali neki su pokušali da povežu božićne darove sa darovima koje su Isusu dala trojica mudraca. To nije tačno, jer kad su mudraci stigli, Isus više nije „ležao u jaslama“ (kao kada su došli pastiri), već je bio u kući.⁴⁷⁸ To je moglo da bude nedugo nakon Njegovog rođenja. Uz to, oni su darove dali Isusu, a ne jedan drugome!

Korišćenje božićnog drveta, kao što znamo, datira samo nekoliko vekova unazad, iako su ideje u vezi sa svetim drvećem veoma stare. Jedna stara vavilonska bajka govori o zimzelenom drvetu izraslom iz mrtvog panja. Stari panj je simbolisao mrtvog Nimroda, dok je novo zimzeleno drvo bilo simbol Nimroda koji

⁴⁷⁴ Ibid.

⁴⁷⁵ Walsh, Cuorisities of popular Customs, p. 242.

⁴⁷⁶ Saturnalije – u antičkom Rimu sedmodnevna svetkovina u čast Saturna, boga useva i zemljoradnje.

⁴⁷⁷ Bailey, The lagacy of Rome, p. 242.

⁴⁷⁸ Matej 2:9-11.

je ponovo oživeo kao Tamuz! Druidi su hrast smatrali svetim drvetom, dok je među Egipćanima palmino drvo bilo sveto. U Rimu je to bila jelka koja se tokom Saturnalija kitila crvenim bobicama!⁴⁷⁹ Za skandinavskog boga Odina se verovalo da u božićno doba deli posebne darove onima koji dolaze u dodir s njegovim svetim drvetom, jelkom.⁴⁸⁰ U najmanje deset biblijskih tekstova zeleno drvo je povezano s idolatrijom i lažnim bogosluženjem.⁴⁸¹ Pošto drveće nije zeleno preko cele godine, to insistiranje na „zelenom“ verovatno upućuje na zimzelenu drveće. „Božićno drveće... rekapitulira ideju obožavanja drveća... pozlaćeni orasi i kugle simbolizuju sunce... svečanosti i vesele zabave zimskog solsticija apsorbovane su u Božić... upotreba imele i zelenike preuzeta je iz druidskih ceremonija, a božićno drveće iz počasti koje su se odavale Odinovoj svetoj jelci.“⁴⁸²

Uvezši u obzir sve ovo, zanimljivo je uporediti reči proroka Jeremije sa savremenim običajem ukrašavanja drveta u vreme Božića: „Običaji koje drže narodi samo su taština, jer oni sekut drvo u šumi i od njega oštrom alatkom prave rukotvorine. Ukrasavaju ih srebrom i zlatom. Klinovima i čekićem pričvršćuju ih da se ne pomeraju.“⁴⁸³ Kako to kontekst pokazuje, ljudi Jeremijinog doba su izrađivali idole od drveta, a naziv „umetnik“ označava onoga koji izrađuje idole.⁴⁸⁴ Citirajući ovaj odlomak iz Jeremijine knjige, ne mislimo da kažemo da ljudi koji danas postavljaju božićna drvca u svojim domovima i crkvama obožavaju drveće. Takvi običaji nam samo ponovo jasno pokazuju da je došlo do mešanja paganskih običaja sa

⁴⁷⁹ Walsh, Cuorisities of popular Customs, p. 242.

⁴⁸⁰ Urlin, Festivals, Holy Days, and Saint's days, p. 222.

⁴⁸¹ 1. Kraljevima 14:23, itd.

⁴⁸² Urlin, Festivals, Holy Days, and Saint's days, p. 238.

⁴⁸³ Jeremija 10:3,4.

⁴⁸⁴ Uporediti sa Isaija 40:19,20 i Osija 8:4,6.

hrišćanstvom.

U šestom veku su po celoj Severnoj Evropi bili poslati misionari sa zadatkom da sakupe pagane u „rimsko stado.“ Oni su otkrili da je datum 24. juli vrlo popularan među stanovnicima tih krajeva i zato su potražili način da „hristijanizuju“ taj dan. Do tada je 25. decembar Rimska crkva već prihvatile kao dan Hristovog rođenja. Pošto je 24. juli otprilike šest meseci pre 25. decembra, zašto ga ne proglašiti za rođendan Jovana Krstitelja?! Jovan je bio rođen šest meseci pre Isusa.⁴⁸⁵ Tako je 24. juli postao poznat u rimskom kalendaru kao Jovandan – dan svetog Jovana.

Druidi u Britaniji su proslavljali 24. juli davno pre nego što je hrišćanstvo uopšte stiglo tamo. Na taj dan su palili vatre u čast boga Bala. Herodot, Vilkinson, Lejard i neki drugi istoričari spominju da se taj običaj praktikovao i u mnogim drugim zemljama i navode neke primere. Kada je 24. juli postao dan svetog Jovana, s njime su bile prihvaćene i svete vatre, koje su nazvane „Vatre svetog Jovana“ (Jovanjske vatre). Kao takve spominju se i u Katoličkoj enciklopediji.⁴⁸⁶

„Video sam ljude kako trče i skaču kroz vatre svetog Jovana u Irskoj“, govori pisac iz prošlog veka, „ponosne što su neopečeni prošli kroz njih... i misleći da su na poseban način blagoslovljeni tom ceremonijom.“⁴⁸⁷ Nameće se zaključak da su ti običaji više u čast boga Moloha nego Jovana Krstitelja.

Dan 24. juli je bio posvećen drevnom bogu-ribi Oanesu, a to je bilo ime pod kojim je bio poznat i Nimrod. Foset piše: „Oanes (Oannes), bog riba, osnivač vavilonske civilizacije, izšao je iz Crvenog mora.“⁴⁸⁸ Na latinskom jeziku, jeziku Rimske

⁴⁸⁵ Luka 1:26, 36.

⁴⁸⁶ The Catholic Encyclopedia, vol 8, p. 491, art. “John the Baptist.”

⁴⁸⁷ Toland’s Druids, p. 107 (quoted by Hislop, p. 116.)

⁴⁸⁸ Fausset’s Bible Encyclopedia, p. 510.

crkve, Jovan se nazivao Joanes. Zapazimo koliko to liči na ime Oannes! Takve sličnosti su pomogle da se paganizam lakše pomеша sa hrišćanstvom.

Dan koji je u doba pagana bio smatran svetim danom boginje Izide ili Dijane, 15. avgust, lako je bio preimenovan u dan „Uznesenja Device Marije“, koji se obeležava sve do današnjeg dana.⁴⁸⁹ Jedan drugi dan u Marijinu čast, koji je takođe bio preuzet iz paganstva, naziva se „Svećnica“ ili „Očišćenje Blažene Device“, a slavi se 2. februara. Po Mojsijevom zakonu, nakon rođenja muškog deteta majka je smatrana nečistom četrdeset dana.⁴⁹⁰ „Kad su se navršili dani njenog čišćenja po Mojsijevom zakonu,“ Josif i Marija su prikazali novorođenče Isusa u hramu i prineli propisanu žrtvu.⁴⁹¹ S obzirom da je 25. decembar bio prihvaćen kao datum Hristovog rođenja, izgleda da se 2. februar nekako poklapao s vremenom Marijinog očišćenja. Ali, kakve veze ima upotreba sveća sa tim danom? U paganskom Rimu taj dan je bio praznik u čast boginje Februe po kojoj je nazvan mesec februar. Na taj dan su se nosile baklje i sveće u njenu čast. Grci su tu proslavu održavali u čast Prozerfinine majke, boginje Ceres, koja je tražila svoju kćer u podzemnom svetu sa sveštenicima koji su nosili sveće.⁴⁹² Iz svega toga vidimo da je prihvatanje 2. februara u čast Marijinog očišćenja bilo pod uplivom paganskih običaja u kojima su se koristile sveće, pa je zato čak i nazvan „Svećnica.“ Na taj dan se blagosiljavaju sve sveće koje će se tokom godine koristiti u katoličkim obredima. Katolička enciklopedija izjavljuje: „Mi ne trebamo prezati od priznanja da su sveće, tamjan i sveta voda često bili uključeni u paganskom

⁴⁸⁹ Durant, The Story of Civilization: the Age of Faith, p. 746.

⁴⁹⁰ 4. Mojsijeva 12. poglavlje.

⁴⁹¹ Luka 2:22-24.

⁴⁹² Urlin, Festivals, Holy Days, and Saint's Days, pp. 27, 28.

bogosluženju i obredima za mrtve.“⁴⁹³

Kada bi apostol Pavle ustao da propoveda ovoj generaciji, ne bi li rekao ono što je davno rekao Galatima: „Vi pomno držite dane i mesece i razdoblja i godine. Bojim se za vas, da se možda nisam uzalud trudio oko vas.“⁴⁹⁴ Kontekst poslanice nam pokazuje da su se Galati obratili od neznabožačkog obožavanja paganskih „bogova.“⁴⁹⁵ Kako su se neki ponovo vratili svom pređašnjem bogosluženju,⁴⁹⁶ očigledno da se „dani“ koje su obelezavali odnose na one iste dane koji su bili posvećeni paganskim božanstvima. Kasnije su neki od tih dana jednostavno bili preuzeti u bogosluženje tobožnje crkve i „hristijanizovani“!

⁴⁹³ The Catholic Encyclopedia, vol. 3, p. 246, art. “Candles.”

⁴⁹⁴ Galatima 4:10,11.

⁴⁹⁵ Galatima 4:8.

⁴⁹⁶ Galatima 4:9.

23. poglavlje

TAJNA MEŠAVINE

Na mnoštvu primera smo videli kako je upravo iz mešavine mnogobožačke religije i hrišćanstva nastala Rimokatolička crkva. Pagani su obožavali boginju Majku i molili joj se, a pala crkva je takođe prihvatile obožavanje Majke promenivši joj ime u Marija. Pagani su imali bogove i boginje povezane s različitim danima, profesijama i događajima u životu. Taj sistem je prihvaćen, a „bogovi“ su nazvani „svecima.“ U svom bogosluženju mnogobošći su koristili kipove ili idole svojih božanstava, a to je učinila i pala crkva jednostavno im promenivši imena. Od davnina su krstovi različitih oblika bili poštovani na praznoveran način. Neka od tih shvatanja bila su prihvaćena i povezana s Hristovim krstom. Krst, kao lik, počeо je da se poštuje, dok je savršena žrtva na krstu zasenjena ritualima mise, s njenom transsubstancijacijskom, misterijskom dramom i molitvom za mrtve!

Iz mnogobožačkih verskih sistema su prihvaćene molitve koje se neprestano ponavljaju, kao i krunice i relikvije, i data im je hrišćanska forma. Rimski biskup je prihvatio pagansku službu i titulu Pontifeks Maksimus. Postao je poznat kao papa, „Otač otaca“, iako je Isus izričito rekao da ni jednog čoveka u duhovnom smislu ne nazivamo ocem. U Rimskoj crkvi su na doslovno stotine načina prihvaćeni paganski običaji i stopljeni s hrišćanstvom.

Katolički teolozi su svesni da se njihova crkva sastoji iz mešavine paganstva i hrišćanstva. Međutim, njihovo stanovište je da je to trijumf za hrišćanstvo, jer je crkva na taj način hristijanizovala paganske običaje. Katolička enciklopedija donosi ovu tvrdnju: „Mi ne smemo prezati od priznanja da su se sveće,

tamjan i posvećena voda uobičajeno upotrebljavali u paganskim bogosluženjima i ritualima za mrtve. Ali, Crkva ih je vrlo rano preuzeila u svoju službu, baš kao što je prihvatila i mnoge druge stvari... kao što je muzika, rasveta, mirisi, pranje, podna dekoracija, svodovi, lepeze, zastori, zvona, odela itd., što nije bilo povezano s nekim određenim idolatrijskim kultom, već je bilo zajedničko sa skoro svim kultovima.“⁴⁹⁷ „Voda, ulje, svetlo, mirisi, pevanje, procesije, klanjanje, ukrašavanje oltara i sveštene haljine su po prirodi u službi univerzalnog religijskog instinkta... Čak i paganske proslave mogu biti ‘pokrštene’; nema sumnje da su naše procesije od 25. aprila nekadašnje Robogalije; Božić zahvaljuje za svoj datum onom istom instinktu koji je odredio 25. decembar za Natalis Invicti u kultu obožavanja sunca.“⁴⁹⁸

U katoličkoj teologiji je objašnjeno da se upotreba kipova i običaj klanjanja pred likovima razvila iz nekadašnjeg obožavanja cara! „Pravila ponašanja na vizantijskom dvoru su se postepeno razvila u složene oblike poštovanja, ne samo prema osobi cara već i prema njegovim kipovima i simbolima. Filostorgije kaže da su u četvrtom veku na istoku rimske građane hrišćanske vere prinosili darove, tamjan, pa čak i molitve imperatorovim kipovima (Hist. Eccl. II, 17.). Bilo je prirodno da će ljudi koji su se klanjali pred carskim orlovima i carevim likovima, ljubili ih i palili im tamjan (ne znajući da je to što čine idolatrija)... na isti način poštovati krst, Hristove likove i oltar... Prvi hrišćani su bili naviknuti da na sve strane vide kipove i freske careva, paganskih bogova i junaka. Tako su i oni počeli da izrađuju svoje religijske slike, i čim su im prilike to dopustile kipove njihovog Gospoda i njihovih junaka.“⁴⁹⁹ Treba naglasiti da u Bibliji ne postoji čak

⁴⁹⁷ The Catholic Encyclopedia, vol 3, p. 246, art. “Candles.”

⁴⁹⁸ Ibid., vol. 11, p. 90, art. “Paganism.”

⁴⁹⁹ Ibid., vol. 7, p. 666-668, art. “Images.”

ni sugestija da se to treba činiti. Nasuprot tome, jasno je naveđeno da su se ti običaji razvili iz paganstva.

Ponekad se za razne zidne slikarije iz prvih vekova nakon Hrista, poput onih iz rimskih katakombi, smatra da predstavljaju verovanja prvih hrišćana. Ne može se uzeti da je to istina, jer je na njima očigledan uticaj mešavine hrišćanstva i paganstva. Iako ti crteži uključuju scene Isusa kako hrani mnoštvo hlebom i ribama, Jonu i kita, žrtvovanje Isaka itd., ostali crteži su bez sumnje sa paganskim motivima. Neki misle da je ta „mešavina“ bila pretvaranje da bi se izbeglo progonstvo. Svejedno, ne može se poreći da su pri tome bili prisutni uzroci mešavine. Katolička enciklopedija kaže: „Dobri Pastir s ovcom na ramenima često se pojavljuje kao motiv i to svakako zbog sličnosti s paganskim ličnostima, Hermesom Krioformom ili Aristejom, koji su u to vreme bili popularni... Čak je naslikana i bajka o Orfeju, i pripisana Hristu. Takođe je i obnovljena i hristijanizovana priča o Erosu i Psihi služila da podseti vernika na vaskrsenje tela... Grupa od dvanaest Apostola je izazivala manje pažnje jer su dvanaest *Dii Majores*, takođe, često prikazivani zajedno... Isto tako su simbol ribe, koji je predstavljao Hrista, sidro nade i palma pobjede, kao znakovi bili dobro poznati među paganima i nisu izazivali posebnu pažnju.“⁵⁰⁰

Otpadanje od vere u koje su Izraelci često padali u starozavetno doba, bilo je takođe mešavina. Obično oni nisu potpuno odbacivali poštovanje pravoga Boga, već su u to bogosluženje umešali paganske obrede! To je bio slučaj čak i kad su se klanjali zlatnom teletu.⁵⁰¹ Nije teško shvatiti da je to klanjanje bilo pogrešno, neznačajno i gadost u Božjim očima. Ipak, a to je ono što želimo posebno da naglasimo, Izraelci su tvrdili da je to

⁵⁰⁰ Ibid., vol. 14, p. 374, art. “Symbolism.”

⁵⁰¹ 2. Mojsijeva 32. poglavlje.

„praznik u čast Gospodu“⁵⁰² pravom Bogu! Seli su da jedu i piju, i ustali da plešu. Vršili su obred prilikom kojeg su se obnažili,⁵⁰³ verovatno istovetan onome koji su sprovodili razgolićeni vavilonski sveštenici.⁵⁰⁴

Za vreme četrdeset godina lutanja po pustinji Izraelci su nosili Božji šator. Ipak, neki od njih nisu time bili zadovoljni, pa su nešto dodali. Napravili su vavilonski šator koji su, takođe, nosili sa sobom! „Nosili ste šator Molohov i zvezdu boga Remfana.“⁵⁰⁵ Moloh je bilo jedno od imena boga Bala. Zbog te mešavine Bog je odbacio njihove žrtve, darove i bogoslužbene pesme.

Kasnije su Izraelci vršili tajne obrede, gradili uzvišice, gatali, čarali, provodili svoju decu kroz vatru i obožavali sunce, mesec i zvezde⁵⁰⁶ i kao posledica toga bili su isterani iz svoje zemlje. Asirski kralj je doveo ljude iz različitih zemalja, uključujući i Vavilon, i naselio ih u izraelsku zemlju. Oni su, takođe, praktikovali neznabogačke rituale, pa je Bog poslao lavove među njih. Prepoznavši to kao Božji sud, pozvali su Božjeg čoveka da ih nauči kako da poštaju Gospoda. Ipak, „svaki je narod načinio sebi bogove...“⁵⁰⁷ pokušavajući da istovremeno služe tim bogovima i Gospodu, a to je ono što smo nazvali mešavnom. „Služili su i Gospoda, ali su se klanjali i svojim bogovima prema običajima naroda odakle su bili prognani.“⁵⁰⁸

Mešavina je postojala i u danima sudske, kada je levitski sveštenik koji je tvrdio da govori Božju reč (koga su nazvali

⁵⁰² 2. Mojsijeva 32:5.

⁵⁰³ 2. Mojsijeva 32:25.

⁵⁰⁴ Saggs, The Greatness that was Babylon, pp. 182, 354.

⁵⁰⁵ Dela 7:42,43; Amos 5:26.

⁵⁰⁶ 2. Kraljevima 17:9-17.

⁵⁰⁷ 2. Kraljevima 17:29-31.

⁵⁰⁸ 2. Kraljevima 17:32-33.

„otac“) služio u svetilištu koje je sagradio Miha.⁵⁰⁹

U Ezekijelovo doba pred ulazom u Jerusalimski hram je bio postavljen idol. Sveštenici su kadili lažnim bogovima nacrtnanim po zidovima. Žene su oplakivale Tamuza, a muškarci su se u zoru klanjali suncu na hramskom prostoru.⁵¹⁰ Neki su čak žrtvovali svoju decu. „Onog dana kad su svoje sinove poklale za svoje odvratne idole, došle su u moje svetilište da ga oskrnave. To su učinile usred mog doma.“⁵¹¹ Jeremijina poruka je bila upućena ljudima koji su tvrdili da poštuju pravoga Boga, ali koji su pomešali paganske obrede sa istinskim bogosluženjem.⁵¹² Bog im je rekao: „Ali vi svoje poverenje polažete u lažne reči – a od toga nikakve koristi nema... prinosite kâd Balu i idete za drugim bogovima... žene mese testo i prave kolače da ih prinesu ‘kraljici nebeskoj.’ Izlivaju žrtve levanice drugim bogovima da bi me vredali.“⁵¹³

Na osnovu ovih brojnih primera iz Biblije jasno je da Bog nije zadovoljan sa religijom koje je mešavina. Samuel je propovedao: „Ako se svim svojim srcem vraćate Gospodu, onda uklonite iz svoje sredine tude bogove i likove Astarote pa odlučno upravite svoje srce Gospodu i jedino njemu služite. A on će vas izbaviti...“⁵¹⁴

Po učenju Biblije, Sotona se ne pojavljuje kao čudovište s rogovima, repom i vilama, već prerušen u anđela svetlosti.⁵¹⁵ Kao što je Isus upozoravao na „vukove u ovčijem runu“,⁵¹⁶ tako je u brojnim slučajevima i paganizam ogrnut u plašt hrišćanstva

⁵⁰⁹ Sudije 17:3-13; 18:6.

⁵¹⁰ Ezekijel 8. poglavlje.

⁵¹¹ Ezekijel 23:38,39.

⁵¹² Jeremija 7:2.

⁵¹³ Jeremija 7:8-18.

⁵¹⁴ 1. Samuelova 7:3.

⁵¹⁵ 2. Korinćanima 11:14.

⁵¹⁶ Matej 7:15.

postao mešavina koja je zavela milione ljudi. To je bilo nešto poput skidanja etikete sa flašice otrova i stavljanje druge s natpisom „pepermint bombone.“ Sadržaj je i dalje ostao jednak smrtonosan. Nije važno kako ga lepo obučemo, paganizam je smrtonosan. Pravo bogosluženje mora da bude „u duhu i istini“⁵¹⁷ a ne u paganskim zabludama.

Zbog veštih načina uz pomoć kojih je mnogobožački verski sistem pomešan s hrišćanstvom, vavilonski uticaj je ostao prikriven, postao je misterija – „tajna: Veliki Vavilon.“⁵¹⁸ Isto kao što detektiv sakuplja činjenice i indicije da bi odgonesnuo tajnu, tako smo i mi u ovoj knjizi predstavili mnoge biblijske i istorijske indicije, da bismo stekli uvid u tu tajnu. Neke od ovih informacija ne izgledaju značajne na prvi pogled, ili kad se posmatraju izdvojeno, ali kada se sagleda celokupna slika savršeno se uklapaju i uverljivo razotkrivaju tajnu Vavilona – drevnog i modernog. Vekovima je Bog pozivao svoje ljude da izađu iz vavilonskog jarma. I danas njegov glas govori, „Izađite iz nje, narode moj, da ne budete saučesnici u njenim gresima.“⁵¹⁹

Pisati o religijskim temama u kojima se toliko razmimojlaze mišljenja mnogih plemenitih i iskrenih ljudi, veoma je težak zadatak. Želeli smo da govorimo dovoljno iskreno da bi potkreplili svoju tvrdnju. Kao što je to sa svakom knjigom, uključujući tu i Bibliju, neizbežno je da će se pojaviti neka nerazumevanja i razlike u mišljenju. Neko će možda misliti da je rečeno previše, neko premalo.

Misterijski Vavilon je religija koju uspostavlja pali čovek nadahnut istim duhom kao Lucifer na Nebu. Takva religija ima pretenzije da obori i omalovaži Božji autoritet i uspostavi potpunu kontrolu nad dušama i telima svojih podanika. Verujemo

⁵¹⁷ Jovan 4:24.

⁵¹⁸ Otkrivenje 17:5.

⁵¹⁹ Otkrivenje 18:4.

da istinski cilj svih religioznih ljudi nije religija zasnovana na mešavini, već povratak prvobitnoj, jednostavnoj, snažnoj i duhovnoj veri koja je jednom bila data nama ljudima. Ne vezujući se više za labyrin rituala i tradicija koje nemaju moć, mi možemo naći „jednostavnost koja je u Hristu“ i radovati se u „slobodi za koju nas je Hristos oslobođio.“⁵²⁰

Naše spasenje ne zavisi od sveštenika, Marije, svetaca ili pape. Isus je rekao: „Ja sam put i istina i život. Niko ne dolazi k Ocu osim kroz mene.“⁵²¹ „I ni u kom drugom nema spasenja, jer nema drugog imena pod nebom datog među ljudima kojim bi se mi mogli spasiti.“⁵²² Poziv glasi da upravimo svoj pogled na Isusa Hrista, koji je začetnik i završitelj naše vere, Veliki Sveštenik, Jagnje Božje, Vođa našeg spasenja, Hleb s Neba, Voda Života, Dobri Pastir, Princ Mira, Kralj nad kraljevima i Gospodar nad gospodarima!

⁵²⁰ 2. Korinćanima 11:3: Galatima 5:1.

⁵²¹ Jovan 14:6.

⁵²² Dela 4:12.